

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

58616

الحمد لله وسلام على عباده الذين اصطفى حمد لاراد لسون اول مهربان پروردگار میز ذات بی همتا سید که
بیز مظلوم تور کستانلیک بنده لاریغیم دهاجر ایک صفتین نوازش ایلادی خدا ورسول رضالاری او چون
وطنیدین جدا اولانلار غز حرمین شریفین اقامتلابین نصیب اتیدی یروزنده عدالت و دینداریک ایله
شهرت تابکان دولت سعودیه رعایتیده ظالم لار دین پناه بیردک الحمد لله بیز لار بوگون مسلمانندور میز
ان شاء الله مسلمان یشایمز و مسلمان اولور میز هر بیر مسلمان اوز پیغمبری و دینی رهبری حضرت محمد مصطفی
صلی الله علیه وسلم غلام لاری و جان نثار عاشقلاری بولور محبوبین هر لحظه یاد ایتور تاریخ حیاتلارین ادقور
ایشیتور هر نچک قیمتلیک نرسه سین اول جناب خشنود لیک لاری او چون قربان بیورد، دینانگ اعلی
دین اعلی مرتبه درجه لارین سید الکونین و رسول الثقلین صلی الله علیه وسلم حضرتلارین اونی درجه
غلاملیک لاریغیم برابر کور ماس کیمچه و کوندوز اول مخدوم هر دو جهان محبوب خالق کون و مکان سنتلارین
عمل ده بولور دین لاریغه بولغان عادت و پدغتلار دین اوزین ستقار، دین و ایمانین دشمنی بولغان
نفس و شیطان مثل لاریدین خدا سین پناه هیغه قاچور، بویکی دشمن مکریدین نجات بیر گوچی قرءان کریم
و احادیث شریفه تلاوت و مطالعه لاریغیم جان و دلی ایله مشغول بولور، منه بو طریقه ده جیات کیمچه گوچی
مسلمان ان شار الله پروردگارین رحمتی غم و محبوبین شفاعتی نه مستحق بولور۔

رَبِّ الْعَالَمِينَ جَلَّ شَانَهُ دَرگاریغه بحساب و سعید و شکر لار عرض ایتور میز که بیز مهاجر
لار اورتا میزده دینی ادبی اخلاق در سلا میز همیشه جاری دور۔ خلقیمز الحمد لله تربية و ارشاد خلقه
لاریغه دل لاری ایله شامل بولور لار، علما لار دین هر لحظه استفادہ ده تورور لار، ایر لار دین خاتونلار

خاتون لار دین ایرلار سبقت ایتورلار ایشیکان اسباقلاریجه ممکن قدر عمل قیلیمکده سعی قیلورلار، حضرت
سید عالم علی الدغلیه وسلم سیرت مبارکه لارین وصحایه کرام احوال شریفه لارین ایشیکه لار وجودلاری
لرزان کوزلاری گریبان بولور.

بو عاجز ادتنگان سنه عادتده گچ یاز کونلاریده طائف شریفده بولدوم تورکستانلیک لار بیوک
مسجد لاریده صبح دشام ایکی وقت درس عمومی دوام ایتدی کچلیک درس ده اکثریت همیشه لاریمز
طرفلاریده بولوب درس اثناسییه سیرت مبارکه دین بیان بیرلیگنده عجیب و غریب تاثیرلار سیزلور
ایردی بوجالتی مشاهده ایتکج بنده لار اچون بیر مختصر سیرت بنوییه یازوب تحفه ایتک نے وعده
قیلغان ایردیم منته بول قولومیزده تورگان کتاب اوشال وعده ایتوب الحمد للهد وفاتیلونغان کتاب
دور. ناین (نور البصر یا خود سیرت خیر البشر) قولدی اللہ تعالی کرم و عنایتی دین امید شولدور که
بوترا عاجزانه نے تورکستانلیک برادر لاریم و ہمشیره لاریم اچون بیر نوع رہبر طریق و نعم الرفیق ایلاکای
بنده بوسنه یعنی ۱۳۸۳ هجری یاز موسمی ده حسب العادة یز زیارت احباب قصیدده طائف
شهرتیه یار دیم عزیزلار اشتیاقدہ تورگان ایگنلار مہمانیمز دم آسون دیما سدن ہمہ لاری بالاتفاق
تفسیر و حدیثلارین آلاب محمود مسجد لاریغ حاضر بولدیلار بولوغ استقبال دشاندار خریدار لیک
لارین کورگان ناچیز برادر لاری بعون اللہ و کرم ایکی وقت مسجدده بیر وقت غریب خانہ ده درس
وارشاد حلقه سیغہ حسب المقدور مشغول بولدوم الحمد للہ تور ت آی لیک بیر مدتدا قرآن کریم
اول لاری دین بیش پاره و حدیث نبوی دین ریاض الصالحین کتابے ننگ تور ت خمس مدرسه بولوب
لوتدی اللہ تعالی بیز مہاجر بنده لارین ہمیشہ مونداع اساس دشور لادین محروم ایتما سون، و زطاعتیہ
ورسولین اطاعتلاریده حسن خاتمہ نصیب ایلا سون۔

بوسنه ظہور ایشیش حلقه علم برکاتیدین بیری بلکہ اولوغی شولدور که تمام اہل حلقه دین و اخلاق
طریفه مائل بولگانلیک لاری دین علامہ زبیدی ینگ تجرید صریح نام بخاری شریف عنہ قیلگان مختصر
لارین دامام ذوی ینگ ریاض الصالحین لارین اذنیلمز تورکستانچہ عنہ ترجمہ و تحشیہ قیلوشمین طلب

ایتدیلار دبو خدمت جلیله نے بچارک مثرین بو حقر ذمه سیغہ یوکلادیلار اگر اللہ تعالیٰ عنایتی
ایله بوزر سه وجود غه چیقوب قاله لار تے زیا بیرجم ده نهایتده خوشخط و کم غلط قلوب باسدوروب
ہجرت عالمی ده گی مہاجر برادر لار غہ بہا سیر لہ تار قاتنگ نے جماعہ با شیلخ لاری اوز ذمتہ لاریغہ آلدیم
اللہ تعالیٰ یازگوچی و باسدورگوچی ذاتلار تے اوز چاہیدہ امراب مونداغ ادووع یادگار لار تے تیز دین
وجود غہ چیقیشلار لغہ ہمہ میز نے موفق ایلا گای۔

اوشبو مناسبت ایله سوز آخریده بو عرضی ہم برادر لار غہ قیلور من کہ حکمت نہ دور طائفہ مقیم
مہاجر برادر لار ہمہ لاری اہل کرم مہمان نواز غریب پرور ذاتلار دور لار علم مجلسین یختی کورور لار
علم لار نے احترام ایور لار اہل صلاح نے دوست توور لار مہمان نواز بیکده بایلاری فقیر لاری
ایله مسالبتہ ایور لار خصوصاً بلد البتی صلی اللہ علیہ وسلم مدینہ منورہ دین بیر برادر لاری باروب
قالہ جلیسمیز ہمایہ لاری کیلو بدور لاری مال جانلاری نے قربان قیلور لار کوز لاریغہ طوطیا بلکہ
نور و ضیا ایور لار بوزر سه نے ایمان صادق و محبت خدا و رسول اکرم و یاسک نیمہ نام بیور میز؟ بو ممتاز
صقلارده ماشاء اللہ۔ ایرلار و خاتونلار برادر دور لار جماعہ نینگ کرم و دیندار نیک لارین ویلی شولہ دور
کہ توومیزده گی نور ابھر کتابی ہمہ لارین علی ایله باسیلوب نشر ایتمو لکرہ دور جزا ہم اللہ خیراً طائفہ ده گی
وطن اشلار میز نینگ بو قدر دینی و ادبی ترقی لاری اوچون باش سبب۔ اندہ گی زعیم لار و جماعہ با شیلخ
لارین دیندار و کرم فرما بوشلار بیدور لار شول قدر انسانیت و مروتیک اوو غلار دور لار کہ بیر محتاج
المزده برادر لارین حزن و غم دین تو تقاضای ہرگز آرام الماسلار ہمدردیک یولیدہ نہ دکانلاریغہ باقور
لارونہ مکانلاریغہ قیسی بیر دینی دلی مہم پیدا بولسہم دین اول اوزلاری قدم توپور لار صونگرہ باشقہ برادر لار غہ
دلالت ایور لار نیت لاری خالص اوزلاری مخلص بولغانیک جہلار بیدین ہمیشہ ہر بر قدم قولغان ایشلاریده الحمد للہ
وقت کامیاب بوزور لار اللہ تعالیٰ ہر طائفہ غہ شونداغ خداجوی سردار لار نے زعامت لارین نصیب ایسون آمین

ایمدی حضرت پروردگار تائیدی ایله اوز کرمینہ اعتماد ایوب بومبارک مختصر سیرت شریفہ نہ شروع قیلور میز۔

خادم القوم سید محمود طرازی عفی عنہ

۱۳۸۳/۶/۱۰ھ المدینۃ المنورۃ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

حضرت عیسیٰ علیہ السلام دین تقریباً ایک مہینگیل مقدم بابل حکومتی تہاتیدہ ترقی قیلغان ایردے مالی حالتی مستحکم و عسکری طاقتی بیوک بولغان سبب دین ددلی کوب درعیہ لاری امن واماندہ ایردیلا بوجالتہ مالک بولغان پادشاہ ینگ دماغی کبر و غرور دین شونداغ تولدیکہ مملکت ینگ ہمہ دین اولوغ عبادتخانہ سیغہ اوز صورتین یوغان برھیکل تشکیلده قید و رذب قویوب حکم بیرویکہ ہر بیر انسان شول ہیگل غہ سجدہ قیلسون و نذر و نیاز لارین انکا اتاسون و حاجتکارینی اندین تیلاسون۔

جناب رب العالمین شول حکیمتی درعیہ لارینی ہدایتلاری اوچون حضرت ابراہیم علیہ السلام نے پیغمبر قیلوب یاروی بوجناب ینگ سلسلہ نسب لاری تو قوزدا سہ ایلمہ حضرت نوح علیہ السلام غہ یتادور۔ حضرت ابراہیم علیہ السلام آدم لار نے توحید غہ دعوت و شرک دین منع قیلہ باشلا دیلار پادشاہ غہ توحید دعوتی خوش کیلمادی چونکہ انی قبول ایتکاں حالده پادشاہ خدا یکدین بندہ یک مفتامی غہ توشوب قاور ایردے ایننگ اوچون قبول ایتہ آلمادی حضرت ابراہیم علیہ السلام خاندان لاری پادشاہ پرست بیر قوم بولغانلیک لاری اوچون الارهم اوز فرزند لاریغہ مخالف بولدیلار قوم لارین و حکومتلارین مخالفتلارین کورگاج حضرت ابراہیم علیہ السلام و طندین ہجرت قیلمگہ مجبور بولدیلار خاتون لاری حضرت سارہ و جیان لاری حضرت لوط علیہ السلام نے برابر آلوب خارج غہ چیتوب کیتدیلا حضرت ابراہیم اوز جیاتلارین انتظامی اوچون بیر مونچہ قوی واپچی لار نے بانیشغہ مشغول بولدیلار اللہ تعالیٰ مال لاریغہ بزرگہ عطا قیلوب کور پاپوب کیتدی بیر مدت دین کین آسمان دین یاغین کیلمای قوی لاریچکی لاراوتلاب تورگان چنستان توروغ بیر چول و بیابان غہ ایلماندی بوجال نے کورگاج حضرت ابراہیم علیہ السلام مال لارین آلوب سر سبز میدانلارده

اولاً تا اولاً تا مصر قلمی غم توبہ یار اول گوندار وہ مصر پادشاہی بابل دین کیلگان رقبون نام ایک برکیشی
 ایردے پادشاہ حضرت سارہ نے کورگاج اوز وطنہ دین کیلگان بوخاتون نے اوز نکا حنفہ آلائی
 دیب آرزو قیلدی لیکن اللہ تعالیٰ اول ذات نے اوزی ننگ بیر بیوک پیغمبری منکوه لاری ایکانلیک
 لارین پادشاہ غم تیز دین معلوم قیلدی کیمن پادشاہ حضرت ابراہیم نے کوب حریت قیلدی و مصر دین کینتار
 و قتلاریدہ اوز قیزی ہابره نے نختی لار صحبتلاریدہ تربیت تالبسون و اوز وطنہ اشعاریم دین بیرار مناسب
 آدم غم بیر یلسون دیب حضرت ابراہیم قول لار لغتہ بالشوری حضرت ابراہیم بو مہمان نواز پادشاہ
 نے آرزو سپغہ تیکوروب قیزی اوز نکا حنار لغتہ اول دیلار اللہ تعالیٰ حضرت ابراہیم نینگ بائق کورگان
 فرزند لاری حضرت اسماعیل علیہ السلام نے شول ہاجرہ آنہ میز قارن لاری دین عنایت قیلدی کیمن
 بیر آرم دین موئگرہ حضرت سارہ آنہ میز قارن لاری دین حضرت اسحق علیہ السلام نے گرم قیلدی بو ایکی
 فرزند پیدا بو خان دین کیمن اللہ تعالیٰ حضرت ابراہیم علیہ السلام غم خیر بردی کہ بو ایکی فرزند میگز نہاتیرہ
 برکتلیک ذاتلار بو لغتہ یار بو اول نسل لاری دین کوب کتہ قوملار پیدا بو لور کوب نیک لاری دین عدولارین بیلوب
 بولس کیمن حضرت ابراہیم علیہ السلام خدا نینگ حکمی و خاندان لارین طلب لاری لغتہ مطابق اولاد لاری لغتہ علاحدہ
 علاحدہ مملکت لار نے تقسیم قیلوب بیر دیلار شام مملکتی حضرت اسحق غم بیر دیلار چونکہ شام نینگ شرق
 طرفی بابل ایردے اندہ حضرت اسحاق نینگ طفا جماعہ لاری بار یو لوب الار ایلیہ علاقہ قیلک آسان
 بو لور ایردی چنانچہ حضرت اسماعیل علیہ السلام غم عربستان نے بیر دیلار چونکہ مصر عربستان
 نینگ غرب طرفی وہ بو لوب اندہ حضرت اسماعیل نینگ طفا جماعہ لاری بار ایر دیلار الار ایلیہ علاقہ ایملک آسان
 بو لور ایردے بو تقسیم دین کیمن بو ایکی برادر اولاد لاری شول قدر کوبایدیلار کہ اور تا نا ریدہ باشتہ اجسبی
 بیر جماعہ تاملادی ضرورت وقتیدہ ہر ایکی قوم بیر بیر لاری لغتہ نہاتیرہ آسانلیک ایلیہ مدر تیکوزا اولور ایر دیلار
 حضرت ابراہیم علیہ السلام باش فرزند لاری اسماعیل علیہ السلام نے والدہ لاری ایلیہ برابر حاضر غی نہ
 مکرہ شہرتی اور نغہ کیلتوروب قویدیلار کیمن او غول لاری ایلیہ برابر اول یرغہ بیر مسجد ہم بنا قیلدی لار
 و پروردگار دگا سپغہ دعا قیلدی لار کہ بودشت و بیابان غم بنا قیلونغان مملکت و مسجد اقصیٰ

اوپوں اوزی رزق تیکوزسون و دنیا تگ ہر قسم نوتاری ایلہ بوا قلمنی آباد ایلاسون و بوملکت اہلین
 ہدایتاری اوچون اوزلاریدین بیر بیوک پیخیر پیدائیسون۔

حضرت اسماعیل علیہ السلام عربلارینگ کو بدین حکمران بولوب کیلکان قبیلہ لاری یو
 جرہم سرداری مضامن ینگ قیزین اوزلکا ملارینہ آلدیلار حضرت اسماعیل علیہ السلام دین
 اون ایکی اذغول فرزند پیدا بولدی بولار دین شول قاب اولاد کو پایدی کہ مغرب طرفین مصر
 و جنوب طرفین یمن غدا لاشوب کتیدیلار حضرت اسماعیل علیہ السلام ینگ ایچی اذغول لاری
 قیدار نہایتیہ بیوک شہرت تاپدی شول ذات اولاد لاری بابالارین یول لاری بولغان توحید
 عقیدہ سینی برابر سقلاب مکہ مکرمہ وہ قالوب کتیدیلار اولاد لارین اوتوز تہنچی پشتی بولغان
 سدان اول نہایتیہ صاحب تدبیر کیشی ایردے اینگ کچیک اوزکاسی تک یمن سلطنتیں تانہ
 یلغان ایردے بوعداندین کین بونینگ اولادینغ جرہم قبیلہ سی غالب کیلوب لارنے
 کہ دین چقاریب یار دیلار اوز طفا لاری بولغان بو جرہم یمن اسماعیل نے شوینگ اوچون کہ
 دین چقار دیلار کہ بولار بو جرہم بیت لارینغ عبادت قیلما دیلار بلکہ آتہ بابالارین یول لاری بولغان
 توحیدہ قائم تور دیلار کین ایچی عدنان ینگ اون سیشتی پشتی بولغان قصی کیلوب یمن مکہ مکرمہ
 غنہ قبیلہ کیلدی و مکہ وہ بیر مشرکہ حکومت بنیادین قوردی قصی دین کین اینگ اوز غنہ عبادت
 کر نامی مغیرہ ایردے آتہ سیٹہ جانشین بولدی اندین کین اینگ اوز غنہ ہاشم و ہاشم دین
 کین اینگ اوز غنہ عبدالمطلب داندین کین اینگ اوز غنہ ابوطالب قوم سرداری بولوب اذدی
 جناب حضرت سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم عبدالمطلب غنہ اذغول نبیرہ بولور لار آتہ لارین نام لاری
 عبد اللہ ایردے۔

حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم نینگ نسب شریف لاری

جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم نینگ نام اذدین لاری محمد دور بونام نے جد لاری

عبدالمطلب قویغاندور و والدہ لاری قویغان نام احمد دور آتہ لاری عبد اللہ عبد المطلب ینگ
 کچیک اوغلی دور لار عبدالمطلب ینگ اصل نامی شیبۃ الحمد ایرور آتہ سی ہاشم دور ہاشم ینگ
 اصل نامی عمرو دور آتہ سی عبد مناف بروب حقیقی نامی مغیرہ ایرور مغیرہ قصبی ینگ اوغلی
 بروب قصبی ینگ اصل بقی مخرج دور آتہ سے ینگ نامی حکیم دلقی کلاب دور حکیم ینگ آتہ سے مرثہ بروب
 اینگ آتہ سی کعب دور و کعب ینگ آتہ سے لوعی دور لوعی ینگ آتہ سی غالب ایرور اینگ آتہ سے
 نہر دور نہر ینگ بقی قریش ایرور قریش ینگ آتہ سے مالک بروب اینگ آتہ سے نصر دور نصر ینگ آتہ
 سی کنانہ ایرور اینگ آتہ سے خزیمہ بروب خزیمہ ینگ آتہ سے مدرکہ، ایرور مدرکہ ینگ اصل نامی
 عامر یا عمرو دور آتہ سے ینگ نامی ایاس دور ایاس مضر ینگ اوغلی بروب مضر ینگ آتہ سے
 نزار دور نزار ینگ آتہ سے معد بروب بوذات عدنان بن ذرہ ینگ اوغلی دور حضرت رسول اللہ
 صلی اللہ علیہ وسلم ینگ سلسلہ نسب شریف لاری اوشبو عدنان نہ تیوب توختار حضرت اوزلاری
 اوزن نسب لارین بیان قیغان ساعنکاریدہ عدنان دین یوقارلیغہ اوتمس ایرو ویلار لیکن عدنان ینگ
 حضرت اسماعیل علیہ السلام ینگ اولاد لاری بدین دیب جزم بیلور ایرو ویلار معلوم بولدیکہ جناب سید عالم
 صلی اللہ علیہ وسلم حضرت ابراہیم علیہ السلام اولاد لاری بدین دور لاریکن والدہ میر حضرت ہاجرہ
 فرزند لاری حضرت اسماعیل علیہ السلام واسطہ لاری ایلہ اول جنابغہ تیمور لار حضرت سید عالم صلی اللہ
 علیہ وسلم حقلاریدہ مدار لاری دیدور لار۔

وَسَقُّ لَكَ مِنْ اِسْمِهِ بِحَبْلَةٍ فَذُو الْعَرْشِ مَعْمُودٌ وَكَهَذَا مُعْتَدٌ

(ترجمہ) اللہ تعالیٰ اور رسولینی مرتبہ لارین بلند لیک لارین بیلدورمگ اوچون اوز نامی دین
 اول جنابغہ نام چیقاروب بر دے کورونگ لار خدا محمود دور و رسولی محمد دور لار حقیقتہ حمد کلمہ سینی
 رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم نہ تعلق زیادہ دور بر یوزیدہ نام لاری محمد دور و آسمان دہ احمد دور امتلارین
 نام لاری حمادون دور قیامتہ مقام شفاعت لارین نامی مقام محمود دور بئرق لارین نامی لواء الحمد دور
 صلی اللہ علیہ وسلم۔

سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم والداری حضرت عبداللہ ننگ او یلانیشاری

بنی مہصوم صلی اللہ علیہ وسلم اجداد لاریدین بوخان ہاشم ننگ نسلی یلغوز عبدالمطلب نینگ اوزی ایردی اندیں باشقہ فرزند یوق ایردے لیکن عبدالمطلب نینگ بیر موخچہ اولادی بار بولوب مشہور لاری ابوطالب وعباس وحمزہ و عبد اللہ ایردیلا عبدالمطلب بو فرزند لاریدین عبد اللہ نے کوب یجشی کورد ایردے انکا بنی زہرہ قبیلہ سی نینگ بیوک سرداری و صہب یینگ قیزی آمنہ نے آلوب ایردے چونکہ حضرت آمنہ قریش جماعہ سیدہ نسب و شرفدہ ہمہ دین بلند قیز ایردیلا حضرت عبد اللہ او یلا نگان و قتلاریدہ یاشلاری اون سکیزلار دہ ایردے منکوحہ لاری حضرت آمنہ ایله قین اتالارین اولاریدہ قوشولدیلا ردا وچکون غچہ الارادیلاریدہ تور دی لاروشول مدتدہ حضرت سید الکونین و رسول الثقلین صلی اللہ علیہ وسلم نورا قدس لاری حضرت آمنہ غہ اوتدی و اول ذات قدسی صفات غہ حاملہ بولدیلار و حمل زمانہ سیدہ آغیر لیک و باش قرانگولیک دیگان نرسہ لار نے بیلا دیلا یعنی حمل لاری عادتہ گی حمل لار دین باشقہ بولدی حضرت عبد اللہ اہلیہ لاری ایله مکہ مکرمہ دہ ایردیلا جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم آنہ لارین قارن لاریدہ ایچی آمی لیک بولغانلاریدہ آتہ لاری سفر غہ چیقدیلا سفردہ بیمار بولدیلار بیمار لیک حال لاریدہ مکہ مکرمہ غہ تیالمای مدینہ منورہ دہ طفا جماعہ لارین قاتلاریدہ بیرنجہ مدت قالدیلار آخر شول بیردہ وفات قیلدیلا قبر لاری مدینہ منورہ دہ حرم شریف غہ یقین بیریدہ دور حضرت آمنہ حمل لاریغہ تو قوز آئی تولغاندہ تولغان در دینی مقدمہ سینی سیزا باشلادیلا۔

حضرت رسالت پناہ صلی اللہ علیہ وسلم ولادت با سعادت لاری

امام الانبیاء و المرسلین سید الاولین و آخرین حضرت محمد مصطفیٰ و جناب احمد مجتبیٰ صلی اللہ علیہ وسلم نیل سنہ سیدہ بہار موسمیدہ ربیع الاول آبی نینگ تو قوزونچی تا عرنجیدہ دو شنبہ کونی نینگ سحی طلوع قیلوب کون چقیما ی توروب والدہ لارین قارن لاریدین مکہ مکرمہ دہ

ابو طالب اویں دہ دنیا یوزی غہ کیلدی لار بوتاوریح عیسوی تاءریخ نینگ ۲۲ نچی اپریل بیش یوز تمیتیش بیرنچی غہ مطابق کیلور حضرت بنی کریم صلی اللہ علیہ وسلم آتہ دین صم و آتہ دین صم یلغوز فرزند ایردی لار دینا غہ کیلما ی توروب مہربان آتہ لاری دین آتہ قاریندہ توروب تیم بولغان ایردی لار بوجناب توغولگان ماغلاریدہ والدہ لاری بابا لاری عبدالمطلب غہ آدم ییاردیلار کیلرب یسنگی مولود مبارک نے کوروب تہایتدہ خوش بولدی تو چاغیغہ آوب کوتارگان حالہ حرم شریف غہ آوب باردی و کعبہ شریفہ غہ آوب کیروب حق لاریغہ دعا لار قیلدی بو فرزند ارجمند نے بیرگان خدا غہ شکر لارین عرض ایتدی یغہ آوب کیلوب آتہ سینغہ تالپتوردی و نام لارین محمد قویدی و تپچی کوفی بولغاندہ قریش جماعہ سین تمام عمومی دعوت قیلدی و جانلیغ لاسوریدی دعوت غہ کیلگان جماعہ باشغ لاری عبدالمطلب غہ سوال ایردی لار کہ بونگی بنیرہ نام لارین نیمہ قوید و نگیزہ عبدالمطلب نامن محمد قویدم دیب جواب ایردی لار تعجب قیلوب دیدیلار آتہ بابا لار نگیز قویوب کیلگان نامنی تویمسای پنچوک محمد قوید و نگیز عبدالمطلب دیدی منگ بو فرزندیم بوتون دنیا زبانی دہ ہمہ طرفین تعریف و شافعہ مستحق بولسون دیب محمد قویدم.

جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم توغولگان کونلاری دوشینہ بولدی بو کون دہ عجیب بیر خصوصیت بار دور کہ حضرت صلی اللہ علیہ وسلم نینگ ولادت لاری و بوتلاری و بچرتلاری و دفاتلاری ہمہ سی شول کوندہ بولغاندور.

حضرت سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم نینگ سوت ایمیزلش انتظام لاری

سید الکائنات صلی اللہ علیہ وسلم دینا غہ قدم قویوب والدہ مہربان لارین سینہ لاری دین اوچکون گتہ سوت ایمدیلار کین بیرنچی کونہ قدر عم لاری ابوہب نینگ آزاد نیلغان چوری سے تویبہ ایمیزدے حضرت صلی اللہ علیہ وسلم توغولگان ساعتلاریدہ توغولگان دایہ لاری عبد الرحمن بن عوف رضی اللہ عنہ یینگ والدہ لاری شفاء ایردی لار و خادمہ لاری آتہ لاری عبد اللہ نث جاریہ لاری بَرَکَّہ حبشیہ

ایردیلار بو خاتون ننگ کینہ لاری أم ایمن ایردے بو خاتون آتہ لاریدین رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم
غہ میراث قالدی حضرت یاشلاری اولوغ بولگانده بوجاریہ لارینی آزاد ایتوب مولی لاری زید بن حارثہ
غہ خاتون قیلوب ایردیلا۔

جاہلیت عربلارین وقریش بیوک لارین خاتون لاری بالہ لارین اول لاری اییزمای صحرا
خاتون لاریغہ اییزمک ادچون بیور ایردے لار چونکہ صحرا هواسے تازه و انسان غہ یا قیلک بولور ایردے
وصحرا ده تربیہ تابکان بالہ لار جسم لاری ساغ و دماغلاری چاغ یورور ایردے حضرت رسول اکرم
صلی اللہ علیہ وسلم والدہ لاری و بابا لاری و انزاد خاندان لاری هم بوجناب نے صحرا نی اییزمکچی
لارینگ بیر لاریغہ بیر مکچی بولدیلا اتفاقا اوشال کونلارده بنی سعد قبیلہ سی تورگان بیر لارده نسا تیدہ
آغیر قحط لیک پیدا بولگان ایردے قبیلہ خاتون لاری شہر غہ اییزیش ادچون بالہ لار اختاریش کیلوشکان
ایردے لار لاریچلاریده حلیمہ سعدیہ ناملیک بیر نیکنجت خاتون هم ایردے ایله شول عرض ده کیلگان ایردے
مذکورہ خاتون اوز مبارک تیلی ایله ایله بوجیان نے بیرد بورد۔

بیز لاریغہ بنی سعد قبیلہ سیدین مکہ غہ کیلگان خاتونلار ہم میز محمد علیہ السلام نے کوردوک آنہ لاری
ہم میز غہ بوبالہ نے آلینگ لاریب عرض قیلدیلا لیکن بیز لار آتہ سے یوق یتیم نے اییزیب نیسہ
حاصل آور میز و آنہ سے بیز غہ نیمہ مکانات بیرا آور ذیب اونا مادوک من بیلہ برابر کیلگان خاتون
رفیقہ لاریم ہم لاری بیردین بیردین بالہ اولوب خاطر حج بولوشدی بیرگنہ من بالہ آلامادیم وقتیکہ ہم
مکہ دین جونا مکچی بولوب ایردے من ایریم غہ دیدیم رفیقہ لاریم بیر بیر بالہ آلدیلا من بچوکہ محروم قاتور
من خدا نایمہ قسم کہ یتیم بولسہ ہم بچیم آلمان بوبالہ فی اولوب کیتور من ایریم دیدی آلینگ بختے بولور
عجب ایس اللہ تعالی بوبالہ برکتیدین بیزینگ احوالیمزنی درست قیلسہ کین بیج بیر بالہ تا پیلرگان دین
شول یتیم بالہ نے آنہ سین تولیدین اولوب وطنیم غہ قاتیدیم۔

حضرت حلیمہ رضی اللہ عنہا، ننگ خاندانی حالتلاری نہایتیدہ بیان بولغان ایردے
روزگار لاریدین برکت ادچگان آغیر پریشانیکنہ اوچراگان ایردیلا بولون قبیلہ ہمہ سی

بیک قطغہ مبتلا ایردیلا جناب رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم نے آلوب قبیلہ سی غہ قیشی ایله برابر
 حضرت حلیمہ خاندان لاری برکتہ تولدی و بوتون قبیلہ ایلی رحمتلار ایله نوازش قیاوندی آسمانین فیض
 بارشی یا نابا شلادی حضرت حلیمہ ہر آنی آنی وہ حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم نے مکہ مکرمہ غہ آلوب
 کیلوب والدہ لارینی و اقربالارینی زیارت قیلد و روپ سینہ آلوب کینتور ایردیلا جناب بنی محصوم
 صلی اللہ علیہ وسلم حضرت حلیمہ سوتلارینی ایکی ییل ایمدی لار ہمیشہ اوگت ایچکینی ایملار ایردیلا چپ
 ایچکینی باشقہ اگہ اگہ لاریغہ قویور ایردیلا گویا کود گللیک زمانہ لاریدین انصاف طبیعتک و عدالتیک
 ذات ایردیلا ایکی ییل، کامل اوتکاندین کین حضرت حلیمہ سوتدین چیقاروپ والدہ لاریغ
 تابشورمک اوچون مکہ مکرمہ غہ آلوب کیلدیلار او شال کونلارده مکہ ده صوالار بوزور لگان ایردے
 صحرادہ نجشی صوالار ایله ترسیہ تالبکان بالہ شہرده صحتی خراب بوملاسون دیب والدہ لاری بینہ حضرت
 حلیمہ غہ یاندوروپ ایردیلا جدا لیکغہ کونگی راضی بولمگان وجودلاریدین بحساب برکتلار کورگان
 اوز ایچپده خدا غہ ناله لار قیلگان حلیمہ آنہ میزاللہ تعالیٰ غہ شکر لار قیلگان حال لاریده نہا تیدہ
 خوش و خرم بولوب بالہ لارین بخر لاریغہ باسوب وطن لاریغہ آلوب کیلدیلار کین مبارک باش لری
 تورغہ تولگانده والدہ ماجده لاری حضرت حلیمہ قول لریدین قاتیاروب آلدیلار یا شلاری آلتی غہ
 تیکوچخہ اوز قاشلار بیدین یراغ قیلما ی دولخانہ لاریده آلوب توردیلا آتہ لارین یوتلیک لارین
 بیلدورمای تیملیکدین مجرد دل لارین اوکسونمای ہم آنہ مہربان ہم آتہ نغمہ بان بولوب اوتدیلا بولوب
 طریقہ ده آلتی یاش غہ تولگانلار بیدہ والدہ ماجده لاری مدینہ غہ قریندیشس اورغدارین زیارت
 قیلدوروب کیلمک قصد بیدہ حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم نے آلوب باردیلا مدینہ
 ده بوتون برآی توروب مکہ غہ یاندیلار بولده ابواء دلیگان مقام ده فانی دنیا دین رحلت قیلدیلا
 جناب رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم ایمدی چلیدین تیم بولدیلا آتہ سایہ سیدین ہم آتہ قوچاغیدین
 ہم برابر جدا بولدیلا ابواء دین مکہ مکرمہ غہ بوجنابی سفر لریده آنہ لاریغہ ہمراہ بولوب بارگان جاریہ
 لاری حضرت ام ایمن رضی اللہ عنہا آلوب کیلوب بابا لاری عبدالمطلب غہ بالشور دیلا بابا لاری

بول جنای اور تربیہ لاریغہ آلوب نہاتیدہ شفقت و عنایت ایلہ سقلا دیلار شول حالہ ہم حضرت
ام امین رضی اللہ عنہ بوتون خدمت لاریغہ انجام بیدب تور دیلار کبیرین یا شلاری سیکز غنہ تولگازده
بابای مہریان لاری عبدالمطلب ہم وفات قیلدی یلار او شال کوتلارده حضرت بنی کریم صلی اللہ علیہ و
سلم عمر لاری سیکز غنہ تولیب ایلکے آئی اون کون زیادہ بولسان ایردے عبدالمطلب جنازہ
سین کوتار یلگان وہ آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم برابر بار ایر دیلار و مبارک چہرہ لاری لمسزدن
دکوز لاریدین یا شلاری آلوب تور ایردے پایا لاری اولوشدین ایلگاری بوڈر تیم نے
حقیقی عم لاری ابوطالب تانبشوردی و بوجناپ حقلار پیدہ کوب تار کیدلار قیلدی انینگ اوچون
ابوطالب ہم نہاتیدہ کھنتے تربیہ قیلدی تولدین کیاگان مہربانلیغ نے دریلخ تو متادی ہمیشہ
اوزی ایلہ برابر آلوب یوردی آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم اگرچہ یاش بولسہ لار ہم نہاتیدہ
آغیر ناموش فکر ایک عم لاریغہ مطع و محب و حرمتلیک اوز لاری ایلہ مشغول با ادب و فالیک
خیر خواد بیرذات ایر دیلار عم لارین خاطر لارین کوب احتیاط قیلور ایر دیلر یا شت نام بالہ لاری
اول جنابہ بیہودہ یغلاش اویدہ گی لار نے تیناش سوزغہ کیر میلیک کوچ لارده ادنیاش
طبیعی یوق ایردے دستور خان یازلیسہ آصستہ عم لارین یا نظار یغہ کیلوب طعام نے برابر بیب
توروب کیتور ایر دیلار اخلاق و آداب لارین کورگان کیشی ہونشی کیتوب حیرتدہ قانور ایردے ترقوتہ
یا شلیک بالہ بولوب توروب ہم غلیکمتہ آغیر لیختم نوشناسون قری آدم غنہ درد سر بولمای من ہم کومک
قیلای تیکین یمای دیب آدملا قوی و ایچکولارین باقور ایر دیلار تابکان نرسہ لاریغہ عمک لاریغہ
کیلتوروب بیرو ایر دیلار۔

ابوطالب نینگ شام غنہ سفری

آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم نینگ مبارک یا شلاری اون ایکی غنہ نیکانده عمک لاری ابوطالب
تجارت قصیدہ شام غنہ بار پچی بولدیلار بوجانی بیلگانج جناب رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم

عمک لاریغہ منی ہم برابر آوب کیتسون لاریب رجا قیلدیلا عمک لاری تاچار بوب حضرت نے ہم آیب کتیدیلا یوسفردہ عجیب واقعہ لارا اچراوی آوب کیتکان مال لاری نہاتیدہ یحشی ساتیلدی یولدہ بھری دیگان مقام وہ بچیرا دیگان بیر نصرانی راہب بار ایردے اول ہمیشہ اوز صومغہ سیدہ عبادت نہ مشغول تودور ایردے اوتکان کیتکانلار ایله ایشی یوق ایردے بودفعہ بو قافلہ غہ کوب عجیب معاملہ لاری قیلدی قافلہ کیلوب توشکان زمان لاری نے استقبال قیلدی و احترام ایله کوب مہمان قیلدی حضرت بنی کریم صلی اللہ علیہ وسلم نے کوروب بوبالہ سید المرسلین دور لاری دیدی قافلہ سور او یلار کہ سن بو ذاتی پیغمبر بوشلارینی بچوک بیلدنیکت راہب جواب بیری دی کہ سیز لار تا عین توشوب تورگان وقتلارینگدہ نہ قدر تاش و نہ قدر درخت بولسہ ہمہ سی سیز لار غہ ایگیلدی تاش و درخت پیغمبر دین باشقہ کیشی غہ سجدہ قیلاس بوراہب حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم ینگ ایچی کتف لارین اور تا سیدہ خاتم نبوت نے کورگان ابوطالب غہ دیدیکہ یہود لار بوبالہ نے جستجو سیدہ یوزو بدور لار سیز بو ذاتی شام غہ آوب بارمنگ کہ یہود لار دین اذیت تیش احتمالی بار دود بوسوز نے ایشیگاج ابوطالب حضرت بنی کریم صلی اللہ علیہ وسلم نے مکہ مکرمہ غہ یا ندوروب یباردے۔

سور کائنات صلی اللہ علیہ وسلم ینگ شام غہ تجارت سفر لاری

وقتیکہ جناب آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم یا شلاری بگرمہ دین آشدی مبارک دل لاری حیات ضروریاتی اچون بیرار کسب و صنعت ایله کون کیچر مکہ غہ مائل بولدی مشغلہ کوب ایردے لیکن حضرت تجارتی اختیار ایندیلا تجارت اچون کافی سرمایہ یوق ایردے بو خصوص وہ بیرآز فکردہ تورگان ایردیلا کہ مکہ مکرمہ ینگ معتبر یا عزت مالدار خاندان لاری دین بیر بیوہ خاتون بار ایردے ناملاری خدیجہ بولوب نہاتیدہ دولت مند سرمایہ دار خاتون ایردیلا او ملار بو خاتون دین سرمایہ لار آوشوب تجارت قیلوشور ایردیلا بو خاتون جناب بنی کریم صلی اللہ علیہ وسلم

ینگ اخلاق جمیلہ و عادات جلیلہ لارین و عقل و تدبیرہ شہرت لارین الشیبوب اوز اوزیکہ شریک
 تجارت بوشلارین طلب قیلدے و بارمال لارین قولی ایله تالشوردی و میسرہ نام بیرخادی
 بار ایردے خدمتار لایہ ہمراہ قیلوب بیردے جناب حضرت سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم حضرت
 خدیجہ مال لارین آلوب شام سفر لایہ چمقدیلار بوسفرده تجارتلاری نہایتیدہ کوب نفع قیلدی تحب ارتدہ
 بولغان بوقدر بویک نفع نے کودگان حضرت خدیجہ بخوش بولدی حضرت صلی اللہ علیہ وسلم
 غہ حصہ لارین تالشوردی کوزدین کون غہ خلق اود تاسیدہ صداقت دامت ایله شہرت لاری زیادہ
 بولغان سیدین تمام اہل مکہ آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم نام لاریتہ صادق و امین بقی نے
 زیادہ قیلدیلار و اسم شریف لارین محمد صادق الامین دیب یاد قیلہ باشلادیلار خصوصاً شام سفریدہ
 ہمراہ بولوب باروب کیگان میسرہ اوز سیدہ سی خدیجہ غہ تمام کورگان بیلگان واقعہ لارین
 بیان قیلوب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم نے بر گوهر کیتا و بیرذات بے ہمتا ایکانلیک لارین
 بیلدوردی اول دین بوجناب حق لاریدہ کمال لاریتہ اسیر و مخلص بے نظیر بولوب یورگان خدیجہ
 نے عقیدہ سی یز زیادہ بولدی حضرت خدیجہ اول آپکے ایر قیلغان و ایکے ادح بال لیک بولغان
 دیاشلاری قرق غہ بارغان بیرہوہ خاتون ایر دیلار عرب لاریننگ بویک لاریدین نچہ کیشی طالب
 بولغان وہ قبول قیلغان ایر دیلار اوز لاری صاحب ہمت اخلاق لاری پاکیزہ بولغان سبب دین قریش
 جماعہ سیدہ لقب لاری طاہرہ ایردے بوذات عنقریب بیرذات ینگ بنی آخر الزماں بولوب
 چیقیشلارین بیلور ایر دیلار حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم ینگ شاید ادشال ذات بولوب
 قالیشلار لایہ گمانلاری بار ایردے تو ہاندہ گی واقعہ شول گمان ینگ راستلینی غہ دلالت قیلور
 مجلہ المنار صاحبی سید رشید رضا اوز تالیسی خلاصۃ السیرۃ المحمدیہ وہ دیددر کہ ناہی تاریخ مکہ وہ
 سیدنا انس رضی اللہ عنہ، دین روایت قیلور کہ حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم یا شلیک
 زمانلاریدہ بیر کون عمک لاری ابوطالب قاشیدہ اذ لتورگان لاریدہ اندین خدیجہ اوینیہ بار مکفہ
 اجازت سور دیلار عمک لاری اجازت بیر دیلار لیکن آرقہ لاریدین بنعہ ناملیک بیر جاریہ نے ہم یاروب

دیدیکہ ای بنہ سن برابر باروب خدیجہ محمد غہ نیمہ سوز قیلور ایشیگیل بنہ دیدور کہ من محمد ایلہ خدیجہ
 اویغہ برابر بار دیم خدیجہ محمد استقبالی اوچون کوچہ دروازہ سیغہ چہ چیقیدی و محمد قولین تو توب
 سینہ سیغہ و بویون لاریگا سور کادی کین دیدے ای جناب آتہ و آنم سن غہ فدا بولسون من
 بوالشی باشتہ بیر غرض اوچون قیلما دیم بلکہ شویننگ اوچون قیلدیم کہ شاید بنی آخر الزماں
 سن بولسنگ اگر مینگ پو فراستم تو غری بولوب ادشال پیغیر سن بولوب قاسنگ مننگ حقیقہ نے
 و منزتم نے یحیی تانوب تو کیل دسن پیغیر قیلوب یبار کوچی پرور دگار درگاہ ہیغہ مینگ اوچون
 دعا قیلگیل بنہ دیدی خدیجہ نینگ بوسوز یغہ محمد بوجوانی بیروے ای خدیجہ من اگر سن دیگان
 پیغیر بولوب قاسم سینگ بو عقیدہ بو عنایتیگی ہرگز ادنو تما سن و اگر من بولم اسم ہم اول
 خدا یکہ سن بو عقیدہ و حرمتی ایننگ اوچون قیلوب تور و بدور سن ہرگز سنی ادنو تما سن۔
 واقدی روایتیدہ نفیستہ بنت اُمیتہ دیدور کہ خدیجہ نہایتیدہ شرافتلیک صبرلیک مالدار بہادر
 بیر خاتون ایردی بیوہ قانغاندین کین قریش نینگ اولوغ لاریدین انی تہنتی قیلسمان دا لگا
 طالب بولمگان بیر کیشی قالمادی لیکن اول قبول ایتمادی وقتیکہ جناب بنی کریم صلی اللہ علیہ
 وسلم ایننگ سرمایہ سین آلوب شام غہ باروب قایتیلار و تجارتلاری کوب نفع قیلدی منی
 مخفی صورتہ اول ذات خدمت لاریغہ یاردی من باروب دیدم ای جناب سیز نے اوچون خاتون
 آلمایدور سیز جواب بیر دیلار کہ خاتون آیش غہ قادر ایسمن تو لومدہ بیر نرسہ یوقدور من
 دیدم اگر خدا سیز غہ بیر صاحب جمال مالدار شریف مناسب خاتون کرم قیلسہ نیمہ دیر سیز جناب
 سور دیلار کہ اول خاتون کیمدور من دیدم خدیجہ دور کین جناب راضی بولوب جواب بیر دیلار
 کین جناب رھول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم بیر نیچہ عمک لاری ایلہ حضرت خدیجہ نینگ عم لرین
 ادیلاریغہ بار دیلار عملاری ابو طالب خدیجہ نے فرزند میز محمد عد طلب قیلوب کیلدوک دیدی
 لار خدیجہ عملاری قبول ایجدیلار مہر لاری یگر مہ عدو تو یہ بولدی نکاح خطبہ سین ابو طالب
 او قودیلار یگر مہ پیش یاش یک نوجوان ترق یا شلیک بیر باکمال شریف خاتون ایلہ خانہ دار

بودیلار ہر ایک جناب مہر و محبت و عزت و حرمت ایلیہ یگرمہ بیش سنہ عمر کچھور دیلار حضرت رسول اللہ
 صلی اللہ علیہ وسلم نینگ ہمہ فرزند لاری شول جناب دین بولگان دور و بوجناب تیرگی توروب باشفت
 بیر خاتون نے اوستلار لغہ آلمادیلار باشفتہ والرد لار بمیزنے بوذات و نوات قیلغانلار یدین کسین آخاند
 لار جناب رسول اعظم صلی اللہ علیہ وسلم ہیج بیر خاتون لریں حضرت خدیجہ برابر لار یدہ کیشی کورماس
 ایردی لار و فاطمہ یدین کسین ہم ہمیشہ یاد قیلور ایردی لار حضرت عائشہ کورماسہ رر ہم اول جناب
 کوب کویار ایردی لار بیر کون جناب رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم حضرت خدیجہ دین سوز قیلوب
 توروب ایردی لار نوات دید لار اول کیشی نے موچہ یاد قیلور لار بیر کمپیر ایردی خدا آلدی اور نیغ
 اندین بخشہ اغنی ہر دے عائشہ نینگ بو سوز لار لغہ حضرت ینگ غضب لاری کیلدی دیدی لار
 یوق یوق ہرگز اندین خیشے سینی ہر مادی چوتہ خدیجہ آدم لار منگا ایٹانمگاں زماندہ ایٹانوب
 ایمان کیلتور دی و خلق منگا باتمغان زماندہ مال و جانی و عزتی ایلیہ منی حمایہ قیلدی و فرزند لاریں
 خدا اندین عطا قیلدی حضرت عائشہ دیدور لار کہ شول کون من عبد قیلیم کہ حضرت رسول اللہ
 صلی اللہ علیہ وسلم حضور لار یدہ موندین کسین خدیجہ نے یما نظامی منہ وفادار ایک قر دان
 یک شو نداغ بودور حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم چان ہر قوی ذبح قیلدہ درسہ لار حضرت
 خدیجہ رضی اللہ عنہا نینگ احباب لار لغہ نسیب یار دور ایردی لار جناب رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم
 حضرت خدیجہ نے نکاح لار لغہ آخاندین کسین خدا نینگ عبادتی دینی بشر نینگ خیر و بیدستی ایلیہ
 مشغول توردی لار شول فرصتہ مملکت سردار رری قسیدہ باشلیغ لار نے ایلیہ کورن شکانلار یدہ عالم امن
 و امانی یول لار تجلیگی اوزار اتقانلیک اور تادہ گی دشمنلیک لار نے کیم تاریش خفدہ سنائیہ
 ہمہ مستحکمر دہ بودور ایردی لار بو خرید لارین نتیجہ سیدہ ہر جمعیت قائم بولدی بو جمعیتہ نبی ہاشم
 بنی مطلب بنی اسد بنی زہرہ شامل ایردی لار داخل بولگوجی اعضا لار بو طرفیہ عہدہ پیمان قیلور
 ایردی لار (۱) بیز لار مسکتی نسا دین تیجسیر یکدین سفلا رمیز (۲) بولادچی لار فی محافظہ تیزیز
 ۱۳۰۰ غریبلرغہ مدد بیرور میزدیم (۴) طاقتور لار نے ناتوان لارغہ و جکیس لارغہ ظلم قیلگان قویا سیز

حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم نینگ بوتدیر لاریدین انسانلار جان و مال لاری بیرون
 آسایش تاپوب قالوب ایردے آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم پنخیمبولغان زمانلاریده ہم دیر ایردیلار
 کہ حاضر ہم بیر کیشی اوشال جمعیت نامی دین بیر مظلوم بددی اوچون بیزنے چایر سه حاضر دور میز
 منه بو طریقہ ده کوندین کون غه خلق اوچون منفعتیک صلاحلار بیر باشلاگان سبب لاریدین
 بوتون امت عربیہ اول جنابی ناملارین توتالما ی فقط السّادِق الّامین دیکان الفاظ مبارکہ
 ایله چاقیر و شور ایردیلار۔

تجدید بناء کعبہ شریفہ

آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم خلق ایله شتے علاقتیلوب تور دیلار اوشال کونلارده قریش جماعہ
 سی کعبہ شریفہ عمارتلارین تجدید قیلمک خصوصی وہ اوزار ا مصلحت ده ایردیلار چونکہ نہایتیہ زور
 بیر یاغین کیلوب مکہ غه کتہ بیر سیل کیلگان ایردے و کعبہ شریفہ نینگ دیوار لارے سیل ہجومی
 دین یاریلیب اساسی کمزور بولغان ایردی اتفاقاً اوشال کونلارده تصادفاً مصر دین کیلوب
 تورگان بیر کیمہ نے دریاء طوفانی جڈہ ساحلی غه آتوب تاشلاگان ایردے بو کیمہ تجارت کیمہ سی
 بوب مالکی "باقوم" ناملیک بیر رومی سوداگر ایردے قریش بواقعہ نے ایشیتیکانج الارطرف لاریدین
 ولید بن المفیرہ بیر کتہ جماعہ ایله جہدہ غه توشدی دکیہ نے باقوم دین ساتوب آلدیلار کعبہ تعمیر
 اوچون باقوم دین مساعڈہ طلب قیلدیلار اول ہم قبول ایتدی و اول دین مکہ وہ بیر نجارتبلی
 ہم بار ایردے اول ہم یاردم قیلکچی بولدے وقتیکہ عمارت غه شروع قیلدیلار تمام قبیلہ لار
 بومبارک تعمیر نہ شریک بولدیلار لیکن حجر اسود نے اوز اور نیغہ قویوشدہ شدتلیک اختلاف پیدا
 بولدی ہر بیر قبیلہ بوتاش نے بیز تو یایلیک دیر ایردے کامل تورت کون بوجنجال دوام ایتدی
 آخر قریش نینگ ہم دین یاش دە اولوغ بیر سردار لاری ابو اُمیہ بن مِغْرہ راٹی بیر دیکہ بو خصوص
 دە ہم بالاتفاق بیر کیشی نے حکم قیلسونلار اوشال حکم نیمہ حکم قبیلہ ہم قبول ایتسون بو مصلحت

ہمہ غہ مقبول بولوب دیدیلار کہ شول ساعتہ کیمی کہ ہمہ دین اول حرم غہ کیرسہ انے حکم
 قیلایلوک وانگا اطاعت قیلایلوک الفاقا اوشال لحظہ وہ آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم حرم غہ
 کیروب قال دیدیلار ہمہ برابر ہذا الامین رضیناۃ دیدیلار یعنی منہ امین ہر ذات کیل دیدیلار شول ذات نے
 حکم قیلدوک نیمہ حکم قبیلہ لار راضی دور میز کیمین جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم کمال زیرک
 یک لاری دین ہر عجیب تدبیر کور دیدیلار کہ اندین ہمہ قبیلہ برابر خوش بولدیلار حضرت اوز بلاری ہر کتہ
 چادر آل دوروب یرغہ سال دیدیلار انگا اوز قول لاری ایلہ حجر اسود نے قویذ تیلار کیمین ہر قبیلہ یننگ
 سردار بیخہ کوتار ینگ لاری دین امر قیل دیدیلار ہمہ سردار لہر چادر نے برابر کوتار لیشیب کعبہ قاشیغہ
 کیلتور دیدیلار کیمین حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم اوز مبارک قول لاری ایلہ حجر اسود نے کعبہ گوشہ لاریغہ
 قویذیلار جناب رسالت پناہ صلی اللہ علیہ وسلم بو قدر مختلف تدبیر لاری ایلہ بوتون عرب قبیلہ
 لاریغہ زبردست ہر خوشخوار جنگدین انقلاب قال دیدیلار چونکہ عربلار اول زمانلار دہ ارزیمکان ہر میانہ
 ایلہ ادرش باشلار ایر دیدیلار اول اوروشلاری یگر مہیل او توزیل دوام ایتور ایردے۔

قرب زمان نبوت

حضرت رسالتآب صلی اللہ علیہ وسلم پنچیریک مسند بیغہ مشرف بولوشلار دیدین تہی سنہ ایلگاری
 کوز لاریغہ ہر عجیب نور کورولہ باشلار دی قچان شول نور نے کورسہ لار طبیعتلاری نہایتیدہ
 خوش بولور ایردے اول نور وہ نہ آواز بولور ایردے و نہ صورت بولور ایردی بو حالتدہ دوام
 ایتوب یاش لاری او توز تو توز غہ توب آلتی آی زیادہ بولغاندہ دجی آسمانی یننگ مقدمہ سی
 بولغان روایای صالحہ و صادقہ دوری شروع بولدی یعنی کیچقرون نیمہ نرسہ نے توشلاریدہ
 کورسہ لار اولغا قلیک لاریدہ اوشال نرسہ تمام اوزی کورولور ایردے بوہم دجی پننگ ہر نوعی
 ایردے لیکن بو حالت آلتی آی دوام ایتدی یعنی مولد لاری ربیع الاول دین باشلانوب قرآن
 کریم نازل بولغان رمضان مبارک آی لاریغہ چہ بولوب تور دی بولاشادہ حضرت بنی کریم صلی اللہ

علیہ وسلم نینگ طبیعتلاری خلوت گزین لیکہ نہایتیدہ بیرینگان ایردے خلق دین علاحدہ نوروشنی سویارا ایردیلا شونینگ اوچون مکہ مکرمہ نے احاطہ قیلغان تاغلارینگ بیرے بولغان حرارتاغی غہ چیقوب اندہ بیرغار نے اختیار قیلغان ایردیلا اول مقام غایتیدہ بلندوخوش صوا و خلوت بیرمقام ایردے اول یردین کعبہ شریفہ کوردوب تورور ایردے جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم اول مقام دہ مدتلا اقامت قیلدیلا مکہ دین والدہ منیر حضرت خدیجہ رضی اللہ عنہا بیرمدتغہ تیادورگان آزدتلا رین تیار قیلوب یبارور ایردیلا بعضی کونلار دہ جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم اوزلاری مکہ نہ تو شوب تو یگانلاریچہ کعبہ شریف نے طواف قیلوب کین تیار قیلونغان طعام و سولارین آلوب کیتور ایردیلا۔

عالم اوچون صدا بیت کونین توغولوشی یعنی ابتداء زمان رسالت

وقتیکہ جناب سید الانبیاء صلی اللہ علیہ وسلم مبارک یاشاری فرق نہ تو یوب بیرکون اوتوب ایردے جناب سیدنا جبریل علیہ السلام پروردگار جل شانہ طرفیدین نبوت بشارتیں کیلتور دیلا اول زمان پیغمبریمز صلی اللہ علیہ وسلم غار حرار دہ ایردیلا تا عریخ میلادی آلتی یوزاون غہ تولغان ایردے حضرت جبریل بوجنالغہ باقیب اقرأ یعنی او قودیدیلا جناب رسالتما ب ما اقرأ دیب جواب بیردیلا یعنی من او قویا لما بین کین جبریل علیہ السلام بوجنابی محکم بیرمیقتیب قویوب یباردیلا رینہ اونی دیک اقرأ دیدیلار جناب اونی جواب نے بیردیلا کین جبریل علیہ السلام رینہ بیربار سیتیب قویوب یباردیلا رینہ اقرأ دیب اوچونچی بارینہ سیتیب قویوب یباردیلا رینہ بیت آیتانے اوتوب ایشیدوردیلار اقرأ باسم ربک الذی خلقک الالسان من علقہ اقرأ وربک الاکرم الذی علم بالتلم علم الالسان ما لم یعلم ترجمہ سی، اوقویل اول پروردگار نینگ نامی ایله کہ یراتدی یراتدی انسان نے قویوق قانلار دین اوقویل دپروردگار نینگ ہم دین زیادہ کرملیک دور اول ذات کہ علم اور گاتدی قلم اید تعلیم بیردے انسان غہ اول

نرسہ فی کہ بیلہاس ایردے حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم بومیش آیتنی تمام یاد تیلوب
 آدیلا رصونگرہ خوف لانغان حال ده غار حرام دین تو شوب اوز ادیلار لغہ باروب نی اوز اب
 قویونگ لار دیب امر قیلدیلار حضرت خدیجہ رضی اللہ عنہا اور اب قویدیلار ہر آزیاتوب خوف
 و دہشتلاری کوتار یلگان دین کیسین بوب اوتکان واقعہ فی خاتونلار لغہ بیان قیلدیلار دودیلار کہ
 من اوز جانم دین قور قوریم بوسوز لار لغہ جواباً خدیجہ آنہ میزدیدیلار ای جیب ہرگز قور تمنا سون
 لار اللہ تعالیٰ جنابلارین بیچ بیر وقتت خوار و سوا ایتماس منموم د مخزون قیلمس چونکہ اوز لاری
 قریند اشلار لغہ شفقتلیک و عاجزلار یوکلارین کوتار گوچی مشکل لارین آسان اتینگوچی دسکیسین
 نواز و مہمان پرورد و اصل حقدارغہ دادرس دور لار خدای مہربان ہمیشہ اوز لار لغہ مددگار دور
 جناب خدیجہ رضونچہ یک تسلی بیرگانلار دین کیسین حضرت رسول اللہ صلعم نے برابر آوب مکرانہ
 لاری ورقہ نام بیر عالم حضور لغہ بار دیلار بو آدم یاشی ادلوغ اوزی نصرانی بولغان بیر داناکیشی
 ایردے کوز لاری عاجز بوب قالغان ایردے بو ذالغہ رسول اللہ صلعم ننگ کورگان ذالغہ
 لارین اوزر بانلار دین بیان قیلوندی بوسوزنی ایشتیکان زمان ورقہ دیدیکہ بوسوز کورگان ذالغہ
 اوشال فرشتہ دور لار کہ حضرت موسیٰ علیہ السلام غہ صم تو شار ایردے لاری کاشکی سیز نے تونگیز
 چیقارور دقتلار پیدہ من نوجوان بوسام ایردے جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم دیدیلار آیامینتہ
 قوم منی دطینمدین چیقارور لاری بورقہ دیدی آری ہچکیم سیز کیلتورگان تعلیم فی کیلتور مادمی مگر
 انکا ابتداءہ صمہ دشمن بولور کاشکی سیز نینگ بوسوز دین ہجرت قیلادورگان زمانینگزد من تیرگی
 بوسام نہایتیدہ ادلوغ خدمت قیلور ایردیم جناب سید عالم صلعم و حضرت خدیجہ رضی اللہ عنہا
 ایک لاری بوسوزتے ایشتیوب ادیلار لغہ قاتیدیلار اماورقہ بیچارہ زیادہ مدت یشایا لمای دفانت
 قیلد کتیبہ کیسین ادج میل غچی سلسلہ سی بند بوب تور دی بوفرصتد حضرت رسالتاب
 صلعم نینگ وحی و چون استعداد لاری نہایتیدہ یوقری مقام غہ تیوب شرتداری کوب زیادہ
 بوندی اوز لاری دیب دور لار بیر کون کیتوب توروب ایردیم کہ آسمان صرنیدین ہر آواز کیلرے

آسمان غمہ باقسام ادشال غا حراء غمہ کیلگان ذات کوزومگا کوردل دیلار بودفعہ ددھم فورم قدیم لیکن
اولیٰ دیگ ایس بیر آزیگیل راق فور قدیم کیسین حضرت سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم بودفعہ دوم
ادیلاریغہ باروب چادر لار غمہ اور الوپ یا توپ ایر دیلار بو آیت لار نازل بولدی یَا أَيُّهَا الْمَدَّثَرُ
قَمْرًا تَنْدَرُ دَرَبَكَ فَكَبِّرْ وَثِيَابَكَ فَطَهِّرْ وَالرَّجِزَ فَاصْحِرْ (ترجمہ) ای چادر غمہ اور الفوجی اور
بندین تور و تور قوت و پروردگار نیگی اولوغلا و کیو مینگنے پاک توت و ناپاک لیکدین اوزاق بول
شوندین کیسین وحی سلسلہ سی کیت و کیت کیلہ باشلادی حضرت رسول اللہ صلعم خلق نے
خدا طریغہ دعوت قبلہ باشلادیلار و مشرکلار طرفلار دیدین کلفت داذیت بارانی یاغہ باشلادی بو مقام
دہ بیر آز ملاحظہ قیلیمک لازم دور کہ حضرت جبریل علیہ السلام بیرنجی ملاقاتلار یدہ نیمہ اوچون جناب
رسول اللہ صلعم نی ادوح بار سبیب قویوب یبار دیلار دہر بیر سیقخان لاریدہ جناب نہایتیہ قینالور
ایر دیلار ب موندہ گی حکمت شول ایر دیکہ شول طریقہ تریبہ برکتیدہ جناب رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم
بینگ روحانیتلاری بشریت لاریغہ غالب بولسون و ذات علیہ لاری آیات ربانیہ نے تلقی سے اوچون
استعداد پیدا قیلسون لار اندین کیسین خالق ایلہ خلق اور تالاریدہ واسطہ بولسون لار جبریل علیہ السلام
نے کورد ب اول ذاتین وحی آلفاندین کیسین بیر نیچہ ساعت پورگ لارین او نیاشے تالبشور دلگان
مسیو لیتنی نچوک تحمل اتیہ آور من دیو اولوغ وظیفہ نے قنداغ انجام بیرہ آور من دیب قیلغان خوف
لاریدین پیدا بولغان بیر حالت ایردی حقیقتہ بوجناغہ تفویض ایتولگان رتبہ رتبہ لار ننگ ہمہ
دین بویکی بولوب تحملی ہر قنداغ انسان اوچون آغیر دین آغیر بیر وظیفہ ایردی اننگ اوچون نہ قدر
فکردنہ قدر حیرتہ قالونہ خلق ایر دیلار لیکن بویک شرفنی کرم قیلغان مہربان پروردگار لاری
ادزی ہر بیر ساعتہ اول جنابغہ نگہبان تور دی نہایتیہ سنجیدہ لیک ایلہ آخریغہ یتکوز ولدی۔

ہمہ دین اول اسلام دینی غمہ داخل بولغان سواد تمندلار

حضرت رسالت پناہ صلی اللہ علیہ وسلم دین درتہ مطمئن بولوب تمام سوزلاریغہ ایشیتوب

58616

حق پیغمبر ایکا نمیک لارنجه تصدیق ایگاج جناب والده مینر حضرت خدیجہؓ نہاتیدہ خوش بولدیلار آرزولارنجه
نیدیلار اوزلارینی ایکی جهان خاتونلارین سرداری ایکانلیک لارنجه ایثاندیلار قیلغان بخشگی گمان
و فراست لاری میوه برده فداغه شکر لارنیلور ایردیلار و بود دولت شکرانسی اوچون مال لارین
جانلارین اولادلارین خاندان لارین هر بر عزیز دین عزیز محبوبلارین حضرت رسول اللہ صلعم غه
قربان قیلد باشلار و اول جناب راحلاری اوچون هیچ بیر نرسه لارین درینغ توتمادیلار و اول
ذات بابرکات غه تیزکان هر بر کلفت و اذیت غه هر بر مقدور لاری ایلد بلاگردان بولدیلار قیسی کون
حضرت رسول پاک صلی اللہ علیہ وسلم خلق نے خالق طریفیغ دعوت قیلدیلار همه دین ایلکاری جناب والده
منیر خدیجہ رضی اللہ عنہا حضرت غه ایمان کیلتور دیلار اسلام دینیدد همه دین اول کلمه طیبہ نے و توخان
ذات شول ذات بولدیلار الحمد للہ کیین دستلاری جناب ابو بکر الصدیق رضی اللہ عنہ و عمرزاده لاری
سیدنا علی و مولی لاری حضرت زید و خادمه لاری ام ایمن رضی اللہ عنہم ایمان کیلتور دیلار و بیش حضرت
همه دین اول اسلام دینی غه مشرفا بولغان ذاتلار ددر لاری یعنی بیوک ایرلار دین حضرت ابو بکر
و یاشلار دین حضرت علی و خاتونلار دین حضرت خدیجہ و غلام لار دین حضرت زید و چوری لار دین حضرت
ام ایمن رضی اللہ عنہم بیرنجی مسلمان دور لار بو حضراتلار بینگ فضیلاتلاری نہاتیدہ آرتوق دور بولار
اوزلاری همه دین اول ایمان کیلتور دیلار و باشقہ لار نے اسلام غه دلالت قیلدیلار و جناب
رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم غه هر لحظه همت او سنیغہ همت بیردوب نور دیلار جناب حضرت
ابو بکر رضی اللہ عنہ مکہ لار اورتالار ییده معدن بیر مالدار تاجر ایردیلار بزاز لیک دکانلاری
بار ایردے آدملار همیشه بول جناب قاشلار لاری کیلوب کیتور ایردیلار صحبتلارین برکتیدین حضرت
عثمان حضرت عبدالرحمن بن عوف حضرت طلحہ حضرت سعد بن ابی وقاص مسلمان بولدیلار حضرت
بلال و حضرت عمرو بن عبسہ و حضرت خالد بن سعد یوقاریده گیلار دین هم اول مسلمان بولوب
ایرولار کیین آهسته آهسته حضرت ابوعبیده بن الجراح و حضرت عبدالاسد بن بلال ده حضرت
عثمان بن مظعون و حضرت عامر بن فهیرد و حضرت ابو حذیفه و حضرت سائب بن عثمان بن

مظنون و حضرت ارقم مسلمان بولیار رضی اللہ عنہم اجمعین خاتون لار دین حضرت فدیکہ رضی اللہ
 دین کین جناب رسول اکرم صلعم ملک لارین خاتون لاری حضرت ام الفضل و حضرت اسماء بنت عُمیس
 و حضرت اسماء بنت ابی بکر و حضرت عمر ہمیشہ لاری حضرت فاطمہ مسلمان بولدیلار رضی اللہ عنہن
 بولار دین کین عبدالقدین مسعود و جناب بن الارت و حاطب و برادر لاری سلیط و مسعود بن القاری
 و صیب رومی کی عزیز لار مسلمان بولدیلار۔ حضرت رسول اللہ صلعم ابتدائی حال لاریدہ آدم
 لارنے آہستہ آہستہ محقق صورتہ اللہ تعالیٰ یولیغہ دعوت قبولر ایردی لار والارنے تاشلارغہ
 درختلارغہ آی نہ کون نہ عبادتدین مع اتوب تنہا اللہ تعالیٰ ینگ اوزلیغہ عبادت قیلشغہ چاقر در ایردیلا
 و اللہ تعالیٰ غنجوک عبادت قیلو نورانی تعلیم بیور ایردی لار۔

اسلام طرفیغہ آجیق صورتہ دعوت و اشکار تبلیغ

تقریباً ایکی سہ دین کین حضرت سید نام صلعم اوز قرینداش و اقربالارینی کفر و شرک
 ینگ یمان عاقبتی دین تور قوتوش اوچون خدا طرفیدین مأمور بولدیلار بو امر الہی غہ مطابق
 ہمہ دین ایلگارمی اوزلارین قرابتدار لاری غہ دعوت و تبلیغ شروع قیلدی لار جناب رسول اکرم
 صلی اللہ علیہ وسلم ینگ بنوت و رسالت لاریدین مقصد منہ بو نیچہ زسہ دین عبارت ایردے۔

- (۱) اللہ تعالیٰ ینگ ربوبیت و عظمت و جلالین اشکار ایتمک
- (۲) اللہ تعالیٰ غہ نافرمان بولغوجیلارنے یمان عاقبتدین تور قوتنک
- (۳) آدم و نوح اعتقاد و عمل و اخلاق دہ پاک تورمک یول لارین کورساتمک
- (۴) ہر زسہ دہ پاکیزہ لیک و صنائیک و پاکدامن لیکنی اور گامک
- (۵) الہی تعلیم لارنی بے عوض خالص بیرمک دمنت قیلا سلیمک و اندین بیر ارقسم
 منفعت شخصیہ کوتما سلیمک
- (۶) یوقاریدہ گی و طیفہ لارنے بیچار مکدہ زقدر کلنت و اذیت لار و غری کیل

برداشت قلمک و صبر اتیک۔

جناب بنی کریم صلی اللہ علیہ وسلم نینگ سیرت مقدسہ لارین دقت ایلیہ کجستی مطالعہ
ایتکان ہر ہر مسلمان بو آلتی مقصد اٹلی نے نہ قدر مکمل انجام اہرگانلیک لارین جلیوب حیرتدہ
قالور حضرت سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم ننگ تبلیغ مبارک لاری آہستہ آہستہ تو بانده گی
طریقہ دہ دوست اختیار ایتمہ باشلادی۔

بیرنجی مرتبہ دہ اوز لاریغہ نہایتدہ یقین بولغان قریبداش و دوستت لاریدین باشلادیلار
ایکینچی مرتبہ دہ بوتون قوم لاری و اقربالاری و تمام شہر خلقی غہ اوتدیلار اوچونچی مرتبہ دہ
مکہ مکرمہ اطراف دجوانباریدہ گی قبیلہ لارنے قوشدیلار تور توپچی مرتبہ دہ استان نینگ تمام
شعبہ و طائفہ لاریغہ صدالارین تیکوزدیلار۔

بیشی مرتبہ دہ دنیا دہ بار متمدن قوم لار و خلقت دیندار لارغہ اللہ تعالیٰ نینگ پیام درساتین
تیکوزدب ہمہ لارین خدا طرفیغہ دعوت بیردیلار بو بیش مرحلہ نے طی قیلیشدہ حضرت رسول عظیم
صلی اللہ علیہ وسلم نہایتدہ بیوک کمال و استقلال و متانت و خلق و صبر و عزم ایلیہ ایشس کوردیلار
واوز تعلیم لارین اثبات یولیدہ نمائندہ بیوک تدبیر و چارہ لار ایلیہ خلق نے بھدایت ایتمہ باشلادیلار
اینگ اوچون بوجناب نے خلق پیغمبر بیلوب ایمان کیلتور گوچیلار اسلام محسن و مہکارم لارین
اوزی کوزوب بیلوب ہر ہر ایشتاہ لارینہ تناغلیک جو ابطار نے آلوب مسلمان بولدیلار حضرت
بنی کریم صلی اللہ علیہ وسلم بوتون دنیا اوچون رحمت مجسم بولوب پیغمبر لیک نملعتین کیگان د
جہان خالقین راہ راست غہ چاقیرغان زمانلاریدہ دنیا احوالی نہایتدہ بوزورگان و عالم تمام
فسادغہ تولگان ایردے ہیج بیر اتلیم دہ ہوس قیلار لیک نختے بیر حالت قالمغان ایردے عربستان
بولسہ شوزدارغ بیر عجیب مملکت ایردیکہ ہر بیر فساد دے نظام لیکدہ تمام عالم دین زیادہ رسوا ہر
اقلیم ایردے نہ حکومت بار ایردے و نہ قانون بار ایردے و نہ بیر رہنما بار ایردے اوز اوز لاریچہ
بے باش یشاب کینوب تورگان بیر خلق ایردیلار بولار ننگ بو حال لاری حقیقتدہ قابل رحم ہر ہر

ایرادی جناب رب العالمین جل شانہ بوتون عالم اوچون اراده قیلن ان اسلاح عمومی نے
 اوشبو مملکت دین ابتدا قیلدی و جناب مصلح اعظم صلی اللہ علیہ وسلم وجودی بود لارین
 اوشبو اقلیم دین پیدا قیلدی و صمد اصل جهان اوچون رحمتہ للعالمین قیلوب یبارودی و تئیکه
 اللہ تعالیٰ حضرت پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم نہ بو آیتنی نازل قیلدی۔ وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ
 یعنی اسی حبیب اوز و نگیز ننگ یقین قریندا اشلار نیگزن ایمان عاقبتدین آگاہ اینینگ
 بو آیت نازل بولغاندین کسین بنی کریم صلی اللہ علیہ وسلم بیرکون ہمہ یقین قریندا اشلارین
 طعام اوچون اوز اویلا ریغہ دعوت قیلدی یبار اوشال کون تخمیناً قرق نفر بنی ہاشم جمع بولدی یبار
 لیکن عمک لاری ابوہب یننگ شاد قوم غلبہ سین سبیدین مدعا دیک صحت بولمادی ایننگ
 اوچون اپنی کیچہ یتہ شولار نے چاقیریلدی و تئیکه طعام دسوندین فارغ بولدی یبار حضرت سید عالم
 صلی اللہ علیہ وسلم الارغہ باقیب دیدیلار۔ اسی جماعت! من سیزلار اوچون دنیا و آخرت
 سعادتین کیلتور دیم من جرم بیلور من کہ بوتون عربستاندہ بیچ بیر انسان اوز قومی عنہ من
 کیلتورگان تحفہ دین یخشہ بیر تحفہ کیلتور مگاندر اللہ تعالیٰ منکا حکم بیردی کہ من سیزلار نے
 اوشال سعادت نہ چاقیر ای قتی سیزلار دین کیم بو خصوص دہ منکا یاروم بیرور د من بیله برابر
 خلق نے خدا طرفینہ دعوت بیردر بوسوز نے تمام مجلس دہ گی لار ایشتیدیلار لیکن بیچکیم سوز
 قیلمادی حضرت علی رضی اللہ عنہ اوروں لاریدین توردوب یار رسول اللہ من خدمتلا ریغہ حاضر
 دور من جناب رسول اکرم صلعم حضرت علی سوزلارین ایشتیگاچ عمک لاری ابوطالب نہ قراب
 دیدیلار ای عمک بوزبالہ سوزلیغہ اطاعتہ بولونگ نیمہ کہ دیسہ ایشتیگ بوسوز نے ایشتیگان
 آدملا رہمہ لاری برابر تمسخر ایله کولدی یبار و دیدیلار کہ کورونگ ای ابوطالب محمدنی کہ سیزغہ بوکوندن
 باشلاب اوز اذغونگیز نہ اطاعتہ بویوردر سینہ بیرکون حضرت سید عالم صلعم صفاتاغنی عنہ
 چیقوب توروب خلق نے چاقیرا باشلا دیبار آدملا بیر بیر جمع بولدی یبار جناب الارغہ باقوب حمت
 قیلدی یبار کہ ای حاضرلار سیزلار منی راست سوز لاغوی دیب بیلور سیزلار می یا یلغانچی

دیر سیزلاری ہ حاضر لارہمہ بیر آغیز دین دیدیلار کہ بیز سیز نے تمام راست سوز لاغوجی آمین بیز ذات
دیب بیور میز حضرت دیدیلار باقینگ لار من بوتاغ تیفہ سیدہ تور و بدور من و سیزلار ایتیدہ
تور و بدور سیزلار منگا کورد لگان نرسہ سیزلار غہ کور و نحاس ایمدی من سیزلار غہ بوتاغ آرقہ
سیدہ بیر جماعہ دشمن شول شہر غہ قراب کیلوب تور و بدور سیزلار غہ حملہ قنیکچی و پیام سوز و مغہ
ایشانور سیزلاری لار دیدیلار البتہ ایشانور سیز بو کونجہ سیز دین یلغان سوزہ بیچ ایشیتما دہک حضرت
رسول اللہ صلعم دیدیلار ای برادر لار کشتی بلینگ لار کہ دنیا دہ دائم تور قاس سیزلار اولوم تیغہ لار نیغیز
نہ کیلوب تور و بدور اولگان دین کیمن یزہ تیر یور سیزلار پروردگار لار نیغیز حضور لیغہ البتہ بارور سیزلار بو
حیات لار نیغیز حسابین برور سیزلار من خدا اینگ پیغمبر بدور من سیزلار کور مگان آخرت عالمین کوروب
تور و بدور من آخرت دہ گی خدا عذاب دین سیزلار نے آگاہ ایور من اندین تور فونگ لازمان بونگ
لار خدا نے کیہ ویگانہ بلینگ کفر دین شرک دین تور بلینگ لار منگا اتباع قیلینگ لار آخرت دہ جنتغہ داخل بولور
سیز لار شون دین کیمن جناب نبی کریم صلعم ہمہ نہ نام صورت دہ تبلیغ قیلہ باشلا دیلار عمومی مجلسلار غہ عام سیغین
لار لیغہ کوچہ کوچہ لار نہ قیسی یر دہ بیٹش اون آدم تور پلانغان بولسہ ایشال یر غہ باروب خالق نے خدا اینگ
توحیدی غہ چاقور و ایر دیلار تبلر غہ تاشلار غہ درختلار غہ عبادت قیلیش دین مخ قیلور ایر دیلار و ہم تیزبالہ
لار نے تیرگی کوموش دین و اولدور و ش دین و زنادین و قمار دین ناپاک تور و ش دین تیل نے یلغان
دین و یمان سوز لار دین و دل نے کفر و شرک و یمان عنیدہ دین پاک تور و ش غہ بویور در ایر دیلار
و دیر ایر دیلار کہ بدن لار نیغیز نے دبا سلا نیغیز نے نجاست دین پاک تور و ش لار دندہ لار نیغیز و عہد
لار نیغیز نہ دنا قیلینگ لار حاملہ لار دہ حرام زادہ یک قیلینگ لار خدائی تعالیٰ نے عیب دین شرک
دین پاک اعتقاد اینگ لار و کشتی بلینگ لار کہ یر د آسمان و کون و آسی و یولد و زود نیادہ بار بریر کتہ
و کچیپیک نرسہ ہمہ سی اللہ تعالیٰ یر اتکان مخلوق و درہمہ سی خدا تصر فیدہ در و وانگا محتاج در اینگ
اچون دعا قبول قیلیمک صحت عطا قیلیمک حاجت روا ایتیمک مراد لار نے بیرمک اینگ۔ اختیار بیدہ
دور بوتون جہان دہ بیچ بیز ذات خدا خواصلا مگان نرسہ نے وجود غہ کیستورا آلس پیغمبر لار فرشتہ لار

ادبیاں سہ لاری ایننگ فرمانیخہ مطمح دور لار ہرگز انکا خلاف قبیلہ آلسلار منہ بوتعلیما ت مقدسہ
 نے تمام اصل مکہ نہ نشتر ایدیلار سعادتمند لار الحمد للہ قسمتلاری یاری بیروب اسلام دینی نہ داخل
 بولدیلار بد نخت لار کوندین کونخہ عداوتلاری زیادہ بولوب حضرت رسول اللہ نہ صحابہ کرام نہ
 کلفت و اذیت بیرا باشلادیلار اوزلاری اسلام نہ داخل بولمادیلار و باشقہ لار نے منع قیلوب
 نور دیلار و داخل بولغان بیچارہ لار نہ ہر قسم آزار لار و طاقتدین زیادہ جور لار بیرا باشلادیلار۔

قریش جماعہ سی ننگ عالم صلعم نہ مخالفتلاری و ایننگ سبب لاری

قریش جماعہ سی نہ حضرت رسول اللہ صلعم نینگ دعوت و نصیحتلاری پسند کیلمادی اننگ بیرونچی
 سبب لاری بار ابروی۔

قریش جماعہ سی اوزین عرب قبیلہ لارین سہ لاریدین آرتوق بیلگان مغرور بیر جماعہ
 ایدنے موت حنی سین تو شونہ آمادی گمانلاریدہ بیر انسان نینگ خاطر نیدین
 بنی بولوب کیلیشتی آدم لار نہ رصیر بولوشے نامعقول بیر زرسہ دیب بلیور ایردیلار
 (۳) لار جزا و سزا نہ بالکل منکر ایردیلار اولگان دین کیسین تیرنلیک و خدا حضوریدہ حساب
 بیرمک دیلگان زرسہ نے مسخرہ بیوشور ایردیلار

(۳) لار نسب شرافتی نہ بیریلگان و اوزلارین باشقہ لار نہ برابر بولوشلارین سو میگان قوم
 ایردیلار اسلام دہگی مساوات نہ مخالف ایردیلار

(۴) لار اکثر لاری بنی ہاشم قبیلہ سیخہ مخالف بولغان بہتدین بولار دین چیتقان بیر کیشی
 نینگ حکمی ایلہ یورمک لار نہ غار معلوم بولور ایردے۔

(۵) لار بت پرست لیک مذہبی نہ نہایتدہ کونگل بیرگان جماعہ ایردیلار موندین باشقہ بول
 ہمہ سی خطا دیب بلیور ایردیلار

(۶) لار اکثر لاری زنا نہ قمار نہ باسمہ جلیگنہ آدم اولدوروشش نہ بیچارہ جلیگنہ بے قانون

یوردشخ آزاد توردش غه مدو سیز خاتون لار نے سقلاش غه عادت نیوب
 قالغان طائفه ایردیلا راسلام دینی بوزسه لار غه مخالف بولغان لیکلی دین انے خواصل
 ماس ایردیلا

یوقاریده گی سبب لار غه بناؤ قریش جماعه سی اسلام دینی غه نهانیده دستمن بولدیلا ر و بودین
 نے نانشانلارین دنیا غه تویماسلیک اوچون اوزار اکوب مستحکم معاہدہ لار قیلدیلا ر صمدین اول
 اسلام خلانی غه کورگان تدبیر لاری شول بولدیکیه مسلمان بولغان آدم لار غه ہر قسم آزار ہر سون لار تا کہ
 انے کوزوب اسلام غه گیرگان لار اندین چقیسون لار و کیرچی بولگان لار کیر ماسون لار لیکن نادان
 لار بیلما دیلا ر کہ خدایا ندرگان چراغ باشقہ بینگ حرکتی ایله اوچاس۔

قریش جماعه سیدین سید عالم صلعم غه تیرکان کلفدار و اذیتلار

حضرت سید عالم صلعم اذیتلارین اوزلاری اوچون عبادت بیلگان قریش جماع سی ہر قسم کلفت
 و اذیتی اول جناب غه ہر باشلا دیلا ر مکہ لیک پے ادب احمق لار نے بویوروب قویدیلا ر لار حضرت
 صلعم غه آزار ہرور ایردیلا ر یلغاچی فاپی جادہ گرجنی شاعر دیب چاقیرور دیول لار لیجہ تیرکان لار نے
 و دروازہ لریجہ افلاس نرسہ لار نے تاشلار ایردیلا ر و جناب رسول اللہ صلعم بوقسم اذیتلار غه صبر قیلور
 ایردیلا ر و اللہ تعالیٰ نینگ حکمین ہر حالده اجرا قیلور ایردیلا ر

بیرکون حضرت رسول اکرم صلعم خانہ کعبہ دو نمازہ مشغول ایردیلا ر عنقبہ بن ابی معیط کیلوب
 قویدیگی چادری بوزاب بوزاب ایف غه اوختا تدی وانی آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم سجدہ غه
 بازگانلاریده بویون لاریجہ ساوب خوب بوزادی مبارک گردنلاری کوب اذیت چیکدی لیکن سجدہ لارین
 بوزما دیلا ر شول حالتده حضرت صدیق متوب کیلوب عنقبہ نے ایتاروب یباردیلا ر بوز آینی او قودیلا ر
 (اَنْتَلُوْنَ رَجُلًا اَنْ يَذُوْلَ رَبِّيَ اللّٰهُ) آیاسیز لار رچیم اللہ تعالیٰ دیگان کیشی نے اولدورور
 سیز لاری بوسوز نے ایشیتوب باشقہ بیرنجب شریلا ر حضرت صدیق رضی اللہ عنہ نے اوزلارین

یہ بیدفعہ وہ حضرت سرد عالم صلعم مسجد حرام دہ نماز دہ ایر دیلار ابو جہل علیہ اللعنت جانت
 نہ باقوب دیدیکہ بوکون فلانی لار بیر تو یہ سوبوب قارینتی تازہ لاماسی کوچہ نہ تاشلاب قویو بدور بیرار مبار
 انسان بار درمی کہ اوشال ناپاک قارن نے آوب کیلوب محمد سجدہ نہ بار گاندہ اوستیغ
 تاشلاس اول ملعون ینگ بوسوزین ایشترگان زمان عقبہ مذکور اوشال قارن نے کیلتوروب
 بنی کریم صلعم اوستلاریغ سجدہ وہ تورگان حال لاریدہ تاشلادی صحابہ لار دین بار کیشی لارانی
 آوب تاشلا مکعہ جرمت قبلہ آما دیلار جناب رسول اللہ صلعم سجدہ وہ پروردگار مناجات یغ مشغول
 ایر دیلار پروا ہم قیلما دیلار کافر لار بو حال نے کوروب خرسند لیک لاریدین کولہ کولہ بیر بیر لارین اوستلاریغ
 یقیلو شور ایر دیلار وقتیکہ سید عالم صلعم سجدہ دین باش کوتار دیلار کوردیلار کہ قیزلاری حضرت فاطمہ زهرا
 رضی اللہ عنہا اوستلاریدہ گی نجاستنی آوب تاشلابدور لار کافر لار دین بوگستا خلیکن قیلغان و بو یورگان
 و تاشا قیلوب کوشکانلار حتلا ریغہ دعای بد قیلدیلار حضرت عبداللہ بن مسعود رضی اللہ عنہ دیدور لار کہ
 اوشال مجلس دہ حاضر بولغان کافر لار نے ہم لارین بدر میدانیدین جہنم نہ روانہ بولغان لیک لارین اوز
 کوزدم ایله کورددم۔

بیر کون ابو جہل مردود دیدی ای قریش جماعہ سی سیز لار کوروب تور و بدور سیز لار کہ محمد دین
 لار ینگیز نے سو کور اوز لار ینگیز نے احق دیر بابا لار ینگیز نہ دشنام بیردر شتو نے کوروب توروب بخوک
 طاقت قیلور سیز لار من شول ساعتہ فدائہ عہد بیردر من کہ ایرتہ کونے مسجد دہ ایننگ یولیدہ
 اوستورور من قچان محمد مسجد سجدہ نہ کیلوب نماز نہ مشغول بولسہ اوزدم کوتارا آملایدورگان بیرکتہ تاش نے
 آوب کیلوب نماز نہ مشغول بولسہ باشیغہ تاشلار من ایرتہ سے وعدہ سیغہ مطابق بیر پردہ انتظار قیلوب توردی
 جناب رسول عظیم صلی اللہ علیہ وسلم مسجد نہ کیلوب نماز نہ مشغول بولدیلار ابو جہل ہم بیرکتہ تاشنی کوتاروب
 رسول کریم صلعم طرفلاریغہ روانہ بولدے قریش کتہ لاری بولار ینگ حالتلارینی تماشاقیلوب توروب
 ایر دیلار ابو جہل آنحضرت صلعم نہ یقین تیکاندہ بیر دین رنگی اوز گاردی قول لاری قالتیرادے حالتی

بہشت بولدی سر اسیمہ بولوب تولیدہ گی تاشنی بیر طرفہ ایر نتیب جرمت قاشلار لایغہ تا چیب کیلرے
 الارحال سوراب یا ابا الخکم سیزغہ نیمہ بولدی نیمہ سر کوردونگیز دیدیلار ابو جہل دیدنی من سیز لارغہ
 دیگان نرسہ فی محمدغہ قیلیمک اوچون ادرنوم دین نوردوم یقین بارگان دقتمدہ بیر زبردست
 ایرگک تو یہ پیدا بولوب منگا حملہ قیلیمکی بولدی اگر من اوزومنی آلوب قاچسام اول تو یہ منی یرا پردہ
 سید عالم صلعم مرحمت قیلو بددر لارگہ اول تو یہ بولوب کوردلگان نرسہ حضرت جبریل علیہ السلام ایردیلا
 اگر اول یقین کیلور ایردے ہلاک بولور ایردے منہ بونیمہ سطر قریش جماعت سے طرفدار دیدین حضرت
 رسول اکرم صلعم ذات اقدس لار لایغہ تیرکان اذیت لار نینگ یوزدین برید در چونکہ ہم سینی احاطہ
 ایتیمک ممکن ایمسد در ایمدی حضرات اصحاب کرام رضی اللہ تعالیٰ عنہم حق لار لایغہ بولگان ظلم و ستم
 لار دین بعضی مشہور لارین غیرت اوچون نقل ایتور میزتاکہ اسلام دینین نہ قدر بیوک محنت لارو
 اولوغ مشقت لار ایله حفاظت قیلونغا ندور او تو غوچی لار بلیسون لار۔

حضرت بلال رضی اللہ عنہ اصل لاری حبشی ایردیلا ر امیہ بن خلف نام لیک کافر نینگ غلامی
 ایردیلا اللہ تعالیٰ عنایتی ایله مسلمان بولدیلار حضرت مسید عالم صلعم غلام لارین زمرہ لار لایغہ داخل
 بولدیلار اسلام تارریخیدہ سالبقین اولین لار دین بولدیلار بوخیر خواجہ لاری امیہ غہ معلوم بولدی اول
 ظالم نہایتیدہ خفہ بولوب بو جناب حقلا ریدہ ہر قسم کلفت و اذیتلار نے بیرہ باشلادی (۱) گردن لار لایغہ
 ایف باغلاب بالہ لار قول لار لایغہ بیردر ایردے الار ایرتہ دین کچ سچا دل جنابی سودراب یوردیردیلا
 (۲) مکہ شنگ ایسیغ تم لار لایغہ یومالایق ادینا شور ایردیلا (۳) آنا بدہ قیزیگان تاشلار نے کیستوروب
 سیغہ لار لایغہ قویو شور ایردیلا (۴) سایہ غہ اولتورگالی قویمای آنا بدہ سقلالشار ایردیلا (۵) طعام د
 شوریشناس ایردیلا حضرت بلال رضی اللہ عنہ لار ننگ ہمہ سیدہ اَحَدٌ اَحَدٌ دیب صیغہ اورا ایردیلا
 بیرکن جناب رسول اکرم صلعم اول جناب نے غذا بدہ کوردوب کوب بیطاقنت بولدیلار صدنگرہ جناب
 ابو بکر الصدیق رضی اللہ عنہ امیہ قاشیغہ باروب حضرت بلال نے اندین ساتوب آلوب اللہ تعالیٰ
 یوسیدہ آزاد قیلدیلا رو خدا ورسول نے اوز لار دیدین خشنود ایتدیلا۔

حضرت عمار بن یاسر اذ لاری و آتہ لاری یا سرد آنہ لاری سُمیۃ رضی اللہ عنہم ہمہ لاری برابر
 مسلمان بولوب ایر۔ ابو جہل الشیب بولارغہ ہر قسم آزار پیرا باشلادی کافر لار بواوق نیگنت
 نے ہر کون چاشت وقتیرہ آلوب چقیوب آفادہ تیز لیگان تاشلارغہ یا تکزور ایر دیلار شوندا ی غدا
 لار ایلہ سُمیۃ رضی اللہ عنہا لار قول لار یدہ صلاک بولدیلار ابو جہل ملعون اول جنابنی اندام لار لیغہ نیزہ
 ساچیب اولدوردی حضرت رسول اللہ صلعم گاھا گاھا بولار غذاب چکیوب تورگان ساعتلار یدہ آلدے
 لار بیدین اوتوب عبوا آل یا سیران مؤعد کما لبحثتہ دیر ایر دیلار یعنی اسی آل یا سر صبر
 قیلینگ لار مقام لار نیگیز جنت دور حضرت خباب بن ارت رضی اللہ عنہ نینگ ساچلارین یوشور
 ایردے لار بویون لارین بورا شوب غذاب بیروشور ایردے لار قانیاغ تاشلارغہ یا تکزوب
 قینا شور ایر دیلار۔

حضرت عثمان بن عفان نے عمک لاری مسلمان بولگانیک لارین ایشتوب ہر تور دوگ غذابلار
 ایردے خرما درختلار لیغہ باغلاب آستلار بیدین اوتون لار نے توتاتوب غذاب بیروشور ایردے۔
 حضرت مُصعب بن عمیر رضی اللہ عنہ نینگ اسلام غہ مشرف بولغانیک لارین ایشیتوب والدہ
 لاری اوللار بیدین چیقاروب صیداب یار دیلار۔

بعض صحابہ لار نے کافر لار سیگیر لار دتویہ لار نینگ آشلانمگان تیرے لار لیغہ اور اب آفتالیغہ
 تاشلار ایر دیلار و بعض لار لیغہ تمیر دین تو قولگان زرہ لار نے کیگزوب قیزیق تاشلارغہ یا تکزور
 ایردے لار منہ شونداغ آغیر غذا بلار نے چکیوب توروب ہم صحابہ کرام رضی اللہ عنہم اسلام دین
 یا نما دیلار بلکہ تایارہ ایمانلاری زیادہ مستحکم بولہ باشلادی لار نینگ شول بیوک فداکاریک لارین
 برکاتیدین دین مقدسین کافر لار حملہ و سجو مللار بیدین سلامت قالوب بولونغہ قدر الحمد للہ دنیا نینگ
 ہر بر اقلیمیدہ اسلام کلمہ گولاری موجود دور لار حاضر یعنی گونلار دہ مسلمان لار نینگ اوزلاری کوب
 بولسہ لار ہم کافر لار قول لار لیغہ محتاج توروشلاری دہر خصوص دہ لار دین کینیہہ قابیلاری اسلام
 کورساتحان یولده یور مکانیک لار بیدین دراجت پرست لیگ لار بیدین و فداکاریک لارین

یو قلیگی دین دور مکہ ده کی قریش جماعه سی حضرت رسول اللہ صلعم غه وصحابہ کرام نه هر تور لوک
اذیت دکلفت لار نه دوام ایتدور مک اوچون علاحده بیر جمعیت تشکیل ایتدیلا مک سردار
لاریدین یگر مه بیش نفر لاری یو جمعیت نه اعضا بولدیلار لارینینگ رئیس لاری سید عالم صلعم
نینگ اوز عمک لاری ابولهب ایردے ابوجہل د پاشقہ ملعون لار اعضا ایردیلا یو جمعیت رئیس
واعضا لارین قرآن کریم مستہزین یعنی خدا و رسول نه تمسخر قیلنوجیلار دیسبا نام بیردر یو جماعت
جناب رسول مقبول صلی اللہ علیہ وسلم وصحابہ کرام حق لاریده نیلغان قسکو داویلا مکان تدریر
لاری قالمادی خیال لاریغہ کیلگان چاره لار نه عمل غه آشیروب کوردیلار لیکن پیچ بریده کامیاب
بوله آلمادیلار۔

حضرت نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم غه نام تو بیک اوچون تور لغان مجلس

یو قاریده بیان قیلونغان جمعیت بیر کون تمام اعضا لارین چاقروب مجلس قیدریلا رئیس
مجلس عرض قیلدی که آز کونده حج موسمی کیلور اطراف عالم دین هر قبیلہ نینگ سردار لاری اعیان
لاری حج اوچون کیلور لار بیرنجب کون مکہ ده تورور لار شول اثناوه محمد ال ایله کوردشوروالار نه
اوز دینیغہ ترغیب قیلور د خدا د شیرین بیانی ایله لار نه اوزلیغہ امیر ای تور کورگان انسان
انکا دیوانه بولور اول حالده محمد غه نیگی طرفدار پیدا بولور جماعه سیغہ جماعه قوشولور باره باره
شهرتی عالمگیر بولوب یینہ بیز لار اوچون مصیبت اوستیغہ مصیبت آرتور ایننگ اوچون بیز
لار تیز دین چاره د تدبیر کور ایلوک اوشیمو مجلسیزده محمد غه بیر نام قویا ایلوک دا اول نامنی بوتون
خلق ارا سیغہ تارقاتا یلیک دموسم ده کیلگو چیلار نه انے شول نام ایله تانوتایلوک د ایننگ حقیده
هر قسم بہتانلار نه تارقاتا یلوک تاکہ باشقہ لار ایننگ دامیغہ گرفتار بولما سوندلار بوسوز نه
ایشتیگان اعضا لار رئیس نینگ طلبینی حق بیلوب سید عالم صلعم غه نیگی بیر نام قویوش غه
قرار بیردیلا۔

ایچلاریدہ بیرلاری دیدی محمد نے کاھن (فاچی) دیب تارقاتا یلوک جماعہ باشلوختی ولیدین
خیر دیدی محمد نے نچوک کاھن دیرمیز محمد نے بیانی ہرگز کاھن بیانے غداختاماس۔

بینہ بیرلاری دیدی مجنوں یعنی دیوانہ دیب تارقاتا یلوک ولید دیدے مجنون نے ہرکیم کورسہ
قورقورواندین نفرت قیلور محمد نے کورگان کیشتے اسیرے بولوراندین اجرا لگوسی کیلماس نچوک
دیوانہ دیب بولور۔

کیسین بیرلاری دیدی بیزانے شاعر دیب شاح قیلایلوک ولید جواب بیردیکہ شاعر دیب
کیمنی ایتیلوروشعردیب نیمہ نے ایتیلوروا ایننگ اتسامی نیچہ قسم بولور بیز نختے بیلورمیز محمد ایننگ
کتابی وایننگ اوزبیانی شعردین تمام باشقہ بیرنرسہ دور آخردہ بیرلاری دیدی کہ صمہ سینی قویا
یلوک جادوگر نام بیرایلوک ولید دیدی جادوگر بیرنا پاک انسان بولور چہرہ سے منحوس بولور
دجودی دین کثافت تامیسب قورور محمدہ گی صفالیک درخساریدہ گی نورواخلاقیہ گی جاذب
لیک کمال بے نظیر جمال بے مثال نے کوروب توردب نچوک انے جادوگر دیرسن ولیدین
بوسوز نے ایشینگان جماعہ ہمہ لاری بیر آخیزدین دیدی لار عمک جان ایمدی سیزاوز ونگیز دینگ
کہ محمد غنیمہ آت قویا یلوک ولید دیدی کہ انصاف ایلہ سوز لاسگ حقیقت شولور کہ محمد دینگ
سوزی شیرین اخلاقی دلنشین بیر انسان یوقدورا ایننگ بیانی دہ اول قدر بچوک تأثیر بار دور کہ
آتے تے بالہ دین بالہ نے آتہ دین اکہ تے اوکا دین اوکا تے آکہ دین ایر نے خاتون دین خاتون
نے ایر دین بیر لحظہ دہ جدا قیلور ایننگ اوچون انے ساعر یعنی جادوگر دیسیسہ مناسب کیلور
منہ بوسوز نے ولید دین ایشینگان جماعت شول راسی غدا قرار بیریشیب تارقاتا شیلار موسم حج
کیلیشی بیلہ صمہ لاری آدملا ایننگ یول لارین تو سوب اوچراگان کیشتی غدا حضرت رسول اللہ صلعم
حق لاریدہ بیان تشویق لاریغان اشاعہ لار قبیلہ باشلا دیلار شول کونچہ جنابنی مکہ و اطرافیدہ گی
عربلار بیلور ایر دیلار بوخیل تشویقات عامہ یورگان دین کیسین جناب سید عالم صلعم نے تا نومگان
بیر قبیلہ دشہر خلقی قالمادی بوتون عربتا لغہ تمام معلوم پویلار تار یارہ شہر تلاری زیادہ بولوب

حبشستان مملکتیذہجرت اوچون صحابہ لاریغہ اجازت

قریش جماعہ سی حضرت رسول اللہ صلعم یننگ و عوت و تبلیغ لارین بے اثر قالدور تک اوچون انسانی تدبیر لاریننگ ہر برین قیلوب کورویلا رہمتلارغہ گرفتارایتدیلارا و نزلاریغہ واصحاب لاریغہ تاریخ بشر کورمکان و ایشتیگان آزارلارنے بیرویلار خداینگ بو قدر کیننگ و نیاسین الار کوز لاریغہ یکنہ کوزیدین تنگ بیر حال غہ کیاستورویلا راوزجگہ و ہموطن لاری بولغان بیر ذاتغہ رحم و شفقت قیلما ویلا ر خداوین قورقما ویلا ر خلق دین او یالما ویلا ر حتی بیر کون ہنگاماری ابوطالب قاشیغہ قریش کتہ لاری کیلوب کوب یہودہ سوزلارنے قیلوب اگر برادرزادہ ننگ عمر نے دعوتدین منع ایتماسنگ یا اوزیں نیزغہ تسلیم قیلما سنگ بوتون عرب سندین علاقہ میسر نے اوزور میربلکہ سنی ہم قوشوب ہلاک ای تور میزدیب قورقوندیلار بو حالنی کورگان ابوطالب حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم نے چاقیروب نصیحت قیلدی دا اول جناب نے قریش تہدید لاریدین آگاہ ایوب بیر آزلایمت ایہ ایش کوروشلارین مناسب کوروی حضرت رسول مقبول صلی اللہ علیہ وسلم گمان قیلدیلا ر کہ عمک لاری ہم بوجتانی اوزینا صلاریدین اذناق قلمکچی دورلار ویدیلار ای مہربان عمیکم اگر قریش میننگ اوزنگ قولومغہ کونی وچپ قولومغہ آئی نے قولوب قولیسہ لار ہم بود دعوتنی ہرگز قویما سمن خدایم بویورگان بو خد متنی ان شاء اللہ آخریغہ تیکوزور من یا شول یولدہ حیامنی تمام قیلور من بوسوزنے ویب حضرت نبی کریم صلعم یغلاگان حالده اورونلاریدین توروب کتیمچی بولگان چاخ لاریدہ مہربان عمک لاری او غلوم منگاباق دیدیلار جناب عمک لاریغہ باقوب ایرویلا ر ویدیلار کہ بارفرزندم خواہلاگان سوزونگنی قیل من حیات بار من سنی ہرگز دشمنلارغہ تا پشتور ماسمن الار بو خصوصہ ہر لاریغہ نیمہ مناسب کورسہ لاریقیاسونلار۔

منہ بود واقعہ دین صونگ قریش طرفیدین حضرت پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم نینگ
 اور لاریغہ صحابہ لاریغہ و طہ ندر لاریغہ آزار و کلفت لاری کوب بولدی بیروے ناچار جناب رسالت
 پناہ صلی اللہ علیہ وسلم حضرات اصحاب کرام رضی اللہ عنہم غہ اجازت سیر و یلار ہر کیم خواہلا
 اوزین وجان و ابھائی سفلامک اوچون جہنستان غہ ہجرت قیلسون دیدیلار بواجا زتدین کسین سیر
 کچیک قافلہ اون ایکے ایر و تورت خاتون قسرا نگو کیچہ وہ دریا ساحل غہ باروب
 اندین کیمہ غہ تو شوب جہنستان مملکتیغہ روانہ بولدی یلار بوقافلہ ایچیدہ سیدنا عثمان بن
 عفان و رفیقہ محترمہ لاری نئی کریم صلعم تور چشم لاری حضرت رقیہ رضی اللہ عنہا ہم بار ایر ویلار
 جناب رسول اکرم صلعم مرحمت قیلدی یلار کہ حضرت ابراہیم و حضرت لوط علیہما السلام دین کسین
 اللہ تعالیٰ یولیدہ و ظنیدین ہجرت قیلغان ایر و خاتون لاری نینگ سیرنجی لاری عثمان و رقیہ دور
 بولار دین کسین ینہ سکساں اوچ عدد ایر لار دین و اون سکیز عدد خاتون لار دین ہجرت قیلدی یلار
 بولار ار لاریدہ حضرت نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم نینگ عمزادہ لاری حضرت جعفر بن ابیطالب
 ہم بار ایر ویلار بولدی کنجی جماعہ نے تو سماک اوچون قریش کتہ لاری دریا لبی نچہ قوب بار ویلار
 لیکن خدای مہربان کرنی ایلہ الابر جناب کیتوب ایر ویلار مکہ کافر لاری الار نے تو تالمگان دین
 کسین کوب تشویشدہ قالدیلار آخر مشورہ قیلوب اوز طرف لار دین حبش پادشاہی نینگ خدمتی
 غہ یر موچہ قیمت بہا تحفہ لار ایلہ ایچی لاری یار ویلار الار جہنستان مرکزی غہ تیوب بار ویلار پادشاہ
 غہ تحفہ لارین تقدیم ایتوب مکہ دین قاچوب کیلگان لار نے بیز لار غہ تابشور ولسہ دیدیلار پادشاہ
 مہاجر لار نے اوزور بار یغہ چاقیر توردی و الار دین احوال لارین و ہجرت لارین سبب لارین
 سوردی حضرت جعفر رضی اللہ عنہ مرحمت قیلدی یلار ای پادشاہ جہان نواز یر عرب لار جہالت
 دہ قالغان بیر طالعہ ایردوک نجاستارہ آلودہ حرا مخور لیکدہ مشہور سوز لاری بے معنی انسانیتدین
 بے خبر شفق دین محروم قاعدہ و قانون بیلگان حیوان کی حیات کچروب یورگان نامی انسان یر
 خلق ایردوک اللہ تعالیٰ بیز لار غہ بوجا لتلار دین نجات یر تک اوچون بیز ذات بلند صفات

نے نیز لارغہ پیغمبر قلیوب بیاروے اول جنابنی حسب و نسب لاری صداقت و امانت لاری
 دیانت و تقویٰ لاری پاکدل و پاکدامن لیکلاری ہمہ میرغہ معلوم ایروے اول پیغمبر اعظم
 نیز لارغہ توحید تعلیم بیرویلارغہ خدانے یکہ و میگانه بیلینگ لارا اول شریک دین منترہ
 دور اندین با شفقہ عبادت قیلمنگ لار ہمیشہ راست سوز لانگ لاریمان فعل لار دین تارلینگ
 لار گناھلار دین قاپچینگ لار وعدہ غہ وفا قیلینگ لار نماز او تونگ لار زکات بیرینگ لار روزہ
 تو تونگ لار ویدیلار نیز لار دین بیرونچہ لاری نیز اول جناب لغہ ایمان کینلتور دیگ پیغمبر برحق دیب
 تانو دیگ حکم لار لغہ اطاعت قیلد وک مسلمان بولد وک ان تشار اللہ مسلمان یشار میر مسلمان
 اولور میر نیز بینگ مکہ لیک قوم لاری میر نیز غہ و پیغمبر میر غہ دشمن بولوب ہر قسم آزار و کھقتلار
 بیرویلار دنیا نیز غہ تنگ بولدی ناچار سیر بینگ مملکتینگ غہ پناہ آغالی کیلد وک پادشاہ بوسوز
 ایشتیگاج منگا قرمان لار نیگیزنے او قوب سیرینگ لار ویدی فی الحال حضرت جعفر رضی اللہ عنہ
 سورۃ مریم نے او قوب بیرویلار پادشاہ غہ نہایتدہ اثر قلیوب مجلسدہ یغلاب اولتور دے
 قرمان او قلوب بولغاچ دیدی بو محمد علیہ السلام او شال عیسیٰ علیہ السلام بشارت بیرگان
 پیغمبر دور لار الحمد للہ من بو ذات اقدس زمانہ لارین تا پدیم کین پادشاہ حکم بیروب مکہ دین
 کیلگان وکیل لارنے دربار دین چیقار توروب بیاروی

حضرت سید عالم صلعم خدمت لار لغہ عتبہ نام شخص بینگ کیلپیشی

عتبہ او جماعہ سے بینگ سرداری ایروے بیر کون قریش اعیان لاری ایہ مجلس قیلدی
 شول کون حضرت رسول اللہ صلعم مسجد وہ تنہا اولارے اولتوروب ایرویلار بوحال نے
 کوروب عتبہ قریش کتہ لار لغہ ویدیکہ اگر اجازت بولسہ محمد قاشیغہ بارای و سوز لاشای اگر
 قبول ایسہ خواھلاگان نرسہ سینی بیر ایلوک نیز بینگ الالار میر غہ طعن قیلما سون قریش کتہ
 لاری باروب سوز لاشگالی راضی بولوب انکا اجازت بیرویلار کین عتبہ اور نیدین توروب

جناب رسول اللہ ﷺ قاشلاریغہ کیلدی وقاشلاریغہ اولتوروب دیدی ای برادرزادہ محمد سن
بیرینگ اورتا میروہ شرنی بیوک و نسبی اولوغ بیرگیت ایرونیک سنگا نیمہ بولدیکی بولون قومینگنی
بولوب تاشلا ونیک کیلتورگان ونینگ سبب بولوب الارفرقه فرقه بولوب کیتیشدی الامر نے سوکورمن
بے عقل ویرسن الہ لارین عیدلار سن و دین لاریغہ طعن بیورسن آتا بابا لارین کافر قیلور سن بونخشی
ایمیدور ایمدی من سنگا بیرنچہ نرسہ نے عرض قیلای شاید بعضے سے سنگا مرغوب بولوب قالسہ
انے بیر قیلایلوک و اورتا میروہ الفت پیدا بولسن اختلاف لار کوتا ریلسون جناب سید عالم
صلعم دیدیلار سوز لای ای بوالولید من الیشتیای غتبہ دیدی ای برادرزادہ سینگ بوحرکتلار
دین وخلق نے بولوشدین مقصدینگ نہ دور اگر غرضنگ مال بولسہ بیر سنگا شول قدر مال توپلاب
بیر ایلوک کہ سندیں دولت مند بیر کیشی بولاسون و اگر اولوعلیک نے طلبیدہ بولسنگ بیر سنی اوزو
میرغہ صاحب مصلحت بیر سردار قیلوب آلایلوک و سندیں بے مصلحت بیچ بیر ایش قیلایلوک و اگر
مقصودینگ پادشاہلیک بولسہ بیر بالالفاق سنی غر بلارغہ پادشاہ قیلوب سایلایلوک و اگر سنگا
بیر ارجن کی یزر اسہ تیکان بولوب علاجی دین عاجز قالغان بولسنگ و اول نرسہ سنگا کور و
نوب بولایشلاریغہ بولوروب تورگان بولسہ اجازت بیرنہ قدر مال لازم بولسہ خرچ قیلوب
سنگا علاج قیلدور ایلوک و سنی توز اتوب آلایلوک غتبہ سوزین تمام قیلکاج حضرت رسول اکرم
صلعم مرحمت قیلدیلار ای بوالولید سوزونگ تمام بولدیکی دیدی آری سوزوم تمام بولدی
آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم دیدیلار ایمدی سن مندین الیشیت غتبہ دیدی او قومیل من لیشتیور
من کین نبی کریم صلعم سورہ خہ تنزیل من الرحمن الرحیم کتاب فضیلت آیاتہ قوع
انما عربیاقوم یعلمون بشیراً و نذیراً فاعرض اکثرهم فہم لا یسمعون
وقالوا قلوبنا فی اکنۃ مماندعوننا الیہ بولوشور و لگان دور بید مہربان نہایتدہ رحمدیک
ذات طرفین بوبیر کتابدور کہ ایتلاری روشن بیان قیلونغان دور عربی قرآن بولغان مالده
اول قوم اوچون کہ بیور لار بشارت بیرگوچی دور قور قوتوغوچی دور پس بوز اوگور ویلار

الارنینگ اکثر لاری والار ایشتیما سلا رویر لار کبیر نینگ ول لار میز غلا فلار ایچنده دور اول نرسه
دین کبیر نینگ طرفیغہ چاقیر ورسیر

کیین جناب رسول اکرم صلعم بوسوره شریفہ دین بیر نیچہ آیت اوقوب بار دیلار و سجدہ آیتی
غہ تیکانلار بیدہ سجدہ قیلدیلا رعبہ قرآن کریم تلاوتی باشلانوب تمام بولگونچہ ایشتیوب اولتوروی
ونہایتدہ وقار و تمکین ایلا اثر لالوب ایشتیدی حضرت سید عالم معلم درحمت قیلدیلا راری
ابوالولید ایشتیگانننگنی ایشتیدنیگ ایمدی اوزونگ بلیگیل رعبہ اور نیدین توروب روانہ
بولدی قریش اعیانلارین مجلسلاریغہ یقین بارگانده بعضی لاری بعضی لاریغہ دیدیلار قسم خدا نامی
غہ کابوالولید چهرہ کتیکان حالیدہ گی دین باشقہ کورونور رعبہ کیلوب اولتوروی مجلسدہ گیلار
خبر نیمه دیدیلار رعبہ دیدی خبر شولدور کہ من محمد تیلیدین بیر نرسہ ایشتیدم کہ قسم بذات خدا
ایننگ مثلین ایشتیگاننور من اول نرسہ شعر ایما سدر سحر هم ایما سدر فال هم ایما سدر ای قریش
مینگ سوزونی ایشتیگان محمدنہ اوز ایشتیغہ قویوب قویونگ خدا نامی غہ قسم ایچیب ویر من کہ
ایننگ اوقوغان نرسہ سے عالم غہ بیر عجیب حالت کیلنور ورا ندین بیوک اوزگار شلا پیدابولور
سیر لار محمدنہ اوز حالیتغہ قویوب بیر سہ لار نیگنیر ایکی حال نینگ بیر ی بولور یا عرب لارانہ اولدور
در لار اول حالده سیر لار هم اندین قوتولگان بولور سیر لار یا محمد سمہ عرب غہ غالب کیلوب همہ عالم
انکا اطاعت قیلور اول حالده ایننگ پادشاھلیکی سیر لار نینگ پادشاھ لیک لار نینگ بولور چونکہ
ایننگ عزت و شوکتی سیر لار نینگ عزت و شوکتلار نیگنیر ایرور دنیا نینگ سعادت مند قومی سیر لار بولور
سیر لار رعبہ دین بوسوزنہ ایشتیگان قریش ہمہ لاری بیر آغیر ایله قسم خدا نامی غہ کہ سنی محمد جادو
قیلوبدور ویدیلار رعبہ الار جو ابلار یغہ بومینگ اوز را تیم ایروے سیر لار غہ عرض قیلدیم اگر
معقول کورولماسہ خواھلاگان نرسہ لار نیگنیر نینگ قیلننگ لار ویدی

سیدنا حمزہ رضی اللہ عنہ نینگ اسلام غم شرف بولوشلاری

بیرکون ابو جہل علیہ اللعنه حضرت سرور کائنات صلی اللہ علیہ وسلم تورگان یرلاریدین اوتوب
 قالدی جنابی کوروب قالوب اوزین توختا تا لمدی ہر قسم مہیودہ الفاظ لارا ایلد و شنام
 لاریروے اذیتلار تیکوزوی دین لارین سوکدی آغزلیغہ کیلگان حقارتلار نے قیلدی آنحضرت
 صلعم ایننگ بو طرفیغہ بے اوبلیک لاریغہ جواب ہم بیرمادیلار اوزی سوکوب اوزی کیتدی
 بو واقعہ نے عبداللہ بن جدعان نے آزاد قیلغان چوری سے تمام کوروب و ایشیتوب توروے
 ولی نہایتیغہ آغزیدی لیکن بیروز قیلدہ آلمادی شول حالده تورگان ایروے یردین جناب سیدنا
 حمزہ رضی اللہ عنہ شکار دین کمان لارین آسکان حالده کیلوب قالدی لار عبداللہ بن جدعان
 چورے سین آلدیدین اوتوب ایرویلار اول خاتون واقعہ نے سیدنا حمزہ غم نہایتیغہ اثرلیک صورتده
 عرض قیلدی ابو جہل ملعون ینگ حضرت سید عالم صلعم حقلا ریغہ قیلگان گستاخلیک لارین تمام
 بیان قیلدی بو واقعہ نے سیدنا حمزہ ایشیتگان بحیثیت غمناک بولدی لار غایتیغہ متاثر بولوب آرقہ
 لاریغہ مسجد طرفیغہ ابو جہل جزا سینی بیرمک اوچون قایتدی لار باروب توغری مسجد حرام غم کوروب
 کورویلارک ملعون جماعہ قریش اورتاسیدہ سوزلاب اولتور و بدور سیدنا حمزہ توغری ایننگ قاشیغہ
 باروب کمان لاری ایلدہ باشیغہ شونداغ قتیغ اورویلارک منحوس ینگ باشی آغیریرہ دار بولدی کیین
 دیدیلار ای منحوس سن مینگ برادرزادہ م غم و شنام بیرو سنی حال بوک من ہم ایننگ دینی وہ دور
 من اول نیمہ دیسه من ہم انی دیر من قنی شجا غتینک بولسه منگا جواب بیرگیل من کورای بو حال نے
 کوروب نبی مخروم جماعہ سیدین بیر نیچہ کیشی اورنیدین توروب ابو جہل غم یاروم بیر مکچی بولدی ،
 ابو جہل الار نے منع قیلوب دیدی کہ حمزہ ہنے قویوب بیر نیگ لار من ایننگ برادرزادہ سیغہ
 کوب آغیر و شنام لاریرب ایرویم ایننگ اوچون مونداغ قیلدی کیین سیدنا حمزہ حضرت سید عالم
 صلعم خدمتلا ریغہ باروب بولگان واقعہ نے عرض قیلدی لارودین اسلام وہ ایکانلیک لارین اعلان

قبیلہ یار جناب سیدنا حمزہ رضی اللہ عنہ اسلام دشمن لاری اوچون خدا ینتگ آفتی ایر ویلا رشونینگ
 اوچون اسد اللہ یعنی خدا ینتگ شیری دیگان لقبے آدی یار بوجناب ینتگ مسلمان بولوتلاری
 کافر لارنے بالکل لاعلاج قیلوب قویدی اوشال کوندین تارتوب کافر لار نبی کریم صلعم غم و
 مسلمان لار غظلم لارین کم قیلہ باشلا دیلار

سیدنا عمر بن الخطاب رضی اللہ عنہ ینتگ ایمان کیلتوروش واقعہ لاری

سیدنا حمزہ رضی اللہ عنہ ایمان کیلتوروب اوچکون اوتمای سیدنا عمر رضی اللہ عنہ اسلام غم
 داخل بولدی یار صورتی شونداغ بولدی کہ ہمیشہ لاری فاطمہ و کویا ولاری سعید بن زید مسلمان
 بولگان ایر دیلار لیکن اسلام لارین مخفی تو تور ایر ویلا سیدنا جناب بن الارت ایک لاریغہ
 قرآن تعلیم برور ایر ویلا رہم لاری حضرت عمر دین غایتده قورقوب دین لارین یا شیرور ایر ویلا
 حضرت عمر قریش ینتگ نہایتده بہادر و دلور بوجوان لاری دین بولوب سیانده عقل لارین زیادہ
 لیکیدین خارجی مملکتلار غم سفیر لیک ایشلاری بوجناب لغہ باغلیق ایر وے بوجناب قریش جماعہ سے
 جناب رسول اکرم صلعم خصوص لاریدہ کوب تنگ و لاعلاج بولغان سبب لاری دین جاہلی حمیت
 لاری کیلوب قیل لارین تا قنوب محمد نے اولدوروب باشینی آلوب کیلامی ویب حرم دین حقیقوب
 کتبدیلار اوشال کونلار وہ سید عالم صلعم فرق نفر اصحاب لاری ایله برابر صفا فاشیدہ سیدنا حمزہ
 اوی لاریدہ جمع بولغان ایر ویلا حضرت عمر کوچہ وہ کیتوب توروب ایر ویلا نعیم بن عبد اللہ نے
 یولده کوردیلار نعیم ہم مسلمان بولوب اسلام لارین مخفی تو تکان و قتلاری ایر وے حضرت عمر دین
 قیسے طرفہ بارور سن ویب سور ویلا حضرت عمر محمد نے اولدورگالی بارور من دیدیلار حضرت نعیم
 دیدیلار ای عمر سن مغرور بولوبدور سن اگر سن انے اولدور سنگ نبی عبد مناف سنی تیرگی یورمالی تو پور
 لاری سن بہادر بولسنگ اوز خاندا ننگ دین خبر آل والار نے اصلاج قیل حضرت عمر سوال قیلہ یار
 ینتگ خاندا نم دین کیملار مسلمان بولوبدور حضرت نعیم ہمیشہ ننگ فاطمہ ایله عمکنز ادہ ننگ

و داماد نینگ سعید بن زید مسلمان بولغاندور لاری دیدیلار سن اول بولار دین خیر آل صونگره باشق
 ایش قیل دیب ایر دیلار حضرت عمر فی الحال اوز همشیره لارین و داماد لارین او یلار لغه بورو
 ولدیلار اتفاقا او شال ساعتده الار قاشلار یدیه سیدنا خباب بن الارت بار بولوب الارغه
 سورة طه یازیلگان صحیفه نے تعلیم بیروب توروب ایر دیلار وقتیکه بولار حضرت عمر شرف
 لارین ایشیدیلار جناب خباب اوز لارین بیر طرفته ال دیلار و صحیفه نے حضرت فاطمه سانلارین
 آستینغه یا شیر ویلار و حضرت عمر بوادی غم لقتین تیکانلار یدیه حضرت خباب نینگ اوقوب تورگان
 آوز لارین ایشیب ایر دیلار او ی غم کیرگان زمانلاری بونیمه آوز دیب سور دیلار الار بیچ
 بیر نرسه یوق دیدیلار حضرت عمر دیدیلار من البته بیر آوز ایشیدیم و هم ایشیدیم که سیرلار محمدغه
 تابع بولوب دینی غم کیر و بدور سیرلار دیب داماد لاریغه حملاه قیلدیلار و اورا باشلادیلار بو حالنی کور
 گان ایر لارین اجرا تیش اوچون فاطمه لقتین باروب ایر دیلار او لکیشی نے هم اوروب مجروح
 قیلدیلار کسین همشیره لاری و داماد لاری دیدیلار آری بیرلار مسلمان بولدوک و خداغی
 ایمان کیلتور دیک تو لونگدین نیمه کیلسه قیلگیل کسین حضرت عمر همشیره لارین قان غم بویالگانلیک
 لارین کوروب قیلغان ایشلاریغه پشیمان بولدیلار و سینگیل لاریغه دیدیلار که ای همشیره حاضر من
 کیلما س دین اول اوقوب تورگان صحیفه لار نینگ بی رگیل من اوقوب کور ای و باق ای قنی محمد
 کیلتورگان دین نچوک دین ایمان حقیقتده حضرت عمر رضی اللہ عنہ اوقوشنی بیخسته بیلور ایر دیلار
 کسین همشیره لاری دین صحیفه مبارکه نے آلوب بیر آزاد قوب واه واه بونہ قدر شیرین و معنی لیک
 سوز دور دیدیلار بوسوز نے جناب خباب رضی اللہ تورگان یر لاریده ایشیب فی الحال یوگور و
 قاشلاریغه چیق دیلار و دیدی لاری عمر من امید قیلور من که اللہ تعالیٰ جناب رسول اکرم
 صلعم دعا لارین سینگ حفسنگده قبول قیلغان بولسه چونکه اوتکان کونے حضرت سید عالم
 صلعم دعا قیلدیلار ای خدا بودینگ غم ابوالحکم ایله یا عمر بن الخطاب ایله قوت عطا
 قیلگیل دیدیلار ای عمر خدا دین نور تغیل بودعا برکتیغه سن نائل بولغیل حضرت عمر دیدیلار

ای جناب سن منی محمد باریر غہ باشلا غیل کہ من ایننگ قاشیغہ باروب مسلمان بولای حضرت جناب
دیدیلار اول جناب صفا طرفیدہ بیرادی وہ بیرینچہ یاران لاری ایله برابر اولتور و بدور
لار بوسوننے ایشتیگان حضرت قیلچیلارین تاقنوب نبی کریم صلعم اولتورگان ادیلار یغہ
باروب و بازہ نے قاقدیلا آواز لارین ایشتیگان لار دین بیر لاری در بازہ یار یعنی دین
کوروب حضرت رسول اللہ صلعم غہ خبر بیر دیدیلار کہ عمر قیلچ تاقولغان حالہ در بازہ قاشیدہ
تور و بدور سیدنا حمزہ اول آدم غہ دیدیلار کہ عمر غہ کیر مکنہ اذن بیرا گہ بیر خیر امیدیدہ
کیلگان بولسہ طلبینی بیرور میر و اگر یمان بیرنیتدہ کیلگان بولسہ اوز قیلچی ایله اوزنی هلاک
ایتور میر کیین اول آدم اذن بیردی حضرت عمر ایچکاری غہ کیرویلار جناب رسول اللہ
صلعم اول جنابی کوروب اورون لاریدین تور و یلار و دالاریدین تاقوب قتیغ تاقوب
ای ابن الخطاب تا خدا دین بیر بلا سننگ نازل بولماسہ گمراھلیکیدین یا ناسا سنی دیدیلار
حضرت عمر دیدیلار یا رسول اللہ من خدا و رسول غہ و قرآن غہ ایمان کیلتورمک
اوچون خد متلار یغہ کیلدریم بوسوننے ایشتیوب جناب رسول اللہ صلعم تکبیر ایتدیلا آواز
لارین ایشتیگان صحابہ لار بیلدیلا کہ حضرت عمر مسلمان بولوبدور لار کیین تمام صحابہ لار
تار قاشدیلا رودل لاریدہ جزم ایتدیلا کہ ان شاء اللہ جناب عمر و جناب حمزہ رضی اللہ عنہما
وجود لاری ایله اللہ تعالیٰ اوز رسولی غہ مددگار بولور

مکہ کافر لارین حضرت رسول اللہ صلعم خلاف لار نعبہ افاق لاری و قسم ایچیشلا ری

قریش جماعہ سی کور ویکہ مسلمانلار اوچون حبشستان کی سردار الامان پید بولوب ایننگ
پادشاھی نجاشی بارگان مسلمان لار غہ پناہ بیرا باشلادی و مکہ وہ حضرت حمزہ و حضرت عمر
رضی اللہ عنہما ہر ایکی لاری اسلام غہ داخل بولوب مسلمان لار بیر آزار ام تاقوب قالدیلار
و اسلام دینی کوندین کونفہ قبیلہ لار ایچلا ریغہ تارقالا باشلاوی بوحالنی کورگان قریش سردار

لاری ہمہ لاری جمع بولدیلار و بیر اتفاقنامہ یازیب بنی ہاشم و بنی عبدالمطلب ایڈ علاقہ
 قیلمسلیکنہ خاتون آلماسلیک و خاتون بیرماسلیک و بیر نرسہ ساتماسلیک و آلماسلیکنہ
 قرار قیلدیلار و اول اتفاقنامہ لارین کعبہ شریفہ ایچلار یغہ آسوب قویدیلار اوشال
 اتفاقنامہ نے یازگوجی کاتب منصور بن عکرمہ ناملیک بیر کیشی ایروے بعض لار نفر بن الحارث
 ایروے ویدور لار جناب رسول کریم صلعم ایننگ حقیغہ دعای بد قیلدیلار بر مقلارین نیچہ
 عدوی بیجان بولوب قالدی قریش جماعہ سی مونداغ قیلگاج بنی ہاشم و بنی عبدالمطلب
 ابوطالب قاشلار یغہ توپلا توب برابر لیکدہ تاغ لار اراسیغہ شعب ابی طالب نام بیر مقام
 غم کیریب کتیدیلار بنی ہاشم لار دین تنہا ابولہب قریش جماعہ سی غم قوشولوب لار غم
 مدد بیروب تور دی دیر ایروی کہ محمد منگامن کور مگان بیر قنچہ نرسہ لارنی وعدہ قیلور لیکن من
 انی کور ماسمن اولگان دین کیس منگا بیر بیور ایرمیش حاضر ایکی قولوم وہ سچ بیر نرسہ یوقدور
 شونداغ دیب توروب ایکی کفنی آچوب ای ایکی قولوم سینر لار غم ہلاک کیلسون محمد وعدہ
 لاریدین سینر لار وہ سچ نرسہ یوق دور دیر ایروے شویننگ اوچون ایننگ حقیغہ تبتید آئی
 لَهْبٍ وَ تَبَّ سُوْرَةٌ سِی نازل بولدے .

بیر کون ابو جہل یول اوستیدہ حکیم بن حرام نے بیر غلام غم بغدادی کوتاز توروب غم سے
 حضرت خدیجہ خدمت لار یغہ کیتوب تورگان لیکن کوروب یولین توسدی و دیدی کہ ای حکیم
 سن بو طعامنی بنی ہاشم قاشلار یغہ آلوب بارور سنی قسم خدا نامی غم کہ من سنی مکہ خلقی غم
 شرمندہ قیامای قولوب بیر ماسمن بوسوز نے قیلوب تورگان حالیدہ تیفہ لار یغہ ابوالنختری
 کیلوب قالوب مناقشہ لارین سببین سوردی ابو جہل دیدے بو آدم قرار نامہ غم خلاف
 قیلوب بنی ہاشم غم طعام آلوب باروب توروب دور ابوالنختری جواب بیروے کہ بو طعام
 اصلدہ بویننگ عمہ سی خدیجہ بینگ اوزمانی یولوب بونگا امانت قولوب کیتکان ایروے
 انی آلوب باروب تورگان دور قولوب پیار بار ابیرسون ابو جہل ایننگ بوسوز یغہ اونا مادی

آخر ایکی لاری بیر لارین سوکا باشلا دیلار کیس ابوالختری یر دین بیر یوغان سویکنی کوتاروب
ابو جیل نے اوردی ویاتقوزوب خوب تیغدی بو حالتی جناب سیدنا حمزہ اوزاقدین تماشا
قیلوب تور ویلار جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم قریش ینگ بو طریقہ اقتصادی محاصرہ
لاریدین متاثر لولمادی لار تبلیغ لارین کیچہ وکوندوز توختاتما ی قیلوب تور ویلار بیچکیمدین
خوف واندیشہ قیلما ویلار قریش ینگ بو مقاطعہ سے بنی ہاشم نے کوپ پریشان قیلدی یاش
معصوم بالالار آج نیکدین شول قدر بلند آواز لار ایلیہ بغلار ایر ویلار کہ آواز لازمی ہر طرفہ
ایشتیلور ایروی بیچارہ بنی ہاشم حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم طفیل لاریدین کامل اوچ میل شول
حالدہ تاغ ایچیدہ حیات کیچہ دیلار دینا دین علاقہ لاری اوز ولدی ہر نرسہ دین محروم ایتولدیلار
شوندان حالہ حم اوز جگر لاری سید عالم صلعم نے دشمنلار قول لاریغہ تالبشور ما ویلار شہرہ گی
مسلمان بولغان صحابہ لار ہم اوز او ویلار یدہ محسوس قالدیلار چ کونلار یدہ کافر لار ہم اوز روشنی
حرام بیلور ایروی اندین فایده لاروب جناب رسول اللہ صلعم تاغ اراسیدین بیقوب موسم دہ
کیلگان حاجی لارغہ وعظ و نصیحت لار قیلوب خدا طرفینہ دعوت قیلور ایر ویلار ملک لاری ابو
لہب بد بخت ہمیشہ آرقہ لاریدہ یورور ایروے قیسے بیریردہ سید عالم صلعم مجلس قیلوب توروب
کیتہ لار ابو لہب مجلسدہ اولتورگان لارغہ بو آدم جنی عقلی خلل تاپلکان بیر آدم دور بو ینگ سوزیف
سینر لار ایشا ینگ لار دیر ایروے جناب رسول مقبول صلعم موندان معاملہ لارغہ نہایتدہ صبر و
استقلال ایلمقابدہ قیلور ایر ویلار آخر اللہ تعالی بو آزمائش کونلار بن بنی ہاشم و مسلمانلار باشلا
ویدین کوتار مکی بولوب اوز مخلوقلار یدین بولغان بیر نوع قورتلارغہ امر بیروے قریش
ینگ کعبہ غہ آسوب قویگان قرار نامہ لارین سیب قویدی بو حال دین قریش ینگ خبری بولمادی

پاز بیلگان قرار نامہ نے بوزوش اوچون اوز لار یدین چیقغان حرکت

قریش جماعہ سیدین بیر بیچہ لاریغہ بنی ہاشم غہ بولگان کلفت و اوتیلار و اقتصادی محاصرہ

ومقاطعہ کو بآغیر کو رو لور ایردے لیکن قرار نامہ کہ خلاف قبیلہ آلمای پریشان ایرویلار شمول جماعہ
 دین بیرلاری ہشام بن عمر ایردے بول آدم اوزی مشرک بولوب توروب مسلمانلار غہ مرحمتی
 کو ببولوب تیز تیز طعام وکیوم لاری باروب تورور ایردے بعض وقتلار تو یہ غہ دان یو کلاب
 ہیداب بارور ایردے مسلمان لار تورگان یرغہ یقین بارگان وہ تو یہ نے قمین بیلہ شونداغ
 قیقنغ اور ایردے کہ کلننگ ینگ زوریدن بیر چا پکانچہ حضرت سید عالم صلعم وصحابہ
 تورگان یرغہ باروب توختار ایردے بیچارہ ہشام بو قدر انسانیت ایلہ توختامادے بلکہ
 کعبہ غہ آسیلگان قرار نامہ نے بیکار قیلوب آلوب تاشلامک و بنی ہاشم جماعہ سین محاصرہ
 دین آزاد ایتیمک اوچون ہم نہایتدہ بیوک چارہ لار کوردے وشول یولدہ ہمہ دین
 اول زھیر بن ابی امیہ قاشیغہ باردے زھیر نینگ آنہ سی عاتکہ عبدالمطلب ینگ قیزی
 ایردے بنی ہاشم زھیر غہ طغا جماعہ بولور ایردیلا ہشام دیدی ای زھیر سن بول یردہ خواہلانگان
 طعام نے یرسن ولباس نے کیورسن دعانون نے آورسن وطفالار نینگ بنی ہاشم
 تاغ اراسیدہ خلق دین علاحدہ آج ویلنغاج ظلم ایچپیدہ یاتور لار نہ بیر نرسہ نے
 سانا آور لار ونہ آلا اور لار کونگلونگ بو حالتغہ نجوک راضی بولور خدا نامی غہ قسم ایچپ
 دیرمن کہ اگر ابو جہل ننگ طغالاری غہ شول طریقہ ظلم قیلو نمکی بولسہ اول ہرگز راضی بولمس
 ایردے سن گنہ بوبے حمیت لیکغہ راضی بولوب توروبدورسن بوسوزنے زھیر ایشتیوب دیدی کہ
 من تنہا اوزوم نجوک کوبغہ مقابلہ قیلا آور من خدا نامی غہ قسم کہ اگر یا نیمغہ بیر آدم تابسام البتہ
 اول قرار نامہ نے بوزوشغہ حرکت قیلور ایردیم و البتہ بوزوب آرام آلود ایردیم ہشام دیدی
 خاطر جمع بولغیل بوالیش وہ سنگایار بولغیچی رفیقنگ بار دور زھیر سوروی اول کیمدور ہشام دیدی
 من اوزوم سنگایار دور من زھیر دیدی ایمدی اوچونچی بیرار ہم تاپایلوک بوسوزنے ایشتیوب
 ہشام مطعم بن عدی قاشیغہ باردے ایننگ ایلہ شول خصوصدہ خوب گفتگو قیلوب آخرانے
 ہم قناعتلاندوردے اول ہم تور توچی بیر آدم بولوشینی طلب ایتدی بوتور توچی یار یوقار مدہ

ابو جہل نے یا تقوزوب اور کان ابو البختری بن ہشام بولدے بوہم ^{بشینی} پیر باروچی نے بولوشین
 ایستادے فی الحال ^{بشینی} یارہم پیدا بولدے اول زمعتہ بن الاسود ایردے بویش نفرمگہ مکرمہ
 وہ ججون نام بیر مقام وہ کچقرون مجلس قیلدیلار ہمہ لارین رای لار قسرا نامہ نے
 کعبہ دین چیقاروب یرتیب تاشلا ما قغہ اتفاق قیلدے کچ او توب ایرتہ سے صباح وہ زہیر
 بن ابی امیتہ مسجد غہ باردی آد ملار مجمع لاریدہ اور نیدین توروب دیدی۔ ای اهل مکہ
 بوروا دورمی کہ بی لار اوزو میز توق ولباسلیک یورسک بیچارہ بنی ہاشم آج ویلنقاچ و
 خلق دین علاحدہ تورسہ لار من خدا نامی غہ قسم کہ تاشول کعبہ غہ آسیلگان ظالم قسرا نامہ نے
 یرتیبماسہ اولتور ماسمن ابو جہل دیدے قسم خدا غہ کہ ہرگز قرار نامہ یرتیبماس بیکار سوز لار سن
 زمو توروب ای ابو جہل اوزونگ بیکار سوز لار سن دیدے کین ابو البختری دیدی زمعتہ
 راست سوز لادی بی لار اول قرار نامہ وہ بار نرسہ غہ راضی ایمسدور میرانگا قرار ای تاسمیر
 مطعم دیدی ای زموہ وای ابو البختری بی لار راست سوز لاد نیگیز لار باشقہ لار سوزی بیکار دور
 بی لار بوقر ار نامہ دین دانده بار قرار لار دین بی لار دور میر ہشام ہمہ بولار سوز لارین تائید ایستدی
 بو حال لار نے کورگان دین کین ابو جہل ناچار قالب تسلیم بولدی زیادہ مخالفت قیلد الہادی کین
 مطعم بن عدی اور نیدین توروب قرار نامہ یازیلگان صحیفہ نے تمکچی بولوب ایردے کور و ملار
 کہ بولار دین ایلگاری قورتیب قولوبدور منہ بودا قغہ دین سونگ قریش محاصرہ سی بنی ہاشم
 اوستلاریدین کوتاریلے جناب رسول اللہ صلعم ینہ اوز تبلیغ لاریغہ مشغول بولدی لار

جناب سید عالم صلعم نینگ عمک لاری ابوطالب نینگ وفاقی

نبوت ینگ اونوچی سنہ سے رسول اکرم صلعم ینگ عم لاری و حضرت علی رضی اللہ عنہ ینگ
 آتہ لاری ابوطالب دنیا دین انتقال قیلدی بو ذات حضرت پیغمبر ین صلعم نے یا شلیک
 لاریدین تربیہ لاری غہ مستعدی بولدے پیغمبر بولغان لاریدین کین ہم تا اولگو نچہ ہمیشہ مدد لاریدہ

تور دی جناب رسالت پناہ صلی اللہ علیہ وسلم خاطر لاریدین ہر تور لوک اذیت و کافتلار چیکسہ
ہم شفقیتن دریغ تو تمارے ایننگ اوچون بول کیشی یننگ وفا یتدین نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم
دل لاریغہ آغیر رخ پیدا بولدے۔

ام المؤمنین حضرت خدیجہ رضی اللہ عنہا یننگ وفاتلاری

ابوطالب وفا یتدین اوچ کون کین جناب ام المؤمنین والدہ میر حضرت خدیجہ رضی اللہ عنہا
عالم دین او تدیلا ر بوذات بابرکات جناب رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم یننگ کوز آچیب
کورگان زوجہ محترمہ لاری و بوتون دنیا مسلمان لاری یننگ والدہ معظمہ لاری اسلام دینی
یننگ بیوک پناہی و اولوغ مددگاری و حضرت رسول اللہ اوچون مال و جانلارین بلکہ بوتون
حیاتلارین قربان قیلگان مبارک بیرذات ابرویلا رباری تعالیٰ و تقدس بو جنابغہ حضرت
جبریل علیہ السلام واسطہ لاری ایدہ سلام یبارگان ایردے سید عالم صلعم یننگ حضرت
ابراہیم دین باشقہ اولاد لاری ہمہ لاری شول جناب دین دور لار بو جنابی ہمہ آنہ لاری منردین
زیادہ بخش کورور ایردیلا ر حضرت رسول مقبول صلعم بو جنابی ہمیشہ یاد قیلور ایردیلا اسلام
دینی غنہ نیکوزگان امدادلارین و جانفد الیک لارین بوتون حیاتلاریدہ یاد ایتوب او تدیلا ر رضی اللہ
عنہا بوذات یننگ وفاتلاریدین حضرت رسول اللہ صلعم کوب محزون بولدیلا ر و شول سنہ
نے عام الحزن و بیلور ایردے کافر لار بوذات لار دین کین جناب رسول کریم صلعم غہ
ہر قسم عذابلارنے بیریشور ایردیلا ر شونداغ حالده ہم تبلیغ و دعوت لاریدہ برابر دوام ایتدیلا ر

حضرت نبی کریم صلعم یننگ تبلیغ و دعوت اوچون سفر لاری

جناب رسول مقبول صلعم عمک لاری ابوطالب و رفیقہ محترمہ لارے حضرت خدیجہ رضی اللہ
عنہا ایکے لاری وفات قیدغانلاریدین کین ینہ دعوت و تبلیغ ایشلاریغہ زیادہ معروف بولہ باشلا دیلا ر

حتی شول پولدہ مکہ دین خارج عمر حقیقہ مکہ بیلہ طائف اور تالارندہ کی تمام قبائل قمار و قبیہ لار
 اچیلاریدہ و عطا و نصیت لار قیلدی لار غر بلار نے شرک دین قاتیمک و تونید عقیدہ سیفہ
 اوتیمک غترغیب لار دہ بولدی لار آخر پورہ طائف شہر لغہ تیدیلار جناب زیدین حارثہ بوسفردہ جناب
 پولداتش ایر و یلار طائف غتر تیکانلاریدہ اول شہر نیشک سردار لاری بولغان عبدیالسل و سعور و
 حبیب ناملیک اوج اکا او کالار اوی لار لغہ باروب لار نے اسلام دینی غہ داخل بولوشغہ دعوت
 قیلدی لار لار بنگسبیر لاری دیدی ای محمد خدا اگر سنی پیغمبر قیلوب سیارنگان بولسہ من کعبہ قاشیدہ
 سقاییمنی ترا شلاب تاشلار من ایکنچی سے دیدی خدا غہ سندین باشقہ آدم تا پہلایا بدور می کہ سنی پیغمبر
 قیلوب سیار و سرور کہ طائف غہ پیادہ کیلو بدور سسن پیغمبر سیار مکہ ضرور بولسہ مکہ دین یا طائف دین
 بیرار دولتمند بویک آدم نے سیار سے بولور ایردے او چرچی لاری دیدیکین سمن بیلہ برگز سوزلا
 قسمن چونکہ من نے الحقیقہ راست پیغمبر بولسنگ سنا خالصت قیلیمک آغیر بر مسولتیک ایش دور
 وانگر یغایچی بولسنگ سن بیلہ سوزلا شیک میننگ دیک او لوغ بیر آدم غہ مناسب ایمسدرہ
 لار بینگسب بولخیل سوز لارین ایشینگان جناب سرور کائنات صلی اللہ علیہ وسلم بالوس بولوب
 دیدیلار کہ ایمدی سیر لار دین امیریم شولک بولمنگا دیکان سوز لار بینگسب بولسوز لار بینگسب لارنگ
 بولخیل سوز لار سبب بولوب سیرتچہ اسلام غہ داخل بولمکی بولغان لار کافر لیک حساب لاریدہ
 قالاسون لار شوزندان دیمب لار قاشلار دین حقیقہ ہر بریرودہ و عطا ارشاد قیام باشلا دیلار
 یوقاریدہ گی لار بیر مونچہ شہر بالالارین و غلام لارین رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم غہ مسلط قیلوب
 کیش کیشلاب تویدی لار لار کیلوب جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم غہ تاشلار آتوب کوب بریشان
 قیلدی لار بولون مبارک وجود لاری قانلار غہ بویالدی قانلار بدن لار دین آقہ آقہ
 کفشلاری تمام قانغہ تولدے کہ طہارتدہ مبارک ایانلارین کفش دین جیقار مک مشکل
 بولدے نیہ بیر دفعہ طائف کافر لاری حرامی بالہ لار حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم غہ شول قدر
 و شتام لار و حقاہ تیار بیری لار کہ ناچار لیکدین بیر قورغان آچی غہ اول لارین آدی لار و بر گوشہ

وہ خدا خدایعلا اب اولتورویلا اولتورگان جاپیلاری ربیعۃ اولادی عقبہ و شیبہ یننگ جانی ایردے
الار اوزاقدین نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم حالتلارین کوروب دل لاری بوزدلدی رحملاری کیلوب
عداس نام غلام لارین قولیدین بیطبق اوزوم بیروب ییارویلا رسید عالم صلی اللہ علیہ وسلم غلام
قولیدین اوزوم نے آلوب بسم اللہ اوقوغان حالده تناول قیلہ باشلادیلار بو حالتی کوروب عداس
حیرتده قالوب جنابغہ تکیلیگان حالده توروب قالدی چونکہ بو مملکت خلقی بو کلمہ نے استعمال
قیلمس ایردے لارا یننگ تعجب لانغانین کوروب حضرت سوال قیلدیلار ای غلام سن تسی مملکتدن
دور سن و عداس جواب بیروب دیدیکه من عیسوی دور من وطنم نبیوی دور رسول صلی اللہ علیہ وسلم
دیدیلار اونداغ بولس سن حضرت یونس مملکتلارین دور سنی عداس دیدی سینه حضرت یونس نے چوک
تمور سینه حضرت دیدیلار اول جناب مننگ برادریم بولور لارا اول ذات هم نبی دور لار منہم نبی دور من
بولور نے عداس ایشنیگان زمان آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم یننگ باش و کوزلارین اوپا باشدی
بو حالنی اوزاق دین کوروب تورگان عقبہ و شیبہ اوزاورتالاریدہ غلام کیتدی دیب تویدیلار
وقتیکه غلام خواجه لارین قاشلار یغہ کیلوب ایردے لارا انکا دیدیلار ای بے نصیب انسان
نه اوچون اول آدم یننگ قول وایانین اوپدنگ عداس دیدی بو بیز تورگان عصرده بو آدم
دین اولوغ و نحشی آدم یر یوزریدہ یوقدور چونکہ بو آدم منگاشونداغ سوزلار نے قیلدیگه نبی
دین باشقہ لار مونداغ سوزلار نے قیلہ آلماسلار عداس غہ تنبیه یر دیلار کہ مبادا مسلمان بولوب
قالماسون بیرون جناب نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم طائف وہ خلقو و عطا و نصیت قیلوب توروب ایردے لار
بیر موچک بے ادب لار شول قدر بے رحمانہ اور دیلار کہ حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم برداشت قیلہ
آلای بیہوش بولوب یقلدیلار جناب زید بن حارثہ رضی اللہ عنہ آرقہ لاریغہ کوتاروب آلوب شہر دین
تاشقاری چقیب یریرغہ یا تقدوزوب مبارک یوز لاریغہ سوساچکانلار دین کسین ہوشلار یغہ کیل دیلار بوسفر
لاریدہ طائفلیک لار دین جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم کوب آزار لار و کلفتلار چکیدیلار
الار دین یرار کیشی ہم مسلمان بولمادی شونداغ حالتده مبارک دل لاری اللہ تعالیٰ محبتی ایلہ

تو نگان دیکہ ویگانہ نے اوزلیغہ گنہ اعماد اترکان حالده ایردیلا رمنه شول مقام ده و شول حالده
اللہ تعالیٰ غہ لیلاب قیلگان مناجات و دعا لاری بودور اللہمَّ اِلَیْکَ اُشکُو ضَعْفَ قُوَّتِیْ
وَقِلَّةَ جِبَلَّتِیْ وَهُوَ اِنِّیْ عَلَی النَّاسِ یَا اَرْحَمَ الرَّحِیْمِیْنَ اَنْتَ رَبُّ الْمُسْتَضْفِیْنَ وَ
اَنْتَ رَبِّیْ اِلَیْ مَنْ تَصَلِّیْ اِلَیْ یُعِیْدُ نِجْمَیْ اَمُّ اِلَیْ عَدُوِّ مَلْکُتْکَ اَمْرِیْ اِنْ
لَمْ یَكُنْ بِکَ عَلَیَّ غَضَبٌ فَلَا اُبَالِیْ وَلَیْکِنَّ خَافِیْتِکَ هِیْ اَوْ سَعَّ لِیْ اَعُوذُ بِرُبِّیْ
وَ جَهْدِکَ اَلْیَدِیْ اَشْرَقَتْ لَهَ الظُّلُمَاتُ وَ صَاحَ عَلَیْهِ اَمْرُ الدُّنْیَا وَ الْاٰخِرَةِ
مِنْ اَنْ یُنْزِلَ بِیْ غَضَبِکَ اَوْ یَجِلَّ عَلَیَّ سَخَطِکَ لَکَ الْعُتْبٰی حَتّٰی تَرْضٰی وَ کَا
حَوْلَ وَ کَا قُوَّةَ اِلَّا بِکَ -

ترجمہ :- اکی اللہ اوزونگا فریاد قیودر من قوتیم یننگ صغیف لیکیدین و تدبیریم یننگ آر۔
لیکیدین و آدم لارغہ خوار بولغان لیکیدین اکی ہمہ دین زیادہ مہربان ذات سندورسن ناتوان
لار مہربانی و سندورسن مننگ رجم منی کیمغہ تا بشور ورسن منگا یوزین تیریشینور اورگان بیگانہ
غہ می یا کہ اول دشمن غہ می کہ انے مننگ ایشیمغہ مالک قیلو بدورسن اگر سن منگا غضبناک
بولما منگ من بیچ پروا قیلما سنن لیکن سینگ عافیتنگ مننگ او چون نہایتہ کینگدور
من پناہ آلور من سینگ کرم لیک یوزونگغہ کہ اندین یارو بدور تمام ظلمتلا و درست بولو
بدور ایننگ ایله دنیا و آخرت ایشلاکی شوندین کہ نازل بولسون منگا سیننگ غضبناک و
شوندین کہ پیدا بولسون منگا سننگ خفہ سیکینک حقینگدور غتاب قیلماک تاراضنی بولگونونگچہ
و یوقدور گناہین قاتیمک و طاعتغہ یوزلانک طاقتی مگر سیننگ مددینک ایله کیین
جناب رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم طائف دین مکہ غہ قاتیب کیلدیلار مکہ ده توروب
ہر طرفین کیلگان آدم لارغہ تورگان یرلاریغہ باروب و عظ و دعوت قیلوب تور و یلار
بعضنا مکہ دین خارج غہ حقیوب قبیلہ لارغہ باروب الارنی اللہ تعالیٰ یننگ توحیدی غہ
دعوت ایتوب تور دیلار الار دین بعضے سعادت مند بندہ لار مسلمان بولوب ہم تور دیلار و بعضے لاری

جنابغہ ہنچکیم قیلیمان بے ادب لیک لار نے ہم قیلوب تور دیلا۔

شول کونلارہ مدینہ طرفیدین خوزج قومین موکیل لاری مکہ غہ قریش قومی ایلمعاہدہ توزمک اوچون کیلنگ
ایر دیلا حضرت نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم الار قاشدار یغہ تبلیغ اوچون بارب دیدیلار کہ ای محترم نماکار مینگ قاشمدہ شول
بیر دولت بار دور کہ ہمہ لاریگنیر اوچون نہایتدہ خیر لیک بیر نرسہ دور اگر غبتلار یگنیر بولسہ بیان قیلای
الار دیدیلار اول نیمہ نرسہ دور کہ بوقدر تعریف ایتور میز سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم
دیدیلار من اللہ تعالیٰ ینگ یبارگان پیغیر پدور من اینگ بندہ لارین اولیغہ تنہا عبادت
قیلمکغہ و شکر کدین توبہ قیلیمکغہ چاقیر و من اللہ تعالیٰ منگا کتاب نازل قیلغاندور مینگ یولوم ینگ
نامی اسلام دور کیلینگ لاریسز لار شول دین غہ کیریب ایکی دیشا سعادتین حاصل قیلینگ لار
قرآن کریم دین بیر نیچہ آیت تلاوت قیلوب بیر دیلا روا اسلام دینین اصول لارین بیان ایتدیلا
الاسا یچلار یدہ ایاس بن معاذ نام بیر نوجوان یگیت بار ایردی حضرت رسول مقبول صلی
اللہ علیہ وسلم تبلیغ لاریدین غایتدہ اثر لار نوب جماعہ سیغہ دیدی ای مینگ قومیم من خدا نامی غہ
قسم یاد ایتوب دیر من بوبیان قیلونغان نرسہ سیز لار ینگ کیلیشلا ریگنیر غہ سبب بولغان نرسہ
دین نیچہ درجہ بخشیدور

ایاس ینگ بوسوزین جماعہ سرداری انس بن رافع ایشیتوب قولیغہ برکھت تفرغ آلور
ایاس ینگ آغزی غہ اوروب خاموش بول دیدی سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم اورون لاریدین
توروب چیقوب کیتدیلا کیسین ایاس مدینہ غہ قایتوب کیتوب نیچہ کون دین کیسین وفات قیلدی
اولار وقتیدہ تیلی خدا ینگ ذکر ی غہ تسبیح و تحمید و تہلیل و تکبیر غہ مشغول توردی جناب رسول
اللہ صلی اللہ علیہ وسلم نکت مکہ دہ قیلغان وعظ و ارشاد لاریدین اینگ دلی غہ
اسلام و ایمان اوروغی اس چایگان ایگان الحمد للہ اولار وقتیدہ آغزی دین
گول و میوہ بولوب کورولدی او شال کونلار دہ عربستان مینگ بیر نیچہ دعا خوانی بولگان کین

نیک ضما دزدی نام بیرکیشی مکہ مکرمہ غہ کیدگان ایردے آنگاد شمنلار محمد علیہ السلام غہ جن لارا اثر
قیلو بدور دیدور لار بوسوز نے ایشتیوب ضما حضرت سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم قاشلار یعنی
کیلوب یا محمد کیل من سنگا دم سالوب قویای دیدے جناب دیدیلار توختہ سن اول منگا قولار غ سال
کہ اندین یختہ نرسہ نے اوقوب ایشیدور ور من کیین بو کلمہ لار نے او تودیلار

الْحَمْدُ لِلَّهِ مُحَمَّدٌ وَنَسْتَعِينُهُ مَنْ يَهْدِهِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ وَمَنْ يُضِلَّهُ
فَلَا هَادِيَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ
أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ ————— اَمَّا بَعْدُ

حمد و ثنا اللہ تعالیٰ او چوندور بیز لار الکا حمد ایتور مزدانین یار دم طلب ایتور مز کیمنی خدا بولونہ
سالوب دور ایننگ او چون آزدور گوچی یوقدور و کیمنی خدا آزدور و بدور ایننگ او چون یول
کور ساتکوچی یوقدور من شہادت بیرو من کہ اللہ تعالیٰ دین باشقہ حق معبود یوقدور اول اوزی
یلعیز دور شریکی یوقدور و شہادت بیرو من کہ حضرت محمد صلی اللہ علیہ وسلم ایننگ محبوب بندہ سی
و پیغمبری دور لار شوچہ لیک بیر نیچہ کلمہ ایشیتیکان ضما عرض قیلدیکہ جناب کلمہ لار نے قایتاروب
او قوسون لار جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم بو کلمہ لار نے اکی اوتج بار اوقوب بیدیلار بیچارہ
ضما دیدیکی کہ من کوب کاہن لار ساحر لار شاعر لار سوز لارین ایشیتیدیم لیکن بوقدر لذیذ ہمد لار نے
سیچکیدیمن ایشیتیم دیم بو کلمہ لار دریای بے پایان کی معلوم بولور ای حبیب خدا او چون مبارک
قول لارین منگا اوز اتسون لار کہ من ناچیز مسلمان بولامی دیب مسلمان بولدے

اِسْرَاءُ لِعِنِّي حَضْرَتِ رَسُولِ مَقْبُولِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نِيَّتِ كَيْفَ قَرُونَ سِيرَانِيْدُرُ لِيْشَارِي

جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم دین مروی دود کہ دیدور لار بیر کیچہ من حرم کی رہ حطیم
ایچندہ اولیقوغہ مشغول ایردیم ناگہاں جبریل علیہ السلام کیلوب قدم لاری ایلہ اشارہ قیلدیلار
من توروب اولتور دیم لیکن پیچ بیر نرسہ کور ما دیم کیین جا یم غہ قایتوب یا تدیم جبریل علیہ السلام نیب

کیلوب قدم لاری ایله اشارہ قیلد یلارمن توروب اولتور دیم نیه، پیچ نرسہ کورولمادی کیین نیه
یا تدیم جبریل علیہ السلام اوچونچی دفعہ کیلوب قدم لاری ایله اشارہ قیلد یلارمن نیه توروب
اولتوروب ایردیم جبریل علیہ السلام تولو مدین تو توب تور غوزدیلار و حرم دروازہ سیغہ آتوب
چیتد یلار اول یرده بیر جانور توروب دورچر دین کچیک ایشک دین کتہ ایکی سانی ده فنا لاری
بار دور کوزینی قیرہ سے تیکان یرغہ قدم تو یور منی الگا میندور دیلار کیین من بیلہ برابر یور دیلار
یورہ یورہ بیت المقدس غہ تید یلار اول یرده حضرت ابراہیم و حضرت موسیٰ و حضرت عیسیٰ ایله بیر پیچ
پیغمبر لار نے حاضر تا بدوک کیین الارغہ من امام بولوب نماز او تودیم کیین ایکی کاسہ کیلتور اولدے
بیر بدہ خمر و بدیدہ سوت بار ایردے جناب نبی کریم صلی اللہ سوتنی کاسہ سینا آلدیلار و
اندین ایچد یلار و خمر کاسہ سینا آلمادیلار حضرت جبریل علیہ السلام دیدیلار یار سول اللہ سیز و
ایتیکیز فطرتنا اصلیه نے احنیبار ایتد یلار نیگز اگر خمر نے آلود ایرد یلار امتلاری آ زوب کیتور
ایر دیلار کیین سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم مکہ غہ یا لوب کیلد یلار نانگ آتکاندین کیین قریش
مجعی غہ باروب واقع دین خبر بیر دیلار آد ملار ینگ کو بلاری ایشانا دیلار و دیدیلار کہ قافلہ
مکہ دین شام غہ بوتون پرآی ده قایتور بو قدر اوزاق بیر مسافہ غہ محمد بیر کچہ وہ پنجوک باروب
کیلہ آلود ہرگز ممکن ایمسور کیین بیر قنچہ مسلمان لار دیندین یا لوب کیتدی لار بو واقعہ نے
ایشیتیکا نلار دین بیر جماعت حضرت ابوبکر صدیق رضی اللہ عنہ قاشلار یغہ باروب دیدیلار ای
ابوبکر کورگیل برادہ نیگنی کہ بو کچہ بیت المقدس غہ باروب اندہ نماز او توب قایتوب مکہ غہ کیلو
بدور بوسوز غہ سن ایشانور سنی حضرت ابوبکر دیدیلار من موندین زیادہ سیغہ ہم ایشانور من
اللہ تعالیٰ ینگ قدر تیغہ بول، پیچ نرسہ ایمسور نہ او چون تعجب قیلور سیز لار او شال کوندین
تار توب جناب ابوبکر رضی اللہ عنہ، ینگ مبارک لقب لاری صدیق قرار تا پدی۔

معراج واقعی

حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم مرحمت فرمایا کہ بیت المقدس دہ انبیاء لارا ایلہ
 کوردنوب الارغہ امام بولغاندین کبیریل علیہ السلام پر معراج یعنی نردبان (شا تو) کیلنور دیلار
 من عمر یوہ اندین خوب صورت بیرنر سہ نے گورگان امیں ایردیم منی ایننگ اوشنیغہ چیقاروب
 اوزلاری برابر یوردیلار میر قیلہ قیلہ بیرنجی آسمانغہ تیدوک ایننگ ایشکینی باب الحفظتہ دیبلور
 ایکان شول ایشیک قاشیدہ بیر فرشتہ تور و بدور نامی اسماعیل بولوب قول آستیدہ اون ایکی
 مینگ عدد فرشتہ بار ایکان بول فرشتہ لار مینگ ہر بیرین تصرفیدہ نیر اون ایکی مینگ دین فرشتہ
 لار بار ایکان وقتیکہ جبریل علیہ السلام منی اول دروازہ دین ایچکار یغہ آلوب کیر دیلار بیوک فرشتہ
 سورادی کہ بولکیشی کیمد و لار جبریل علیہ السلام جواب ایردیلار کہ بو ذات حضرت محمد مصطفیٰ صلی اللہ علیہ
 سلم دور لار فرشتہ سورادی آیا حضرت محمد صلی اللہ علیہ وسلم دینا غہ پیغمبر بولوب کیلدیلار می
 جبریل علیہ السلام آری دیدیلار کیمین اول فرشتہ مینگ حقیمدہ دعای خیر قیلدیلار سبید عالم
 صلی اللہ علیہ وسلم دیدور لار کہ اوشال کیچہ بیرنجی آسمانغہ چیقغان وقتیزدہ تمام فرشتہ
 لار بیز نے کولگان و خوش بولگان حالدہ استقبال قیلدیلار مگر بیرگتہ فرشتہ نے کوردوم کہ نہ کولور
 و خوشلیک قیلور برادریم جبریل دین سور دوم کہ بو پنجوک فرشتہ دور کہ باشقہ فرشتہ لار کی
 بیز نے استقبال قیلدی دیز ایلہ سوز لاشدی و حقیمز غہ دعالار قیلدی لیکن بیج بار کولما دی
 و چہرہ سیدہ خوشلیک علامتی کور و لما دیدور جبریل علیہ السلام جواب ایروب دیدیلار کہ بو ذات
 اگر بیر کیمسہ غہ کولوب قاراسہ سیز غہ کولوب قارار ایردے لیکن ہرگز کولماس بو ذات نامی
 مالک بولوب اوزی جہنم مینگ غازی دور حضرت رسول اللہ صلم دیدور لار وقتیکہ بیز بیرنجی
 آسمان غہ داخل بولدوک اندہ من بیز ذات نے کوردوم کہ اذلتور و بدور لار تمام نبی آدم جان لار دین
 اول کیشی غہ بیر پر عرض ایو بولوب تور و بدور بعضے سے نے کورگانہ خوش بولور لار و دیر لار کہ بولپاک

جب زور پاک جسم دین چیتو بدور و بعضے سینے کور گاندرہ خفہ لیکرین یوز لاری پتر لیشود و دیر
 لار کہ بو خبیث جاندر خبیث جسم دین چیتو بدور من جبریل دین سور دوم کہ بو جناب کیمدور لار
 جواب یردیلا کہ بو ذات آتہ لاری حضرت آدم دور لار اولاد لارین روح لارین بو جناب لغرض ایتو لور
 یختے سین کور سہ لار خوش بو لوب دعا قیلور لار ایمانین کور سہ لار آتہ تار تور لار خفہ بو لور لار کینین
 سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم دیر دور لار ہر جماعہ آتہ لار نے کور دوم کہ لبلاہی تو یہ لار لبلاہی کہی
 یوغان و قالین دور قول لاریدہ یوغان تاشلا کہی اولار بار دور اول اولار نے آتہ لار لغرض
 آتہ لار آتہ لاریدین کیروب کور تاریدین چیتو بدور من جبریل دین سور دوم بو لار کیملا دور لار
 جواب یردیلا کہ بو جماعت ینیم لار مال لارین ییگوچی ظالم لار دور لار نیمہ ہر جماعہ سنے
 کور دوم کہ ہر طرف لاریدہ سمیز پاکیزہ گوشتلار تور بدور اپنی طرف لاریدہ آریغ ناپاک گوشتلار
 تور بدور پاکیزہ گوشتلار نے قویوب ناپاک گوشتلار نے ییب تور بدور لار من جبریل دین
 سور دوم بو جماعہ کیملا دور لار جواب یردیلا کہ بو لار خدا اول لار لغرض ہر گان پاکیزہ حلال خا تو
 نلارین قویوب، قویوب حرام خا تو نلار ایلہ صحبت قیلغو جیلار دور لار کینین ہر تودہ خا تو ن لار نے
 کور دوم کہ ایچیک لاریدین آسیلوب قویوب دور لار من جبریل دین سور دوم کہ بو لار کیملا دور لار جواب
 یردیلا بو لار شو داغ خا تو ن لار دور لار کہ ایر لاریدین بو لار کان یا لہ لار نے لاریننگ بالہ لاری قیلویا
 آتہ لار کینین جبریل علیہ السلام منی ایچنی آسمانغہ آتہ لوب پیقیدیلار اندہ خالہ کچہ لار یعنی حضرت عیسی
 ایلہ حضرت یحییٰ علیہما السلام نے کور دوک کینین اوچونخی آسمانغہ چیتو دوک اندہ ہر ذات نے کور دوم
 کہ چہرہ لاری اون توت کچہ لیکہ آمی غہ اوخسا جبریل دین سور دوم بو ذات کیمدور لار جواب یردیلا
 کہ بو جناب برادر نیگیز یوسف علیہ السلام دور لار کینین تورتوچنی آسمانغہ چیتو دوک اندہ ہر ذات نے کور دوم جبریل
 دین سور دوم بو ذات کیمدور لار جواب یردیلا بو جناب ادریس علیہ السلام دور لار کینین ہر جماعہ
 چیتو دوک اندہ ہر اور تایاشلیک باشے و سفالی آقارگان سیر سفال کیشی تے کوروب جبریل دین سور
 دوم بو جناب کیمدور لار جواب یردیلا کہ بو ذات اول قو ملا رعیت محبوب بو لوب اولکان ہارون

علیہ السلام دور لاری کین آلتی آسمان غہ چقیدوک اندر بیر لخدای رنگ لیک اوزون قامت لیک
 لورون لاری بلند پر ذات نے کور دوم سور دوم کہ بو جناب کیم دور لاری جواب بیر دیلار بو ذات
 برادر لاری موسیٰ علیہ السلام دور لاری کین تینچی آسمان غہ چقیدوک اندہ بیر اور تہ یاش مبارک
 شخص بیت المعمور مقابلیغہ تو یولگان بیر کرسی اوستینده اولتور و بدور لاری اول بیت المعمور
 ہر کون تمیش میڈنگ فرشتہ کیر و ایگان بیر کیرگان فرشتہ ایلچی کیر ماس ایگان کرسی دہ اولتور
 گان بزہ گوارہ تا ما پیغمبر لاری نیکزیننگ اوزی دور جبریل علیہ السلام دین سور دوم بو جناب کیم دور لاری
 جواب بیر دیلار کہ بو ذات آتہ لاری ابراہیم علیہ السلام دور لاری کین جبریل علیہ السلام منی ختغہ
 آلوب کیر دیلار اندہ بیر خوب صورت قیز نے کوروب حسی غہ تعجدہ قالدیم سن کیم دور سن دیدیم جواب
 بیر دیکہ من زید بن حارثہ نے خاتونی دور من بو بشارت جناب زید رضی اللہ عنہ غہ تیکوز ولد سے
 حضرت عبداللہ بن مسعود رضی اللہ عنہ جناب رسول اعظم صلی اللہ علیہ وسلم دین روایت قبول لاری کہ
 دید دور لاری جبریل علیہ السلام منی ہر بر آسمان غہ آلوب چیقان لاریدہ کیر مک او چون اذن سور ابراہیم
 دیلار لاری بوشی کیم دور لاری سور اگلا لاریدہ بو جناب حضرت محمد صلی اللہ علیہ وسلم دور لاری
 جواب بیر و بیر دیلار لاری جبریل جواب لاریغہ اللہ تعالیٰ بو ذلغہ اذنان عمر بیرسون نہ قدر اولوغ برادر رفیق
 دور لاری دیدیلار شول طریقہ آسمان لاری دین اوتوب پروردگار مہربان حضور یغہ مشرف بولدیلار
 اللہ تعالیٰ اوز لاریغہ کوب عنایت و کرم لاری قیلوب قایتور و قتلاریدہ ہر کون ایلک وقت نماز
 اوز لاریغہ و امتلاریغہ فرض قیلغان لیکین بیلدوردی سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم بو یوک ضیافتی
 آلوب قایتدیلار دیدور لاری کہ یولده برادریم موسیٰ علیہ السلام نے کور دوم سور دیلار کہ اللہ تعالیٰ
 سیز غہ نیچہ وقت نماز فرض قیلدی من دیدیم ایلک وقت نماز فرض قیلدی موسیٰ علیہ السلام دیدیلار
 نماز آغیر بر عباقد و امتلاریغہ ضعیف بولور لاری ادا سیدین عاجز کیلور لاری پروردگار نیکیغہ حضور یغہ
 قایتوب باروب عرض قیلینگ تاکہ سیز او چون و امتلاریغہ نیکیغہ اچون نیکیل قیلسون کین من یا
 ندیم پروردگار ایغہ بو خصوصہ عرض ایتدیم پروردگار ایم کرم قیلوب اون وقت نماز نے

کم قبیلہ کی خوش بولوب قایتیم موسیٰ علیہ السلام قاشلاریدین اوندوم سور دبلار من جواب پردیم نیب
 اولغی سوزلارین قبیلہ یلار من نیب پروردگاریم قاشیغہ یاندیم نیب اون وقت نے کم قبیلہ کی نیب موسیٰ
 علیہ السلام قاشلار یغہ کیلیم بودفعہ ہم ایلگاری قیلغان سوزلارین قبیلہ یلار من نیب یاندیم پروردگاریم
 نیب اون وقتنی کم قبیلہ کی بوطریقہ وہ من پروردگار حضوریدین کیلور من موسیٰ علیہ السلام منی
 یاندور دورلار آخری مرتبہ وہ پروردگاریم بیش وقت نماز نے بریکچہ دکوندوزا چون یزلا غ
 فرض قبیلہ کی بودفعہ ہم موسیٰ علیہ السلام یاندور کچی بولدیلار من دیدیم امی برادر کوب مراجعت
 ایتدیم ایہدی بارشیغہ خجالت کیلور من شویننگ او چون ہر کونگی نماز مسلمان لارا و چون بیش وقت
 غہ قرأت پیدی کہی کہ بو بیش وقت ہارنے فضیلتی غہ ایمان کیلتوروب و ثوابیدین امید ایتوب
 او قوسہ اللہ تعالیٰ اول بندہ غہ ایلیک وقت فرض نماز ثوابین کرم کیلور

انصار کرام رضی اللہ عنہم بینک اسلام دینی غہ مشرف بولوشلاری

حضرت اصحاب کرام رضی اللہ تعالیٰ عنہم ایکی جماعہ غہ بولولورلار ہر جماعہ مہاجرین کرام دورلار
 بولار خدا و رسول رضا و خشنود لیک لاری او چون ہر ہر محبوبلاریدین کچیپ عزیز و وطنلاریدین
 ہجرت قیلغان ذاتلار دورلارینہ ہر جماعہ حضرت رسول اعظم صلی اللہ علیہ وسلم غہ و تمام مہاجر لار غہ
 وطن لاریدین جای ہرگان والار او چون ظاہری پناہ بولغان و ہر ہر عزیزدین عزیزتر سہ
 لارین اللار دین دریغ تو تمگان مدینہ منورہ مسلمان لاری دورلار بولوختیار جماعہ نے اسلام
 تاء رنجیدہ انصار کرام دیب یاد ایتیلور رضی اللہ عنہم جمعین حضرات انصار کرام اور تانا
 لاریدہ اسلام دینین تار قاتیلیشتے عجیب واقعہ لار ایلہ باشلانور سیرت مبارکہ علالاری دیدور
 لار کہ اللہ تبارک و تعالیٰ جل علی کوردیکہ قریش جماعہ سی اوللاریدین پیدا بولغان عظیم الشان پیغمبر نے
 قدر قیلام دیلار قول لاریدین کیلگان کلفت و اذیت نے اول جناب دین دریغ تو تادیلار اوللاری
 ایمان کیلتور ما دیلار و باشقہ لار نے ہم اسلام دینی غہ مشرف بولوشدین منع ایتدیلر احوال بودرجہ

ذاتیکانندہ پروردگار اور حبیبی غنہ مہربان بولدی بو شمع رسالت او چون بیگانہ لار دین جان فد
 پروانہ لار پیدا قیلدی حق دینی او چون صادق فداکار لارینکو زدی اولکان کونلارده حبیبی
 غنہ و حبیبین جان نشار لاریغہ بیگان شیرین وعدہ لاری وجود غنہ کیلہ با شتلا دی رسول مقبول
 صلے اللہ علیہ وسلم مکہ مکرمہ ده حج موسمی ده حج او چون کیلگان ہر بر قبیلہ جا یلاریغہ باروب
 الار غنہ اولارین پیغمبر ایکانلیک لارین بیلدوردب الار نے اسلام دینی غنہ دعوت پیرا
 با شتلا دیلار بر کون جناب عادتلا ریغہ مطابق قبیلہ لاریغہ تبلیغ قضیندہ منیٰ ده غنہ قاشیدین
 اولوب تورگانلار یدہ یثرب شہری ینگ سنانلار یدین خوزج قبیلہ مدینہ پیر نیچہ آدم لارین کوردب
 قالدیلار پروردگار عالم از لده بو جا غنہ سعادت نصیب ایتکان ایکان نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم
 ملاقاتلا ریغہ مشرف بولدیلار اولار دین سوال قیلدیلار سیرلار کیملار دور سیرلار لار جواب بوردیلار
 بیزلار خوزج جا مدینہ پیر نیچہ کیشی دور میر سید عالم صلے اللہ علیہ وسلم دیدیلار سیرلار اولشال
 یہود لار ایله دوستلیک قیلغان جا غنہ دین دور سیرلاری اولار سی دیدیلار حضرت سید عالم صلے اللہ
 علیہ وسلم دیدیلار اجازت بورد سیرلاری من سیرلار غنہ پیر آرزو قیلسام اولار دیدیلار سوز
 قیلسونلار بیزلار ایشیتور میر کیمن جناب الار نے خدا طرفیغہ دعوت قیلدیلار اسلام دینی غنہ
 کیرک لارین طلب ایتدیلار قرآن کریم دین پیر نیچہ آیت تلاوت قیلوب ایشیدوردیلار بولار
 حقلاریغہ اللہ تعالیٰ ینگ عنایتی اولدین جلوہ قیلغان ایردی یعنی بولار ینگ وطنلار یدہ گی
 یہود لار بولار ایله تیز تیز جنگ قیلوب تورور ایردیلار بعض وقتلارده دیر ایردیلار کہ آذکونده
 پیر اولوغ پیغمبر دنیا غنہ کیلمکچی دور لار اول جناب پیرا بولوب پیغمبر لیک دعوا قیلسه لار بیز یہود لار
 اول ذات غنہ ایمان کیلتورور میر کیمن سیر مشرک لار نے دنیا دین قیریب توگا تور میر یہود لار ینگ
 بو تہد پیدلاری یثرب عربلارین دل لاریده تورور ایردے

وقتیکہ جناب سید عالم صلے اللہ علیہ وسلم بو نیچہ نصر خوزجی غنہ یولوقوب اولارین بنی لیک
 لارین عرض قیلوب ایردیلار اولار پیر لاریغہ باقوب دیدیلار کہ خدا نامی غنہ قسم بول ذات

اوشال یہود لار خبر بیرگان پیغمبر دور لاری برادر لار بیز لار یہود لار دین اول بو جابلغہ ایمان کیلتور ایلیک بو شرفنی بیز لار ہمہ دین اول آلایلوک کیین ہمہ لاری ایمان کیلتور دیلار حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم لار غمہ اسلام تعلیماتین ارشاد قیلر یلار لار ویدیلار یا رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم بیز یننگ قومیز بو کون لار دہ نہایتدہ نا اتفاق دور لار اوزا اوندنا لاریدہ مثل کور و لما کان عد اولار پیدا قیلغان دور لار اللہ تعالیٰ جنابلارین سبب ایلاب ہمہ میز شیر و شکر بو لوب کیتسک اوز لاریدین عزیز و مکرم بیر کیشی دنیادہ بولہ آلماس کیین لار و طنلاریغہ قایتدی لار بولار ہمہ لاری آلتی نفر ایردیلار اسماء مبارکہ بودور (۱) اسعد بن زرارہ (۲) عوف بن الحارث (۳) رافع بن مالک (۴) قطبہ بن عامر (۵) عقبہ بن عامر (۶) جابر بن عبد اللہ بو سعادت مند بند ۵ لار مدینہ غمہ قایتوب بارگان تمام خلق غمہ حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم یننگ احوال شریفیہ احوال شریفیہ لارین بیان قیلدہ باشلار دیلار و لار نے خدا طرفیغہ دعوت قیلدی لار اسلام دینی وہ گی محاسن لار نے ہر یردہ سوزلاب تور دیلار حضرت سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم اوصاف علیہ لاری ایلہ مدینہ اولاری تمام تولدے قچان بیر یردہ مجلس بولسہ اندہ جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم حقلاریدہ یخشہ بیان لار بولور ایردے

عقبہ اولی بیعتی

ایکینی سنہ یعنی نبوت یننگ اولن ایکینی ییلے مدینہ دین انصار کرام یننگ اولن ایکے نظر لاری حج موسمی وہ مکہ مکرمہ غمہ کیلدیلار حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم ایلہ عقبہ وہ جمع بولدیلار اوشال یردہ ہمہ لاری دولت ایمان غمہ مشرف بولدیلار لار دین خاتون لار دین آلونادور گان بیعت آلوندی ہمہ لاری تو باندہ گی شرط لار ایلہ بیعت بیر دیلار

(۱) بیز لار تنہا اللہ تعالیٰ یننگ اولیغہ عبادت قیلور میز، چکیم تے انکا شریک قیلما س میز
(۲) بیز لار اوز حلالیمز دین باشقہ خاتونلار ایلہ نا شرعی علاقہ قیلما س میز و او غور لیک

قیلما سمینر۔

(۳) بیزلار اوز اولاد لاریمزلے اولدور ما سمینر
 (۴) بیزلار، بیچکیمغہ یلغان تہمت قیلما سمینر و چاقیمی لیک قیلما سمینر
 (۵) بیزلار ہر بیر یخشی ایشنی قیلکدہ رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم غہ اطاعت دہ بولور میز
 بو حضرات مدینہ غہ یا ناکچی بولغانلاریدہ سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم الارغمہ اسلام نے
 تعلیم بیر مک اوچون حضرت مصعب بن عمیر رضی اللہ عنہ نے قوشوب بیر دیلار بو جناب مکہ مکرمہ
 یننگ دولتمند خاندان لایین بیرلارین یلغوز سو یو ملیک فرزندکی ایر دیلار کوچہ لار دہ یخشی
 آتلار غہ منوب یور و ایر دیلار آلدیلاریدین و آرقہ لاریدین غلام لاریور و ایر دیلار بیر بارکیگان
 لباسلاری ایکی پوز روپیہ دین کم بولماس ایردے وقتیکہ مہربان پروردگار بو جناب دین اسلام
 غہ مشرف قیلدی دینار احتلریدین و جسمانی تجمل لار دین علاحدہ بولوب روحانی حالتلارین
 ترقی ایتدورا باشلادیلار مدینہ غہ کیلگان لاریدہ مدینہ یننگ دینی استنادکی بولوب شہرت
 آلدیلار لیکن کیگان لباسلاری کہتہ بیر چادر پارچہ سی بولوب ایننگ ایکی طرفین تیکان
 لار ایله قوشوب آلود ایر دیلار قوشخانہ لاری جناب اسعد بن زرارہ اوکی لاری ایردے اول
 اوکی دہ بیش وقت نازدہ الارغمہ امام بولوب تور دیلار اسلام دینی غہ داخل بولگان مدینہ
 لیک صحابہ لار غہ احکام دینیہ لارین تعلیم پرورد ایر دیلار

عقبہ ثانیہ معنی

انصار کبرام اکیچی سنہ ہم عادت لاریغہ مطابق موسم دہ حج اوچون مکہ غہ کیلدیلار و
 بودفعہ کیلگان عزیز لریتمیش اوج نصر ایر کیشے و ایکی نصر خاتون کیشی دین عبارت ایر
 دیلار بولار حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم ایله کچقرون عقبہ فاشیدہ جمع بولوشغہ قراد ایر دیلار کچقرون
 وعدہ قیلونغان ساعتہ جناب سید عالم عمک لاری عباس ایله تیوب کیلدیلار اولکون لار دہ عباس

رضی اللہ عنہ اسلام غہ داخل بولگان ایردیلا اوز رغبتلاری ایله کیلوب بولگان واقعہ نے کوردب
تودیلا مجلس باشلانیش دن مقدم حضرت عباس بوسوز نے قیلدیلا ای خزر زح جماعہ سی
سیرلا غہ معلوم دور کہ محمد علیہ السلام اوز قریداشلاری بنی ہاشم اوز نالابیدہ محترم پیرذاندور
لا بیزلا اگر چه دین لاریغہ داخل بولماساک ہم دشمنلار دین اوز پناہیمیزده آلوب کیلدوک و
ہمیشہ شول طریقہ فداکار تور درمیز عزتلا لایغہ آلا ملا لایغہ، بیج پر طرف دین تشویش تیگالی قویا سیر
ایلدی بوجناب بیزلار نے تا شلاب سیرلا غہ باروب قوشولمچی دور لار اگر سیرلا غہ وعدہ لارینگیز غہ
وفاقیلوب بوجنابی اوز حمایہ لارینگیزده سفلا یا لسانگیزلار و مخالف لاریدین پناہ پر آسینگیز لار
آلوب بارینگ لار اگر بونرسہ نے عہدہ سیدین حقیقہ آلمای دشمن لار قول لاریغہ تو ب پیرادورگان
بولسینگیز لار قویونگ لار کہ اوز وطنیدہ اوز اقربالاری ایله برابر تورسون سرگردان ایتینگ لار انصار
کرام دیدیلار جناب عباس سوزلار دین ایشیدوک ایلدی یار سول اللہ اوز لاری سوز قیلسونلار اوز
لاری اوچون ورب لاری اوچون بیزلار دین نیمہ عہد و پیمان آلماقچی بولسہ لار آلسونلار کیلین حضرت
سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم سوز قیلدیلا و قرء ان کریم دین تلاوت قیلدیلا و خدا طریغہ
دعوت و اسلام دینی اوچون ترغیب بیریلا و دیدیلار کہ من سیرلار دین شول نرسہ غہ بیعت اولور
من کہ سیرلار اوز خاتون لارینگیز و اولاد لارینگیز نے قنداغ حمایہ قیلسہ لارینگیز منی ہم شونداغ
حمایہ ایتور سیرلار جناب دین بوسوز نے ایشیکان زمانلاری الار دین حضرت برآء بن معرود
رضی اللہ عنہ رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم ینگ مبارک قول لار دین تو ب توروب دیدی لار
آری قسم اول خدا نامیغہ کہ اوزلار دین حق نبی قیلوب بیار و بدور بیز دین بیعت آلسونلار
بیزلار قسم خدا غہ کہ حربی آدم لار دورمیز بولصفت بیزلار غہ آتہ بابالاریمز دین میراث دور
حضرت برآء سوزلاری تمام بولغان زمان حضرت ابوالہثیم بن الیہان دیدیلار یار سول اللہ
بیزلار ایله یہودلار اوز نامیزده معاہدہ میز بار و دور بیز باروب شول معاہدہ نے بوزورمیز بولور
ایشی قیلسک کیلین اللہ تعالیٰ اوز لاریغہ کریم قیلوب دشمنلار غہ غالب کیلسہ لار اول حالہ بیزلار

نے تاشلاب نیہ اوز وطن و اوز قوم لاریغہ قایتوب کیلسہ لاریبزیبنگہ حالیمزچوک بوور جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم بوسوز نے ایشیتوب تبسم قیلدیلا، مرحمت قیلدیلا کہ ہرگز مونداغ بولماس من سینر لار دین بولدوم سینر لار من دین بولدینگیز لار سینر لار بینگ دوستلار بینگیز مینگ دوستوم بولور دوستملار بینگیز مینگ دشمنیم بولور کین جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم لارغہ دیدیلار ایچلار بینگیز دین اون ایکی عدد نقیب یعنی مسؤل ذمہ دار نے منکا ساپلاب بیرینگ لار لارنی ایچلار اون ایکی عدد نقیب ساپلاب بیریلا تو قوز نقیب خوزج جماعہ سیدین دارچ نقیب اوس جماعہ سیدین بولدیلا خوزج دین بولغان نقیب بو حضرت دور لار (۱) سعد بن زرارہ (۲) سعد بن الربیع (۳) عبداللہ بن رواحہ (۴) رافع بن مالک بن العجلان (۵) برآء بن معرور (۶) عبداللہ بن عمرو بن حرام (۷) عبادہ بن الصامت (۸) سعد بن عبادہ (۹) منذر بن عمرو بن خنیس داؤس دین بولغان نقیب لار بو حضرت دور لار (۱۱) اسید بن حنیس (۱۲) سعد بن خیمتہ (۱۳) رفاعت بن عبدالمنذر

کین جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم مرحمت قیلدیلا کہ نقیب لار ہمہ لاری اوز اوز قوم لارین طرفلار دین کفیل دور دین مسلمان لار طرفلار دین کفیل دور من شول مجلسدہ ہمہ دین اول قول اوز اتوب حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم مبارک قول لاریج بیت بیرگان حضرت برآء بن معرور بولدیلا بولکیشے دین کین قالغان لاری بیعت بیریلا کین جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم دیدیلار ہمہ لار بینگیز جانی جانی لار بینگیز غہ قایتینگ لار شول ساعتدہ لار دین حضرت عباس بن عبادہ بن فضلتہ دیدیلار رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم حق پیغمبر قیلوب مبارکان خالق نامیغہ تبسم یاد اتوب دیریگز کہ ارا جازت بیریگز ایتہ منی دہ گی لارغہ قیلدیلا بیریلا ایلمہ حملہ قیلدیلا حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم دیدیلار بوزر سے غہ مامور بولمادوک اوز جاییلا بینگیز غہ تار قایتینگ لار کین ہمہ لاری اوز بیریلا بیریلا قیلدیلا بیریلا کینچہ اولکان دین کین کوندوزی قریش کتہ لاری جمع بولوب انصار کرام منزل لاریغہ باروب دیدیلار ای خوزج جماعہ سے بیزار غہ

خرتیری کہ سیزلار پزیننگ برادرینز محمد نے آغانے وانگامد ویروب پزلا رایله اوروشنگالی کیا
 بدور سیزلار پزلا رایله اورتامیزده اوروش بولوشنی نہایتدہ یان کوروریز بوسوزنے
 ایشگان زماں خزر جیلاریننگ مشرک لری توروب دیدیلار کہ پزلا قسم اچیب دیریز کہ بوسوز
 یننگ وجودی یوقدور بیزلار بوزرسہ نے بیلمدوک مشرک خزر جی لاریننگ بوسوز لاری راست
 ایردی چونکہ کچقرون بولوب اولکان واقعہ دین بولار یننگ خبر لاری یوق ایردے ہر زرس
 قیلگان بولسہ لار مسلمان لار قیلوب ایردیلا

کافر لار ایله اوروشمک اوچون حضرت سید عالم صلعم غمرازل بولوشی

بیعت عقبہ دین ایلکاری جناب رسالت پناہ صلی اللہ علیہ وسلم اوچون کافر لار ایله اور
 وشمک وقان توکم غم اذن یوق ایردے بلکہ اللہ تعالیٰ غم دعا قیلک اذیتلار غم صبر ایتیمک
 نادان لار گناہلاریدین اولمک غم مامور ایردیلا قریش جماعہ سے مسلمان بولغانلار نے ایزمک
 والار نے دین دین یا نمکغہ مجبور ایتیمک و مملکتدین سوروب بیارمک کبی ظلم لار غم بے ابا مشغول
 ایردیلا بیچارہ مسلمان لار بعضی لاری کافر لار قول لاریدہ غدا بدہ قالغان و بعضی لاری قاچوب
 بیکنیب حیات کچر مکدہ بولغان حالده ایردیلا رانہ شول حالده اللہ تعالیٰ حضرت نبی کریم صلی اللہ
 علیہ وسلم غم کافر لار ایله اوروشمک و مسلمان لار غم ظلم دین نجات بیرمکغہ حق دین مدافعہ
 ایتیمکغہ اذن نازل قیلدے بوخصوص وہ ہمہ دین اول نازل بولغان آیت لار بولر ایردے
 اَذِنَ لِلَّذِينَ يُقَاتِلُونَ بِأَنفُسِهِمْ ظِلْمًا وَأَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ
 الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بِغَيْرِ حَقٍّ إِلَّا أَنْ يَقُولُوا رَبُّنَا اللَّهُ
 وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَفَسَدَتِ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ
 وَالْجِبَالُ وَكَانَتِ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ وَالْجِبَالُ رُجُومًا وَلَئِنْ لَمْ يَنْصُرْنَا اللَّهُ
 لَمَنَّا مِنَ الْكُفْرَانِ وَلَئِنْ لَمْ يَنْصُرْنَا اللَّهُ لَمَنَّا مِنَ الْكُفْرَانِ
 مَنْ يَنْصُرْهُ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ الَّذِينَ إِنْ مَكَّنَّا لَهُمْ فِي الْأَرْضِ

أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ وَآمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ
الْمُنْكَرِ ط وَ لِلّٰهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ ط

سورۃ الحج نمبر ۹ ترجمہ اذن پر ملیدے اور دشمنوں کو توڑ کر مسلمان لارغہ ہم چونکہ لارغہ ظلم
بولدے والبتہ اللہ تعالیٰ بولارینگ یا رولارغہ قادر و روا اولیٰ منطو ملا رغہ کہ چیتا ریلار اذرا ریلار
ناحق مگر شوینگ او چون کہ دیر لار بزیلینگ پروردگار یمیز اللہ دودا اگر بولماسہ ایردے خدا یینگ
رفع قبلیشی آد ملارنے بعضا رین بعضا رسی ایہ البتہ بر باد قیلو نور ایردے نصاریٰ یینگ
خلو تخانہ و عباد تخانہ لاری و سیو دینگ عباد تخانہ لاری و مسلمان لارینگ اول مسجد لاری کہ اندہ
خدا یینگ نامی کوب یاد قیلو نور و البتہ خدا یاروم پرورد اول کیشی غہ کہ انگا یاروم پرورد البتہ
خدا قو نلیک غالب ذات دور اول ذات لاری کہ اگر بیز لارغہ دنیا دہ حکومت پر سک نماز لارین
ادور لاروز کاتلارین پرورد لار و خشی البتہ بویورولار و یجان الیثدین منع قیلور لار و خدا یینگ
اغتیاریدہ دور بہ ایش یینگ آخری ۔

کیمن بو آیت کریمہ نازل بولدی وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَ
يَكُونَ الَّذِينَ بِلِلّٰهِ ط ... ترجمہ و اور دشمنوں کو لار کافر لاری تا کہ دنیا دہ فتنہ قالماسون و
دین خالص اللہ تعالیٰ او چون گتہ بولسون اندین باشقہ غہ عبادت قیلما سون لار منہ بو واقعہ
لار دین کیمن حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم صحابہ کرام غہ مکہ دین مدینہ غہ ہجرت
قیلمک او چون اجازت پر دیلار

حضرت پسر عالم صلی اللہ علیہ وسلم یینگ مدنیہ منورہ غہ ہجرت لاری

جناب رسالتاب صلی اللہ علیہ وسلم اصحاب کرام غہ ہجرت او چون اجازت پر کانلا یبین
کیمن اوز لاری مکہ مکرمہ وہ اللہ تعالیٰ یینگ ذنی غہ منتظر تور دیلار رفاقتلاریدہ حضرت علی و حضرت ابو بکر
رضی اللہ عنہما دین باشقہ آدم کم قالدی بو حالتی کو یگان قریش بیوک لاری اوزار لاریدہ اجتماع

قبیلہ حضرت رسول کریم صلی اللہ علیہ وسلم حقلدیدیہ مشورہ لاری قبیلہ یلار بعض لاری قراقت آلا یلوک
 دیدیلار بعض لاری مملکتین چیقاروب یارایلوک دیدیلار بعض لاری اولدورایلوک دیدیلار سبکین
 ابو جہل عرض قیلدی کہ تمام عرب قبیلہ لاری دین بربرگییت لاری ہمہ لاری جمع بولوشوب محمد علیہ السلام غہ پیردین
 حملہ قیلسون لاری دیک اگرتول طریقہ ده اولدورولسہ تنہا بنی عبدمناف بوقدر قبیلہ لاری غہ مقابلہ قیلوب
 جنگ قبیلہ آلاسارنا چارخون بہا پیرور لاری آلوب بنی عبدمناف خاموش قالور لاری ابو جہل ینگ بومشورہ
 سی تام سردار لاری غہ معقول کورولدی کیسین ہمہ لاری شول قرانے عمل غہ اشیریک او چون تیارگر لیکن
 مشغول بولدیلار بولار بولاستعداد نے کامل قبیلہ بولغان کونلاری حضرت جبریل علیہ السلام کیلوب
 حضرت سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم غہ دیدیلار۔ رسول اللہ بولکیچہ ہر کیچہ یاتا دورگان جایلارید
 یاتا سونلار کیسین وقتیکہ کیچہ کیریب یاتا وقتلاری بولغان ذہ حضرت علی رضی اللہ عنہ کیلوب
 قالدی لاری جناب رسالتاب صلعم ینگ یاتا دورگان یارایغہ یادی لاری حضرت صلی اللہ علیہ وسلم
 اولداری اویدین چیقوب حضرت ابو بکر رضی اللہ عنہ اولیلاریغہ بار دیلار اول جنابغہ خبر
 بیردیلا کہ اللہ تعالیٰ طرفیدین بیزلاریغہ ہم ہجرت او چون اذن نازل بولدی کیسین براییکی
 لاری اول اویدین جناب کیچقردن وہ جبل ثورہ ده گی غارغہ متوجہ بولدیلار اول غارکہ مکرمہ
 ینگ توبان طرفیدہ بولوب اندہ اوچکون قالدی لاری قریش جماعہ سی بو اوچکون اکیچہ بوتون
 مکہ نے انتہا دیلا لیکن تمام جدوجہد لاری بریکار کیتدی تور توپخی کونے آنحضرت صلی اللہ علیہ
 سلم حضرت ابو بکر رضی اللہ عنہ ایلیہ یکی تویہ غہ مینوشوب مکہ دین مدینہ طرفیغہ روانہ بولدیلار بولار
 او چون بوپچی درہبر لاری عبد اللہ بن ارقط ایردی اوزی اسلام غہ مشرت بولغان ایردے
 وقتیکہ سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم ینگ مکہ دین ہجرت قیلغانلیک لاری قریش جماعہ سیغہ معلوم
 بولدی قاتیاروب آلوب کیلغوجی غہ بوزعد تویہ پیرور میزدیب اعلان بیلدی لاری بو خبرنی ایشیتوب
 تراقتہ بن مالک آتی غہ مینوب آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم آتہ لاری دین بولغہ توشدی قصدی اول جنابن
 توب کیلوب بوز تویہ مکہ فاتی ملک ایردے بولدی آتین چا پدروب کیتوب تور گائندہ آتی

قاقلدی اوزی یغیلدی دبو حادشه ایکی مَره بولدی او چوچی سیده آیتن ایاغلاری یرغنه باتوب کیتدی
شول حادده سراقه بیلدی که آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم اللہ تعالیٰ ینگ پناھیده ایکنلار آواز قیلدی که
من سراقه بن جحشم دور من سیزلار غه سوزوم بار منگا با قینگ لار من دین سیزلار نه ضرر تیا سس حضرت
سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم حضرت ابو بکر غه دیدیلار سوال قیلینگ بول آدم ینگ مطلبی نیمه دور سیز دین
نیمه تیلایدور سراقه دیدے منگا بیر خط یا زوب بیر یلسون تاکه سیزلار ایله ملاقات قیلگا نلیکیمو نشان
بولسون حضرت ابو بکر بیر خط یا زوب بیر دیلارانی آکوب سراقه یا نوب کیتدی باری تعالیٰ و تقدس اوز
جبینی دشمنلار شکرلار دین سقلاب سلامت مدینه منوره غه تیکوزدی مشرک لار حشر تده قاله یلار

سِرِّ رِ عَالَمِ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ نِگْتِ قِبَا شَرِیْفَہٗ نَزْوِلِ لَارِی

حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم مکة المکرمہ دین بیرنجی ربیع الاول دو شنبه کونے جناب
ابو بکر رضی اللہ عنہ ایله برابر مدینه منوره غه جونا دیلار شول آس نگت سیکزنجی کونے ما یینه
دین ایکی میل فاصلده بیر مقام بار ایردی نامینی قبا دیر ایردیلار شول یرغنه یتدیلار قبانه
سردار لار دین بیر لاری جناب نے قبا ده بیرنجه کون دم آیشلارینی التماس قیلدی بول کیشی
بنی النجار جماعه سیننی بیوک لار دین ایردی رسول اللہ علیہ وسلم قبول قیلدیلار و اول
بیرده بیرنجه کون تور دیلار و مبارک قول لاری ایله اقل یرغنه بیر کیچیک راغ مسجد صم بن
قیله یلار بو کونلار ده شول مسجد نے مسجد قبا دیر لار بو مسجد دینا وه ہمہ دین اول بنا قیلونغان
مسجد دور منه بو فرصتده مدینه لیک لار رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم بول لاریغہ منتظر
ایر دیلار ہمہ لاری هر کون شهر دین تاشقار لیغہ چیقور ایر دیلار آخر حضرت رسول اللہ صلی اللہ
علیہ وسلم اوس تورت کون دین کیدین قبا شریف دین مدینه منور غه جونا دیلار اوشال کون جمعه
کونے ایردی بول ده بنی سالم جماعه سے تورگاں مقام یتکا نلار یه نماز وقتی داخل بولدی بو
بیرده رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم جمعه نماز دین اوش حطبه او تور دیلار اسلام

تاریخچیدہ جناب امام بولوب ادقولغاں نماز جمعہ لارنے آدلی شول بولدی بول یادگار مقام
حاضر ہم موجود دورہ حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم نکت مدینہ منورہ غہ داخل
بولور وقتلاریدہ یاش قیزلار بوابیات لایله ترانہ قیلور ایردیلا

طلع البدر علینا من ثنیاات الوداع

بیزلار غہ اول تورت کیچہ لیک آمی چیقہ ییلار وداغ قیلونادورگاں ییرلار ییزدین

وجب الشکر علینا ما دعا لله راع

بیزلار غہ اللہ تعالیٰ غہ شکر لازم بولدی دنیادہ دعا قیلغوجی تور گونچہ

حضرت سمرقانات صلی اللہ علیہ وسلم یننگ مدینہ مطہرہ نشریف قدم لاری

مدینہ منورہ اهل لاری حضرت سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم مکہ مکرمہ دین مدینہ طرفلاریغہ
متوجہ بولغانلیک لارین ایشتیوب ہر کون یول لاریغہ چیقوب قدم مبارک لاریغہ انتظار دہ تورور
ایردیلار ہوا قیزیگانیچہ تور د شوب کین یا نوشوب کیتوشور ایردیلا بیر کون اوزاق انتظار دین کین
شہر غہ قاتیوب کیرگان ساعتلاریدہ بیر ہودی اوزایشی اوچون بیرلند محل غہ چیقوب ایردے کوزی
بیرینچہ یولانی غہ نوشدی کہ قارہ لاری گاہا کور و نور گاہا کور و شماس بیر دین نہایتندہ بلند آواز
ایلدندہ ایلدیکہ یا معشر العرب منہ آرزو لاریدہ منتظر تورگان مقصود و محبوب بلارینگز تیوب کیلدیلار بو آواز
نے ایشتیگان اہل مدینہ ہمہ لاری سلا حلا رین تاقینوب استقبال لاریغہ چیقہ ریلار مدینہ یننگ مکہ
طرفیدہ گی حد و دیدہ زیارت سعادت یغہ مشرف بولدیلا بو مختلف جماعہ لارینگ ہر بیر فرد لاری حضرت
رسول معصوم صلی اللہ علیہ وسلم نے اوز خانہ لاریغہ ہمان قیلماک آرزو سیدہ ایردیلا لیکن جناب
سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم تویہ لاری دین تو شامی تیز کینینی بوش قویوب بیردیلا قیسی طرف غہ بوروسہ
توسما دیلا ہر کیم توختا تمکچی بولسہ و اوزا ویغہ تو شور مکچی بولسہ تویہ نے اوز حال یغہ
قویونگ لار کہ بو جانور اللہ تعالیٰ طرفیدین مأمور دور اول امر قیلگان یردہ اوزی توختاب

چونکہ دیکھنا کہیں تو یہ یورہ یوردہ بیریرغہ تیوب توختادی و ادشال یرغہ چو کدے بویر حضرت
 ابوایوب انصاری رضی اللہ عنہ ینگ اویلارین مقابلیدہ بیرخالی یرا یردے طغا جماعتلاری
 بولغان نبی النجار دین ایکی یتیم بالہ ینگ یرلاری یردے حاضر غی مسجد نبوی قدیم ینگ دجبرہ
 سعادت و قبر شریف ینگ اورون لاری شول یردور تو یہ نے شول یرغہ چو کفانین کوروب
 حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم منہ شول یربیز ینگ منزیمز دور دیکھیلارو بودعانی او تودیلار۔

سَرَبَ اَنْزَلْنِي مِّنْزِلًا مُّبَارَكًا وَّاَنْتَ خَيْرُ الْمُنْزِلِينَ ۝

ترجمہ:- اے رب تم نے میرے لیے مبارک منزل سے اور تو خیر ترین منزل ہے۔
 جناب حضرت ابوایوب انصاری رضی اللہ تو یہ اوستیدہ گی یوکلار نے اوزا ویلاریغہ آلوب
 کیر دیلار و تو یہ نے جناب اسعد بن زرارہ اوزا ویلاریدہ سقلادیلار حضرت سید عالم صلی اللہ
 علیہ وسلم حضرت ابوایوب انصاری اویلاریدہ ہمان بولوب توردیلار ہر کیچہ انصار کرام بیوک
 لارین خانہ لاریدین ضیانت دستور خانلاری کیلوب توردی ہاجرین کرام رضی اللہ عنہم
 جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم خدمت لاریغہ جمع بولہ ہاشلادیلار بو حضرت نے اوزا ویلاریدہ
 ہمان سقلامک اوچون انصار کرام رضی اللہ عنہم اوزا اورتالاریدہ تا تیشدیلار کہیں حضرت
 سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم قرعہ غہ امر قبیلدیلار قرعہ وہ قیسی انصاک ناملاریغہ حقیقہ انی آلوب کیتور
 قیسی ہاجر ایمدیلار مدینہ لیک انصار کرام رضی اللہ عنہم دینی برادلاری بولغان ہاجرین کرام رضی اللہ
 عنہم حق لاریدہ تاریخ بشر کورمگان و ایشتمگان بیر طریقہ وہ ہمدردیک و جانفدالیک لار
 قیلدیلار کہ تیل لارانی بیانی دین و قلم لارانی کتابتیدین عاجز دور اللہ ہر ایکی جماعہ نے
 پیر بیر لاریغہ شول قدر مہربان ایلادی کہ بو قدر مہر و محبت نبی برادہ لادہ بو روشی نامکن دورانہ
 شول محبت و اتفاق لارین برکتیدین الار عالم غہ مالک بولدیلار بو تون دینار بار کیچہ مبارک نام
 لاری و مقدس اوصانلاری زندہ قالدی بیز ینگ زمانہ مزدگی مسلمانلاری بیچارہ لار بو تعلیما تین
 محروم بولغان سبب لاریدین اک ادکاسین قانی غہ تشنہ دور وبالہ آتہ سین جان دشمنی دور

کاشلی نیز مسلمان لار هم اوتکمان سلف لاریمیز سیرت لاریدین عبیرتلام آلوب حقیقی مسلمان
 لار دین بولساک عانرغی یاقا دلیک راحت پرستلیک نحوستی دین قوتولساک حضرت پیغمبریمیز
 صلعم اوشال تو یہ لاری چوککان یرنے ایگا لاریدین ساتوب آلدیلار وانگا مسجد شریفنے
 وحجرات مبارک نے بنا قیلدیلار وادشال یرده قاننان غم لارینی اوتکار و بیلار و اوشال یرده
 مبارک جسد لاری دفن ایتولده صلی اللہ علیہ وعلی آلہ وصحبہ وسلم۔

فائدہ

ہر ہر مسلمان اوچون بیلک لازم دور کہ حضرت پیغمبریمیز صلعم ینگ جیات مبارک لاری ایکی
 دورغہ بولونور بیرنجی جیات مکیہ لاری کہ ایننگ اول اوچ سنہ سی نبوت ورسالت زمانہ سیدور
 ایکنجی جیات مدینہ لاری کہ بوتمام اون سنہ دین عبارت دور وتمامی نبوت ورسالت زمانہ
 سیدور قرءان کریم سور کہیمہ لاری ہم شمول مناسبت ایله ایکی نوع غہ تقسیم ایتو لور ہجرت
 شریفہ لاریدین ایلگائے نازل بولغانلارینی مکیہ دیلیور و ہجرت دین کین نازل بولغانلارین
 مدینہ دیلیور سورہ لازم جوغی بیر یوزاون تورت سورہ بولوب موندین بیگمہ اوچی مدینہ
 سورہ لار دور ناملاری بودور **الْبَقَرَةَ آل عمران النساء المائدہ الاحقاف
 التوبة الحج النور الاحزاب القتال الفتح الحجرات الحديد المجادلة
 الممتحنة الصفات الجمعة المنفقون التغابن الطلاق التحريم النصر**
 منہ بوسورہ لار دین باشقہ سورہ لار مکیہ دور لار مکی سورہ لار بہمہ لاری ایکی مہم مضمون غہ ارشاد
 ایتور بیرنجی عبادت اللہ تعالی یننگ حقی دورانی تنہا اللہ تعالی غہ قیلماک لازم دور اللہ تعالی
 دین باشقہ معبود لار بہمہ سی باطل دور الارغہ اولار یغہ مستقل ہم عبادت قیلوب بولمس واللہ
 تعالی غہ شریک قیلوب توروب ہم عبادت منورہ دور ایکنجی بودینا دین باشقہ علاحدہ بیرکون بار
 دور کہ اندہ اولگان انمان تیرگوزولور مشرغہ حاضر ایتور دور محاسبہ اوچون فدا حضور یدہ توختا نیلور

ایمانی و پیشی عمل لاری بولسه نذا بدین نجات بیریلوب جنتغه داخل قیلور نور و خدا قیاسون ایمان و عمل صالح دین دفرمی خالی بولسه اول حالده بنتدین بے نصیب بولور و عذاب او چون دوزخغه تا مشلا نور کی سوره لاروه بو ایکی مضمونغه متعلق نہایتده روشن و مدلل بیان لار بار دور مدنی سوره لاروه بولمسون لار دین باشته اسلام دینین ضروری احکام لاری صم بار دور غرض قیامت کونی غچہ مسلمان لار او چون دینی و اخلاقی و سیاسی و اجتماعی و انفرادی ضرور یا تلاری اجمال و تفصیل ایله مکمل قرآن کریم ده الحمد لله موجود دور مسلمان لار هیچ بیر زمان و اقلیم ده قرآن کریم دین باشته بیر آسمانی یا انسانی کتابغه محتاج ایمسور لار

اهل بیت نبوت رضی اللہ عنہم نینگ مدینہ غہ ہجر تلاری

حضرت سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم مدینہ منورہ غہ نجیشتی قرار تا بلغان لار دین کسین جناب زید بن حارثہ نے و جناب ابورافع نے مکہ مکرمہ غہ اندہ قالغان اصل بیت حضرت لارین آلوب کیلک او چون بیار دیلا بو ایکی ذاتمغه یولده رمضانیک کیلک او چون عبد اللہ بن اریقطنے قوشلوب بیر دیلا بولار مکہ غہ باروب قیز لاری حضرت فاطمہ و حضرت ام کلثوم نے و خاتون لاری حضرت سودہ نے و حضرت زید ینگ خاتون لاری ام ایمن نے و اوغول لارے اُسامہ نے آلوب کیلک یاربیب نام قیز لارینی ایر لاری جواب بیر مادی بو جماعہ ایله برابر لیکدہ حضرت ابو بکر رضی اللہ عنہ ینگ اوغول لاری عبد اللہ و خاتون لاری ام رومان و قیز لاری حضرت عائشہ و اسماء ہم کیلک یاربیب حضرت زید ینگ خاتون لاری بو لوب حاملہ ایر دیلا مدینہ غہ کیلوب توغدیلا فرزند لارین نام لارین عبد اللہ قولدی بو جناب مدینہ ده توغولغان مهاجر بال لار ینگ اول لاری دور لار

مدینہ منورہ ایستیمالاری

اقتادہ مدینہ مطہرہ ینگ سوالاری بماجرین کرام مزاج لاریغہ موافق کیلک لاری کو بلاری

ایستماہ درو بیغہ دوچار بولدیلار جناب رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم لارنے یاتکان یرلاریغہ
باروب حال لارین سوراب نواز شلار قیلدر ایردیلار بیچاره لارنے بیطرفدین وطن فراق اپنی طرفدین
مدینہ ایستمالاری پریشان قیلور ایردے کبیر جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم
پروردگار درگا ہیغہ عرض قیلدیلار دعا لارین برکاتیدین اللہ تعالیٰ مدینہ ایستمالارین
کوتاردی مسلمان لار آرام ده بولدیلار۔

قدرت لاری ہجرت تمیگان ضعیف مسلمانانے مشرک لارین منظر و مبتلاری

مکہ مشرک لاری بعض ناتوان مسلمانانے ہجرتدین منع قیلدیلار والارنے قما دیلار و ہر
تور لوک عذاب لار بیرا باشلا دیلار بو واقعہ لارنے اشتیکان دین کبیر جناب سید عالم صلی اللہ
علیہ وسلم لار سجا تلاری اوچون نماز لارده دعا لار قیلدی لار شول دعانے قنوت دیرلار بو
مختلف وقتلارده و نمازینگ مختلف مقاملاریدہ بولدے چنانچہ نماز صبح و کوعدین کبیر
داؤل دو تر نمازیدہ رکوعدین کبیر و اؤل او قولدے ہر بیر صحابی اولاری اولاری
کورگان وقت و صورتی روایت ایتدیلار منہ شون دین مذہب علماری اولتالارندہ
مختلف قول لار پیدا اولدی ہجرتدین منع ایتولگان محترم صحابہ لار دین بعض لاری بو حضراندہ
لار ولید بن الولید و عیاش بن رسیعہ و ہشام بن العاص رضی اللہ تعالیٰ عنہم۔

مدینہ مطہرہ غم کیلونگان دین کبیر بیرنجی سندہ بولغان اولار

حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم ہجرت یننگ بیرنجی سندہ سیدہ تو یہ لاری چوککان
بیرغہ اول مسجید شریف نے بنا قیلدیلار بو یرطفا جماعہ لاری بولغان نبی البخار محلہ لارین مقابلی ده
ایردے حضرت اسعد بن زرارہ رضی اللہ عنہ کفالتلاریدہ تورگان ایکی یتیم بالہ یننگ بلک لاری
ایردے جناب نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم اول یرنے ایگالاریدین ساتوب آلمک اوچون ارادہ

لاہین بیلدوردیلارالار نہایتیدہ خوش بولوب یرلارین مسجد اوچون مہبہ قیلیمکی بولدیلار لسیکن
جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم قبول ایتمای ساتوب آلدیلار اول یردہ مشرکداریننگ قبرلاری
وبیرینچہ خرما درختلاری و بلند پتلیک لار بار ایردے امر قیلدیلار قبرلار نے آچیلیب تازہ قیلوندی
وچو قورلیک لار نے تولدورولدی ودرختلار کیسوب تاشلانندی کیین خشت لار قویولدی و مسجد
بناسی عنہ شروع قیلندی ہر بیر دروازہ سین ایکی یانین تاشلرین اورولدی و تاین خرما تاشا فلانید
یا پیلدے و ستون لارین خرما درختلارین تنہ لاریدین قویولدے مسجدیننگ بلند لیکی بیر آدم قامتی
دین آذراق یوقاری بولدے مسجد نے بنا قیایشده حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم اوزلاری
صحابہ لار ایله برابر ایشلادیلار بوجالنی کورگان مسلمانلار ہمہ لاری مسرت و شید بولوتوب
شعرلار او قوشوب ایشلار ایردیلا لارغہ دلدار لیک قیلوب حضرت سید عالم صلی اللہ علیہ و
سلم اوزلاری ہم شعر او قودیلار شعرلاری بول جملہ ایردی۔

اللَّهُمَّ لَاحِئِرَ الْآخِرَةِ وَالْآخِرَةِ فَإِنَّ حَمْدَ الْأَنْصَارِ وَالْمُهَاجِرَاتِ

(ترجمہ) ای اللہ بیچ خیر یوقدور مگر آخرت ینگ خیری رحم ایلا انصار و مهاجرین کرامتہ مسجد
ینگ قبلہ سی نے مدینہ ینگ شمال طرفین قویولدی کہ بیت المقدس شول طرفیدہ ایرتے و
مسجد اوچون اوچ دروازہ قویولدے کلیم لار و کیگیز لار ایله زینت بیرلما دی حتی بوریا لار حصم توشتا
لمادی لیکن یانین تاء شیر قیلغان سبب دین تملیک تغراغ سالوندی کیین جناب رسول عظیم صلی اللہ
علیہ وسلم امر بیر دیلا ر مسجد نہ متصل ایکی حجرہ ہم سالوندی بیری والدہ میز حضرت سودہ رضی اللہ عنہا
اوچون ایکنی سے والدہ میز حضرت عائشہ رضی اللہ عنہا اوچون چونکہ او شمال کونلارده بوا یکی
ذاندین باشقہ رفیقہ لاری یوق ایردے بوا یکی حجرہ مسجد غہ یا پوشکان و مسجد کی نہایتیدہ سا
سالونگان ایردے کیین ہر بیر والدہ میر کیلگانلاریدہ اوزلاریغہ خاص حجرہ بنا قیلونا بیری۔

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نماز لارا وچون اذان مشرعی

اللہ تعالیٰ مسلمانن لار غہ بیش وقت نماز نے فرض ایتدی کہ الار ہمیشہ خدا یا دیغہ مشغول
 تورسونلار امر لاریغہ اطا عتده بولوب منع قیلغان نر مسہ لاریدین سقلانسون لاروشول نماز
 عبادتین جمعیت صورتیدہ ادا ایتولشیغہ تاء کید ایتدی تاکہ مسلمانن لار ہر کون بیش مرہ بیر لاری ایله
 کوروشول حوال لاریدین خبردار تورسونلار اورتالار یدہ مجت و بیر لیک علاقہ سے مستحکم بولسون ایتدی
 شول اجتماع وقتی تیمکاندہ ہمہ لاری ہر ایشدہ بولور لار خاطر لاری مشغول بولور بعض لاری اولقودہ
 بولور لار شونینگ اوچون بولار نے وقت کیرگانلیکیدین آگاہ ایتمک اوچون بیر چارہ کورمک
 لازم کیلدی بومسند نے حل قیلمک اوچون حضرت رسول اعظم صلی اللہ علیہ وسلم
 صحابہ لار نے توپلاب مجلس قوردیلار والار دین بو توغریدہ رأی لارین سور دیلار الار دین بیر لاری
 دیدیلار کہ نماز وقتی کیرگاندہ بیرق کوتار ایلیک انی کوروب ہمہ نماز غہ کیلسون بور رأی قبول
 ایتولمادی چونکہ اولقودہ کیشہ بیرق نے کورالماس کیچنی لاری دیدیلار کہ بیر بلند لیکنہ وت
 یا قولسون شعلہ نے کوروب خبردار بولونسون . بور ای تم موافق کیلمادی اور چونکی لاری دیدیلار
 کہ نامی چالایوک ہمہ برابر ایشیتوب نماز غہ کیلور . بو صورت نماز وقتیدہ یہود لار مسجد لاریدہ
 بولور ایردے حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم یہود لار غہ مشابہت نے یمان کورور
 ایر دیلار اینگ اوچون بور ای ہم آلومادے بعض لاری قونگخراق چالوب آگاہ قیلایوک دیدیلر
 بو عادت نصاریٰ عادی ایردے بونے ہم مناسب کورولمادی آخردہ بعض لاری دیدلار کہ ہر نماز وقتی
 کیرگاندہ اوشال نماز نامین آلوب خلق نے انگا چاقیر یلسون منہ بور ای ہمہ غہ مقبول بولدی
 ویرینچہ کیشہ شول چاقربیش وظیفہ سیغہ معین بولدیلار الار دین بیر لاری عبد اللہ بن زید انصاری
 رضی اللہ عنہ ایر دیلار بیر کون بوجناب اولقودہ اولغاعلیک اورتاسیدہ کیر حلدہ ایر دیلار
 یہ کیشی کوز لاریغہ کوروندی و دیدیکہ من سنگا بیرینچہ کلمہ نے تعلیم بیر مایہی کہ الار ایدہ سن خلق نے نماز غہ

چاقیرغیل عبد اللہ دیدیلار تعلیم بیرینگ من یاد آلائی کیمین اول کیشیدیدیلار ایکی بار اللہ
 اکبر اللہ اکبر دگیل و ہر ایکی شہادتنی ایکی مرہ دین دگیل و ایکی مرہ حی علی الصلوٰۃ و ایکی مرہ
 حی علی الصلاح دگیل آخر دہ ایکی مرہ اللہ اکبر و بیر مرہ لا الہ الا اللہ دگیل حضرت عبد اللہ
 اویغاننگان زمانلاری جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم حضور لاریغہ باروب واقعہ نے بیان
 ایتدیلار آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم مرمت قیلدیلار کہ بو توش حق توشدور کیمین امر قیلدیلار کہ بو کلمہ
 لار نے بلال غہ تعلیم بیرگیل کہ آوازی سینک آداز نیگدین مہین داغ دور حضرت بلال بو کلمہ لار
 ایله اذان ایتوب توروب ایردیلار حضرت عمر فاروق رضی اللہ عنہ ردالارین سو دراب کیلوب
 قالدیلار و عرض قیلدیلار یا رسول اللہ من ہم توشومدہ شول واقعہ نے کور دوم کیمین حضرت رسول اللہ
 طرف لاریدین مدینہ حرم لاریدہ اذان ایتک اوچون ایکی کیشی متین بولدیلار بیر لاری حضرت
 بلال و ایکنی لاری حضرت عبد اللہ ابن ام مکتوم ایردیلار حضرت بلال رضی اللہ عنہ بامداد اذانیدہ
 ایکی مرہ الصلوٰۃ خیر من التوٰم تلمہ سینی زیادہ قیلدیلار جناب رسول اکرم صلعم منع ایتدیلار
 جناب رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم رمضان مبارکہ بامداد اوچون ایکی اذان تعین ایتدیلار
 بیر مسلمانلاری اویغانتماق اوچون و سحر لیک قیلماک اوچون سحر وقتی دد و ایکنی سے نماز
 اوچون صبح صادق طلوع قیلغاندہ ایتیلور ایردے۔

مدینہ یهودلاری

مکہ مکرمہ دہ اوز جیبین مشرک لار ایله امتحان ایتکان خدا اول جنابنی مدینہ منورہ دہ
 یهودلار ایله امتحان ایلا دی مدینہ یهودلارے اوچ طائفہ دین عبارت بولوب بیرنجی بنو قینقاع
 کیکنی بنو قریظہ اوچونچی بنو نضیر جماعت لاری ایردے بولار ہمہ لاری حق نے کوروب و بیلوب
 توروب حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم غہ حسد یوزہ سیدین عداوت قیلدہ باشلا دیلار
 حال بوکہ بیر آنکون مقدم بولار مشرک لار ایله محاربه قیلغان چاغلا ریڈہ دیر ایردیلار کہ آنکون

وہ پیغمبر آخر الزماں دنیا وہ پیدا ہو لور لار سیز لار ہمہ دین اول اول ذات اقدس غہ ایمان کیلتوروب سینر
لار غہ غالب بو لور سیز و سیز لار دین انتقام آلور سیز وقتیکہ سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم پیغمبر بو لوب کیلدیلایا
و پیغمبر لیک علامت لاری تمام اول جنابہ تا پیلدے شونداغ بولسہ ہم عناد ایتوب ایمان کیلتور ما
و یلار کہ نہ او چون بو پیغمبر نبی اسر ایل دین بولما ی بنی اسما خیل دین بو لور لار ایننگ بو خصوصہ گی
دیل لاری شول ایردی کہ محمد علیہ السلام دین لاریدہ بو کون جائز بو لوب تورگان نرسہ ایرتہ غہ
نا جائز بو لوب قاورو بوسنہ ممنوع بولغان نرسہ ایکنچی سہ مبساح بو لور اگر بو دین الہی بیر دین بولسہ
ایردے ہمہ حکم بیر دین بیر وقت ایچندد جائز بولسون یا ناجائز اعلان ایتور ایردے چونکہ اللہ
تعالی او چون ہر نرسہ ہمہ جہتی ایلہ ہر لحظہ معلوم دور گویا نسخ احکام خدا او چون بالکل ناجائز و
اعتقاد ایتور ایردی لار لار ایننگ بویرا ماس اعتراف و نامتبول اعتذار لاری غہ جواب بو دور کہ
اللہ تعالی حکیم و علیم بیر ذات دور بندہ لارین حاجت لاریدین خبر دار دور طبیعت لارین ہمہ دین بخشیراع
بیلور اوز جیبی سید عالم صلی علیہ وسلم نے آخر الزماں پیغمبر کی قیلوب بیاروی ہمہ دین اول
بو جناب شونداغ بیر طائفہ اصلا حیغہ مامور بولدی لار لار وہ علم یوق ایردے ہمہ لاری بے سواد
ایردیلار الہی عقیدہ لار دین و دینیات دین لار وہ بیچ بیر نرسہ یوق ایردے حکمت شونے تقاضا
قیلور ایردی کہ بولار غہ احکام آسمانی آہستہ آہستہ تدریجی صورتدہ توشسون چونکہ اگر اللہ تعالی
لار غہ شراب ایچکنی قمار اوینا کنی سود میکنی بیر دین حرام ایتسہ و بیر دین ہمہ لارین نماز غہ وز کا لغہ
دوروزہ غہ و حج غہ امر ایتسہ بو جماعت بو قدر آغیر احکامنی بیر دین قبول ایتہ آلماس ایردی لار
اوتکان و کچپرگان عادت و تورموش لاریغہ بیوک تصادم بو لور ایردے شونینگ او چون حکیم پروردگار
بولار غہ اوز جیبی حضرت صلی اللہ علیہ وسلم نے پیغمبر قیلوب بیاروی اولاً اور توجیدی غہ و قیامت
کوئی غہ و رسول لاریغہ و کتاب لاریغہ و فرشتہ لاریغہ و تقدیری غہ ایمان غہ دعوت بیردے بو نرسہ
لار آہستہ آہستہ دل لاریغہ اور ناشدی صونگرہ آہستہ پے در پے باشقہ احکام لارین اور
و تدرید و توشور باشلادی بو ایننگ بیوک گرمی و اولوع حکمتی ایردے افسوس یہود لار غہ

کہ الاز اور خواہش و رغبتوں اور بغضات کی مطابقت کیلئے کان نرسہ غہ تیز دین انکار ایسوں لار عناد لاریغ اطاعت
 قیلوب حق دین محروم قالور لار اللہ تعالیٰ بندہ لارین حق غہ مخالفت و باطل غہ متابعت بلا
 سیدین اوز پنا صیدہ اسر اسون شول بختیار جماعہ دین بیرلاری بنی قینقاع یہود لارین علمائو
 و اجبالار دین بولغان جناب عبداللہ بن سلام مور لار کہ قرآن کریم مبارک الفاظ لارین
 اشتیگان زمان نفس لارین خواہش تیدین فی الحال آزاد بولوب پروردگار لاری پیار
 گان حق کتاب و حق رسول غہ ایمان کیلتور دیلار یہود لاریننگت ملا متلاریغہ قولاق
 ہم سالما دیلار ایکی جهان سعادت یغہ الحمد للہ نائل بولدیلار۔

مدینہ منافع لار دین مسلمانلار غہ تیگان اذیتلار

مدینہ منورہ دہ عرب لار دین بیر جماعہ عصر سعادت دہ موجود ایردی الارجیات لارین حفاظت
 قسدیدہ مسلمانیک اعلان ایسکان ایردیلار لیکن دل لاریدہ کافر لار ایلہ ہمدرد ایردیلار الانی
 منافع لار دیلور ایردے عرب لغتیدہ بیروز سہ نے تیلدہ اظہار ایسوب دلدہ انکا مخالفت بولمکن
 نفاق دیرلار بونام شول طائفہ غہ نہایتیدہ مناسب قولولغاندور بوجماعہ مسلمانلار غہ ضرردہ کافر
 لار دین نیچہ درجہ زیادہ ایردیلار بولاریننگت سردار لاری خزج طائفہ سیدین بولغان عبداللہ بن
 ابی بن سلول دیگان بیر کیشی ایردے بول کیشی جناب سید عالم صلی اللہ وسلم مدینہ غہ کیلما
 سلار دین ایسکاری بوتون مدینہ ولایتیغہ رئیس بولمکن تیار لیک کوروب تورکان بیذات ایردے
 بوجماعت سوزندہ مسلمان بولغان کورولوب بیچارہ مسلمانلاریننگت تمام ایچکی اسرار لارین آلوب
 کافر لار غہ تیکوزور ایردیلار بولواقعہ نیچہ مرہ بولوب اوندی جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ و
 سلم الاز نے بیلسہ لار ہم سر لارین فاش ایتماس ایردیلار غاتیدہ حسن انلاق ایلمعا درود
 بولور ایردیلار صلی اللہ علیہ وسلم۔

یہود لاریا یا مسلمان لاریا اور تار لاریہ معاہدہ

یو فاریدہ بیان قیلونہ یکہ مدینہ منورہ وہ مسلمان لاریہ مخالف ایک فرقہ بار ایردے یہود لاری
و مناقق لاری و حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم لارینگ ظاہری معاملہ لارین قبول اتوب
باطنی معاملہ لارین اللہ تعالیٰ غہ حوالہ قیلوب ایردیلا شویننگ او چون لاریا یلہ معاہدہ قیلدیلا رکہ
اور تا وہ اوروش بولما یورو و اذیت بیرلما یورو جناب رسول اللہ و شمنلاریغہ مدد بیرما یورو لاریا اگر
بیر جماعہ دشمن مدینہ غہ مجموع قیلوب کیلوب قالسہ بولاری حضرت رسول اللہ علیہ وسلم غہ مدد
بیرور لاریمنہ بومعاہدہ غہ بناء رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم لارینے او ز دین لاریہ آذا
دیشاک او چون آزاد قویدیلار۔

ہجرت یننگ بیرنجی سنہ سیدہ سفیرہ حقیقہ غانا لاریغہ ایک رکعت لیک نماز لاری تورت رکعت
قیلوندی، و اصحاب صفہ او چون مسجدین بیر صنفہ تعین اتولدی بو صفہ دہ مال لاری و اھل
و اولاد لاری بولمگان مہاجر لاری توروب استقامت قیلور ایردیلا ہر کچہ لارینے حضرت
رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم صحابہ لاریا لاریغہ تقسیم قیلوب بیرور ایردیلا و بیر قنچہ لاری
آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم ایلبہ کبچ طعابین برابر تناول قیلور ایردیلا۔

ہجرت یننگ بیرنجی سنہ سی نبوت یننگ اون تور توچی سنہ سی بولوب اسلام تاء ریخی بوسنہ دین
باشلانہ سی شول سنہ وہ جناب اسعد بن زرارہ انصار کرام یننگ بولکلاری مسجد تعمیری ام بولماسدین
ایدکاری وفات قیلدیلا و نقباء لارین بیر لاری جناب برآء بن معرور ہم شول سنہ حضرت رسول
اللہ صلی اللہ علیہ وسلم مدینہ منورہ غہ تشریف قدم قیلما سلا ریدین اول وفات اتوب ایردیلا
و شول سنہ وہ مدینہ یہود لارین ہراوچ طالغ لاری قیقاع و نصیر و قرظہ ہمہ لاری حضرت رسول اللہ
صلی اللہ علیہ وسلم ایلبہ قیلغان معاہدہ لارین بوزدیلا و مخالفلا ز غہ قوشولوب بوجناب ایلبہ اور
شد یدر کین آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم قیقاع جماسینی عفو ایتدیلا و نصیر جماعہ سینہ مدینہ دین

خارج غہ سورگون قبیلہ یلار و قرلیطہ جماعہ سین اولدوروش غہ حکم بیردی یلار و شول سنہ وہ بنی نصیر حقلہ
میدہ سورہ حشر و بنی قرلیطہ حقلہ ریدہ سورہ احزاب نازل بولدی۔

قریش جماعہ سین مدینہ غہ حملہ اوچون ارادہ لاری

مکہ لیک قریش جماعہ سی یننگ مسلمانلار غہ و سردار لاری حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم
غہ خدا و تباری شول قدر زیادہ ایردی کہ مکہ مکرمہ نالار غہ بیروب اوچون زبیر لیک مسافہ وہ بولغان
مدینہ غہ باروب تورسہ لار هم لار دین قولہ آما دیلار بعض بیچارہ لار بوظلم لار ازار لار دین قاچوب
جیش مملکتیغہ ہجرت قیلدی یلار اول مملکت غہ ہم باروب ہر قسم فتنہ و فساد لار قیلوب کوردیلار لیکن اور
تارو دریا بار بولوب مستقل بیر حکومت اداره سیدہ بولغان سبب دین حرکتلاری نتیجہ بیرمادی ایمدی
مدینہ نہ قدر اذاق بیر شہر بولسہ ہم ملہ قیلیمگ کوزلار لیغہ آسان کورولدی بوتون قریش مدینہ غہ ملہ اوچون
اتفاق ایتدی یلار بویخصوص وہ قریش ہمہ دین اول مدینہ منافقلار دین سردار لاری عبد اللہ بن ابی غہ خطہ یاز
دی یلار چونکہ لار ہنوز مشرک و بت پرست ایردی یلار خطہ لاری بو مضمون وہ ایرتے۔ اسی اوس و خرخرج
جماعہ لاری ای مدینہ لیک لار سیز لار بیز نینگ دشمننر محمد غہ و اصحابی غہ پناہ بیردینگیز لار ایمدی سیز لار غہ
لازم دودکہ لار ایله اوروشوب یا شہر لار نینگ دین ہیجہ اب اوزلار نینگیز نے خالص قیلینگ لار اگر
مونداغ قیلما شینگیز لار قسم ایچیشب تمام قریش معاہدہ قیلدوک کہ ہمہ میزتو پلا نوب باروب سیز
لار غہ خطہ قیلور میز گیت لار نینگیز نے اولدور و ریز خاتون لار نینگیز نے اسیر اور میز بو خطہ کیلکاج عبد اللہ
بن ابی دایننگ یاران لاری حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم ایله اوروشمکنہ قرار بیردی یلار آنحضرت
صلی اللہ علیہ وسلم غہ بو قرار نینگ خبریتدی سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم اوزلاری اوشال ادروش
اوچون تو پلا نغان مجمع غہ حاضر بولوب مرمت قیلدی یلار کہ ای برادر لار قریش جماعہ سی سیز لار نے
رسوا قیلیمک اوچون عجیب تدبیر کوروبہ و راز سیز لار لار دین تورقوب مسلمانلار ایله محاربتہ قیلینگیز
لار اوزلار نینگیز دین مسلمان بولغان برادر لار نینگیز نے اولدور و ریز لار بوسورتدہ سیز لار زیادہ خسارہ

غہ بولوقور سیزلار و اگر الار ایله اوروشینگز لاریبگانہ لار ایله مقابلہ بولغان بولور بوسوزندہ سیزلارغہ
 زیادہ زیار کیلماس قومنگیز سلامت قالور جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم نینگ بوقدر مبارک
 بیان لاریدین تمام اصل جمع اثر لاندیلار و حقیقتنی توشونوب توپلانغانلار ہمہ لاری تارقاب کتیدیلار
 قریش جماعہ سی بوسیرنجی تدبیر لاری بے اثر قالغاندین کینین مدینہ یهود لاری ایله مخفی صورتدہ
 علاقہ توزوب آلدیلار الار ایله مستحکم معاہدہ لارقیلوب آغاندین کینین مسلمانلارغہ پیام یبار دیلار کہ
 امی مسلمانلار سیزلار اوزخیال لارینگیزدہ مدینہ غہ کیلوب آلدوک قریش پنجه سیدین نجات تابدوک
 ایمدی لاریبغہ حملہ قیلہ آلماسلار دیب گمان قیلور سیزلاری ہرگز مو نداغ ایمسدور سیزلار مدینہ غہ
 ہم تیوب بارور میزاندہ سیزلار نے بیر طرف قیلما سی قویا سمیر منہ بوقیام نے یبار گاندین کینین قریش
 چین دین حملہ تیار گر لیکن قیلہ باشلادی ہجرت یینگ ایکنجی یلی ربیع الاول دہ قریش سردار لاریدین
 کرزبن جابر القہری ناملیک بیر کیشی مدینہ غہ باروب صحرا دہ اوتلاب یورگان جانور لاریدین بیر
 مونچہ سیننی تالاب مکہ غہ آلوب کیتدی گویا مدینہ لیک لارغہ بیر قسم تماشاکور ساتوب کتیدی کہ قریش
 اولتورگان یریدہ ہم مدینہ لیک لارغہ ایستاگان صورتدہ تصرف قیلہ آلدی۔

کینین اوشال سنہ رمضان آیے دہ ابوہل خلیق اورتاسیغہ مکہ دہ شہرت بیردیکہ شام دین
 بحساب مال و مبلغ ایله کیلوب تورگان مکہ قافلہ سیننی تالاماغ اوچون مدینہ دین مسلمانلار یولغہ
 چیتقوبدور لار بویلیغان اعلان دین ابوہل نینگ مقسودی شول ایردیکہ قافلہ دہ آدمی بار مبلغی
 با مسلمانلارغہ خداوتی بار آدملار ہمہ لاری اوروش غہ حاضر بولسون لار حقیقتدہ شونداغ بولدی
 و ابوہل بیر مینگ عدد خونخوار لشکر نے حاضر لاب مکہ دین روانہ بولدی بولشکر دہ یتی یوز عدد
 توپہ و اوچیوز عدد ات بار ایردے بولار مکہ دین چیقیش لاری ایله برابر شام دین کیلوب تورگان
 قافلہ صحت و سلامت امن و امان دہ مکہ غہ داخل بولدی لار ابوہل بولنے بیلوب توروب صہم
 بولدین قایتمای مدینہ طرفیغہ سالدوروب کینتہ بیردے ایمدی مسلمانلار دہ شک و شبہہ قالمادی
 کہ قریش جماعہ سے مسلمان لار ایله اوروشما سی قایتماسلار۔

حضرت سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم بینک صحابہ کرام ایلہ بو خصوصہ مشورہ لاری

جناب نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم بو تو غزیدہ اصحاب کرام دین مشورہ طلب قیلدیلار ہاجرین کرام رضی اللہ عنہم نہایتیدہ قابل الطمینان جواب بیدیلار جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم ایک ہی مرتبہ مشورہ سور دیلار موندہ ہم ہاجرین کرام فناعتلانوریک جواب بیدیلار کسین آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم او چوخی مرتبہ ینہ حاضرین غقراب راقی لارین سور دیلار بو فعدہ حضرات انصار کرام رضی اللہ عنہم بیلدیلار کہ محبوب خدا بو ذاتلار جو ایلار ایضا منتظر ایکنلار جناب سعد بن مناذ رضی اللہ عنہ مرحمت قیلدیلار یا رسول اللہ اوزلاری شونداغ او شونو بو دور لار انصار کرام جنابلار ایضا فقط مدینہ شہریدہ کتہ مدد قیلور لار خارج دہ نصر تدری الارغہ فرض، یسدور من تمام انصار کرام طرفلار ینین حضرتلار ایضا عرض ایتور من کہ بیزلار ہر بیر حالتدہ اوزلاری ایلہ برابر دورمیز کیلا ایلہ معاہدہ قیلور لار و کیملار دین معاہدہ نے بند ایتور لار اوزلاری مختار دور لار بیزلار تابع دورمیز بیزلار یننگ جانلار ینیز و مال لار ینیز و ملک لار ینیز تمام اختیار لاریدہ دور دنیا یننگ قیسی حصہ سیفہ باشلا سہ لار برابر بارورمیز اگر دریاغہ تاشلا مکفہ امیر سہ لار اوزومیز نے تاشلا مکفہ مانہ دورمیز حضرت مقداد دیدیلار یا رسول اللہ بیزلار موسیٰ علیہ السلام قوم لاری کی اذکھت انت ورتک فقاتلا اناھم لنا قعد ورت یعنی امی موسیٰ سن دیور ورت کار یننگ برابر ماروب دشمن لاری ایلہ اوروشونگ لاری لاری بول یردہ اولتور ورمیز دگیوچی لار ایمنسمیز بلکہ بیزلار جناب لارین اولنگ وھول لاریدہ و آل دین دیکین لاریدہ توروب دشمن لار ایلہ اوروش مکفہ حاضر دورمیز آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم انصار کرام سردار لارین بو سوزلاری دین نہایتیدہ و خوش بولدیلار و دشمن ایلہ شہر خارجیدہ مقابلہ قیلک او چون مجاہد لار غدا مر جیدیلار انصار و ہاجر لار دین بولوب ہمہ سی او چو زاون اوچ نصر مجاہد حاضر بولدیلار حقیقتدہ اسلام دینیا و اسلام پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم بولون عالم او چون مجسم رحمت بولوب کیلگانہ و رلار عالم غدا صناع و ایمان کیلتورگان بیس دین اصلی مجبور

یومئذ یسبح بقرۃت اوروش قیلماس لیکن کافر لار مسلمانا رفا چسہ لار ہم قومیا سی قاچوب تنج یا مکان
بیر لار ایذا باروب صم لار غمہ آزار بیر کچی بولدیلار ناچار پروردگار اذنی ایله حملہ اوچون ایس مدافعه
اوچون بو کچیک بیر جماعت نے آلوب مدینه دین روانہ بولدیلار و دیدیلار بشارت بولسون سیر
لار غمہ کہ اللہ تعالیٰ منکاب دشمن دین ایکیسین بیر کفہ و عدد قیلدی .

بدر اوروشی

اکیسین سنہ ہجرتہ رمضان مبارکد جناب رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم حاضر بولغان
مجاہد لار نے برابر آلوب مدینه دین روانہ بولدیلار بوتون شکرہ اول و آخری ایچہ عدد
آنتا تہمیش عدد آلوب لاری بار ایردے اول لاری طاوت لشکر سی کبی او چیوز اولن اوچ عدد
ایردیلار بولار دین مجاہد لار آتہمیش آتی دین زیادہ ایرسے لار و انصار لار ایچی یوز قسرق دین
آرتوق ایردیلار وقتیکہ مسلمانا لار یورہ یورہ بدر غمہ قیلدیلار کوردیلار کہ عددہ بولار غمہ اوچ
برابر دشمن لشکر سی جھابینا اسباب و آلات ابلہ مکمل بولغان حالده بولار دین ایلکاری میسدان
زیر مشغول قیلوب یا تو ببرد لار اوروش باشلانیش دین بیر کون ایلکاری آنحضرت صلی اللہ علیہ
وسلم جنگ میدانی ایلا آلوب کوردیلار صحابہ لار غمہ دیدیلار کہ ان شاء اللہ ایرتہ کونے دشمن لار دین
فدائے بولن بیویہ فدا فی بول یرده اول وورد بوردیب کورساندیلار کیمین رمضان یننگ لون تنجی
تاریکی جمعہ کوخی دن اوروش باشلانندی بیر آن مقدم جناب سرور کائنات صلی اللہ علیہ وسلم
پروردگار جل شانہ درگا ہیغ یا اباروب و مالار قیلدیلار عرض قیلدیلار کہ ای بار خدا یا اگر بوبیر
تورده مسلمان بندہ لار یننگ کافر لار قول لار یردہ سلاک بولسہ لار یرد یوزنیدہ سنی یکہ و یگاہ بیادوب
قاس اوزون کفہ بندہ ایک قیامغوجی بیر حالتہ قائمانس و مسلمان لار ہم ہمہ لاری دعائہ مشغول
بولدیلار کیمین اوروش باشلانندی اللہ تعالیٰ یننگ نصرتی بیلد مکد ایک لار دین تہمیش لاری اسیر
توشدیلار و تہمیش عدد بہادر لار روانہ جہنم بولدیلار بویچا رتہ لار نے حال و جانی غم قومیا سی کہ

تین آلوب چیقغان ابو جہل اوزی ہم بولار ایله برابر جہنم غرہ اند بولدی مکہ وہ دارالندو حضرت
رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم نے ہلاک قبیلک اوچون مصلحتہ شریک بولغان اذن تورت قریشی
سردار دین اذن بیر عدد لاری یوقاریدہ گی جہنمی مارغہ ہمسفر بولدیلا قالغان اوچ لغر لاری اسلام
دینی غہ مشرف بولدیلا۔

بدر اوروشیدہ بولوب اوتکان بعض مہم واقعہ لار

(۱) مسلمانلار اللہ تعالیٰ غہ چین دل لاری ایله یغلا دیلا و ان دین نصرت وند و طلب قبیل یلا
پر در و کار فریاد لارین ایشیدی و دعا لارین قبول ایتوب مدد لاریغہ فرشتہ لار نے بیاردی و الار
غہ دیدی کہ اسی فرشتہ لار من سیر لاریلہ دور من مسلمان بندہ لاریم غہ مدد بیرینگ لار من کافر
لار دل لاریغہ خوف سا لوزن سیر لار لارینگ گردن لارین اوز دنگ لار و قول لارین تن لاریدین
جد اقبیلینگ لار حقیقتہ واقعه شونداغ بولدی (م) اللہ تعالیٰ مسلمانلار کوز لاریغہ مشر کلار نے
و مشر کلار کوز لاریغہ مسلمانلار نے آز قیلوب کور ساندی بوتدیر سایہ سیدہ ارادۃ اللہ مسلمانلار
نے منصور و مظفر ایلا دی و کفر و شرک اربابین مقہور و مغلوب ایلا دی (۳) مجاہد لار و مظہارین
حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم اوز مبارک قول لاری ایله ترتیب بیرو یلا اوروشدین اول
ہمہ لارینی نیگیل بیر اولقوباسدی اندین ہمت و حوصلہ لاری تازہ بولدی دل لاریدین خوف و
وتشویش تمام کرتاریلدی (۴) ہمہ دین اول اوروش میدان غہ ربیعہ بینگ ایکے اوغلی عقبہ و
ثیبہ و عقبہ بینگ اوغلی ولید تو شوب مسلمانلار دین مبارز طلب قیلدیلا بولاز مقابل لابیہ
انصار کرام دین اوچ کیشی چیقوب نوغری بولدیلا لار دیدیلار سیر لار سیر لار غہ مناسب ذاتلار
دور سیر لار لیکن سیر لار اوز عمکز اوہ لاریم نے طلب قیلور میز کینین حضرت حمزہ و حضرت علی و حضرت
عبیدۃ الحارث میدان غہ چیقوب الارغہ مقابل بولدیلا حضرت علی مقابل لاریدہ گی ولید نے اول دور
دیلا و حضرت حمزہ ثیبہ نے اول دور دیلا و عبیدہ ایله عقبہ اورتالاریدہ سیر بار دین

حکمہ رد و بدل بولندی و ہیر جیرا ریغہ غالب کیلہ آلاما دیلا کبیرین حضرت حمزہ و حضرت علی با دروب
عبیدہ مقابلیدہ گی عقبہ نے اولدوردیلار (۵) حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم نہایتیدہ
موشتر جیر و غلط قیلوب مسلمانلار نے اوروشغ ترغیب بیدیلاروشہید لارغہ جنت ہیر بلشینی بیان
قیلدیلا ر بود غطنی ایشتیوب سیدنا عمیر بن الحکم یا نلاریدین ہیر نیچہ خرمانے چیقاروب نسا اول
قیلوب توردوب دیدیلار کہ اگر بوجہ خرمانہ تمام بولگوشی ترغیب توردسام اول حالہ اوزدن ہشاگان
بولورمن بوسوزنے دیب قالغانلاری آتوب تا شلاب اوزلاری کافرلار تودہ لاریغہ اور دیلا ر
اوروشمہ اوروشمہ آخر اوزلاری شہید بولدیلا ر بولوروشمہ ہمہ دین اول شہادت ہابین
نوشر ایمکان ذات شول کیشی بولدیلا رضی اللہ تعالیٰ عنہ (۶) بولوروشمہ ابوہل اللہ تعالیٰ
غہ دعا و عرش قیلدی ای اللہ من بیلہ محمد ایکمزدین قیسیر فریندا شلار لیغہ بے عاقبت راغ و
نامعتول ایشلارغہ علاقہ سی کوب راغ بولساک ایرتہ کولے شولے سرنگون ایلا بولورغاسے قبول
بولوب میدان وہ شیرغزان دیک ہر طرفخہ جولان اوروب یورگان والیدہ مدینہ لیک ایکی پاش
یگتہ چہ لارا کما حملہ قیلوب چلہ اولوگ قیلوب تا شلاب کیتدیلا ر جناب عبدلقدن مسعود ہاشینی
ننہ سیرین بداقیلوب آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم حضرت راریفہ کیتوردیلار حضرت سید عالم صلی اللہ
علیہ وسلم اوشخص بوا دت یننگ فرعونی ایروسی دیدیلار (۷) بولوروش وہ سیدنا بلال رضی اللہ عنہ
نہ نہایتیدہ کوب آزار لار بیرگان کافر امیثہ بن فلف و او علی بن صہم حضرت عبدلرحمن بن عوف
قول لاریغہ امیر توشدیلا ر حضرت بلال کوروب قالوب ای مسلمانلار کفریننگ باشی قولغہ
کیلدی میسہ قیلیننگ لار دیدیلار مسلمانلار برابر حملہ قیلوب اوزینی ہمہ اولینی ہم اولدوردیلار
(۸) بوجنگدہ جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم یردین کفلارین تولدوروب تفرغ آلدیلار
وانی کافرلار طرفلاریغہ آتدیلا ر لار دین کوز لیغہ تفرغ کیرمگان کیشی قالما دی ہمہ لاریغہ برابر
حسہ تیگدی قرء ان کریم دہ گی۔ وَمَا مَبْلُتْ اِذْ رَاٰیْتْ وَاٰیْتِ اللّٰہِ سَ حٰلِ
آتی شول واقعہ نے بیان قیلور (۹) بولوروشمہ حضرت عویشہ بن محمد رضی اللہ عنہا یننگ

قیلچہ پٹاری اوز ولوب کیتدی فی الحال آنحضرت سلی اللہ علیہ وسلم اول جناب قول لاریضہ
 بیراوتون شناختینی بیر دیلارانی توتوب توروب قیمرلاتوب ایردیلا اول قیلچہ بولوب قالدی اول
 جناب شول معجزہ قیلچینی اوروشلارده استعمال ایتوب بوردوب آخر اوز لاری روقه اوروشید
 شهید بولدیلار (۱۰) بو اوروشده مسلمانلار دین اون تورت کیشی شهید بولدیلار (۱۱) حضرت
 رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم بو اوروش غنیمتن مدینہ غه قاتیوب کیتوب توروب صفراء و یگان
 مقامده تقسیم قیلدی (۱۲) یول اوستیده کافرلار دین نصر بن الحارث و عقبه بن معیط نام
 ایکی کیشینی اولدوردیلار مدینہ منوره غه منصور و مظفر بولغان و کافرلار دل لاریغہ خوف لار
 پیدا قیلغان حالده داخل بولدیلار بوشاندار مظفر قینی کوروب مدینہ اهلیدین کوب کیشی مسلمان
 بولدی منافق لار با تبلیغ لاری عبد اللہ بن ابی و جماعه سی هم مسلمان بولدیلار پروردگارینگ
 مسلمانلار غه بیرگان و عده سی اوز صدائتین روشن بیلدوردی .

جنگ بدر دین بولغان عبرتلیک واقعه لار دین بیری

قریش جماعه سیدین صفوان ناملیک بیر کیشی ینگ آتہ سی بدر اوروشیده اولدوردولگان
 ایردے و عمیر نام لیک ینہ بیر کیشی ینگ اوغلی اسیرتوشکان ایردے بو ایکی کیشی ناکه دین ناشقاری
 چیقوب نہایتده مخفی بیر ریده اولتوروشوب حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم حق لاریده
 اوزاق گفتگو قیلشده قیسی بیر صورت ایلدیو آدمی دنیا دین بیر طرف قیلسه بولور دیب مشور
 لار ایتشدی .

توردیدی مینگ بونیوم ده آدم لارینگ قرضلاری بار و خاندانم من اوزوب کیتام
 بے سرپرست قانور لار اینگ اوچون جرئت قیلد آلمان سمن بولماسه مدینہ غه باروب محمدنی اوزوم
 تنها اولدوروب کیلور ایردیم .

عمرینگ بوسوزین ایشتیگان صفوان تمام قرض لاریگنی من اوزورمن باله چتہ لارینگ

و لگو اور چہ میں متصددی پور میں دیدی

صفوان زمین بوجہ اسی آغاچ غیر بوجہ حق قرار پیرنے حکیم بلما سون دیدی و اوزی
قیامین قیرا تیب اوتو تیباید و دکی دانگا زھر سووین اچو رتی و زیادہ نوشتامای مکہ و بن درینہ فہ
دروانہ پوراند سیکہ

کیمین عمیر آز کوند و درینہ غہ تیبیدی شہر غہ کیر و یہ مسجد شریف تو غری لار لیفہ باروب تو یہ سینی
چو کوروب توروب ایرویکہ تو یہ سے پو کوروب بیار سے حضرت شرفاروقی رضی اللہ عنہ توجہ
آواز می چہ یقمان طرفہ یا قریلاری الحالی ایگا سینی تالودیلار و دل لار یرو بزم قیلہ یلار کہ بو طوطان
لمبتہ بر فساد قسدیدہ کیما گاندور تیز دین حضرت صلی اللہ علیہ وسلم خدمتلا لیفہ باروب یا رسول اللہ
عمیرن و ریب کہ دین کیا و بدور صلاحی ایہ جناب خدمتلا لیفہ کیاد ب نور و بدور سید عالم صلی اللہ علیہ
وسلم مرحمت قیلہ یلار ای عمرانی تو سنا گیل کپلہ بر سون کیمین حضرت شرفاروقی قیلہ سیدین
تو توب کہ دینہ قول لارین تو یوب خدمت اقدس غہ آوب کیلہ یلار سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم
تیبیلار ای عمر عمیر نے نوشتات میننگ قاشیمو یقین کیاسون کیمین کیل ای عمریہ اچون کیل یینگ
دیدیلار عمیر دیدی او غلو دین خبر آغالی کیلیم نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم سور و یلار بو قیلہ یلار
غرض و دتا قوب کیلہ یینگ عمیر دیدی نیز لار یینگ بو قدر کوب قیلہ یلار یینگ غہ نیمہ قیلہ آلہ
کہ بو قیلہ یلار سیر سہ قیلہ آسون رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم دیدیلار ای عمر حقیقی واقعہ نے
اور ونگ نور لائل عمر اولغی جوانی اعاد قیلہ ی کیمین جناب رسول مقبول صلی اللہ علیہ وسلم
دیدیلار ای عمیرن و سنوان ایگا و لار یینگ تاغ ایچیدہ بکیم یوقی یردہ معاہدہ قیلہ یینگین لار
سنوان سینگ تمام قرظندار شگنی بر ملک و اولگو یی سینگ خاندا نینگ سیر پرستہ بولگی بولدی
سن الکامنی اولدور رب بار ملک و عدل قیلہ یینگ دشول تیب و بوقیلہ یلار تیز لایر سہ زھر سووین
ایہ سونا روب تا قوب کیلہ یینگ ای عمیر مذکا معلوم ایس می کہ میننگ جہا نم اللہ یینگ و زیدہ
عمیر بوسور سن رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم دین ای شتیر سہ عقیقہ کیتوب حیران بولوب قلدہ

دیدمی یا رسول اللہ ابدی مینگ دیم تمام البشاندی و تصدیق ایندیکم سیز البتہ خدا ایننگ حق
 پیغمبری ایجان سیز قجان آسمانی خبر لار نے بیان قیدنگز بیز بلغان دیم ایستائمانس ایروک ابدی بو
 در صوصی واقعہ حقیقہ ہیرگان خبر لاریغہ بچوک انکار قبیلہ آور من بونے من و صفوان دین باشقہ
 پیر کیشی بیلماس ایروسے جناب پیر زورگاریم غہ حساب شکر کیننگ مسلمان لووشوم غہ
 بو واقعہ نے سبب ایلادی حضرت سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم صحابہ لار غہ ارشاد قبیلہ یلار کہ
 برادر نیکیز شہ دین تعلیم ہیر نینگ لار قرآن یاد قیلدورونگ لار وادغلی نے آزاد تینگ لار
 عمیر دیدیلار یا رسول اللہ مذکا اجازت ہیر سونلار مکہ خبار ای اندہ خلق خدا لہ اسلام ہجی
 غہ دعوت قبیلای مینگ و سیم شوزا خواہار کہ من موزدین ایسکاری مسلمانلار نے نہ قدر پریشاں
 قیافان بولسام ابدی مشر کلار نے ہم شول قدر سوا قیامی۔

مسلوان عمیر نے مدینہ غہ جو ناتکاندین کیمین قریش سردار لاری ایله اور تور و شرکاندہ دیو
 ایروسے کہ ہرادر لار آنکون صبر قبیلینگ لار و کورونگ لار کہ قدر غہ پیر خرسند لیاس کون سیز
 لار غہ کیاورا امید گل لاری آچیلور بیز واقعہ سی تمام اولو تولودول لار شزار تاپور غملار
 کینتور شلیک لار اور نیغہ کیلور کیمین صفوان عمیر نینگ مسلمان بولنا نیکیمین اشتیکان تریزی
 قولیدین تو شدری امید قیسکاری نتیجہ ہیروسے نہایتیدہ غم و تامل سے قسم ایپد کولورام
 تیر کیدورن عمیر ایله سوزلا شمای وانکا پیر ہیر قسم امداد قیامی۔

عمیر مکہ غہ کیلدی اسلام مدین قیام باشلادی کورگان آدم نے انکا دعوت ایستہ ہیروسے
 ایننگ ہلیغین برکتیدین ہیر مونیچہ اصل مکہ مسلمان بولہ یلار

پر جنگین غم غم لاری حقد و ہیر آن اختلافندہ
 آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم غہ لخواہش ایستلوی

کہتہ لار ایلار اشار اور تالارندہ نیت حقد و بسیدہ اختلاف پیدا بولہ کیمین سورہ
 انفال نینگ اولی نازل بولوب بواختلافنی کوتاروب باشلادی حضرت رسول اللہ صلی اللہ

علیہ وسلم قرآن کریم حکمی غہ مطابق تقسیم اتیدیلار بو غنیمتدین اوروش ده حاضر بولغان بیرنجه
 صحابی غہ هم تد اور رسول حکمداری ایله مشغول بولغان سببلا ریدین نصیبه بیرلیدی الار دین
 بیرلاری حضرت عثمان ذوالنورین رضی اللہ عنہ، بولوب پیغمبر مبین صلی اللہ علیہ وسلم یننگ
 نور چشملاری حضرت رقیه رضی عنہا ختہ بولغان لیک لاریدین اول ذات ایله مشغول بولوب
 قلوب ایردیلا حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم بدر اوروشیده مسلمانلار غایب بولدیلا
 دیب بشارت یبارگانلاریده بشرلار مدینه کیرگانلاریده بوجناب جنازه لارین دفن لاریغہ صحابه
 لار مشغول ایردیلا بدر غنیمتدین اوروش ده شهید بولغان ذاتلار غہ هم نصیبه چیقاریلده
 حضرت سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم سلامت منظر لیک حالده فایتیب مدینه غہ یقین تبکانلاریده
 مدینه قیزلاری خرمند لیک قیلوشوب چیلدیرمه لاری نے چالوب توبانده کی شعر لار نے
 اوقوب استقبال ایتوشدی۔

طلع البدر علينا
 من ثلثات الوداع
 وجب لشكر علينا
 ما دعانا الله وادعانا
 ايها المبعوث فينا
 حجت بآله المطاع

بدر اسیرلارین حقنده صحابه لار ایله مشوره

حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم صحابه لار ایله قریش اسیرلاری حقلارنده مشوره
 قیلدی لارجناب عمر فاروق رضی اللہ عنہ عرض قیلدیلا رسول اللہ بوجماعه جنابلاریغہ و مسلمانلاریغہ
 جانی دشمن دور لار نبوت و رسالت لاریغہ ایسا نجادیلار اولدور کچی بولدیلا و وطنلاریدین هیلا
 پیقار دیلا بولار دوست بولمسلا منگا اجازت بیرسونلار اوز قیرنیدا شتم فلانی نے اولدور ای حمز
 غہ امر قیلینگ عباس نے اولدور سون و غلبه غہ بیورونگ عقیل نے اولدور سون دینا بیسون که
 بیزلار یننگ دن لار میزده مشر کلارا و چون رحم یوقدور من مناسب کوراسمن که حاضر دین اوزلاریده

اسیر بوسون بولارینگ ہمہ سیننی باشین آلا یوک عالم مشر کلار دین پاک بوسون حمضرت عمر سیننگ
 بوسوزلاریغ انصار کرام دین حضرت سعد بن معاذ و حضرت عبداللہ بن رواحہ تائب قیلدیلارہ
 کین حضرت ابوبکر عرض قیلدیلار یا رسول اللہ بوسوزلار اوز اهل لاری و اوز قوم لایدور
 اللہ تعالیٰ جنابلارین بولارغہ غالب ایتدی و بولارنے اوزلاریغہ اسیر قیلوب بیرسه سیننگ راتیم
 شولدور کہ بولار دین فدا آلوب اوزلارین قویوب یبار ایلوک آلفان فدا لاریغہ سلاح آلا
 یلوک اسغدادیمزنی زیادہ قیلایلوک زیادہ قیلایلوک خدا دین امیدیم بار کہ بوسوزلار نجات تاپور
 اوزلارین مدد لاریغہ خدمت قیلورلار و شاید برکتلار دین مسلمان بولور اسلام منفعیتی غم حرکت
 ایتورلار جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم مرحمت قیلدیلار اللہ تعالیٰ بعض انسانلار دل لارین
 شوانداغ ملایم قیلور کہ ہر قنداغ یومشاق نرسہ دین ہم یومشاق بولور و بعض انسانلار دل لارین
 شوانداغ قتیغ قیلور کہ تاش دین ہم زیادہ قاتوب کیتورامی ابوبکر سیننگ دلنگ حضرت ابراہیم
 دلاری کبی ملایم بیر ایتلو بدور اول ذات دیرلار کہ **مَنْ تَبِعَنِي فَاَسْمِعْنِي وَمَنْ عَصَانِي**
فَاَذَاكَ غَفُورًا یعنی ہر کیم مننگا تابع بولوبدور اول آدم منہ دین دور
 و ہر کیم مننگا نافرمان بولوبدورای مولیٰ سن غفور و رحیم دور سن دلے عمر سیننگ دلنگ حضرت نوح
 دل لاری کبی قتیغ بیر ایتلو بدور اول ذات دیرلار کہ امی ربیم یر یوز بیغہ کافرلار دین بیر ار عدد
 اویلیک کیشی نے تیر یگ قویماگیل۔

حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم ہر ایکی کتہ صحابی سوزلارین مدح و تعریف قیلوب
 توروب آخردہ اوزلاری حضرت ابوبکر رانی لاریغہ قوشولدیلار چونکہ ہر ایکے راستی برابر اسلام
 عزتی و کفر و شرک اصحاتی غم طرفدار ایردے صحابہ لاریغہ دیدیلار سیزلار بولکونلار دہ محتاج دور سیز لا
 بیچ بیر اسیر نے فدایہ سیز قویوب یبار منگ لار قریش بو واقعہ نے ایشتیوب بدر دہ اولگان کتہ
 لاری اوجون بیر آسی عزالتوب یغلا دیلار۔

امیر لاری نے قوتقارلش حرکتی

مشرک لار طر فلایدین ہمہ دین اول مطلب بن ابی وداغہ مدینہ غہ باروب آتہ سی اوچون
 تورت مینگ درہم قدیہ بیروب بوشا توب آلوب کیلدی کین تمام قریش جماعہ سی اوز اوز
 امیر لاری اوچون تورت مینگ درہم دین قدیہ بیروب بوشا تا با شلا دیلار ہر کیم قدیہ بیرویشغہ
 قادر بولماسہ و اوزنی او قوش دیانریشی سخشی بلیسہ مدینہ بال لاریہ بن ادن عدو نے قویغہ
 تا پشور دیلار لار بولار نے تعلیم بیروب بولوب کینہ بیرو لار۔ بولامیر لاریہ بن امیر لاری حضرت
 رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم و امام لاری قیز لاری حضرت زینب مینگ امیر لاری ابو العاص
 بن الربیع ایرو سے قریش ایله مسلمانلار اورتا لاری نہایتیدہ بوزولگان کونلار دہ بوششی نے ہم
 نمانولارین طلاق قیلماک آتہ لاریہ بن علاقہ اوز مکغہ ترغیب بیرلشدیلار لکن بو ذات قبول
 قیلما دیلار وقتیکہ بول کیشی ہم بدرہہ امیر توشکان ایر دیلار بو خبر نے ایشتیوب حضرت زینب
 رضی اللہ عنہما امیر لاری طر فلایدین قدیہ بیروب بوشا توب آلمک قصدیدہ نکاح کیچہ لاری
 والدہ لاری ام المؤمنین حضرت ندیجہ رضی اللہ تعالیٰ عنہما تا قغان طلا بولون تا تونچاق لاریہ بن
 مدینہ غہ مبار دیلار حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم بوزومہ نے کوروب کونگل لاری بوزولدی
 وصحابہ لارغہ قاراب اگر لکن بولسہ بوزومہ نے آلماسی زینب امیری نے بوشا توب بیارہہ
 لار شکیز دیدیلار صحابہ لار ہمہ لاری بو حکم غہ راضی بولدی لاریہ بن ابو العاص غہ خاتونہ زینب
 نے مدینہ غہ ہجرت اوچون اجازت بیرمکین شرط قیلوب توب جو اب ہر دیلار ابو العاص بو
 شرطنی قبول ایتدی مکہ غہ باروب حضرت زینب غہ قبلہ گاہ لاریہ بن خدمتدار یغہ بار ما قغام
 بیردی جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم آدم بیاروب مدینہ غہ آلدور دیلار مکہ مکرمہ
 فتحی دین بیر آزدت اینگارسی ابو العاص مسلمان بولدی حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ
 وسلم خاتونلارین اوشال اولغی نکاحی ایله اوز یغہ قاتیاروب بیرو دیلار۔

بو اوروش امیرلار پیرین امیرلاری آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم ینگنک ختم نمک لاری حضرت عباس
 امیر دیلار بو جناب نے حقیقتہ فریشتہ ندر یک ایله اور شیخہ آلوب پیقغان ایرسے امر بولدیکه لو کیشے
 هم اور طر فلار پیرین و هم اک لاری بو طالب ادنک عقیل طرفیدین فدیہ بیرو ب بو شا سونملار
 عرض فیله یلار که یار رسول اللہ سیز لار چورکی سالده قوشولرک نه او چون فدیہ بیرو و بیرو خوب
 بیرو دیلار که سیز لار ظاهرده دشمن لارا یله برابر ایردینگیز لارا لارنا چار فدیہ لارین قولار دیلار حضرت
 عباس دیدیلار یار رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم قومی ده همه دین محتاج قلوب قولار حضرت رسول
 اللہ صلی اللہ علیہ وسلم دیدیلار شوک محتاج بولورسن حال بو که خالونینگ ام الفضل قولیقه
 کوب کتمه مبلغ تابشور دینگ و دیدینگ که اگر من اوزوم اولوب کیتسام هم سنی هر دین زیاده
 دولتند بیر خاتون قیلوب قویوب کیتدیم بوسوزنے ایشیتوب حضرت عباس خیل بولدیلار
 دیدیلار که قسم خدا نامی نه که بو واقعہ نے خدا دین باشقه چکیم بیلماس ایرسے عرض جناب
 سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم دنیا خلقیغه روشن کورساتدیلار که عدل و مساوات و بی طرفلیک
 قنداغ بولور صلی اللہ وسلم

امیرلار نے اولدورمای فدیہ آلوب قویوب یبارگانلاری او چون مسلمانلار غه عتاب نزولی

امیرلار دین فدا آلوب بو شائیش حقدہ بو آیات شریفه نازل بولده ما کانت للنبی
 ان یتکون لہ اسری حتی یتخن فی الارض نریدوت عرض الدنیا والله یرید
 الآخرة والله عزیز حکیم ۱۰ لولا کتب من الله سبق لمسلم فیما اخدمتم
 عن اب عظیم ۱۰

یعنی پیغمبر او چون بولائق ایس ایردیکه اینگ قاشیده امیرلار تورسون تاکه یر یوزیده خوب
 قان توکسون سیز لار دینا مال لارین ایستار سیز لار و اللہ تعالیٰ آخرت مصلحتین خواهدار

واللہ تعالیٰ غالب حکمتیک ذاتہ اور اگر اللہ تعالیٰ طرفین اولادہ یازیلیگان حکم بولماسہ
ایردی بولغان نرسہ لاریگیز توغریسیدہ سیز لارغہ بیوک بیر عذاب نازل بولور ایردے سورہ
انفال ۶۱ - ۶۸ خلاصہ حق یولغہ کیر گوجی لارنے توسوب اللہ تعالیٰ یننگ دینی غہ مانع بولغان
جماعہ نے خوب قریب قائلارین توکما گونچہ الار دین اسیر سفلانک ممنوع ایردی ایننگ اوچون
بولارنے فدیہ آلوب بوشا تکا نلاری اوچون بعض مسلمانلار غہ عتاب قیلونور اگر بونرسہ
حقیقتہ قلم کیتکان بیز نرسہ بولغاندہ مسلمانلار غہ عذاب نازل بولور ایردے ایمدی آولغان
نرسہ لاری حلال و پاکیز دور آنسونلار تناول قیلسونلار منہ بو عتاب مسئلہ سی اسلام دینین
الہی بیر دین ایکانلیگین و رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم طرفلار یدین توقومہ بیز نرسہ ایس
ایکانلیگین اثبات قیلور اگر بودین اوللاری توزگان بیر دین بولگانده صحابہ کرام اکثر تیلارین
قرار لاری ایله بولغان نرسہ اوچون جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم غہ عتاب نازل
بولور می ایدی۔

فائدہ

اوشبوا یکینی سنہ ہجریہ وہ حضرت فاطمہ زہرا رضی اللہ عنہا نے جناب علی المرتضیٰ رضی اللہ
عنہ غہ نکا حلاسی بولدی حضرت علی یاش لاری یگر مہ بیردہ بولوب حضرت فاطمہ عمر لری اون
بیش وہ ایردے و ہم شول سنہ وہ حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم جناب عائشہ رضی
اللہ عنہا ایله قوشولدی لاری یا شلاری تو قوزہ ایردے و شول سنہ وہ اسلام دینی یننگ خطر لیک
بیوک دشمنی کعب بن اشرف یہودی حضرت محمد بن مسلمتہ ا لادھی تدبیر لاری ایله اولدو
ریلدے اللہ تعالیٰ بو کافر شریدین مسلمانلار غہ نجات بیردے۔

قریش جماعہ سی یئنگ مدینہ غہ تور توچی حملہ سی حد اوروشی

ادچوچی سنہ ہجریہ ماچی شوال آئندہ مکہ لیک قریش جماعہ سی مدینہ المنورہ غہ نیہ حملہ
 قیلدیلار بو وقعہ الار تمام مملکتدین اعانہ توپلادیلار ابو عترہ ناملیک بیر شاعر بو تون تجازده
 ایلا نوب یوروب خلقنی اوروشغہ دلالت قیلدی وہنی کنانہ قبیلہ سین قریش مدویغہ آمادہ ایتدی
 شام تجار تیدین حاصل بولغان ایلیک مینگ مثقال طلافی و ہیر مینگ عدو تو یہ نے اولکونچہ
 تقیم قیلونمغان ایردے ہمہ سین بو دفعہ ده گی اوروش اعانہ سیغہ قوشوب یباریلدے بو اوروش
 ده مکہ ده توپلادیلار مدینہ طرفیغہ حملہ اوچون روانہ بولغان لشکر بیش مینگ عدو ایردے
 بولار دین اوچ مینگ نفر لاری تو یہ غہ مینگانلار ایردے ایکی یوز آتلیغ بار ایردے
 یی یوز نفر تیمیز زره کیگانلار ہم بار ایردے۔

حضرت سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم رامی مبارک لاری بو دفعہ مدینہ دین حقیقہ می شہر
 ایچیدہ توروب اوروشمک ایردے لیکن کوب ینگ خواہشی ایله تاشقاریغہ چیقوب اوروشمکنغہ
 قرار بولدی کیین مسلمانلار احد تاغیغہ یقین بیر میدان ده توروب الارغہ مقابلہ قیلدیلار اسلامی
 لشکر مجموعی بیر مینگ نفر ایردے لیکن منافق لار سردالاری عبد اللہ بن ابی اوچوز نفر اوزلیغہ
 قرانغان آدمیلار نے آلوب یول دین قایتوب کیتدی یی یوز گنہ مسلمان ینگ بیش مینگ نفر
 کافرغہ مدافعت اوچون مقابلہ لاری حقیقتہ نہایتده آغیر دین آغیر بیر مسئلہ بولسہ ہم خداغہ بولگان
 ایمان صادق و حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم غہ بولغان اتباع کامل لارین برکتیدہ الحمد للہ
 مسلمانلار تاغدیگ برقرار توروب اوروشدیلار اوروش باشلانغان زمان ابتداده
 مسلمانلار کافر لارغہ غالب کیلدیلار لار دین اون ایکی نفر علمبردار لاری اولدورولدی سکیزین
 حضرت علی اولدوروب قانغانین باشقہ لار اولدورولدی لیکن بو منظریت نے کوروب سمان
 تیراندانلار رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم قولغان تاغ ارا یعنی دین قوزغالوب میدان طرفیغہ

یہ روپ قالدیلا رقاہ جو ب کینتوب تورگان دشمن بولہم مقام یننگ خالی فالغانا یکین کوروب تاہوب
تیز دین بیرکتہ جماعتے اوشال یرنے اشغال ایتوب مسلمانلارنے ایکے طرفدین اور تاغہ آہوب
عماد قبیلہ یلا بوفو وہ مسلمانلار غہ کوب نقصان بولوب ہمہ لاری ہر طرفغہ تارقا بوب کیتدیلا حضرت
سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم قاشلاریدہ اون ایکی نفر گنہ صحابی قالدیلا حضرت ابو بکر عمر علی عبدالرحمن
بن عوف سعد بن ابی وقاص طلحہ زبیر ابو عبیدہ با شقہ لار دشمنلار حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ
وسلم نے تاشاران قبیلہ یلا رابن قیثمہ یننگ تاشی ایلہ مبارک پیشانہ لاری و ابن ہشام تاشی ایلہ
سبارک بیگ لاری زخمی بولدی غبہ یننگ تاشی ایلہ حضرت صلی اللہ علیہ وسلم یننگ تورت عدد
مبارک تیشلاری شہید بولدی و اوزلاری بیرچوقورغہ یتیلدیلا زبیر دین فلق اور تا سیدہ رسول
اللہ صلی اللہ علیہ وسلم اولدو رولدیلار دیگان آدازہ پیدابولدی مدینہ دین خاتونلاری یوگوروشوب
یتوب کیلدیلا حضرت فاطمہ و حضرت عائشہ رضی اللہ عنہما ہم کیلدیلا حضرت فاطمہ قبلہ گاہ لارین
زخم لارین یوودیلار یوریا کوید و روپ جمر احتلار یغہ قوبیدیلا رقاہلاری توختادی حضرت علی سوتاشوب
کیلتوروب توردیلا و حضرت عائشہ و ام سلیم مشک لارنے کوتاروب زخمی صی بہ لارغہ سو
ایچوروب توردیلا بومیدان وہ تیشیش نفر صحابی شہید بولدیلا۔

بو اوروش وہ بولغان نقصان لار یننگ بیری بلکہ اولوغنی جناب حضرت مصعب بن عمیر
رضی اللہ عنہ یننگ شہادتلا ریدور بوجناب ہمہ دین ایلدگار سے مدینہ غہ محکم بولوب کیلگان ایر
دیلا ر بوجناب و عطا لارین برکتیدین اوس و خزر ج قبیلہ لاری مسلمان بولغان ایردیلا ر خاتونلارین نالاری
حمنہ ایردے اوشال حمنہ یننگ اکالاری و ہم طغالاری ہم شہید بولوب ایردیلا ر اول اول جنابغہ
طغاور اکالارین شہادتلا رین نبری یتوب ایردی انا باللہ و انا الیہ راجعون دیدیلار
والا ر حقار یغہ دعا قیلدیلا ر کین ایرلارین شہادتلا ریدین خبر بیریلیب ایردے بے اختیار آہ
تارتدیلا ر حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم دیدیلار کورونگ لار بونیکخت خاتون ایرینی نہ قدر
یختی کورور ایگان۔ اوشبوجنگدہ حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم یننگ محترم عمک لاری

اَمَّنَ اللّٰهُ وَاللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ
 جہم پاک لاریزہ اور سبزیک قبیلہ یلار رضی اللہ عنہم جو جنگدہ جناب الش بن نصر رضی اللہ عنہ بینک
 مبارک وجود لاریزہ ہمیشہ پر دین ادق تکیب شہید بولد یلار بڑ اور وشدہ حضرت ابودجانہ جنظار طلحہ
 علی رضی اللہ عنہم اول قدر شجاعت و بانفشانیاک کورساتدیلا کہ اسلام تار رکھی اللہ ایلہ فیما متفقہ فخر
 قیلور سیدنا طلحہ قول لاری جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم طرف لاریزہ آتینگان اوقلار اوچون سپر
 زلف سینی او قبیلہ سے اوزی ہم عمر بوجہ شل بولوب قالدی بوجنگدہ بیر صفا بیہ حسنا تون سے آسی
 واکاسی وایرے ہمہ لاری برابر شہید بولد یلار شونداغ بولسہ ہم ویر ایردیکہ حضرت رسول اللہ
 صلی اللہ علیہ وسلم بچو کدور لار آد ملار جواب بیردیلا کہ الحمد للہ سلامت دور لار آخر دیدیکہ آنحضرت صلی
 علیہ وسلم بینک رخسار انور لارین منگابیر بار کورساتینگ لار وقتیکہ جمال محمدی غنظری نوشی
 بے اختیار صیحو اوروب دیدیکہ یا رسول اللہ **كُلُّ مُسِيْبِيْ بَعْدَ اَنْ يَّجِيْلَ** یعنی انزل لاریزہ
 سادات بولسہ لار باشتہ مصیبت لاریزہ دور او شوا اور وشدہ بدنس صیحو لاریزہ قبیلہ یلار کہ
 یا رسول اللہ بو ظالم لاریزہ دعای بہ قیلے لاریزہ جواب بیردیلا کہ من دینا فدای برفیلورچی
 و دنت ایتلوجی بیز انسان بولوب کیلما دیم اصل عالم اوچون مجسم رحمت بولوب کیلگان و زمین
 اسی پردر وگاریم مینگ قومین صد ایت قیلگیں کہ سنی نموسونلار حاضر بولار مینگ حقیقتیم نے
 بیلما یور لار دیدیلار۔

اُخدا در وشدیدہ وجود نہ کیلگان واقعد لاریزہ ہم لاری بولار دوران بوجنگدہ کوزانہ
 ینگ اولیدہ منظفیت دغبلہ مسلمانلار قول لاریزہ بولد سے ینگ سببی شول بولدیکہ تمام اصل
 اسلام حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم لاریزہ طاغندہ تور دیلا وکوند وند ینگ آنحضریزہ
 مسلمانلار غم شکت و نقصان بولد سے سببی شول بولدیکہ رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم حکملار یزہ
 نیراندا لاریزہ خلاف قبیلہ یلار واوز جا یلارین بے اجازت قول لاریزہ بولوب یلار معاموم بولوبیکہ مسلمانلار
 غلبہ لاری خدا ورسول غلطاعت برکتیدہ قولغہ کیلور ایکان معاذ اللہ اگر خدا ورسول حکملار یزہ غلط

ایش کور و لسنہ نہ اسباب و نہ سلاح قائدہ پیرو دہ نو بچلیک (۲) مشرک لار بو اذرو شدہ حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم تیفہ لاریغہ تیوب کیلوب اولدور تک اوچون برابر حملہ قیلدی لار لار حملہ لارین بدافہ قیلوب توروب اوزاون نظر صحابی شہید بولدی لار آخر دہ حضرت طلحہ رضی اللہ بار طاققلاری ایله لارنے قاتیاره آل یلار لیکن مبارک قول لاری همیشه لیغہ شل بولدی حضرت ابو دجانہ رضی اللہ عنہ اوز وجود لارین حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم طرفلاریغہ آیدگان اولدور و حملہ لاریغہ سپر قیلوب توردی لار (۳) حضرت قتادہ بن النعمان رضی اللہ عنہ ینگ مبارک کوزلاری اوریندین چیقوب کیندی حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم مبارک قول لاری ایله اول کوزنے اوز جایغہ قاتیاروب قویدیلار بو کوزلاری اچخی کوزلاری یزین زیادہ روشن و بخششی بولوب کیندی (۴) بو اوروشده حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم نے اولدور تک قصدیده آبی بن خلف آت اوستیده جولان اوروب کیندی لیکن بیرار جوابی حملہ لاریغہ طاقت کینتور آلمائی قاچدی مکہ نه تیماسی توروب یولده سرن دیگان مقام ده چشم غه روانه بولدی .

اول نفر اکابر صحابہ کرام ینگ منطلو ماہ شہادت تاپیشلاری

أحد جنگیدین کین قریش جماعه سی آرام اولتور مارویلار بلکہ مسلمانلارنے پریشان قیلماک اوچون بہر قسم چاره لار کور دیلار چنانچہ غرض و قارہ قومیدین یتی کیشی نے یسامہ مسلمان قیلوب حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم غه متلاریغہ یبار دیلار لار عرض قیلدی لاری رسول اللہ بیزلار ینگ قوملاریمیز مسلمان بولوشغہ بالکل تیار بولدی لار جنابلاری بیزلارا اوچون بیر نیچہ معلم رهبر بیرسون لار جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم اولن نفر صحابہ غه حضرت عاصم بن ثابت رضی اللہ عنہ نے سردار قیلوب بولار غه قوشوب بیر دیلار وقتیکه بو صحابہ لار بیر معین مقام غه باروب ایردی لار لولار نے تیرگیگ گزفتار تیمک اوچون ایکی یوز نفر آتلیغ نوجوان یتیب کیدیلار صحابہ لار لار غه اوزلارین تسلیم ایتمای ادروش باشلا دیلار اوروشه ادروشه سیکز صحابی اوز شال یروہ شہید بولدی لار و حضرت جنیب ایله حضرت

زید بن دشنہ اپنی لاری نے تیرنگ اسیر قیلوب آلدیلار اصل رہ ہو واقعہ سبب بولغان کیشی بیر خاتون
ایردی اول ہمد قیلوب ایردی کہ ہر کیم حضرت عام نینگ باشی نے مٹکا کیلتورسہ یوز تو یہ بیرومن
شول تو یہ لار طعیہ ہو واقعہ تو غولوب ایردے حضرت عاصم بوسوز نے ایشتیگان ایردی لار ایمدی
بیلدی لار کہ بولار بوجناب اولگانلار دین کیین باشلارین آلوب بارورلار ایننگ اوچون دعا قیلدیلا
یا اللہ کافر لار میننگ جسم نے سحر مت قیلما سونلار تم لار نینگ قول لاریغہ تو شماسون کیین کافر لار بو
ذات نینگ باشلارین جدا قیلک اوچون ارادہ قیلوب ایردی لار اللہ تعالیٰ آری غہ اوخشاگان بیر
جانور لار نے یباردی لار کیلوب تمام بدنلارین اوراب آوشدی، پیچ بیر حصہ بدنلاری کورولما سی قالدی
ہر کیم یقین کیلسہ اول جانور لار حملہ قیلوب قریب اہلاک قیلوب باشلار ایردی لار آخر کافر لار دین بیر لاری
دیدیکہ حاضر تو یوب بیر نینگ لار یقین بار منگ لار کچقرون بو جانور لار ہمہ سی اوچوب کیتور کیین
باشنی علاحدہ قیلوب آور مینز کچقرون بیر باغین بولدے سیل کیلوب حضرت عاصم مبارک تن لارین
بیر طرف آتوزوب آلوب کیتدی کافر لار آختاروب تا پالمای مایوس قالدیلار یوز تو یہ دین ہم محروم
بولدی لار دنیا و آخرت خسارہ سیغہ برابر بولوقدی لار کیین بوجماعہ حضرت خلیب و حضرت زیدنی آلوب
کیتدی لار بیر نیچہ کوندین کیین ہر ایکے لارین مکہ غہ آلوب باروب قریش غہ ساتوب کیتدی لار قریش بولار
نے حارث بن عامر اویندہ نیچہ کون طعام و سو بیر مای سقلار دیلار بیر کین صاحب خانہ حارث نینگ
یاش بالہ سی بیر پیچاق نے اونیا ب توزوب باروب قالدی حضرت خلیب بالہ قولیدین پیچاق نے
آلوب قویدی لار او زنی تیزہ لاریدہ اوینا توب اولتور دیلار ناگاہ حارث نینگ خاتون نے کورب
قالدی کہ بالہ پیچاق ایلہ خلیب قاشیغہ باروب اولتور و بدور بوجالنی کوروب خاتون بے اختیار
عیحہ اوردی خلیب رضی اللہ عنہ دیدیلار امی خاتون سن گمان قیلور سن کہ من بو معصوم بالہ نے
اولدور و من ہرگز ہرگز موانداغ بولماس مسلمان غدرو خیانت بیلمایدور۔

بیر مدت دین کیین قریش جماعہ سی بولایکی بے گناہ اولوغلار نے اولدور مچی بولوب دارا سٹیغہ
آلوب بارور دیلار کہ اگر دینلار نینگ دین قاتیسانگیز لار سمیز لار غہ نجات بیر یو یوق ایسہ

اولدو رولور سیزلار لار جواب بیردیلار که دینمیزنه تاشلاماچی بولسک اندین قالغان جان نے نہ قیلور میز بیز
 لار ہرگز خدا ہدایت قیلغان یولدین قایتما سمیز قریش سوال قیلدی اسی خبیب ہیچ بیر تمنا دلنگدہ بارجی
 بیزانے سنگا بیرایلیک حضرت خبیبؓ دیدیلار ایک رکعت نماز اوقوب آیشغہ اجازت بیر بلیسہ ممنون
 بولور ایردیم اللہ مہلت بیردیلار جناب ایک رکعت نماز اوقوب آلدیلار و دیدیلار دشمن تورقدی ویب
 ملامت قیلغاندہ نمازیمنی نہایتدہ خضوع و خشوع ایله اوقوب آغان بولور ایردیم کیسین دشمنلار ہر ایک
 لارین دارغہ آس دیلار و نیزہ لیک لارغہ بولور و یلار لار نیزہ لاسی ایله ہر ایک لارین تمام اعضا لارین تیشک
 تیشک قیلوب تاشلا دیلار بولور ایک مقدس ذات ینگ اسلام غہ مجتلا ری نہ قدر زیادہ حق دین وہ قدر
 مستقیم و خدا لارین وعدہ سیغہ نہ قدر ایشا پچلاری بلند ایردیکہ بوقدر کلفت و ازیت نے چیکوب توردب بیرا
 اوف دیما دیلار و چہرہ لاری اوزگار مادی بلکہ جناب سیدنا خبیب رضی اللہ عنہ، دشمنلار مقابل لاسدہ لار
 ینگ قیلغان ظلم و ستم لاریغہ جواباً بوتون دنیا مسلمانلاری اوجون شونداغ کونلار دہ دس عبرت بولدریک
 بومبارک بیت لارنے اوقوب دشمنلار نے انگشت بندل قیلوب کتیدیلار۔

لَقَدْ جُمِعَ الْأَحْزَابُ حَوْلِي وَالْبُؤُ
 قَبَائِلَهُمْ وَاسْتَجْمَعُوا كُلَّ جَمْعٍ

تحقیق آدم لار مینگ اطرافمیغہ توپلان دیلار و تمام قبیلہ لارین جمع قیلدیلار و جماعتلارین توپلا دیلار۔
 وَكُلُّهُمْ مُبْدِي الْعَدَاوَةِ جَاهِدُ
 عَلَيَّ إِنِّي فِي وَشَاقٍ يَمْضِيْعٍ

دھم لاری مینگ اوجون عداویلارین ظاہر قیلور لار و اوقتا لور لار چونکہ من بندی من ہلاکت یریدہ من
 وَقَدْ جَمَعُوا أَبْنَاءَهُمْ وَنِسَاءَهُمْ
 وَقُرْبَتُ مِنْ جَذَعٍ طَوِيلٍ مَمْنَعٍ

دولار اولاد لارین و خاتونلارین توپلاب کلدیلار و منی بیرا و زون و بلند دار آسینغہ کیلتور دیلار
 وَقَدْ خَيْرُ فِي الْكُفْرِ وَالْمُوتُ دُونَهُ
 وَقَدْ هَمَلْتُ غِنَايَ مِنْ غَيْرِ مَجْرَعٍ

دمنی کفر قبول تیمکغہ پاقرور لار حال بوکہ اولوم اندین یقین دور و ایک کوزوم پاش توکور لیکن خویم یوقدو
 فَلَسْتُ بِمُبْدِي لِلْعَدُوِّ وَتَحَشُّعًا
 وَلَا جَنَاءًا إِنِّي إِلَى اللَّهِ مَرَجِي

چونکہ من دشمن فدائیگما سمن و اندین تورقما سمن البتہ بیلور من کہ آخر ریم محضور لیغہ بارور من۔

وَلَسْتُ أَبَالِي حِينَ أُقْتَلُ مُسْلِمًا عَلَى آتَى جَنْبٍ كَانَ فِي اللَّهِ مَصْرَعِي

و من وقتیکہ اسلام وہ اولسام ہیچ پروا قیلا سمن کہ اونگ دین جان بیدیم می یاچب دین خدا قربانی دور من
وَذَلِكَ فِي ذَاتِ الْاَلَاءِ وَإِنْ يَشَاءُ يَبَارِكْ عَلَى اَوْصَالِ شَيْلُوْمَمْرَعِ

چونکہ بود لوشیم اللہ بولیدہ دور اگر اللہ خواہلا سہ ہندہ سین قلمگان گوشتین پارچہ لاریغہ ہم برکت عطا فیلور

حضرت نجیب رضی اللہ عنہ دارغہ آیلوب نیزہ لاریلہ مبارک اعضا لاری پارہ پارہ قبولغان ساعتہ

بواخری دعلنے قیلوب امانت جانلارینی مہربان پروردگار لاریغہ تابشود یلار دعا لاری بود اللہم اخصهم
عَدَدًا وَاُقْتُلْهُمْ بَدَدًا وَاكُلْهُمْ مِمَّنْ أَحَدًا اللَّهُمَّ بَلِّغْنَا سَائِلًا رَسُولًا

فَبَلِّغْنَا مَا يُحْتَمَى بِهَا مَعْنَى اِي پروردگار بومجمع وہ حاضر بولگان دشمنلارنے سناگیل وہم لارین پارچہ

لاب تشلاگیل و ہیچ بیر لارین سلامت قویماگیل اسی پروردگار بیز لار رسولینک پیام لارین تیکوز دوک

ایمدی سن بیر لاریغہ قیلونوب تورگان معاملہ لارنے رسولکغہ معلوم قیلاگیل مکہ مکرمہ وہ بوا یکی جنابغہ بومعالمہ

لار بولوب تورگان زمانہ مدینہ منورہ وہ حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم غہ بیر حالت پیدا بولوب

تارقادی فی الحال صحابہ لاریغہ دیدیلار کہ جبرئیل علیہ السلام برادر لاریغہ نجیب سلیمان تیکوز دیلار کافر لاریغہ

نے وزیدنے وارغہ آسب بولون اعضا لارینی نیزہ لاریلہ فلور قیلوب ناشلا دیلار بوا واقعہ دین آنحضرت صلی اللہ

علیہ وسلم وہام صحابہ لار نہا تیبہ محزون بولدیلار جناب سعید بن عامر رضی اللہ عنہ حضرت عمر رضی اللہ عنہ طرف

لاریدین حاکم تعیین بولگان ایردیلار گاھا گاھا پیردین پہوش بولوب اولاریدین بیگانہ بولوب قاور ایردیلار حضرت

عمر رضی اللہ عنہ اولکیشی دین بوا واقعہ سببے سوردیلار جواب بیریلار کہ من جناب نجیب رضی اللہ عنہ، دارغہ

آسیب اولدورولگان ساعتلاریدہ حاضر ایریم قچان شول واقعہ خاطر بیغہ کیلسہ بے اختیار شول حالتغہ تو

شور من حقیقتہ جناب نجیب رضی اللہ عنہ عانیلغان لحظہ لاریدہ حضور لاریدہ حاضر لار دین اکثر لاری خیال قیلدیلا

کہ بودعا اثریغہ حاضر ضمہ دوچار بولور ایننگ اوچون بعضلاری اولار لاری نے پرغہ ناشلا دیلار غرض بودعا

دین ہیبت لانیغان کیشی قامادی رضی اللہ عنہ۔

دشمنلار طرفین میں پیرتد بیریہ تمیش عدوکتہ صحابی نے اولدور ووشلاری

عربلار دین ابوبرام عامر ناملیک بیری کیشی ہم یوقاریده گی واقعہ کبی بیرو واقعہ نے توغور دے حضرت
رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم خدمتلا ریغہ کیلوب عرض قیلده ویدی یارسول اللہ اقلیم نجد اھالی لاریغہ اسلام
تعلیمی اوچون بیریچہ وانا صحابہ لار نے منگا قوشوب بیری لار و بخدر نیسی ایننگ برادر زاده سے ایردے جناب سید
عالم صلی اللہ علیہ وسلم نہ صحابہ لار خصوصلا ریده اطمینان بیریده ویدی لار نے حفاظت قیلور نور کین حضرت
رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم جناب منذر بن عمر و الصاری غہ تمیش عدو قاری و عالم صحابہ لار نے قوشوب بیری دیلار
وقتیکہ لوزا تار بارہ بارہ برع معونہ دیگان مقام غہ تیوب ایر دیلار اول بیری دین جناب حرام بن ملحان نام ذاتی حاکم
طفیل قاشیغہ ایچی قیلوب حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم مبارک خطلا رین قول لاریغہ بیروب یبار دیلار
بوفات اول حاکم حضور ریغہ تیکان نمانلاری امر لیدی جبار بن سلمی و یگان جلا و آرو طرفلار بیری دین نیرہ سالدی
نیرہ سینہ لارین تیشوب بو طرفہ افتدی اول جناب جان بیروب توروب فنّت و رَبِّ الْکَعْبَةِ یعنی کعبہ
ربین نامی غہ قسم یا وایتوب دیرمین کہ مرادیمغہ تیدیم بو جناب آغریلار بیری دین چیقغان بو آخری کلمہ لاری اولدور
گوچی یننگ ولینغہ شونداغ اثر قیلدی کہ حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم خدمتلا ریغہ کیلوب مسلمان بولده
کین بو ظالم حاکم قالغان صحابہ لار نے ہم بیری اولدوروب شهید قیلدور دے الار دین بیری لاری کعب بن زید
رضی اللہ اوزلارینی شهید لار صفلا ریغہ یا شرب الوب تو تولگان ایر دیلار مدینہ غہ جناب سید عالم صلی اللہ
علیہ وسلم خدمتلا ریغہ تیوب واقعہ نے مکمل بیان قیلدی لار

ایچی بدر اوروشی

احد غراتے دین قاتیمور وقتنده ابوسفیان مسلمانلار غہ تہدید قیلوب ایر دیکہ کیلار سنہ ده بدر مقامی اده
مسلمانلار ایله نہایتده آغیر اوروش قیلور لار بو تہدید ا دستیدین ایچی سیل و عده سیغہ وفا قیلیمچی بولدی مدینہ
غہ ہر تور لوگ تور قونچلیک خبر لاری بار دی مسلمانلار یلغان خبر لار غہ بروا قیلما دیلار بلکہ ایمان لاری نیرہ زیادہ بولدی

حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم بیرمنیگ بشیور صحابہ ایلہ مدینہ دین جو ناب بدرغہ بار دیلار مشرکلار دین
بیرا کیشی نے ہم اول یرده تا بما دیلار چونکہ ابوسفیان لشکر لارین تو پلاب مکہ دین چیقغان یرده نیقا تیموب کیشکان
ایردے مسلمان لار بیر نیچہ کون بدرده توروب نی سلامت مدینہ غہ یازب کیتدی لار بو واقعہ ہجرت ینگ تور توچی
سنہ سیدہ بولوب اوتدی .

خندق غراتی

بوغرات ہجرت ینگ بشیور سنہ سے سوال آیندہ وقوع غہ کیلدی بو اوروش غہ سبب بولغان ذاتلار
مدینہ دین چیقار یلغان یہود لار کتہ لاری دین سلام بن ابی الحقیق و حی بن اخطب بولدی لار لار مدینہ دین
سورولگان چیدا ایلمای مکہ مکرمہ غہ باروب قریش جماعہ سین ینہ قوزغہ دیلار حضرت رسول اللہ صلی اللہ
علیہ وسلم ایله اوروشمکغہ ترغیب یردی لار اوزلاری برابر اوروشمکغہ وعدہ یردی لار قریش جماعہ سے الارغہ
دیدیلار کہ ای یہود سردار لار سے سیز لار کتہ لاری لار دور سیر لار علم لار نیگز ہار دور یر لار غہ حقیقت نے سیز دورنگ
لار کہ یر لار ینگ و سیزمقہ ورمی یا محمد ینگ دینی حق دورمی بو سوال غہ یہود سردار لاری سیز لار ینگ دین
لار نیگز حق دور دیب جواب یردی لار بو جواب نے ایشیگان قریش جماعہ سی کوب خوش بولدی لار و یہود لار
دعوتلارین قبول ایتدی لار ینہ بیویک محاربہ اوچون تیار گولیک قیلہ باشلادیلار یہود سردار لاری بولار دین خاطر
جمع بولوب مکہ دین جو نادیلار یولده عطفان قبیلہ سی ایله ملاقات ایتوب الار نے ہم مسلمانلار ایله محاربغہ دعوت
یردی لار و قریش ینگ یرگان وعدہ سین سوز لادیلار بوسوز نے ایشیوب عطفان ہم اوروشمکغہ وعدہ یردی
کیین مکہ دین قریش لشکری جو نادیلار سردار لاری ابوسفیان ایردے و عطفان لشکری ہم قوشولدی لار
بولار ینگ سردار لاری بنیہ بن حصن ایردے

حضرت سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم بو خبر نے ایشیگانلار یدین کیین صحابہ کرام ایله مشورہ قیلدی لار نتیجہ وہ مدینہ
اطرافلار غہ خندق قازیش غہ امر یردی لار مسلمان لار بار قوتلارین صرف قیلوب الحمد للہ ار کوندہ خندق
نے قازوب بو توروب آدی لار حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم اوزلاری ہم برابر قازیشدی لار
خندق مسلہ سی تمام یولگان مکہ طرفیدین قریش جماعہ سی عطفان و اهل نجد ایله برابر اون مینگ عدد

مقاتل دین عبارت بیوک حبیش نے آلوب مدینہ غم تیوب کیدیلار مدینہ شہر اطرافیدہ
مسلمانلار تاشقاریدہ دشمن لار داور تادہ خندق بار ایردی

بنی نصیر دین بولغان یہودی سردار حنی بن اخطب نبی قرظیہ سرداری کعب بن اسد قاشینہ بار دی
وقریش ایله برابر بولوب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم ایله اوروشمکنه کوب دلالت لار قیلدی مسلمانلار
ایله بولغان معاہدہ لارین بوزوش ادچون بار طاقین صرف اتیدی آخر بو خصوص ده هم کامیاب
بولدی نبی قرظیہ یہودی لاری هم ب طرفلیک معاہدہ لارین بوزویلا مسلمانلار بود اقعہ دین کوب تشویش
غم توشدیلا چونکہ دشمن نیفہ طرفلاریدین هم کیلدی وتوبان طرفلاریدین هم کیلدی مسلمانلار ہر قسم گمانلار
غم توشا باشلا دیلا ہر طرفدین منانق لار ہم بو حالتدین فائدہ لاندیلار ہر تور لوگ سوزلار نے تانقا باشلا دیلا
شول احوال ده مسلمانلار هم و دشمنلار هم بیر آمی غم بیریش قیلالاری تور دیلار اور تالاریدہ اوروش ہم بولما دی
بیر آزایکی طرفدین اوقلار آتولوب تور دی

وقتیکہ مسلمانلار زیادہ تشویش غم توشوب پریشانیلیک لاری آرتوب ایردی حضرت رسول اکرم صلی اللہ
علیہ وسلم غطفان سردار لاریغہ آدم بیاروب دیدیلار الارغہ مدینہ میوہ لارین اوچدین بیرین بیر المیک
الار قریش جماعہ سیدین علاحدہ بولوب اوروشمالی وطنلاریغہ قایتسون لار الار بو شرط ایله قایمکی بولدیلا
ایکن جناب سعد بن معاذ و جناب سعد بن عبادہ کہ مدینہ یننگ ساحب اختیار بیوک لاری ایردیلا حضرت
رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم غم توش قیادیلار کہ یارسول اللہ بوتیلغان رائی مبارک لاری اللہ تعالیٰ
یننگ امری دھکی دورمی یا اوز لاری سویگان بیر مصلحت دورمی یا بورائی نے نیر لاریننگ خاطر بھیر ادچون
اختیار ایتدیلا رمی اگر نیر لاریننگ مصلحتمز اوچون قیلغان بولسه لار ادل حالده نیر لار بو حالده امیں میز کہ
کافر لار دین قورقغان بولسک چونکہ اسلام دین اول هم نیر لاریغہ بیطائفہ غم ایگیلما دوک ایمدی اللہ
خدا اور رسول پناہ لاریدہ دور مز بولار دین پیچ بیر اندیشہ میز یوقدور الارغہ قیلدی دین باشقہ جو اہم یوقدور
بیر دانہ خرمایمیز نے هم بیر ماسمینر یا قایلوک قنی اللہ تعالیٰ اھکمی نہ دور نیمہ بولسه رائی زدر میز حضرت رسول
اعظم صلی اللہ علیہ وسلم انداغ بولسه اوز لاریننگ بیلینگ لار دیدیلار

مسلمان لاریغہ آسمانی مدد نعیم بن مسعود تہجیر لاری

پروردگار عنایتی مسلمانلارا وچون شوندا رخ بیر تدبیر کور دیکه غطفان قبیلہ سی دین نعیم بن مسعود نام بیر ذات آہستہ حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم خدمت اقدس لاریغہ کیلدی و عرض قیلدی کہ یا رسول اللہ اللہ تعالیٰ اکرم و توفیقی ایدمن الحمد للہ مسلمان بولدوم میننگ مسلمان بولغا نلیکیمنی خدا دین باشقیریح بیر کیشی بیلمادی میننگ اوچون بیر مناسب خدمت بولسہ بولورسونلار بزرہ حاضرہ دور من حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم بو واقعہ دین نہایتندہ خوش بولوب دیدیلارای برادر من نعیم سن بیر لار دین بولدونگ قولونگ دین کیلسہ قیسی بیر یول بیلہ بولسہ بولسون دشمنلار نے چارہ لارین کورگیل بوسوز نے ایشتیوب نعیم آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم خدمت لاری دین جونادی توغری مدینہ یہود لاری نبی قرظیہ سردار لارین قاشلا ریغہ باردی و دیدی ای جماعہ سیر لار منی تانور سیر لار و سیر لارغہ نہ قدر محبتتم بار کیشی بیلور سیر لار لار دیدیلار آری بیلور سیر سن بیر نینگ دوستومیز دور سن خلد صینگان کیشی بیلور سیر نعیم دیدی بو کیسگان قریش و غطفان مدینہ ایک ایسدر لار مدینہ بیر لار ننگ اوز شہر لار نیگیز دور اهل و اولاد لار نیگیز مال و دولتسلاز نیگیز مدینہ وہ دور مدینہ نے تاشلاب باشقہ بیر طرفغہ کیتا الما دور سیر لار قریش و غطفان محمد علیہ السلام ایلا اور و فساگالی کیلگا ندور لار سیر لار محمد نینگ دشمنلار ریغہ مدد بیروب تور و بدور سیر لار قریش و غطفان غالب کیلا آہما سہ لار اوز وطنلار ریغہ بانوب کیتولار اول حالده سیر لار مدینہ دہ نہا قالور سیر لار مسلمانلار ایلا برابر کیلا آہماس سیر لار ایمدی میننگ سیر لارغہ خالص نصیحتم شولدور کہ سیر لار قریش جماعہ سیدین بیریچہ کتہ لارین گرد آلوب استقلالگ لاریکین مسلمانلار ایلا اور و شوگ لار بولماسہ قریش سوز ریغہ اعتماد ایوب اوز اولار نیگیز نے برباد اینمگ لار نبی قرظیہ سردار لارے نعیم دین بوسوز نے ایشتیوب رائے غہ آفرین دیدیلار و یگانہ قسمنگچ بولدیلار کیبن نعیم آہستہ قریش جماعہ سیغہ باردی ابوسفیان نے دباشقہ سردار لار نے تاپلوب کوردت ددیکہ من مدینہ یہود لارین طرفلاریدین عجیب بیر خبر ایشیدیم الاز سیر لارغہ قوشولوب محمد ایلا اور و شکانلیک لار ریغہ پشیمان بولویدور لار محمد غہ آدم یار ویدور لار کہ بیر لار قریش دین و غطفان دین بیریچہ سردار لاری نے

آتوب سیزغہ تابشور ایلیک سیزالارنے اولدورونگ کینین بیزلاریننگ گناہمزنه عفو اتینگ بیزموندین
 کینین سیزایله بیزلوب قریش غطفان ایله اوروشایلیک محمدیہودلاریننگ بوسوزلارین قبول ایتویدور
 ایمدی انی قریش ہوشیار بولونگ لارنبی قرظیہ غیراکیشی نے ہم بیزمنگ لاروالارجیلہ لارلیغہ دوچار
 بولونگ لارملینگ بوسوزمنی بچکیشی غہ ویمنگ لارقریش سردارلاری بوسوزنے ایشینگاج نعیم دین
 ممنون بولدیلار کینین نعیم اوزقومی غطفان غہ باردے والارغہ دیدی کہ ای غطفان جماسہ سی سیزلار
 مننگ اوزقوسیم وجماعتم دور سیزلارمن سیزلارنے ہمہ دین نختی کورورمن سیزلارهم منی امین بیلور سیز
 لار سوزومنی ایشیور سیزلار دیکان سوزومنی محفی تو تور سیزلار الار دیدی لار آری سن بیزننگ جسگر بند
 یمر دور سن بیزغہ خیرخواہ دور سن بیزسنی امین بیلور سیزلار از نینگنی بچکیم غہ دیما سمینر قنی تیمہ خبر ایشیدینگ
 سوزلاگیل بیلایلوک دیدیلار کینین نعیم قریش سردار لاریغہ دیکان سوزلارین بولارغہ ہمہ دیدی کینین
 قریش جماعہ سی غطفان جماعہ سے ایله مشورہ قیلوب ایرتہ سی غہ نبی قرظیہ طرفیغہ عکر مشہ بن ابے جہل نے
 وکیل قیلوب قریش و غطفان دین بیزنیچہ کیشی نے قوشوب یبار ویلار اوشال کون شتہ
 کونے ایردے وکیل لار باروب دیدیلار بیزلار بول یروہ آغیر بیز حالہ قالدوک ہر طرف دین کوب
 قنیالدوک سیزلار دین امید بیز شولدور کہ اوروش اوچون تیار لیک قیلینگ لار تاکہ ہمہ بیز بیز
 بولوب مسلمانلار غہ حملہ قیلک تیز راق فارغ بولور بیزنبی قرظیہ بولدیلار سوزلار لیغہ بہا بیز ما
 دیلار دیدیلار کہ بولکون شنبہ کونی دور بولکون بیز بیچ بیرایش قیلد اما سمینر ایکنی سوزد بیز شولکہ بیز سیز
 لارغہ ایشانمای قالدوک اول سیزلار کتہ لار بیز کین دین بیزنیچہ لارین بیزننگ حضور بیزغہ گردقویور سیزلار
 اوروش تمام بولغان دین کینین سیزلارغہ تابشور و بیزنبی قرظیہ ننگ بوسوزین وکیل لار ایشیوب
 دیدیلار کہ بیچارہ نعیم بیزلارنے خوب آگاہ ایتویدور ہمہ دیکان سوزی راست چیقدی کینین وکیل
 لارنبی قرظیہ ننگ بوزولگانلیک لارین عہفایلوب یا توب کیتدیلار گرو بیز لیغہ قریش ہمہ اونا
 مادی و غطفان ہم اونا مادی بولحالی کوروب نبی قرظیہ جماعہ سے دیدیلار کہ نعیم ننگ سوزی
 راست چیقدی بولار بیزلارغہ فریب بیز مکی ایکان لار کینین دشمن لار حال لاری بوسوزتدہ

پریشان بولہ باشلادی یونینگ اوستیغہ اللہ تعالیٰ بے سادوق شمال بیاروی کہ الاریتنگ تمام
خیمہ لارین آغداروب تاشلاری وقران و طبق لاری اوچاق لارا اوستیدین توتناریلوب توشدی
خوف لاری نیمہ زیادہ بولدی اوز لارین یوقا توب قویدیلار حالت شمول درجغہ تیکانده ابوسفیان
قریش سرداری اوز لشکر لغہ کوچمک اوچون امر بیدے ونی قرظیہ بیونالیگین بہانہ قیلوب تور دس
مدینہ دین مکہ مکرمہ طرفلار لغہ روانہ بولدے تمام لشکر برابر یاندیلار بو واقعہ نے کوروب عطفان
جمادی ہی ہم روانہ بولدی لارا اول دہ بیوک دبدہ لارا ایڈ کیلگان ظالم دشمن لارا اللہ تعالیٰ
ینگ مرحمتی ایڈ ہمہ لاری میدان نے تاشلاب قاچدی لارا مسلمانلار بیر آئی محاصرہ دہ قالوب
آخر غم و تشویش دین نجات تا پدی لار بولوب اوتکان واقعہ لار حقیقہ سورہ اٰخرا ب نازل
بولدی بوغزات نے غزوة الخندق ہم دیر لار و غزوة الاخراب ہم دیر لار

بنی قرظیہ غزواتی

غزوة الخندق دین مشرک لار نا امید بولوب کیچہ لاب میدان نے تاشلاب قاتیموب کیتدی لار
مسلمانلار ایتدہ توروب کور دینار کہ دشمنلار تمام جوناب کیتوبدور لار مسلمانلار اوز لاری قالوبدور
لار کین تانگ آتکان زمان بولار ہم مدینہ شہر ایچی غہ روانہ بولدی لار نماز ظہر نے مدینہ حرعی
دہ اوقودیلار کین حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم منادی لاری ندا قیلدی کہ ہر کیم خدا و
رسول امر لارین ایشتیوب الارغہ مطیع بولسہ بو کون نماز عصر نے بنی قرظیہ قیشلاقلاریدہ اوقوسون
بولدانی ایشتیگان زمان مسلمانلار جان دول لاری ایڈ لسیک ویگان حال لاریدہ بنی قرظیہ قلعہ
لار لغہ روانہ بولدی لار و قلعہ لار اطرافینی اوراب آدی لار بیر آزد وقت دین صونگ جناب رسول اکرم صلی اللہ
علیہ وسلم تیموب کیلدی لار میبودلار غہ ایشتیوروب دیدیلار ای میمون ینگ برادر لاری احوال
لار نیگیچہ کور اللہ تعالیٰ بو کون سیر لار نے رسوا قیلدی دباشلار نیگیز غہ غذا بین نازل
قیلدی ۶

حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم مدینہ دین کیلوب توروب یولده اوجہ اگان صحابہ لار دین
 یزدین ایلکاری حکیم شول یزدین اوتدی دیب سور دیلار لاری رسول اللہ جناب وحیہ الکیلی
 آق خیر غه میسوب حاضر لوبل یزدین اوتوب کیتدیلار دیدیلار جناب رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم
 مرحمت قیلدیلار کہ اوشال ذات حضرت جبریل علیہ السلام دور لر خدا امری بلیه یهود لار ینتگ قلعہ
 لارین زیر وزیر قیامک اوچون درل لاریغہ خوف سالمک اوچون یبار یلگان دور لار کین مسلمانلار
 یهود لار قلعہ لارین یگر مہ بیش کون محاصرہ قیلوب تور دیلار آخر الار مقابلہ دین عاجز کیلدیلار
 دل لاریغہ خوف پیدا بولدی قلعہ لارین آچوب یروب اوزلاری تسلیم بولدیلار. کین
 اوس جماعہ سی دین بولگان صحابہ لار عرض قیلدیلار کہ یار رسول اللہ بونئی قریظہ سینر لار
 ینتگ مولی لار کینز ایزر دیلار بولار نے یز لاریغہ تالبشور سه لار یزیر بولار حقلار یدہ حکم قیلسک جناب
 نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم مرحمت قیلدیلار کہ ای جماعہ اوس من بو یهود لار حقلار یدہ حکم قیلیمک
 اوچون سینر لار دین بر کیشی نے حاکم قیلسام راضی بولا دور سینر لاری م الار دیدی لاری رسول اللہ
 نچوک راضی بولما سمینر البتہ راضی بولور میز حضرت رسول اللہ علیہ وسلم دیدیلار بولار حقلار یدہ
 سعد بن معاذ نے حاکم قیلدوک اول نیمہ حکم قیلسه ہمہ میز راضی دور میز جناب سعد بن
 معاذ دیدیلار ای جماعہ اوس من بولار حقلار یدہ نیمہ حکم قیلسام رضایر و نگیز لاری الار
 دیدیلار آری حکمنگیز غہ البتہ البتہ میز راضی دور میز رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم مرحمت قیلدیلار
 یز لار ہم راضی بولدوک کین جناب سعد دیدیلار بو یهود لار حقلار یدہ ینتگ حکیم شول دور کہ
 ایر لار تمام اولدور و سونلار باله لار و خالونلارین اسیر آلونسون مال لارین مجاهد لاریغہ تقسیم
 قیلوب یریلیسون جناب حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم دیدیلار ای سعد ینتگ بو حکمنیگ
 یی طبقہ آسمان اوستیده گی. الہی حکم غہ تمام مطابق کیلدی خدا حکمی ہم شول ایردی.

کین مسلمان لار یهود لار نے جماعہ جماعہ قیلوب خندقلار قاشیغہ کیلتوروب رسول اللہ
 صلی اللہ علیہ وسلم حکملاری ایله اولدوره یر و یلار ہمہ لاری آلتی یوز یاتی یوز عدو دین ببارت

ایردیلار ہمہ لارین تمام اولدوردب دنیا نے الارقتہ وشر لاریدین صاف قیلوندے بودلار
ایچلاریده احزاب اوروشین باش مخرکی حبی بن اخطب همم برابر ایردے اولم قطارده
اولدورولدے

یہود سرداریدین سلام بن ابی الحقیق نینگ اولدوروشے

دقیقک خندق اوروشی ونبی قرظیہ اوروشی تمام بولوب مسلمانلار اوچون خاطر جمعلیک حاصل
بولغاندین کیسین احزاب اوروشی اوچون مسلمانلار حلا فلا ریغہ غربلار نے توپلاگان یہودی سردار
سلام بن ابی الحقیق نے اولدورمک اوچون بیش نضر خزر جی صحابہ لار فدائی بولوب چیقدیلا رو
بو خصوص وہ اذن سورا دیلار حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم لار غہ اذن ایردیلا رو تا کید
قیلدیلا رو خالتونلار نے دیاش بالالار نے اولدورولماسون الار اللہ تعالیٰ غہ توکل ایلاب مدینہ
دین جوناب خیر و عافیت ایله خیر شہر ریغہ تیدیلار سلام بن ابی الحقیق نے خدا عنایتی ایلا
اون اویدین ناپوب مدعا لاریغہ مطابق اولدوروب سلامت مدینہ غہ قایتیلار الحمد للہ
بریکچہ وہ بومهم الشنی بجا ریب خدا ورسول رضا لارین حاصل قیلدی لار

بنی المصطلق غزاتی

بوغزات ہجرت نینگ آلتیجی سنہ سی شعبان آیی وہ وقوع غہ کیلدی سببی بودور کہ حضرت
رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم غہ خبر تیدیکہ نبی المصطلق جماعہ سی مسلمانلار ایله محسارہ غہ
یتارگر ایگ قیلوب تورگان ایمشیلار بو خبر فی البشتیگان جناب نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم صحابہ
لاردین بیرکتہ جماعہ نے برابر ابوب الارط فلار ریغہ روانہ بولدیلا ر اتفاقا مر لیسع تاملیک بیر سود تیغہ
سیدہ دشمنلار ایله اوچرا شوب قالدیلار شول یر نے اونزیدہ غزات باشلانوب کیتدی نہایتده
زور اوروش بولوب آخری دشمن لار مغلوب کیلوب شکست تایدیلار و مسلمانلار قول لاریغہ اسیر

توشدیلار۔

منہ نشول غزات اثنا سیدہ رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم ایڈ برابر بارگان جماعہ دین ایکی
 نفر لاری سوداوستیدہ بیریر لاری ایڈ سوکوشوب قالدیلار بیر لاری یا معشرالمہاجرین دیب
 ندا قیلدیلار وایکی لاری یا عشر الانصار دیب آواز بیر ویلار ہر ایکے طرفدین خستق جمع بولدیلار
 منافق لار سردار لاری عبداللہ بن ابی بن سلول غصبناک بولوب قومی غم دیدی کہ
 تاشقاری دین کیلگان لار بیرینگ مملکتز وہ توروب بیزلار ایڈ اورر شمشکی و بیزلار غم
 غالب کیلکچی بولدیلار می بیزلارینگ حالیمز غم بلارینگ (ایتینگنی سمیرت اوزونگنی لسیون)
 وینگان مثل لاری توغری کیلدی اہمدی خدا آتیغہ قسم یا وایتوب دیرمن کہ مدینہ غم قاتوب
 بارگان عزیز وطنی لار ذلیل مسافر لار نے شہردین چیقاروب ہیڈاسون لار وابتہ شونداغ
 بولور دیدی کین اوز جماعہ سینی چاقروب دیدیکہ بوسیر لار اوچون جزا دور کہ مسلمانلار غم جای
 بیرونیکیز و مال لار نیکیز نے تقسیم قیلوب بیر نیکیز سیر لار دین بولالتفا تار بولماسہ ایردے بولاریدینہ
 نے تاشلاب باشقبہ بیر طرفغہ کیتور ایردے منافق لار سردار لارین بولوسوزین جناب زین بن ارقم
 ایشیدیلار باروب حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم غم تیکوز دیلار حضرت عمر فاروق اول
 یروہ حاضر ایردیلار دیدیلار یا رسول اللہ عباده بن بشر غم امر بوسون لار یو منافق نے کل سین آلوب
 کیلسون حضرت سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم دیدیلار یا عمر اگر بیر مونداغ قیلساک دنیا خلقی محمد
 ایمدی اوز صحابہ لارین اولدورہ باشلادی دیب سوز قیلور لار امر بیر دیلار کہ لشکر اسلام مدینہ
 غم قاتیسون لار ہمہ برابر مدینہ طرفیغہ جونا دیلار رسول کریم صلی اللہ علیہ وسلم بوساعتدہ یولغہ
 چیقاس ایردیلار شول کون شونداغ امر بیر دیلار

مسلمانلار نبی المصطلق اوروشیدہ کوب اسیر آل دیلار بولار ارا لاریدہ نبی المصطلق
 سردار لاری حارث بن ابی ضرارینگ قیزی جناب جویرتہ ہم بار ایردیلار بوجناب ثبات بن
 قیس بن الشماس رضی اللہ عنہ حصہ لاریغہ توشوب ایردیلار حضرت جویرتہ رضی اللہ عنہا

اذلاہین فدا لارین بیروب آزادیک آلمک اوچون حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم خدمت لاریغہ
 بار دیلار جناب رسول اللہ دیدیلار من سیرینگ طرفنگز دین فدا بیروب اجر اتوب آلامی صونگرہ
 سیرنے آزاد اتوب اوز نکا حمغہ آلامی دیدیلار جناب جویرتہ بو مصالحتنی قبول ایتدیلار بونکاج
 نبی المصطلق دین یوز اوی لیک بیرکتہ جماعہ ینگ آزاد اتو لیشلاریغہ سبب بولدے کین حارث
 بن ابی قسرار اوز قیزی نے آزاد قیلوب آلمک اوچون بیر نیچہ عدد تویہ آلوب مدینہ غہ
 کیلدی دادی عقیق غہ تیکانده بوتویہ لار دین ایکی عدوی کوز یغہ کجشی کورولدی لار نے اول
 یرغہ بیکتیتیب قولوب کتدی کین حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم خدمت لاریغہ حاضر
 بولدے دیدی ای محمد ینگ قیزم جویرتہ اوروشده سیرلاریغہ اسیرلوشوبدورمنہ من ایننگ
 اورنیغہ فدا کیلتور دوم تسلیم آلوب قیزیمینی آزاد اتولسون جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم
 مرحمت قیلوب دیدیلار کہ بوتویہ لار دین ایکی عدوین وادی عقیق وہ فلان مقام غہ قولوب
 کیلدیگ اوشال تویہ لار قنی حارث بوسوز نے ایشتیوب بے اختیار آشهدان لا اله الا الله
 وَاَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا رَسُوْلُ اللهِ دیدی و دیدیک خدانامی غہ قسم یا و اتوب دیرمن کہ
 بو واقعہ خدادین باشقہ بیج بیرکیشی غہ معلوم امیس ایردی بوسوز نے دیب توروب اوزی و
 ایکی اوغلی و جماعہ سیدین بیر طائفہ ہمہ لاری مسلمان بولدیلار کین اول یا شیرگان ایکی عدد تو
 یہ نے کیلتور دی ہمہ سینی حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم قول لاریغہ تابشور دی جناب
 سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم ایننگ قیزی جویرتہ نے اوز یغہ تابشور دیلار کین بو ذات ہم
 مسلمان بولدیلار و حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم اول جنابی اذلاہی اوچون طلب
 قیلدیلار آتہ لاری قبول قیلوب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم غہ نکاح قیلوب بیدیلار مہسر لاری
 تورت یوز تنگہ بولدے۔

وقتیکہ نبی المصطلق جماعہ سے اسلام دینی غہ مشرف بولدیلار حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ
 سلم لاریغہ اسلام احکامین تعلیم قیلیمک اوچون ولید بن عتبہ نے یبار دیلار لار بوز اتنی

کیلیش لارین ایشتیگاج استقبال لاریغہ سلام اوچون حقیقہ یلار لیکن ولید بن عقبہ الارذین خوف
 قیلوب مدینہ غہ یانوب کیتدی یلار ورسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم غہ الارذین شکایت قیلدی یلار و
 دیدیلار کہ نبی المصطلق منی اولدورور مکچی بولدیلار ویرا دورگان صدقہ لارینی بیرمادیلار بوسوز دین
 جناب رسول اللہ تعجیبده ایردی یلار کہ نبی المصطلق طرفلاریدن بیر جماعه ایلچی بولوب کیلوب قالدی یلار
 و دیدیلار یا رسول اللہ نیر لار سیر دین بیریشی بیر طرفیغہ یار یلبیدور استقبال قیلوب آلابوک
 دیب بول لاریغہ چیقسک منی بولار اولدور گانے چیقدی لادیب صدقہ لارنے ہم آمانی
 بو طرف غہ کیلوب قالوب دور لار کین اللہ تعالیٰ سورہ حمزہ اندہ گی یَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن جَاكُم
 فَاسِقٌ بَنِيَاءٌ فَنَبِّئُوهُ آيَاتِنَا نازل قیلدی

افک واقعہ سی

حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم ینگ عادات کریمہ لاریدین بیر ی بول ایردی کہ قچان
 بیر طرف سفر قیلیمکچی بولسه لار والدہ لار یئر اورمالا ریدہ قرعہ تاشلا تور ایردی یلار کیم ینگ
 تامیغہ سفر قرعہ سی چیقسه اوشال ذات نے ہمراہ آلوب کیتور ایروی یلار اتفا قابونبی المصطلق غزاتے
 ده والدہ میز حضرت عائشہ رضی اللہ عنہا ہمراہ بولوب قالدی یلار بو جناب بدن لاری آرزین وزن
 لاری یگیل بیر ذات ایردی یلار وقتیلد مسلمانلار بو غزات دین فارغ بولوب مدینہ غہ روانہ بولدی یلار
 بول ادستیدہ مدینہ غہ یقین بیر یغہ آرزاع آرام آلمک اوچون توشدی یلار کچقرون کیر وپ
 قالغان ایردے بیر آرزاحت آغان دین کین تیز دین یوروب کیتدی یلار بولار اوشال یغہ
 توشکان وقتلاریدہ آنہ میز حضرت عائشہ رضی اللہ عنہا حاجت لاری اوچون قافلہ دین بیر آرز
 اوزاع راغ کیتوب ایردی یلار اتفا قاتیموب کیلوب تورگان لاریدہ بولونلاریدہ گی تا قینچا قلاری
 اوزولوب دانہ لاری ساچیلیب کیتدی لار نے تورپلاب آلوب اوزجا یلار یغہ کیلسہ لار ایچکیم اول
 بیرده قالمادور قافلہ جناب کیتوبدولار لار حضرت عائشہ رضی اللہ عنہا نے اوز کجاده لاریدہ
 آرام ده لار دیب فہلاب کجا وہ لارینی توبہ غہ یو کلاب کیتہ بیروب دور لار حضرت عائشہ بو حالنی

کورگان او شمال یردین قیمرلامای انتظار ده اولتوردیلار که جناب رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم کجا
 ده ده یوقلیک لارین بیلگان البته آدم بیاروب آندوروب کیتولار شول فکرده تورگانلار یدہ بر
 طرفدین صفدان بن المعطل السلمی نام صحابی کیلوب قالدیلار کورویلار که حضرت ام المومنین
 عائشہ اولداری تنہا اولتوروب دورلا اول کیشی و هشتیلاندی لار تویہ دین توشوب والدہ
 محترمہ غلین کیلتوروب مینسونلار ویدی لارا اولداری قاچوب توردی لار حضرت والدہ
 منیگلانلار یدین کسین تویہ نیر گیشی او شلاب پیاده مدینہ طرفیغہ روانہ بولدیلار شکر
 لار دین بیر آز کسین بولار هم مدینہ غہ داخل بولدیلار بو حالنی کورگانلار ایچلار یدہ منافق
 لار فرصتی غنیمت تاپوب والدہ مینر حقلار یدہ تہمت لار غہ مشغول بولدیلار بعضی سادہ مسلمانلار
 هم بلیمای لار سوز لار یغہ آلداندیلار آنہ مینر حضرت عائشہ رضی اللہ عنہا بوسفر دین
 قاتیب یقین بیرای بیار و خستہ بولدیلار جا یلار یدین تور آما دیلار بواورتا و تہمت واقعہ
 سی مدینہ ده بیر آذ زور ایدی و بو واقعہ نے حضرت والدہ دین محققی تور لار گان ایردے حضرت
 رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم شریفہ لاری حضرت عائشہ بیار بولسه لار کوب التفاتلار قیلور ایردیلار
 شیرین شیرین سوزلار ایله احوال لارین تیز تیز سوراب ولداریک قیلور ایردیلار بودفعہ
 اولکیدیگ التفات قیلما دیلار آلدیلار یغہ کیرگانلار یدہ نچوک سینر لار دیب گنه قولور ایردیلار
 بو حالنی کورگان حضرت عائشہ رضی اللہ عنہا آتہ لارین اولداریغہ باروب تورمک اوچون اذن
 سورادیلار حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم اذن بیردیلار باروب آتہ لارین اولداریغہ
 یاتدیلار التفاتہ بیر کیچ حضرت عائشہ ام مسطح ناملیک خاتون بیلہ برابر اویدن چیقدیلار کیتوب
 تورگانلار یدہ ام مسطح قاقیلدیلار آغیر لار یدین مسطح هلاک بولسون و یگان سوز چیقوب کتیدی
 بوسوز نے ایشتیگان حضرت عائشہ کوب خفہ بولدیلار نہ اوچون بیر بدری مهاجر صحابی
 حقلار یدہ مونداندا دیدیننگ دیدیلار ام مسطح دیدی ای عائشہ مسطح گستاخلیک دین خیر
 نیگیه یوقدوری حقیقتده حضرت عائشہ مدینہ ده بولوب تورگان سوزلار دین ییچ بیر خبر

لاری یوق ایردے کیسے ام مسطح واقعہ نے تمام سوزلاب ایردے بو خبر لار نے ایشیگانج حضرت عائشہ نینگ درد لاری نہ زیادہ بولدی کچی و کوندوز تو ختامائی یغلادیلار کیسے جناب رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم مدینہ خلعین حرم غمہ جمع قبیلہ وروب خطبہ او تو دیلار خداغہ حمد و ثنا دین کیسے دیدیلار ای برادر لار لار لار نینگیز وہ بیر جماعہ پیدا بولوب منگاکوب آزار بیر باشلا دیلار اہلیم حصہ بہستان سوزلارین تارقات دیلار تاحق نسبتلار بیر دیلار من اللہ تعالیٰ نامی غمہ قسم یاد ایتوب دیر من کہ من اوز اہل لار بیدین خیر دین باشقہ بیر نرسہ نے بیلمادیم تہمتی لار بیر آدم حقیقہ تہمت قبیلور لار کہ من قسم بیلہ ایننگ پاکدا من بیر انسان ایکانلیکین اثبات ایتور من اول بیچارہ قچان مینگ ادیلار بیدین بیر لغہ کیرسہ من بیلہ برابر کیر ورتنہا ہرگز کیر ماس

مدینہ دہ بو بہستان سوز نے تارقاتوچی لار نینگ باشلیغ لاری عبد اللہ بن ابی بن سلول مسطح بن اثاشہ حسان بن ثابت و حنتہ بنت جحش ایر دیلار حال بوکہ بوذات نینگ ہمیشہ لاری زینب بنت جحش رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم نینگ خانوتلاری ایر دیلار حضرت زینب اوز لاری حضرت عائشہ حق لاریدہ ہیچ بیر سوز قبیلما دیلار بو واقعہ مسلمانلار اورتالار لغہ نہایتدہ بیوک بیر فتنہ پیدا قبیلکچی ایردے لیکن اللہ تعالیٰ اوز فضل و کرمی ایلہ الحمد للہ لار نے یمان نتیجہ دین سقلاب قالدے کیسے آسمان دین حضرت عائشہ رضی اللہ عنہا نینگ پاک لیک لاری اوچون بو بیر نیچ آیات قرعہ انیہ نازل بولدے اِنَّ الَّذِیْنَ جَادُّوْا بِالْاَفْکِ عَصَبَةٌ مِّنْکُمْ لَا تَحْسِبُوْهُ شَرًّا لَّکُمْ بَلْ هُوَ خَيْرٌ لَّکُمْ لِکُلِّ اَمْرِءٍ مِّنْهُمْ مَّا کَتَبَ مِنَ الْاَثَمِ الَّذِیْ تَوْتٰی کِبْرًا لَا مِنْهُمْ لَهٗ عَذَابٌ عَظِیْمٌ۔ یعنی تحقیق اول ذاتلار یکہ بو بہستان نے کیلتور دیلار اوز لار نینگیز دین بیر جماعہ دور لار سیرلار نے اوز لار نینگیز اوچون یمان گمان قبیلمنگ لار بلکہ اول سیرلار اوچون بخشی راغداور ہر بیر کیشی اوچون لار دین بار دور اول مقدار گناہ کہ کسب قبیلو بدورو اول ذاتیکہ کوتار و بدور ایننگ بیوک حصہ سین لار دین بار دور لار اوچون بیوک عذاب۔

کین حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم غمہ چیقوب خلق غمہ خطبہ او قود یلار دہتا نی لار حطلمہ بدہ نازل بولغان آیت لار نے الارغہ اوقوب ایشتی دور دیلار کین امر قیلد یلار مسطرح غمہ و حسان غمہ و حمنہ غمہ داوردسون دیدیلار حد اور ولدے رضی اللہ تعالیٰ عنہم اجمعین

صلح حدیبیہ و بیعتہ الرضوان واقعی

بجرت ینگ آلتنی سنہ سی جناب رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم عمرہ نیتی دہ مدینہ دین مکہ طرفینہ روانہ بولد یلار قصد لاری عمرہ قیلوب قاتیمک ایردی اوروش ارادہ سی دل لاریدہ یوق ایردے اینگ اوچون احرام غمہ داخل بولد یلار قربانیک جانور لاری برابر آند یلار تاک خلق باشقہ گمان قیلما سون وقتیکہ حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم عسفان غمہ بتدی یلار اول یردہ بشر بن سفیان الکعبی ایلا ملاقات بولوندی اول دیدی یار رسول اللہ قریش جماعہ سی جناب لارین مدینہ دین چیقغان خبر لارین ایشتیوب کوب کتہ تیار کر لیک قیلوب لورد بدر لار حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم دیدیلار قریش جماعہ سین حال غمہ افسوس کہ لوزار نے اوروش خلاص قیلدی صونگرہ دیدیلار بیرار کیشے پیدا بولوری کہ بیر لار نے الار یوق بولدین باشقہ مکہ غمہ آلوب بارسہ بوسوز نے ایشتیگاج اسلم جماعہ سیدین بیر کیشے بولار غمہ رہبر بولوب باشلاب نینتہ المراد یگان بیر جای دین آلوب چیقدی او شال یردہ حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم توختا دیلار صحابہ لار غمہ شول یرغہ تو شمکفہ امر بریدیلار ہمسہ لاری اول یرغہ تو شدیلار

جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم بیر آزارام آلوب ایردی لار خزاعہ قبیلہ سیدین بدیل بن ورقاء و خزای بیر نیچہ آدم لار ایله برابر کیلوب حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم دین بوو قتہ کیلیشلارین سببی نے سوردیلار جواب بریدیلار کہ بیر لار کعبہ شریف ینگ زیا رت لاری اوچون کیلدوک و حرب نیتی دہ کیلما دوک بوخبر قریش غمہ بتدی لیکن شوندا غمہ بولسہ مہم مکہ غمہ

اجازت پر ماویہ یار رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم نینگ بوجہ حالہ کیر شیلارین اوزر حقلا ریدہ تو مقین
دعار بیلدیلار۔

کیس قریش کتہ لاری پے در پے ایچی یباریب تور دیلار کہ اگر رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم
مکہ غه کیروب قالسه لارا البتہ محاربہ بولور و ایننگ نتیجہ سیدہ قرین لار بولوب بونینگ غا قبتی
خراب بولور کین حضرت نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم جناب عمر رضی اللہ عنہ نے لارا قاشلاریغہ
مفاهمہ اوچون یبار مکی بولدی یار حضرت عمر غدر لاری بیان قیلغاندین کین جناب عثمان رضی اللہ
عنه نے یبار دیلار قریش اول جناب نے او شلاب قالدیلار مسلمانلار اور تالاریدہ حضرت
عثمان نے اولدور ولدی دیب شہرت بولدی۔

بیعة الرضوان واقعی

وقتیکہ حضرت رسول اللہ علیہ وسلم جناب عثمان رضی اللہ عنہ بنیاد اولدور ولدی یار ویگان
خبر لارنی اشتیدیلار مرحمت قیلدی یار کہ ایمدی قریش ایله اوروشاری کیتما بیز صونگوہ مسلمانلار نے
بیر درخت آستیفه چاقیر دیلار ہمہ لاریدین محاربہ اوچون بیعت آلدیلار نیکن از مدت ایچنده
خبر کیلدی کہ حضرت عثمان نے اولدور ما بدور لار سلامت بار ایگانلار کین قریش جماعت سی غه
خبر تیدیکه رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم اوروش اوچون تیار گریک قیلماکہ لارا اوزر ظفلا
ریدین سهیل بن عمرو نے خدمتلا ریغہ وکیل قیلوب یبار ویلار دیدیلار کہ سن باروب محمد ایله صلح قیلوب
قاتیگیل لیکن بوسنه مکہ شہه کیر مکغه اجازت بیرماگیل دیدیلار جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم
اوزا قدین کور دیلار کہ سهیل بن عمرو کیلوب تور و بدور دیدیلار کہ قریش صلح غه طالب بولوب دورده
بو آدم نے یبار مس ایردی کین ہر ایک لارین اور تالاریدہ صلح گفتگوسی جاری بولدی بولدی
مسئلہ بعض مسلمانلار غه کوب آغور کور ولدی۔

مصالح شرطاری

(۱) قریش ایلہ مسلمان لارا اور تالاریدہ اون سنہ اوروش توختا تیلور بوایشنا
دہ ہر ایچی طرف آد ملاری امن داماندا بولور لار بیر بیر لاریغہ حملہ و هجوم
قیلما سملار۔

(۲) مسلمان لار طرفلاریغہ قریش طرفیدین کیم کیلسہ آنے قریش غہ قاتیار یلور
و مسلمان لار طرفلاریدین قریش طرفہ کیم کیلسہ آنے قاتیار و ب بیر مکفہ قریش
جبور ایمسدور۔

(۳) ہر کیم اوز اوزلیغہ شمار ددر خواہلا سہ محمد خلیف السلام طرفلاریغہ اولوب
اولکیشے ایلہ معاہدہ ایتہ آلور دخواہلا سہ قریش طرفہ اوتوب الارا ایلہ معاہدہ
ایتہ آلور۔

(۴) مسلمانلار بوسنہ مدینہ غہ قاتیموب کیتور لار مکہ غہ کیر ما سملار کیلار سنہ عمرہ قضا
سی اوچون کیلور لارا اندہ قریش جامعہ سے مکہ نے بوشا توب قویور لار مسلمانلار
قول لاریدہ سلاح بولماس فقط قیلچ لاری بولور لیکن خلاف ایچسده بولور و
کمان لاری بولور۔

حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم قریش و کیلی سہیل بن عمرو ایلہ صلح شرط لارین یازو
شوب کور کمان ساعشلاریدہ یکا یک سہیل نینگ اوغلی ابو جندل ایاغلاریدہ کیشان کور کمان حال
وہ قریش بندر یخانہ سیدین قاجوب حیقوب کیلوب قالدے اوشال کونلار دہ مسلمانلار جناب
رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم نے کور کمان تو شلاریغہ اعتماد ایتوب مکہ البتہ فتح بولور و یگان
امیدوہ چیقغان ایر دیلار صلح واقع سین کوروب نہایتہ بیوک تشوش غہ تو شوب قانغان
یر دیلار شول حالده سہیل اور نیدین توروب باروب اوغلی ابو جندل نے بوزلیغہ اور دے

ادریں تو تو بیا تو روب قیتغ سیلکیدے قریش غہ قاتیا روب بہار مک او چون انے زور سید
 سو درادے بو حالده ابو جندل بار آداری ایله فریاد قیلدیکه ای مسلمانلار من بیسہ کافر لار
 قول لاریعتہ تا بشور ولود منی الار منی دیمدین چتقار مک او چون عذاب بیرسہ لاریسیر لار
 راضی بو لور سیر لاری م

ایننگ فریادین ایشینگان مسلمان لارده طاقت قالمادے الار یننگ غضب

لاری بیسہ زیادہ بولدے

لیکن حضرت رسول عظم صلی اللہ علیہ وسلم جواب بیروب دیدیلار ای ابو جندل صبر
 نیل اللہ تعالیٰ یننگ ثوابیدین امیدوار بول اللہ تعالیٰ آز کونکرده تنگدین کی تا چارو
 نظوم مسلمان لار غہ آزدیک و خاطر جمعلیک نصیب اینور سیر لار بو کون بو قریش جماعہ سے
 ایله معاہدہ توردوک بیر سیر غہ اللہ تعالیٰ عہدی ایله اتفاقیامر یازوب سوز بیردوک اییدی
 سیر لار سیرگان سوز دیمیز غہ خلاف ولے وفالیک قیلایمیز کیمین صلح شرطلاری نے یازوب
 بولغان ہر ایک طرفدین بوک لار قول قویدی لاری کیمین جناب رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم
 توروب اوز قریبائیک لاری نے سویدیلار کیمین سا چلارینی آلدور دیدیلار بو حالنی کورگان
 مسلمانلار ہم رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم غہ متابعت قیلدیلار صونگرہ یول اثناسیدہ مکہ ایله مدینہ
 اورتا لاریدہ سورہ انا فتحنا نازل بولدے دشول سورہ دہ حدیثہ قصہ سی و بیعتہ
 المرصوان واقعہ سے بیان ایتولرے۔

حدیث سیدہ حمی دین کیمین مکہ دہ فالغان ناتوان مسلمان لر غہ کیلگان حال لار

وقتیکہ حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم مدینہ غہ قایتوب کیلدیلار آرقہ لاریدین ابو
 بصیر نام سیر ذات مکہ جلیخانہ سیدین قاپچوب مدینہ غہ رسالتنا صلی اللہ علیہ وسلم خدمت لاریعتہ حاضر
 بولدی بو جناب آرقہ سیدین ازہر بن عبدعوف احنس بن شریق رسول اللہ صلی اللہ علیہ

تلا ریغہ بنی عامرین بیکیتی خط ایہ بیار دیلا خطہ ابو بصیر نے شول کنٹی ایہ قاتبار دب
 باریشلار بنی التماس ای تو دور دلا جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم ابو بصیر غہ دیدیلا۔ ای
 ابو بصیر خرننگ پزلار مشرک لار غہ عہد بر گاندور میز و بیز نینگ و نیمز دہ بے عہد نیک
 بو قدور اللہ تعالیٰ سنگا دباشقہ سن کی براد لارینگہ آذ کوزدہ کشایش عطا قیلور ایمدی
 سن بو آدم ایہ برار قومنگ حضور ریغہ بارگیل۔

ابو بصیر دیک یا رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم منی الارغہ قاتبار سد لار و ریغہ نقصان
 برور لار رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم بارگیل دیدیلا ابو بصیر رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم
 امر لار ریغہ اطاعت قیلوب کیلکان آدم ایہ برابر مدینہ دین جو ناریلا زور و الخلیفہ غہ نیکانہ بر دیوار غہ
 سویا نوب اولتور دیلا ہر لاری عامری و ایننگ بولد اشے ہم اولتور دیلا کیین ابو بصیر عامر غہ
 قراب دیدیلا زور لو نگہ کی قیلچینگ اذ کور دور می عامری دیدی آدمی نیز دور ابو بصیر کور سام
 بو ہور می دیدی لار عامری دیدی قیلچیم اذ کور دور کورینگ کور ونگ دیدی ابو بصیر آہستہ
 قیلچینی قولغہ آدری غلا فیدین چقاروب عامری نینگ اذ ریغہ حملہ قیلوب لمحظہ وہ نے اولدور
 دیلا یا نینہ کی آدم بونے کوروب قاپوب کتیدی تو عزی رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم خدمت لار ریغہ باروب
 واقعہ نے عرض ایتدی آرقہ دین ابو بصیر ہم کیلدی بوینی دہ کی قیلچینی تا قوب آلو برور دیدی
 ای رسول اللہ سبز عہد نینگ غہ وفا قیلید نینگر و منی الارغہ تا بشور دینگیز خدا سبز نے مسئولیت دین
 قولقازدی لیکن من دینے پا کال بولوشینی خواہلا ما دیم و از و منی الارغہ مسخرہ قیلوب بر ما دیم
 دیب حضور نبوی دین چقیوب دریا بولے دہ ہمیں نام مقام غہ تیوب اول یردہ اقامت اخلتبار
 ایتدی بو مقام شام یولیدہ ایردے کیین مکہ دہ کی مسلمان لار غہ ابو بصیر واقعہ سے ایشیلدی لار
 آہستہ آہستہ نینگ قاشیغہ نو پلان دیلا عد دلاری تیشغہ تیدی بیز منظم جمعیت بولد دیلا اولکان کیمکان
 قافلہ لار نے تالاب تور دیلا آدم لارین اولدوروب تور دیلا مقصد قریش جماعہ سے اوچون حیثت
 لارین خطر غہ نوشور دیلا آخر قریش جماعہ سے رسول اللہ غہ مرحمت ایتوب و جماعہ نے مدینہ آیشیلارین

اندلائی جا ایتیلار حضرت رسول مقبول صلی اللہ علیہ وسلم لارے مدینہ غمہ چاقیردب آلدیلار بوقتہ پرسیاہ سیدہ
معاذہ شمر طلار دین پیر مہم شرط منسوخ بولدے کین مسلمان لار بیلدیلار کہ جو بیبہ دہ گی
صلح حقیقتہ مسلمان لار فائدہ لاریغہ و لغان صلح ایکان

پادشاہ لارنا طلار یغہ خط لاریاریش واقعہ لارے

آنتنجی سنہ ہجریرہ آخر لاریغہ حد بیبہ واقعہ سیدین فارغ بولوندی و قریش
لار طر فللیدین خاطر جمعلیک حاصل بولدے کین حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ و
سلم پادشاہ لار نے دین اسلام غمہ داخل بولوش لارے اوچون دعوت لاریبار مک
خصوصی دہ فکر عمیق دہ بولدیلار ایننگ اوچون پیر عدد مہر اویدور دیلار تاکہ پیر پیر
پادشاہ نامی غمہ بیباریلگان مکتوب مبارک دہ اسم شریعت لاری و نشا نلاری بولسون
بومہر کوموش اوزوگ کوزیدہ ایردے انکا (محمد رسول اللہ) یازیلگان ایردی

قیصر روم نامی غمہ مکتوب

حضرت رسول اعظم صلی اللہ علیہ وسلم جناب و حنیئہ البکلی قول لاریغہ پیر عدد مکتوب
بیروپ قیصر روم طر قیصر یار ویلار و ارشاد قیصر یلار کہ بو مکتوبہنی لبصری امیر لغیہ تیکوز لوسون
وامیر پادشاہ غمہ تیکوز لوسون کتاب یننگ صورتی بو ایردے

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

محمد بن عبد اللہ طر قیصر دین روم پادشاہی طر قبل غمہ

سلام توغری بولدہ بورگوچی غمہ سلام دین صونگ من سنی اسلام دینی غمہ دعوت
ایتور من مسلمان بول عذاب دین نجات تا پورسن اللہ تعالی سنگا ایکی حصہ اجر پیرور اگر
سن قبول اینما سنگ اول حالہ تمام ایکینی لار گنا طلار کی سنگا بولور

ای کتابی لاریسز لار و پیز لار اور نامزده مشترک بر عقیده او مستنده جمع بولایلوک یعنی
خدا دین باشقہ غدا عبادت قبلہ مایلیک و باشقہ نے انکا شریک ای مایلیک و بعضر بعضر نے
خدا نے قولوب رب سیمایلیک اگر باشقہ لار یوز او گور سہ لار ای مسلمانلار سیز لار سیز لار و
میزوب شہادت بر نیگ لار

ابوسفیان پننگ ہرقل ایلم بولغان صحبتی

روم پادشاہی ہرقل قولیغہ حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم مکتوب لاری یتوب
مطالعہ قیلغان دین کیمین قاشیدہ برابر یورگوچی یاران لاریغہ دیدی باقیننگ لار عربستان
دین کیلگانلار ایچپدرہ خالص عرب بولسہ من اندین بونگی بنی حفلا رندہ بعض ضروری
نرسہ لار نے سوراب کورامی

اتفاقا اوشال کونلارده مکہ دین ابوسفیان برینچہ احبابی ایلم شام غہ بارگان
ایردے حکومت طرفدین انکا و ہمراہ لاریغہ قدس شریف دہ پادشاہ ایلم کورو
شمکہ دعوت بریلدی وقتیکہ لار حضور لیغہ بار دیلار ہرقل ابوسفیان دین بوموال لاریغہ قیلدی

ہرقل - بونی نسب لاری سیزده پنجو کورو م

ابوسفیان - اول کیشی بیزده نسبی شریف بیزد اتدور

ہرقل - سیز لارده موندین ایلگاری سچکیم نبوت دعوا قیلغانی م

ابوسفیان - یوق - ہرقل - بوذات بود عوادین ایلگاری سچ بولغان سوز قیلغان

منی م - ابوسفیان - یوق

ہرقل - بونی بابا لاریدہ پادشاہ اولکامنی م

ابوسفیان - یوق

ہرقل - بونی غدا اولوغ لاتابع بولمکده می یا کہ ناتوان لار م

ابوسفیان - ناتوان لارا ایرگاشمکده لار

هرقل - تابع لاری کو پائیکده می یاکم بولمکده

ابوسفیان - کو پائیکده لار

هرقل - عهدی غه وفا قیلوری یا خیانت قیلوری م

ابوسفیان - خیانت قیلوس بیزو کونده معاہدہ قیلغانندور میز بیلا سمیز وفا اتوری

یاغد قیلوری

هرقل - اورتالار نیگزده محاربہ ہم بولدی م

ابوسفیان - آری بولدی

هرقل - حرب لار نیگز نیمہ نتیجہ پرور م

ابوسفیان - گاہا بیز غالب کیلور میز و گاہا اول غالب کیلور

هرقل - اول نبی سیز لار نے نیمہ غه بولور در

ابوسفیان - نبی دیر کہ یلغوز خدا غه بندہ لیک قیلینگ لار و باشقہ نے الگا شریک

ایمینگ لار و بابا لار میز معبود لار لیخہ عبادتدین منع اتور و نماز غه

دراستلیک و پاکلیک و وفا غه و امینلیک بولور در

هرقل - سنین سوال قیلیم کہ بونشی نبی پخو کرد سن دینیک اول نبی شریف بیریستی

دور البتہ نبی اور قومیدین نسبده اولوغ بولور سوال قیلیم کہ اندین اول ہم بیز

کیشی دعوانے قیلاندر می م سن دیدینگ موندین ایلگاری و هیچ وقت

بچکیشی بود دعوانے قیلاندر اگر موندین مقدم بیریستی شول دعوانے قیلغان بولنگانده

سن دیر ایردیم بو آدم ہم او شال کیشی غه قیلدر ایتوم بولنے کوروب کتدی توغری رسول پچ و بیلغان سوز

سادر بولغاندر می م سن دیدینگ یوق البتہ خلق غه بیلغان سوز لامغان پزدات خدا غه البتہ بیلغان

دین پر سوز کے نسبت بیز اس سوال قیلیم کہ بابا لار بیز پادشاہ اولکاندر می م سن دیدینگ

یوق اگر بابا لاریدہ پادشاہ اوتکان بولسہ ایردی من بونے پادشاہ لیک گداہی دیب ییلور ایردیم سوال
 قیلدیم قوم نینگ اولوغلاری ایرگاشمکدہ لاری یا ناتوان لاری ؟ سن دیدیننگ ضعیف و
 ناتوان لاری ایرگاشمکدہ لار حقیقتدہ پیغمبر لارغہ ناتوان ضعیف لاری ایرگاشمکدہ لار سوال قیلدیم کہ
 ایرگاشمکانلار زیادہ بولمکدہ لاری یا کہ آزایمکدہ لاری ؟ سن جواب دیدیننگ کوپایمکدہ لار حقیقتدہ
 ایمان شونداخ کوندین کولغہ زیادہ بولوب بارور سوال قیلدیم کہ مسلمان بولغانلار دین، سچکیم مرند
 بولورمی ؟ سن دیدیننگ کہ یوق البتہ ایمان لوری دل لارغہ جابلانسہ ہرگز غلاعدہ بولمس سوال قیلدیم
 کہ اوتانلار نینگیزدہ اوروش چوک نتیجہ پروہ ؟ سن دیدیننگ گاہا بیز غالب کیلور مزو گاہا اول غالب
 کیلور آری پیغمبر لارغہ ہر قسم آزمائش لار بولور لیکن خیر لیک عاقبت لارغہ بولور سوال قیلدیم کہ
 سیز لار سنے تبہ نرسہ غم بولور در ؟ سن دیدیننگ کازغہ دراست سوزہ لالکغہ دپاک تور لکغہ و دذاعہ
 و آمینلیکغہ بولور البتہ پیغمبر مودناخ اولوغ او صانغہ بولور و سایی ہی سن جزم بیلدیم کہ بوزانت
 نی دور لار و بوجناب یننگ ظہور ایشملار بدین خسویم بار ایردے لیکن سیز عربلار دین بولور
 دیگان گماندہ ایس ایردیم ای ابوسفیان اگر بولورگان بیانلار نینگ حق بولسہ اول ذات از کوندہ
 میننگ بولایکی قدیم تورگان یرنی کیلوب آلد اگر سن علا جین تالبسام خدمت لاریغہ توب بارور
 ایردیم ابوسفیان دیدور کہ ہرقل بیز لارغہ بوسوزنے قیلخان زمان بر طرفدین آواز لار بلسند
 بولدے و مجلس غلبہ غہ ایلاندی کین بیز لارغہ چیقاروب یبار دیلار اول یردین چیقخان
 زمان ابوسفیان دیدور کہ و اعجاز محمد نینگ ایشی شول قدرکتہ بولوب کیتو بدور کہ نبی
 اصفر پادشاہے ہم اندین تور توب قالو بدور

وقتیکہ ہرقل قدس دین حص غہ باروسی روم اولوغلارین ہر حجرہ غہ جمع قیلدی و ایشیک
 لارین یاپوردی و لارغہ دیدی کہ ای برادر لار اگر صد ایتغہ و ایکی دنیا فلاحی غہ راعب
 بولوب حکومتلار نینگ ثبات و سلامتی غہ طالب بولسنگیز لار منہ بولینگلی ظہور ایشکان نبی غہ ایمان
 کیتور و سیز لار و انکا بیعت قیلور سیز لار بوسوزنے ایشکان کہ لار ہمہ لاری اور دملار بدین توروسا

تو دین تیز دین قاپش مصلحتی غه اوندیلار کین دوازه لارینگ هم سین بند تا پدیلار کین هر قل
 دیدی من سیرلا، نینگ ایمانلار نیکیز نے سینا دیم اوزلار نیکیز نے امتحان اتیدیم بوسوز دین هم لاری خوش و
 راعنی بولدیلار بیچاره هر قل دنیا و حکومت نشاء سیدین مسلمان بولالمای محروم قالدی دنیا دین هم
 اوزین وهم رعیه لارین مسئولیتین خدا قاشیمغه آلوب کیتدی شوپچه لیک برایش قیلدیکه جناب
 دجیه رضی اللہ عنہ نے نہایتده بیر بخششی حالده احترام ایله مدینه غه جوماتدی۔

انین کین حضرت نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم هر مملکت نینگ بیوک لاریغہ دعوت نامہ
 یباروب لار نے اسلام دینی غه چاقیر دیلار لار دین بعض لاری مسلمان بولدیلار و بعض لاری نہایتده
 بے ادبلیک ایله جواب قیلدیلار و بعض لاری مسلمان بولماسه لار هم نہایتده شرافت ایله جواب
 کوندور دیلار و حسن معامله ده بولدیلار۔

خبر غزواتی

خبر شهری مدینه نینگ شام طرفلاریده ادرچ منزل لیک پر مقام دور بو شهر یهو دلار ایله آباد
 بولوب ادرانیغہ مستحکم نیچہ قلعہ بنا قیلولغان ایردے یهودی لارینگ اعتماد لاری شول مستحکم
 قلعہ لاری غه زیاده ایردے ایننگ ادرچون تام بے فکر ایردیلار سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم
 حدیبیہ واقعہ سیدین مدینه غه قایتیب کیلوب بیر آمی هم آرام آغانلاری لوق ایردے یگایک
 خبر لار تارقالدے که خبر یهو دلار مدینه غه حمله و هجوم قیلیمک ادرچون بیوک تیارگر لیک کوروب تور و بدور
 لار تمکن دور که آنوکونلار ده بیر دین حمله قیلسه لار خندق ادروشید کورگان شکست در سوالیک لارین انتقامین
 آلسه حتی لار غطفان قبیلہ سیدین تورت مینگ حربی نوجوان بہادر لار نے هم اوز لاری ایله محنیال
 قیلوب آلودور لارا لاریله شونداغ معاہدہ توز و بدور لار که اگر مدینه نے آلسه لار خبر نینگ سب لیک
 حاصلاتین یرمی غطفان لیک لار غه ہمیشہ بیر یلوب تور و مسلمان لار موندین اول دشمن لار محاصره لاریده
 قالیش اذیتین اتراب دخنق ادروشیدہ بحر بہ قلیغان ایردیلار اول واقعہ ہنوز

جناب لاریدین چیقان یوق ایردے ایننگ اوچون تمام مسلمانلار دشمن نے مدینہ گاکیلشدین اول
آلدینی آلمکنی بالاقفاق مناسب کوردیلار

جناب رسول عظیم صلی اللہ علیہ وسلم بوغزات ده فقط شمول جماعه اصحاب نے ہمراہ آیلار
کہ الا حفلا ریدہ سورہ فتح ایننگ تقدیر صلی اللہ عن المؤمنین اذ یبایعونک تحت الشجرۃ
فعلیم ما فی قلوبہم آیتی نازل بولغان ایردی والارغم وعدکم اللہ مغایم کثارتہ تاخذونہا
آیتی ایلم بشارت بیرلیگان ایردے الازیننگ تعدادلاری بیرمینگ تورت یوز عدد ایردے
ایچاریدہ ایک یوز نفر آتیلنغ لاری عم بار ایردے بولشکرده بیرمہ عدد خاتون صحابہ لایم بار ایردی
لار بولار نے ہماردیرہ وار صحابہ لار دین خبر آلمک اوچون خدمت لاری غم آولغان ایردے ۔

اسلام لشکری مدینہ دین تینچی سندہ ہجرت محرم وہ جو ناب کچقردن خیر حد دلیغہ داخل بولمہ
یلار معرکہ اوچون شونداغ بیر مقام نے اختیار ایتدیلار کہ اول بیر اهل خیر ملیہ بنی غطفان اولار
ده ایردے بولمہ بیر نینگ فائدہ سی شمول بولدیکہ خیر یہ بود لاریغہ مدد بیرمک اوچون بولمہ
چیقان غطفان ہاند لاری لشکر اسلام نے یولدہ کوردوب آہنہ گتہ آرقہ لاریغہ قایتیب کیتدیلا حضرت رسول
اکرم صلی اللہ علیہ وسلم شمول مقام نے لشکر نینگ حربی مرکزی بولسون دیر حکیم بر دیلا رھر طرفت عسکر
لار شمول بیر دینج ایتیلور ایردیلا تمام احکام وانظما لار شمول بیر دین صادر بولور ایردی مسلمانلار
شمول بیرغہ فی الحال بیر مسجد تیار قیوب آلدیلار تاکہ بیر طرف دین محاربہ دیکینی طرف دین تیننغ اسلام
وظیفہ لاری انجام تالسون سیدنا عثمان رضی اللہ عنہ شمول مرکز نینگ مسئول مدیری تعیین
ایتولدیلا لشکر نینگ مندرہ سیغہ جناب سیدنا عثمانہ ومیمہ سیغہ حضرت امیر المؤمنین عمر رضی اللہ
عنہ سردار تعیین قیلور دیلا خیر مملکتی نینگ استحقاقی اوچون اوننگ وصول طرف دین ادن
زیر دست قلعہ بنا قیلور لغان ایردی ہر قلعہ ده مینگ عدد نہایتہ تجربہ ایک جنگی ماہر لار
تورور ایردیلا بولقلہ لار سلسلہ سی اوچ مجموعہ بولونوب بیر بیر دین ملاحظہ ایردے بیرنجی مجموعہ نے
نظاہ فور عالماری و سبور ایردے اندھ حصن ناعم حصن الصعب حصن قلہ دیکان قلعہ لار بار ایردے

اپنی مجموعہ نے شوق تو زانلاری دیلیوب اندہ حصن ابی و حصن برسی دیگان قورغان لاری ابرو
 اوچوچی مجموعہ نے حصن قورص و حصن و طبع و حصن سلام دیری دیلا رابل سیرت دین بعضیلاری بوقلف
 لارینگ عددین آلتی یاتی عدد دیدر لار

صحاب کرام دین جناب محمود بن مسلمہ رضی اللہ عنہ نے حملہ قبیلوچی لشکر لازغہ سردار تعین ایتولدی حضرت
 رسول اعظم صلی اللہ علیہ وسلم ذات اقدس لاری ہم شول جاء نہ قوشولدیلا راجماعہ ہمہ دین مقدم لظافہ
 قورغانلاریغہ حملہ شروع قیلدیلا راجماعہ ہمہ دین مقدم لظافہ
 مسلمہ رضی اللہ عنہ پیش کو نچو بر ابر پے در پے حملہ قیلوب تور دیلا لیکن قلعہ فتح ایتولمادی
 بشیخی کون هو الیبیب کتکان سبب دین قلعہ آستیدہ بیدیا رسلیہ آزارق آرام آلمک قصدید
 یاقوب ایردیلا رکانہ نام بیر یہودی تیغہ دین بیرکتہ تاشنی تیغہ لاریغہ تاشلاب ایردے
 اندین اول جناب شہید بولدیلا راولا لاری محمد بن مسلمہ لشکر اختیارین اوز قول لاریغہ آلوب
 نہایتہ اولوغ محاربہ قیلدیلا راجماعہ ہمہ دین مقدم لظافہ
 زار لارین تمام کیسوب تاشلاسون چونکہ لاریغہ بیر عدد خرمادہ خستلاری بیر فرزند بزر بید
 محبوب درغوب ایردے بو تدبیر الیہ قلعہ ایچیدہ کیلا راعہ البتہ آغیر شکست بیرلیکان بولور جناب
 یننگ بولاسی لاریغہ عمل قیلونیب بیر موخہ خرمادہ خستلاری کیسیلوب ایردی حضرت ابوبکر سید عالم
 صلی اللہ علیہ وسلم خدمت اقدس لاریغہ کیلوب دیدیلار کہ یا رسول اللہ بوعلاقہ البتہ مسلمانلار قول
 لاریغہ فتح ایتولیشی محقق دونہ اوچون اوز قول لاریغہ ایلا اوز مال لاریغہ نے بر باد ایتورمز
 جناب رسول مقبول صلی اللہ علیہ وسلم غہ بولاسی مقبول کورولدے فی الحال محمد بن مسلمہ جناب لاریغہ
 دختلار نے کیسیلماسون دیب حکم بیاردیلد

شام وقتی وہ جناب محمد بن مسلمہ حضور نبوی صلی اللہ علیہ وسلم غہ حاضر بولوب برادر لاری
 محمود بن مسلمہ رضی اللہ عنہ یننگ شہادت قصد لارین اوزا غیز لاری ایلا بیان قیلدیلا رکیبن جناب
 رسالتاب صلی اللہ علیہ وسلم مرحمت قیلدیلا رکہ ایرتہ کونی ان شاء اللہ بولون لشکر ینگ پاشا

پیر قبلی شونداغ بیر انسان قولیف تابشورور من کہ اول کیشی خدانے در رسول خدانے دوست تو تور و خدا
در رسول صلی اللہ علیہ وسلم اول کیشی نے دوست تو تور لار اللہ تعالیٰ ایننگ قولیده بو ملکتنی فتح ایتور
جناب رسول مہربان صلی اللہ علیہ وسلم تیل لاریدین بو تریفنی ایشتیگان صحابہ کرام ایچلا ریدہ بار
بیوک بہادر ہار ہم لاری یو بشارتنی آملک آرزو سیتدہ بولدیلار

اوشال کیچہ بوتون لشکر نینگ پایلامک و سقلامک و طیفسی جناب سیدنا عمر رضی اللہ عنہ
نوبتلاری ایردے اول جناب بیر یہودیہنی تو توب حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم خدمتلا رعیتہ
کیلتور دیلار سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم ہتجد نازیفہ مشغول ایر دیلار نماز دین فارغ بولوب یہودی
نے سوزغہ سالدیلار یہودی زیدی اگر مسلمان لار منگا داہل دا اولادیم نمہ امان پیرسہ لار بیر موچہ حربی
رازلار نے بیان ایتور من حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم انکا امان وعدہ سینی بیر دیلار کین
یہودی خبر یہودی کہ لطاة تورغانی وہ گی یہود لار بو کیچہ اهل و اولاد لاری شق تورغانی غنیبار کد
لار و کام نقدینہ اسبابلارینی لطاة تورغانین ایچکاری طرفینہ دفن قیلمکہ ہلار منگا اوشال معتام
معلوم دور مسلمانلار لطاة قلعہ سینی آنسہ لذن اول یرنے کورسا توب بیورور من و ہم یہودی دیکہ
شق قلعہ سینی پرآستی وہ گی اویلار وہ قلعہ لار نے بوزا دورگان مہنجیق لار و باسنہ ہر قسم
اسباب لار قولو لگان دور تچان مسلمانلار شق قلعہ سینی ہم فتح ایتسہ لار اول اسبابلار
تورگان مخفی اویلار نے کورسا توب بیورور من

اوشال کیچہ اذتوب تانگ آتکا ندین کین سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم علی بن ابی
طالب فتنی دیب سور دیلار صحابہ لار دیدیلار کہ اول جناب کوز لاری آ عزیز ہمار یا تویدور لار
امر قیلدیلار آدم یاروب چاقروب کیلدی حضرت نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم ہر اکی کوز لاری ایچہ مبارک توفوک
لازمی سورکا دیلار فی الحال اکی کوز لاری اسپلیکے و زدم قالمادے و زدم قالمادے حضرت رسول
اللہ صلی اللہ علیہ وسلم ارشاد قیلدیلار یا علی بار فرزندیم خدا یولیدہ کافر لار ایلیہ جہاد ایلا
گیل وہ اول خلق نے اسلام و ایمان غہ دعوت بیرگیل قبول قیلما سہ لار اول حالہ جنگ

قبیل اکی علی پیر انسان سن سید بولوب مسلمان بولوب قالسه عالم عالم غنیمت آلفا نینگدین بولوب
 اقدور بولفرمان نبوی نے آلفان زمان جناب علی کرم اللہ وجہہ بولوش قیلدیلا رہم دین اول قلعہ
 نام طرفیغہ حملہ باشلا دیلا قلعہ مقابلی وہ میدان جنگ توزولدی سے یہود لار طرفلا بیدین مرتب
 نام پہلوان مبارزہ غنیمدی بولپلوان تنہا اوزینی مینگ بہادر برابریدہ کورد ایردے
 عرب عادیتجہ شعر لار اوقوب مبارز طلب قیلدی بول طرفدین جناب عامر بن الاکوئع مقابلی علی
 چیقدیلا لیکن اول کافر ایله مبارزہ ایتوب توروب شہید بولدیلا کین جناب سیدنا علی رضی
 اوزولدی میدان غنیمت بولوشدیلا بولوشی حملہ وہ شونداغ اوردیلا کہ قیلدیلا کی قانقابین و
 عامر بین کیسوب باشین ایکی بولوب گردن سے تیوب جا پلاندی کین برادری یا سر چیقدی
 انے سیدنا تیر رضی اللہ عنہ بولوشی حملہ وہ تفرغ کابیلاب تاشلا دیلا کین جناب علی
 کرم اللہ وجہہ عامر بولوشی حملہ عامر بولوشی حملہ اوکای توروب قلعہ یاہم فتح بولدی
 اوشال کون جناب جناب بن المنذر رضی اللہ عنہ محاصرہ لاریدہ تورگان قلعہ صعب
 اوچوچکی کون فتح ایتولدی بولوقلہ دین مسلمانلار غنیمت آلفا نینگدین یاغ زیون یاغی دگر
 کہ لار غنیمت توشدی لشکر اسلام ده آزدوق دباشقہ بولوشی لار آزا لیکان ایرشے الحمد للہ
 بولکچیلدی کونار بولدی شول قلعہ دین اوشوش اسباب لاری یہودی یا سوس خبر کی تولد
 کیلدی موندین بولکون ایلکاری نطاة قلعہ سی ہم فتح قیلونغان ایردے
 ایردی لوزیت قلعہ زیرید کیلدی مسلمانلار ہم لاری برابر لیکدہ اول قلعہ حملہ شروع
 قیلدیلا بولوقلہ بولوشی بلند لیکدہ ایردے زیر نام یہودی کوب بولک تدبیر ایله بولوشی
 ایردے حملہ قیلوب ایکی کون اوقان دین کین بولوشی اسلام لشکر لعیہ کیلدی دیدیکہ ای
 مسلمان لار بولوقلہ نے سیر لار آئی لار حملہ قیلنیکیز لار ہم فتح آیتہ آلماس سیر لار من سیر لار غنیمت
 راز نے بیان قیلور من بولوقلہ غنیمت سیر استی دین بولوشی واسطہ سی ایله کیلور اگر شول نا و نے
 بند قیلولند اول حالده ایچکاری غنیمت سیر لاری قالور یہودی لار ناچار بولوب قلعہ فتح ایتولنکن

دور ہوسوزنے ایشیتیکان زمان مسلمانوں کو لینی تو سدیلا ایچکا ریدہ گی یہود لاریچو
 بولوب تاشقاریچہ چقیوب اوروش قیلدیلا کیین مسلمانوں غالب کیلوب بوقلو نے ہم فتح
 ایتدیلا اندین فارغ بولوب حصن ابی طرفیغہ حملہ شروع قیلدیلا بوقلو وہ کیلا کوب شدتلیگ
 مدافعہ قیلدیلا لاریچلا ریدہ غزو ان نام لیک پر سپلوان بار ایردے میدان غہ چقیوب
 مبارز طلب قیلدیلا سیدنا مہاب رضی اللہ عنہ ایننگ روبروسینغہ بار دیلا لحظہ ایچندہ
 غزو ان ایننگ اوزنگ تولی کیسیلوب کیندی اوزی قلعہ طرفیغہ اوزینی آلدے حضرت مہاب
 ایننگ آرتہ سیدین تیوب باروب پاشتنہ سینغہ قیلدیلا سالدیلا رتاموری کیسیلوب پر عثم
 یقیلدیلا او شمال یردہ جہنم غہ روانہ بولدیلا۔

کیین قلعہ طرفین سینہ پر سپلوان میدان غہ چقیودی ایننگ مقابلہ غیر مسلمان
 چقیودی لیکن اول کافر تولیدہ شہید بولدی کیین جناب سیدنا ابودجانہ رضی اللہ عنہ میدان
 غہ توشیدیلا ہارگان نمان اول کافر نے ایشینی کام قیلدیلا بوحالی کوروب یہود لاریغہ برقم
 ہیبت پیدا بولدی تاشقاریچہ چقیغہ آلمادیلا کیین جناب ابودجانہ قلعہ طرفیغہ یوگوردیلا
 نعرہ تکبیر اٹیکان حال لاری وہ قلعہ دیوار یغہ یا پوشوپ اوزلارین تیغہ آلدیلا لحظہ ایچندہ
 قلعہ نے فتح ایتدیلا قلعہ وہ گی لازام قاجوب کیتدیلا مسلمان لاری قول لاریغہ کوب قومی دایچکی
 دلباس داسباب لاری غنیمت نوشتری کیین مسلمان لاری حصن البری غہ حملہ قیلدیلا
 بوقلو وہ بار یہور لاری مسلمان لاریغہ لاریین اوقلار و تاشقار بار اینین یا غدد دیلا
 مسلمان لاری مقابل لاریدہ برابر توردیلا آخر قلعہ دیوار لاریین منجلیق لاریلہ بوزوب
 قلعہ نے فتح ایتدیلا بول آخری قلعہ نے فتحی ایلہ گویا بون خیمبر مملکتی کامل فتح ایتولدی

خیمبر غزاتی وہ وقوع غہ کیلگان حادثہ لاری

بوغزات وہ مسلمانوں لاریین اول پیش نظر شہید بولدیلا وہ یہود لاریین توقسان اوچ نظر

اولدور و لیدلار و شول غزات وہ بیر یہودی خاتون حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم عہ
 زہر لالگان پایہ ہدیہ کیلٹور دی اندین جناب بیر لقمہ آلوب نینہ چیتاروب تا شلا دیلار چونکہ
 اندہ زہر بار لیگی معلوم بولدے جناب لبشر بن البراء رضی اللہ عنہ اندین بیگان ایر دیلار فی
 الحال وفات قیلدیلار یہودی خاتون نے جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم خدمتلاہین
 کیلٹور ولدے اندین حضرت سوال قیلدیلار جواب بیردیکہ من قصد ابوالیشنی قیلدیم دیدیم
 کہ اگر راست پیغمبر بولسہ ہر اثر قیلہ آلس و اگر باجانی بولسہ لہ ہم میر نجات تا پور میر
 کین حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم نے قویوب بیار دیلار

شول غزات تمام بولغان اندین کین حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم نبی نصیر جماعہ
 سین ایسی جی بنی اخطب قیزی صفیہ نے اذرنیکا علار لیغہ آلدیلار ہر ناری آزاد لیک لاری
 بولدے بولوغزات تمام بولوشے ایلہ جیش مملکتین جناب جعفر بن ابی طالب و ابوموسی الاشعری و
 قوم لاری قانیوب کیلدیلار جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم بولار نینگ قد و ملاریدین نہایتہ خوش
 اولدیلار سیدنا جعفر و والدہ میر حضرت ام حبیبہ رضی اللہ عنہا نے ہم عشتا ندین برابر آلوب
 کیلدیلار علین شول زمانہ ووسی لار یعنی حضرت ابوہریرہ و برادران لاری ہم مدینہ غہ کیلدیلار
 جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم لار غہ صلح ایلہ فتح ایبیلگان قلعه لار غنیمتلا ریدین بیر دیلار
 از فرصت ایچیدہ فدک دیباہ وادی القری یعنی مدینہ اطرافلاریدہ گی یہود مملکتلاری
 تمام مسلمان لار غہ تابع بولدی الحمد للہ

جناب سیدنا خالد بن الولید رضی اللہ عنہ نینگ اسلام لاری

خبر غزاتی دین کین اسلام او چون بیوک آفت و مہلک دشمن و کافر لار نینگ خطرناک
 جیش لارین سپہ سالار لاری بولغان بوادیچ ذات اوز اختیار لاری ایلہ اسلام دینین حق ایکا
 نیلین بیلوب مسلمان بولدیلار بیرنجی جناب خالد بن الولید یکنجی جناب عمرو بن العاص او چون

عثمان بن ابی طلحہ رضی اللہ عنہم حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم بولار یینگ اسلام طہریبین نہایتندہ
خوش بولدیلار جناب خالد غم ویدیلار الحمد للہ سن مسلمان بولدونگ اول جناب ویدیلار رسول اللہ
دعا قیلونلار اللہ تعالیٰ اولار لایغہ خلاف بولوب قیلگان گستاخلیک لاریمنی مغفرت قیلسون جناب
مرحمت قیلدیلا کہ اسلام اولدین ایلگاری اولکان حال لارنے یوقالوب بیارور

عمرۃ القضا

جناب رسالت مآب صلی اللہ علیہ وسلم حدیثیہ سلمی وین پر سنہ کیین اولکان سنہ سی مشرک
لار بسبب اولوب قیلہ اگنخان عمرہ لارین قضا سی اولچون مینہ منوره دین مکہ مکرمہ غم جو نادیلار بولور
مہجرت یینگ تینچی سنہ سی اولفقده آیی ده ایردی صحابہ لار دین اولکان سنہ عمرہ قیلہ آلامی قلاتیکان
ذاتلار بولور سنہ حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم ایله برابر کیتدیلا و قلیتکه قریش جماعہ سی
بولور نے ایشیدیلار ہم لاری معاہدہ شرط لایغہ مطابق مکہ فی خالی قیلوب بیر دیلا خلق
اولتا سیدہ محمد علیہ السلام واصحاب لاری نہایتندہ آچ و قینا لکان حامدہ لار دین تار
فاندیلار کبیر مسلمانلار حرم شریف غم کیرار وقت لار بیدہ بولون قریش صف تار تیب تماشا
قیلوب اولدیلا حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم مسجد غم کیرگان زمانلاری اولنگ قول
لارین احرام دین چیقار دیلا و ویدیلار اللہ تعالیٰ رحمتی غم داخل قیلسون شونلغ پیر انسان
نی کہ بولون کافر لار غم اولدین کو چلیک و بہادر کور سالتور کبیر کیلوب حجر اسودنی اولوب
بیز نیز لور دیلا تمام صحابہ لار ہم لاری ہم جناب غم اقتدار قیلوب تیز نیز لور دیلا راجح بارطون
شول کیفیتده قیلدیلا قالغان لارین آہستہ یوروب قیلدیلا بولطوافده جناب غم اللہ بن
دعا حمد رضی اللہ عنہ حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم اولدیلا بیدہ یوروب بلند آواند ایله اولد
مانی اولور ایلا لالہ اللہ وحدہ صدق وحدہ ونصر عبده داعتر جندہ و ہریم الاحزاب
غمدہ بولواقول الحمد للہ اولکان لوشلار بیدہ کورکان واقفہ نی اولدی ایردی اللہ تعالیٰ

نوشتلارین راست قیلوب کورساتدی مکہ مکرمه ده اوچکون تور دیلار چونکه حدیبیه صلیبی ده
 شونداغ شرط قیلولغان ایردی وشول سفر لاییده مکہ مکرمه ده والده میز حضرت میمونہ رضی
 اللہ عنہا نے اوزنکا عیالریغہ آلدیلار بوذات حمزه رضی اللہ عنہ یننگ خاتون لاری ایردیلا آنحضرت
 صلی اللہ علیہ وسلم یننگ آخری زوجه محترمه لاری شول ذات ایردیلار

فتح مکہ مکرمه

جناب رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم ہمیشہ مکہ مکرمه نے فتح اتیمک اوچون دل لاری بیقرار
 ایردی لیکن قریش ایله قیلغان معاہده لاری بونرسه غم مانع ایردی اتفاقاً بنی بکر ایله بنی خزاع
 اورنالا ییده جنجال بولدی بو یننگ سببی حدیبیه ده صلح بولغانده شرط قیلولغان ایردی
 کہ هرکیم جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم عقد وعہد لایغہ کیرچی بولسه کیرسون وهرکیم
 قریش عقد وعہد لایغہ کیرچی بولسه کیرسون منته بواعلان دین قائده لایوب بنی بکر قریش جماعه
 سبغہ قوشولوب کیتدی وبنی خزاعه حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم پناه لایغہ اولوب قالدی
 کیسین آزدندہ بنی بکر پر بہانہ تاپوب بنی خزاعه غم حملہ قیلدی وقریش دین مددیتلادی قریش
 مدد ایردی و سلاح ایردی بو حالنی کوردب خزاعه دین پر جماعه خلق طرفیدین وکیل بولوب
 کیلوب حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم غم بولوب اولکان ظلم وستم لارنے بیان
 قیلدیلا ووظیفه لاری ادا قیلوب اوللاری مکہ مکرمه غم یا لوب کیتدیلا جناب رسول اللہ صلی اللہ
 علیہ وسلم صحابہ کرام غم دیدیلار ایله ابوسفیان بیزلار غم اتفاقنامه نے مستحکم قیلوب معاہده مدتی
 زیاده قیلدرنک اوچون کیلوب قالور در حقیقت زیاده وقت ایتادی ابوسفیان مدینه عن
 تیوب کیلدی والده میز حضرت ام حبیبہ رضی اللہ عنہا اوللاریغہ کیردی و جناب رسول اللہ صلی
 اللہ علیہ وسلم توشنک لایغہ اولتوب کچی بولدی جناب والده اولتور گانی قویا دیلار دیلار
 سن پیرنا پاک مشرک سن حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم اولون لایغہ اولتور وشونگنی مناسبت

کوراہمن ابوسفیان جناب رسول مقبول صلی اللہ علیہ وسلم حضور لاریغہ باردی معاہدہ مدینہ اوتنا
یتور مک اوچون کوب سوز قیلدی لیکن آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم جواب بیرا دیلار کسین حلت
ابوبکرؓ فد متلاریغہ باردی د بومطلب ده مساعده ایستادی جناب قبول قیلما دی لار حضرت
فاروق دین التماس قیلدی رد قیلدی لار آخر حضرت علیؓ فاشتلاریغہ باروب کوب یا لباردی
لیکن تمام محنتی بیرکار کیتدی یا اوس بولوب تور سیغہ مینوب مک غده یا لوب کیتدی

جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم آد ملار غم اوروش اوچون حاضر لیک کور ولسون دیا
امریر دیلار لیکن قسبی طرفه باریش لارین معلوم قیلما دیلار د عا قیلدی لار مکہ کی اللہ بودا فعه
نی قریش فعه خمر برگیل تاکه بیزلار لار نے ناگہاں باروب باسایلیک حضرت حسانؓ فزاغ
جماعه سیغہ بولغان قریش ظلم لاریغہ شعلار ابله عجیب اندازده بیان قیلدی ب خلق نے اوروش
غم ترغیب بربوب تور دیلار کسین جناب رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم بیرچی معاہدہ کا عمل ایکنی
متظلم لار د لاریغہ نیک اوچون دوست قیلدی لار نے کبله جکده حفاظت لاری اوچون اون سینگ
عدد لشکر نے ہمراه آلوب مکہ طرفیغہ روانه بولدی لاری کی منزل بولوب ایردیلار بولده عکتراده لاری
ابوسفیان بن الحارث ایده عمه زاده لاری عبداللہ بن ابوامیثہ بولونوشوب قیلدی لار کی لاری
جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم غم نہایتده کوب آزار بیرکان واسلامنی محواتیک اوچون بارطاعت لاری
ایله کوشش قیلغان فاطمہ ایردیلار آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم بولدی لار نے کورکان زمان بوز لاریغہ
اوگوروب آدیلار ام المؤمنین حضرت ام سلمہ رضی اللہ عنہا مرض قیلوب دیدیلار بار رسول اللہ صلی
اللہ علیہ وسلم ابوسفیان حقیقی عمک لارین اوغلی دور و عبداللہ حقیقی عملارین اوغلی دور
بولدی لیقین فریاداش لاری محمتلایین بچوک محروم بولور لار کسین جناب علی مرتضیٰ بولایکی
ذاتہ تعلیم بربوب دیدیلدی که سیز لار جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم فاشتلاریغہ یقین باروب
حضرت یوسف علیہ السلام یتیم برادر لاری دیگان آیت نے اوگونک لار شاید جناب عفو ورحم
قیاسه لار کسین لاری کی لاری فد مت اقدس غم کیلوب دیدیلار قاللہ لقد اشک اللہ علینا

وَإِنْ كُنَّا لِنَفْطِنَنَّ جَنَابَ رَسُولِ أَرْمَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بُولَارِ نِينْكَ جَوَابِلَارِ نِيغْ
لَا تَتْرِبَبِ عَلَيْكُمْ الْيَوْمَ يَعْفِرُ اللَّهُ ذُنُوبَكُمْ وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ دِيدِيلَارِ

جناب رسول اكرم صلی اللہ علیہ وسلم ارادہ لاری شول ایردیکہ مکہ غہ تیکونلاریچہ مکہ لیک
لارنینگ تیرلاری بولماسون الحدیث شونداغ بولدی وقتیکہ مکہ مکرمہ غہ تیدیلار خارج دہ آرا
تیدیلار حکم ایردیلتار تمام لشکر عدولاریچہ اوست لاری یا قیلسون اندین اصل مکہ غہ خیر بولدی صبح بول
ایله حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم امر ایردیلتار کہ لشکر مکہ غہ بولگ بولگ بول لار دین کیرسون
لار د باندوگی احکام غہ عمل قیلسون لار۔

- (۱) ہرکیم یراغینی تاشلاسه انی اولدور دماسون
- (۲) ہرکیم کعبہ شریفہ ایچیلار لغہ کیروبی آلسہ اولدور دماسون
- (۳) ہرکیم ابو سفیان ادبی غہ پناہ آلسہ اولدور دماسون
- (۴) ہرکیم اوز ادبی غہ پناہ آلسہ اولدور دماسون
- (۵) ہرکیم حکیم بن حزام ادبی غہ پناہ آلسہ اولدور دماسون
- (۶) قاچکانلارنی قویسب بیر یلسون
- (۷) یرہ لانگانلارنی اولدور دماسون
- (۸) سیرتوشکانلارنے اولدور دماسون

اللہ تبارک و تعالیٰ نینگ مدد و عنایتی ایله تمام لشکر اسلام نہایت زہ عزت و شوکت ایله
مکرمہ غہ داخل بولدیلتار سردار لار دین حضرت خالد بن الولید دین باشقہ لاری ہیچ بیر مقابلہ ایتمو
لای کیردیلتار تنہا حضرت خالد عسکر لاری ایله مکہ یاک لار اورتالار بیدہ پیر آرتو قوشلار بولدی
انجادی مسلمانلار دین ایکی نفر باشقہ لار دین یگرہ سیکر نفر هلاک بولدیلتار

جناب نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم یگرہ پنچی رمضان مبارکدہ مکہ مکرمہ غہ قاتحانہ داخل
بولدیلتار شہر غہ کیروب توروب تریب اوستندہ سورہ انا فتحناک اذ قور ایردیلتار مبارک باشلاری

تواضع دین خم بولگان ایردی شول حالده مسجد حرام غه داخل بولدیلار کعبه شریفه تے تویہ او ستند طوان
 قیلدیلار حجر اسود مقابلینه کیلگان ناریده قول لاریده گی چوب ایله استلام قیلور ایردیلار طوان دین فارغ
 بولگان لاریدین کین عثمان بن طلحه نے چاقیروب قیلدین کعبه کلیدین آلدیلار دروازہ نی آچدوروب
 ایچغی کیردیلار انده باربتلارنی تو سزوروب سیندوردیلار کین کعبه دروازہ سیده توروب آدملا رفه
 یا قوب توروب دیدیلار لا الہ الا اللہ و احد لا کشریک لہ صدق دعدا و نصر
 عبدا و حرم الا حزاب و حده جناب رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم کعبه شریفه دین چقیوب کوردیلار کہ
 رو برو لاریده مکہ مکرمہ بینگ بیوک سردار لاری و محترم عطا دز عمالاری جمع بو بوشوب ہمہ حکم الہی
 و عدالت محمدیہ غه منتظر توروب دور لار بولار اوشال ذاتلار دور لار کہ یوزلار چه مسلمان نی تور بوک
 عذابلار ایله قیناب آخروطنلار یردین دریدر قیلغانلار دور لار اسلام دینین محو و فنا قیلیمک اوچون حبش شام
 نجدین لار غه قدر باروب قول لاریدین کیلگان حرکتلارنی قیلغان دور لار نیچہ بار مکہ دین مدینہ غه قدر باروب
 بیچاره مسلمانلار غه آزار لار بیروب کیلگان دور لار غرض بو جماعه طاققلارین بار کیچہ خدا در سول غه عداوتلارین
 کورساتوب کیلگان دور لار بوکون اللہ تعالیٰ بینگ مددی ایله ہمہ لاری اسیر و ناپار بولغان حالده
 خدا حکمی غه انتظار ده توروب دور لار کعبه دین چقیوان ساعتلاری عملی لاری سیدنا عباس غرض
 قیلدیلار یارسول اللہ کعبه کلیدی بیزلار غه بیرونلار جناب دیدیلار بوکون دنیا کونی دور کین عثمان
 بن طلحه نے چاقیروب کعبه کلیدین تولیفه تابشور و یلار دیدیلار کہ ہر کیم بو کلید نے سندین آلسه اول
 عالم دور کین حاضر تورگان جماعه غه باقوب نہایتیہ اثر ایک بیر خطبہ او تور دیلار انده اسلام ارکانی
 بیر منچہ ہمہ لارین بیان قیلدیلار کہ بعضلاری بزلار دور بیر مسلمان بیر کافر نی اولدور سه اول مسلمان
 قصاص اوچون اولدور مس ایگی باشقہ باشقہ ملت اهل لاری بیر بریدین میراث آلماس بیر خاتون
 نے ادر عہ سی یا خالہ سی بینگ اوستیغہ آکوب بولماس دعوا قیلخوچی گواہ کیلتورورتانخوچی قسم ایچور
 بیر خاتون کیشی یانیدہ محرمی بولماسه اوچ کیچہ دوندوز نیک یولتہ سفر قبلہ آلماس بامداد نمازی و عصر
 نمازی دین کین نماز او قولماس عید رمضان و عید قربان کونلاری روزہ تو تومس کین خاص .

قریش جماعہ سیغہ باقوب مرحمت قیلدیلار ای معشر قریش بو کون اللہ تعالیٰ سیزلار نینگ جاہلیت
 دین قالغان من من یک لار نیگیزی سیزلار دین آلوب تاشلادی تمام انسانلار آدم دین تارقال
 لغاندور آدم تفرغدین برایتیگان دور اللہ تعالیٰ ارشاد قیلور۔ اسی انسانلار بیز سیزلارنی بیر ایردیر
 خاتوندین برایتیگان دور میز و سیزلار نے جماعہ لارغہ و قبیلہ لارغہ بولوب قویدوک تاکہ بیر بیر لار نیگیز
 ایله توشونگ لار حقیقت شولدور کہ اللہ تعالیٰ حضور یدہ ہم دین زیادہ حرمتلیک لار نیگیز ہم دین
 زیادہ خدا دین قورقنلار نیگیز دور تحقیق اللہ تعالیٰ بیلگوچی و تیردار دور کیمین دیدیلار ای قریش
 جماعہ سی مینگ حقیمدہ گمانلار نیگیز نچو کورالار دیدیلار امید میز خیر دور نچشے برادر میز و نچشے برادر میز
 فرزندی دور لار جناب رسول اللہ دیدیلار بارینگ لار ہم لار نیگیز آزاد دور سیزلار کیمین حضرت
 رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم صفاتاغیدہ اولتوروب خلق دین اسلام ادچون بعیت آله باشلادیلار
 حضرت عمر رضی اللہ عنہ بعیت قیلگوچی لارنی بیر دین بیر دین توغری قیلوب تور دیلار اوشال کون
 مسلمان بولغوچی لار دین بیر لاری حضرت معاویہ ایردیلار و حضرت ابوبکر آتہ لاری ابو تحافہ هم مسلمان
 بولدیلار بو جناب اسلام لار دین جناب رسول اللہ نہایتیدہ خرسند بولدیلار شول قطارده بیر آدم
 کیلوب قالدی جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم نے کوروب هیبت آلدی بدن لار نغہ تیراغ
 پیدا بولدی مرحمت قیلدیلار برادر تورقمہ من پادشاه ایما سمن قاق گوشت یسب یورگان بیر خاتون
 نینگ اوغلی دور من۔

مکہ لیک لار دین بیر نیچہ آدم حنفدہ جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم حکم قیلوب ایردیلار کہ
 تو تولگان یرده اولدور ولسون لار اگر چه کعبہ غلاف لار نیغہ آسیب تورگان بولسه لار هم رحم
 قیلونماسون بو جماعہ ادچون بوتون عالم تنگ بولدی اوزلارین ہر طرفغہ آلدیلار اجل لاری تیرکا
 نلاری اولدور و لدیلار قالغانلاری اللہ عنایتی ایله مسلمان بولوشوب اسلام نینگ صادق فرزند
 لار دین بولدیلار ایرلار دین بیر لاری عبداللہ بن سعد بن ابی سرح ایردیلار بو ذاتنی رضاعی اکالاری
 حضرت عثمان بن عفان امان بیروب جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم دین سوراب آلدیلار

نیہ بیرلاری حضرت عکرمہ بن ابی جہل ایردیلار بوذات مکہ دین قاچیب دریا کنارہ سیدہ
ایمدی کیمہ غہ مینوب تورگانلاریده خاتونلاری ام حکیم یاروب سفردین قاتیلار دیلار و دیدیلار
ای عکرمہ سن اوزونکنی صلاک ایتیمه من تمام بنی بشریننگ ادوغنی و کرم ییگی بولغان بیرذات
اقدس حضور لاریدین سیننگ اوچون امان آلوب کیلیم دیدیلار بوخاتون مکہ مکره فتح ایتو
یشیدین مقدم مسلمان بولغان ایردیلار بوسورنے ایشینگاج حضرت عکرمہ قاتیلار خاتون
لاری ایله برابر جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم خدمت لاریزه کیلدیلار آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم
اول جنابنی کورگان زمان ارون لاریدین ایرغیب توردیلار مرحباً بمن جَاءَنَا مَهْجَرًا مُسْلِمًا یعنی
مرحبا و مہمان مکره غہ کہ ہجرت قیلغان مسلمان بولغان خالدہ بیزیننگ حضور میزغہ کیلدیلار کین
اول ذات مسلمان بولدیلار و عرض قیلدیلار یا رسول اللہ میننگ اوچون اوزلارین حق لاریده
قیلغان ہر بیر عداوت لاریم حقیدہ مغفرت طلب قیلسون لا جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم
مغفرت طلب قیلدیلار کین بو جناب مسلمانلاریننگ بوک لاریدین دنہا تیرہ اسلام اوچون
غیر تلیک لاریدین بولدیلار۔

ینہ بیرلاری ہبار بن الاسود ایردے بوذات آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم نینگ عاجزہ لاری
ستنا زینب رضی اللہ عنہا مکہ دین مدینہ غہ کینوب تورگان و قتلاریده نیزہ بیلہ کجاوہ لارینی اوروب
یقیتگان ایردی اندین قارنلاریدہ گی حمل لاری تو شوب شو نینگ اثریدین بیمار بولوب اوزلاری
ہم وقات بولغان ایردیلار منہ بو آدم اول اوزین بیر گوشنہ غہ آلوب یاشیرندی بیر کون اوز اوزیکہ
حضور نبوی غہ کیلوب تمام گناہلار لاریزه اقرار ایتوب عفور لارین طلب ایتدی جناب سید عالم
صلی اللہ علیہ وسلم عفو ایتدیلار نیہ بیرلاری سیدنا حمزہ نے قاتل لاری وحشی نام بیرذات ایردیلار
آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم بوذاتی ہم عفو ایتدیلار۔

خاتون لار دین ابوسفیان ینگ خاتونلاری ہند ہم عفو ایتولدی بوذات حضرت حمزہ رضی اللہ
تعالی عنہ نینگ سینہ لارین یاروب جگر لارین چیقاروب آلوب تیشلاری ایله چیناب تاشلادی

قولا غلارین د بورون لارین کیسوب آلوب ایف غه اد تکزوب بونینجه تا قوب آلدی منه بو خاتون
 نے گناھین عفو اتوب تو یوب بیر دیلار انسان بودا قه لارنی بخشیش ملاحظه قیلوب کورسه بے تردد
 تسلیم اتور که مکہ نے حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم ینگ لشکر لاری فتح قیلما دی بلکہ انے
 خلق محمدی و عفو احمدی فتح قیانا دور مکہ ده گی کارفر لار مال لارین غنیمت آیش بیر طرفه تورسون بلکہ
 دین بحیرت قیانا ذاتلار قول لاریدین زور یک ایله تارتیب آولغان اوی و جایلارین طلب
 قیلسه لار هم بیر مادیلار مرحمت قیلر یلار که خدا اوچون تا شلاب بحیرت قیلو لغان نرسه لار نے ینہ قایتوب
 آملک ناجا زور دور۔

جناب نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم بیعت قیلوچی لار و اسلام غه داخل بو لغوچی لار دین تو بانہ گی
 نرسه لار غه اقرار آور ایر دیلار۔

(۱) من اللہ تعالیٰ غه داتده صفاتره و عباد لغه حقدار لیکده یسج بیر نرسه نے شریک
 قیلما سمن

(۲) من ادغور لیک زنا خون ناحق قیلما سمن قیرباله لارنی اولدور ما سمن بیچک پیچہ بہتان
 قیلما سمن

(۳) طاقتم باریکیه آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم غه اطاعتده بوور من اگر بیعت قیلخوچی لار
 خاتون لار بولسه لار لار دین بو اقرار نے ہم آور ایر دیلار

(۴) من ماتم و تمیتده یوزومنی یولما سمن قول لاریم ایله چیره لاریم غه اور ما سمن ساچلاریمنی
 بولما سمن یقالاریمنی یر تما سمن قرا باس کیماسمن قیر او ستیده اولتوروب یغلاما سمن

مکہ مکرمه فتح بولغانلار بدین کیمین بر طرف دین خلق اسلام دینی غه داخل بولنه با شتلا دیلار چونکہ
 تمام قبیلہ لار قریش قبیلہ سی غه یاغلیخ ایر دیلار اکثر لاری لار دین قورقور ایر دیلار یا لارنی لحاظ قیلور
 ایر دیلار و قنیکه قریش قبیلہ سی اسلام غه داخل بولدیلار بولنے کوروب و ایستیب باشقہ لار هم مسلمان
 بولدیلار ایردیلار ایچنی سب شول ایردیکیه تمام قبیلہ لار کعبه نے کوب مقدس بیلور ایردیلار و لار ایردیلار

اگر محمد علیہ السلام حق نبی بولسہ لار مکہ مکرمہ فی فتح ایتور لار و قریش ادل جنابغ اطاعت قیلورد
دین لارین قبول ایتور الحمد للہ فتح مکہ ایله بو امتحان هم بولوب ایندی قبیلہ لاردل لاریده حضرت
رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم بوتلارین راستلیگیده شک و شبہہ لاری قالمادی اگر شک و شبہہ
سی بولغان لار بولسہ لار هم قسمتلاریده بار سزالارینی کوردیلار.

حنین عزاتی

مکہ مکرمہ فتح ایتور لگانلاریدین کینین هو اذن و تکیف قبیلہ لاری اوزار ایدیلار که اگر بیز لار
بیرنجتی ادر روش قیلوب مسلمانلار غه شکست بیر سک ادل حالده مکہ لیک لار نینگ تمام طائفده گی
باغ و بوستانلاری بے خلاف بیرلار غه ادنوب قاور و هم مسلمانلار دین کافی انتقام آلغان بولور میزدوب
غرضده بنی مضر و بنی ضلال قبیلہ لارین اوزلاریغہ قوشنوب آلدیلار تورت مینگ بهادر نے برابر آلوب
مکہ طرفیغہ روانه بولدیلار یولده حنین دادی سیغہ تیوب منزل قیلدیلار بو جماعه اوز سردار لاری مالک
بن عوف مصلحتی ایله خاتون باله مال و حیوانلارین همراه آلوب جونادیلار مالک بو مصلحتنی شو نینگ
اوپون بیردیکه خاتون بله چقه سین تاشلاب یچکیم میدان دین قاچا آلمس مته بو خبرنی ایشیتوب
جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم مکہ دین تاشقاری غه چیقیدیلار تاکه جنگ ده کعبه شریفه و حرم
ممرز مینی پامال بولماسون اسلام لشکری غه نیگی مسلمان لار دین ایچی مینگ عسکر هم قوشولدے
جموعه لاری ادن اکیه مینگ نفر دین عیارت جیش عظیم بولدی لار دشمن لار ایسه بیر نهاتیده اوتوشی
قیمین درده غه جایلاوب پسترمه بولدیلار اوزلارین اوتکور میرگه ن لارین هر بر جالیغہ مخفی قویوب
قویدیلار دقتیکه اسلام لشکری یینگ ادنی حصه سی بے خیر لیک حالده اول مقام غه تیوب باردیلار
دشمن نشانی غه توغری باروب قالدیلار دشمن لار شول قدر اوق آتہ باشلادیلار که مسلمانلار بیچ علاج
قیله آلماسی آخری قاچا باشلادیلار میدان ده یوزغنه قدر صحابه قلوب قالدیلار لاری تار قلوب
کنیدیلار جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم کوردیلار که دشمن لار تورت طرف دین حمه قیلوب

کیوب تو رو بدور لار و اسلام لشکری قاجمکده لار بو حالنی کور گاج بو الفاظ نے او قونان حمالده
دشمن طرفیہ قراب یوره باشلادی.

أَنَا ابْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ أَنَا ابْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ

یعنی من حق پیغمبر دور من بو سوزده یلغان یوق دور من عبدالمطلب ینگ او علی دور من مننگ را استلغیم
لشکر ایله امیدور بلکه بو تم دفعه دور کین حضرت عباس نه امر قیلدیلا مہاجر لار و انصار لار نے
چاقیرسون لار اول ذات بلند آواز ایله ہم لارین چاقیر دیلا ر بیر بار آواز بیرگان زمانلاری ہم
لاری میدان غه یانوب کیلدیلار آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم لشکر ترتیبین باشقہ دین توز دیلا ر
اول لشکر ینگ باش طرفیہ ینگ مسلمان بولغان مکہ یا شکاری بار ایردیلا ر زیادہ تجربہ لاری یوق
ایردی بود فہ تمام اورو شلا وہ تجربہ لاری بمامل بولغان کتہ و کہد مشق یک مہاجر لار و انصار
لار ایلگاردی تور دیلا ر دال محمد لار بولار ینگ بیر بار حملہ لاریغہ طاقت نیلہ آلمای دشمن آرقسین
او گوروب میدان دین قاجا باشلادی دنیچہ فرقہ غه بولونوب کتیر دیلا ر بیرنجی فرقہ لاری باشلغ
لاری مالک بن عوف ایڈ برابر طائف قلعه سیغہ پاروب پناہ آلدیلار ایکنجی فرقہ لاری تمام خاتون
بانہ لار دمال لار و طلا لار نے آلوب ادطاس وادی سیغہ پاروب بیکنیدیلار و بعضلاری باشقہ طرفہ
یوز لاندیلار جناب سید عالم صلے اللہ علیہ وسلم حضرت ابو عامر اشعری نے ادطاس ده گیلار تیف
لاریغہ بیار دیلا ر بو ذات پاروب اول مقامده لار ایله اورو شوب شهید بولدیلا ر اوردون لاریغہ
حضرت ابو موسیٰ اشعری سردار بولوب اوردوشنی دوام ایتدور دیلا ر آخر دشمن غه باذن اللہ مسلمان
لار غالب کیلدیلار بو اوردوشده حضرت رسول اللہ صلے اللہ علیہ وسلم امر لاری ایله تمام اسیر لار و
غنیمت لار نے جمع قیلدیلا ر و جبرانہ غه کیلتوروب قویدیلار غنیمت بوزرہ لار دین عبارت دور گیرمہ تورت
مینگ عدوتویہ و قرق مینگ عدد دین زیادہ قوی و ایچکی و تورت مینگ و قتیہ کوموشس۔ اسیر لار
خاتون لار و بالہ لار مجموعہ لاری آلتی مینگ نفر ایردیلا ر۔

جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم بوخزاتہ میدان دین کینمای توروب صوازن قبیلہ سین
 بیوک سردار لاریدین آلتی کیشی خدمتدار یخ کیلدیلار و حضرت تاریدین مرحمتلارین امیداتیلار بولار
 ارا لاریده جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم غه طائف دہ بالہ لارغہ بو یوروب تاشباران قیلدورگان
 و آخرعی کونلاریده اوردوروب بیوش قبیلہ تاشلاگان ذاتلارهم بارایردیلار مرحمت قیلدیلار کہ
 من اوزوم هم سیزلارغہ منتظر دیم ایچی هفتہ یقین بولدی غنیمت لارنی تقسیم قیلمای توروب دور من
 ایچی سیزلار کیلر نیگیزلار خیشی بولدی کیسین لارغہ جواب اورنیده دیدیلار من اوز حصہ م غه توشکان
 اسیرلارنی آسانلیک ایله آزاد اتور من داگر من بلیه بو اوروشده مهاجرلار و انصارلار اوزلاری بولسه
 لارهم ہمہ اسیرنی بوشاتمک مشکل ایس ایردی لیکن سیزلارغہ معلوم دور کہ بو عزاتده شونداغ جماعه
 هم بار کہ الار حاضر مسلمان بولغانلاری هم یوق ایننگ اوچون تدبیر شول دور کہ سیزلار ایرتہ نماز بامداد
 دین کیسین کیلینگ لار و عام جمعیت ده اوز عرضلار نیگیز نے تقدیم ایننگ لار اول حالده ان شاء اللہ
 سیرخیشی صورت پیدا بور۔

ایکینی کونے اوشال سردار لار کیلدیلار عام مجمع ده اوز اسیرلارین آزاد اتولیشلارین هفتنده
 حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم خدمتدار یغی عرض قیلدیلار جناب رسالتاب صلی اللہ علیہ وسلم
 مرحمت قیلدیلار من اوزوم غه و عبدالمطلب اولاد یغی بیریلگان اسیرلارنی بیرزسه حاوضه آلمای آزاد
 اتور من بولے ایشیتوب انصار و مهاجرین کرام رضی اللہ عنہم ہمہ لاری دیدیلار بیزلارهم اوز اوز
 اسیرلار یغی بیرزسه آلمای آزاد اتور میرا بیدی غی سلیم دبی قرار دقالدیلار بولار تجب قیلدیلار کہ
 بیر جماعه حملہ قیلوب کیسین مغلوب بولسه بولار ایننگ حقلار نده چوک رحم و کرم قیلونورا ایننگ اوچون بو
 ایکی طائفہ اسیرلارین بے سادمنه آزاد قیلینتہ اونا ما دیلار کیسین جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم
 بولار نے چاقیر دیلار دهر بیر اسیر مقابلی ده آلتی توری حاوضه بیریلوب آزاد قیلوندی بو مبلغ نے
 آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم اوزلاری بیری دیلار کیسین تمام اسیرلارنی بیریرنه جمع قیلوب ہمہ لار یغی لغاس
 کیدوروب جا یلار یغی روانه قیلدیلار۔

بعض اہل سیرت دیدور لار کہ یوقاریده آزاد قیلونغان اسیرلار ایچلارنده جناب رسول اللہ
صلی اللہ علیہ وسلم نینگ رضاعی ہمیشرد لاری آنه میز حضرت حلیمہ نے قیزلاری شیماء صم بار ایڑے
جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم اول ذاتی توردیلار نے الحال مبارک چادرلارین آستدار لینه
سایوب بر دیلار دیدیلار اگر سن بیز بیله تور سنگ ان شاء اللہ بخشی بولور و اگر پورتنگه بارمک فی
خواهلا سنگ اختیار نینگ اول ذات کیتشین خواهلادیلار آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم نہایتده عزت
و شوکت ایله وطن لاریغه یاندور دیلار۔

جناب حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم بوغز اتده تمام غنیمت مال لارین تقسیم قیلدیلار
بخشش لار نے کوپے نے اسلام غننگی داخل بولغان جماعه غم بر دیلار ہم دین زیاده اخلاص لیک
جماعه انصار کرام غم بو تقسیم دین حصه بر مادیلار دیدیلار باشقه صم مال لار نے آوب کیتور لار اصل
مدینه رسول اللہ نے آوب کیتور لار بوسوز فی ایشتیوب انصار کرام رضی اللہ عنہم غنیمت آغانلار
دین زیاده خرسند بولدیلار۔

طائف غزاتی

جناب رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم حنین ده هوازن قبیلہ سین مغلوب ایتکانلار دین کین
الار غم مدد بریگان طائفلیک اقیف قبیلہ سی جزم ایتدیلار کہ حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم
البتہ انتقام آلمک اوچون بر نینگ اوستومیز غم کیلور لار ایننگ اوچون نہایتده زور مدافع
تیار لیکین کوروب منتظر تور دیلار تورغان لاریغه طعام دین سلاح دین باشقه ضروری اشیالار
دین کافی مقدارده ذخیره جمع قیلدیلار وقتیکه مسلمانلار طائفه تیدیلار عسکر لار تورغان دین بیر آرز
ادزاق راع یر غم توشدیلار لاجبصداری تورغان غم یقین توشوب قالغان ایکانلار لار نے تیغه
دین اوق غم توتوب شهید قیلدیلار آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم کور دیلار کہ دشمن نہایتده مستحکم
قلعه اور ناشکان دهر جہتدین احتیاطلارین بخشی کورگان ایکانلار شونداغ بولسه هم مسلمانلار

پنجہ بار ہر قسم اسباب لار حملہ لار قبیلوب کوردیلار نتیجہ ہر مکان حضرت مسید عالم صلی اللہ علیہ وسلم
 طائف خارجی دہ بار اوزوم لار نے کیسوب تاشلا مکہ امر ہر دیلار مسلمانلار اوزوم لارنی کیسہ باشلاہ بلا
 بونی کوروب ایچکاریدین بعضلاری آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم دین امید ایتدیلار کہ اوزوملار نے
 یا اوزلاری آلسون لار یا خدا و قرابت اوچون قویوب قویسون لار کیسین جناب رسول اللہ صلی اللہ
 علیہ وسلم رحم لاری کیلوب منع قیلدیلار کیسین بو شہر محاصرہ سی اون تی کون دوام ایتدی شکر
 اسلام سپہ سالار لارے حضرت خالد ہر کون لار نے شہر دین تو شمکے چاقورور ایردیلار لار قولارغ
 سالما س ایردیلار آخر جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم لارغہ تشدید قیلما ی قاتیشغہ فرار
 ایردیلار صحابہ لار دین بعضلاری عرض قیلدیلار یا رسول اللہ اهل طائف ہلاک لارغہ دعا قیلسون
 لار جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم دعا قیلدیلار لیکن دیدیلار کہ یا اللہ طائف اهل
 اوزونگ ہدایت نیل والار مینگ حضور میخہ مسلمان بولوب کیسون لار کیسین طائف دین قاتوب
 باردب جعرانہ دہ غیبتلار نے تسیم قیلدوردیلار۔

کیسین حضرت مسید عالم صلی اللہ علیہ وسلم جعرانہ دین عمرہ اوچون اترام نہ کیردیلار مکہ مکرمہ
 نہ کیچقرون کیردیلار طواف سعی دین فارغ بولوب یس جعرانہ نہ قاتوب چیقدیلار اون اوق کونان
 کیسین مدینہ منورہ نہ روانہ بولدیلار تمام لشکر لار ایله مظفرانہ صورتدہ یگر مہ تیجی ذوالقعدہ دہ
 داخل بولدیلار۔

حقیقت شولدر کہ کُتُنِسْ اوروشنی عصر نبوی دہ عربلار ایله بولغان اوروشلار بینگ آخری بولدی
 اللہ تعالیٰ بو اوروش ایله شرک جمعیت لارین شوکتلارینی پارہ پارہ قیلوب تاشلادی چونکہ سوزان
 تمام عرب اورتالاریدہ مشہور اوروشقاغ بہادر جماعہ ایردیلار بولار بینگ مغلوبیت لاری رسول
 اللہ صلی اللہ علیہ وسلم دین کورگان التفاتلاری بولار دل لاری دین بلکہ تمام عرب دل لاری دین
 اسلام و رسول اسلام عداوتلارین کوتاروب تاشلادے۔

جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم مدینہ نہ قاتیکانلاریدین کیسین بعض بعض مظالم غنہ

عسکر لاریبیاروب نوردیلار جلمه دین حضرت بشیر بن سفیان اوردی نے خزاہ قبیلہ سیدین بولغان
 بنی کعب جماعہ سیغم پیار و یلار تاکہ الار دین حال لارین صدقہ لارین آتوب کیلسون لاریکن لار
 بینگ همو ایہ لاری بنی تمیم قبیلہ سی ذمہ لاریغہ لازم بولغان صدقہ لاری رو اقلیشدین منع قیلد یلار
 لوتبر جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم غہ بزکاج حضرت عیبنہ بن حصن رضی اللہ عنہ، بنی ایلیک
 عدو صحرائی آتیلغ عسکر ابلہ تیغہ لاریغہ یلار بولغان بوجناب یاروب الار ایله محاربہ قیلد یلار و الار دین
 ادن بیر عدد ایردیگر مہر بیر عدد خاتون کیشی فی اسیر آتوب قاتید یلار دبولار ایله لا تور عدد یاش بارہ
 لار هم بار ایردی جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم بولار لے و علمتہ بنت مخرب ادی دہ سفا نسون
 دیب امر بیرد یلار۔

بنی تمیم قیلد سیدین کیلگان ایچی لار

یوقاریده بیان قیلونغان اسیر لار آرقہ لاریدین بنی تمیم طرفدین ایچی لار کیلد یلار بولار ار لاریدہ
 عطار بن حاجب و الزیرقان بن بدر و عمرو بن الہتم دیگان ذاتلار بار ایردی یلار بولار جناب
 رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم تشریف لاری بیری آزا انتظار قیلد یلار تیر راغ کیلمر گانلار بدین کیسین
 حجرہ سعادت آرقہ طرفلاریدین کیلوب بددی لار آواز لاری ایله یا محمد بیز بینگ قاتیمز عہ
 چیتخیل بیز سن بیلہ مفاخرہ قیلور میز بیز بینگ مد حمز زینتدورد مذمتز قبا حدر د دید یلار کیسین جناب
 سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم بولار بینگ آداز لاریدین دل لاری رنجیگان حالده چیفد یلار متہ شول
 جماعہ حقلاریدہ نازل بولغاندور بوایت کریمہ ان الذین ینادونک من ذرأء الحجرات
 اکثرهم لا یعقلون ؕ ذلوا لله صابروا حتی ینزع الیہم لکان خیرا لامم
 واللہ عفو رؤوف رحیم (ترجمہ) تحقیق آدم لاریکیہ آواز بورد لاسیرغہ حجرہ لار آرقہ سیدین
 الار بینگ اکثر لاری البتہ بے عقل دور لار د اگر الار صبر قیلد لار ایردی تا سیز الار قاشلاریغہ چیقینو
 ینلرچہ البتہ بخیشی بولور ایردی الار اوچون و خدا مغفرتیک مہر یاندور او شال دقت نماز پیشین

وقتئیردے حضرت بلال اذان ایتدیلا رجناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم نماز اوچون مسجد غہ
 کیردیلا ر ایلچی لار جنابنہ یا پو شوب آلدیلار دویدیلار کہ بیزلاری بنی تمیم دین کیلگان بیر جماعتدوزمیز شاعر
 لار بمیز و خطیب لار میز نے برابر آلوب کیلدوک سیز لار ایله مشاعرہ و مفاخرہ قیلور میز جناب رسول اللہ
 صلی اللہ علیہ وسلم دیدیلار بیر فی نہ شعر ایله ییار یلییدور و نہ مفاخرہ غہ ما مور دور میز کین نماز ظہر
 او قلوب یولغان دین کین مہمانلار نینگ شاعر لاری و خطیب لاری بیر لاری ایله مکالمہ و مباحثہ
 قیلدیلا ر کین ہم لاری الحمد للہ مسلمان بولدیلا ر جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم لار نینگ
 اسیر لارین قول لار ایغہ تالیشور دیلا ر و اوز لار ایغہ یختی مکاناتلار بیر دیلا ر کین بیر نچہ مدت نچہ مدینہ
 دہ توروب قرآن تعلیم آلدیلار دینی مسائل لار دین اور گاندیلار تعلیم و نشر و بین غہ قادر بولوب
 وطن لار ایغہ قاتیدیلار

توک عزاتی

توقوزونچی سنہ ہجرتہ دہ جناب رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم غہ خیر تیدی کہ روم طائفہ سی
 مسلمانلار ایله اوز مملکتلار ییدہ ادر و شمرک ادچون نہایتیہ کوب لشکر جمع قیلوبہ در لار بودا قعہ اولار
 قینالگان و شہر لار دہ قیچیلک بولگان ہد اہنہ تیدہ ایسیگان میوہ لار نیلیگان آدم لار میوہ لار غہ
 و سایہ لار غہ رغبت ایتگان زمانغہ توغزی کیلدی جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم نیار نیک
 ادچون اربیر دیلا ر عادت شریفہ لارے اوروش غہ چپکچی بولسہ لار بیر طرف آیتنی آلوب توروب
 ایچخی طرف نہ روانہ بولور ایر دیلا ر لیکن بو عزاتدہ سفر اوزاق بولوب دشمن خطر لیک بولغان سبب دین
 سگرے روشن بیان قیلدیلا ر تبارہ خلق اولیہ فرلا و در میان طرفلارین سیوب نیار لیک قیلسون لار
 و مکہ مکرمہ غہ ہم آدم یباروب شکر ناب ایتدیلا ر و عرب قبیلہ لار ایغہ ہم غیر قیدیلار و تمام مالدار
 لار غہ ترغیب بیرویلند و عاجیز بے بضا غلار غہ یاروم ادچون دلالت قیلدیلا ر بو حکم غہ عمل دولتیہ مشرف
 بولک ادچون سیدنا عثمان بن عفان ادن مبلغ دانہ طلا و اوچوز توبہ ایجر تو قومباری ایله

وایلیک عدد آت بر دیلار جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم حقلار لغہ دما قیلد یلار دید یلار ای اللہ سن
عثمان دین راضی بول کہ من اندین راضی دور من حضرت ابو بکر بار مال لارین ہم سین آلوب کیلد یلار
جمعی نورت مننگ تنگ ایکان جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم سوال قیلد یلار کہ اهل لار نیگ
بیراز سر آلوب قویدونگ لاری در حضرت ابو بکر دید یلار باله حقه لار بیخه خدا در سولی آلوب قویدوم حضرت
عمر بار مال لارین پریمینی آلوب کیلد یلار حضرت عبدالرحمن بن عوف یوزوقیه کوموش کیلتور دیلار حضرت
عباس در حضرت طلحه ایکی لاری کوب مال کیلتور دیلار۔

خاقون لاهر بیر لاری زیور لاریدین نمیه غه قادر بولسه لار حضور نبوی غه یبار دیلار بو اوروشده بربر
صحافی قول لاریدین کیلگان مساعده فی ایاماد یلار بو حالنی کورگان منافقار چیدا یا ماد یلار هر قسم
فتنه و فساد لاری مسلمانلار اورتالار لغه سالوب تور یلار دیر ایر دیلار کہ محمد کیم کہ روملیک ایله اوروش
شسون اوزینی دیاران لارینی رومی لار باغلاب آلوب شهر لارنی ایلان تور لار بیچ بیر لاری سلا
مدینه غه قاتوب کیا مسلا

جناب رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم مونداغ پریشان سوز لار غه پروا قیلما ی سفر تیار گر لیکن
قیله باشلار بلار آخر اوتوز مینگ لشکر نے برابر آلوب تبوک طرفیخه روانه بولدیلار لشکر ده مینار لیک
چانراوزی نہا تیده کم ایردی اون سیکز آدم غه بیر دانه تویه پر یلوب ایردی آزدوق آزلوغان
سوریدین اثر در ختلار بر گلارین تبادل قیلونور ایردی کہ اندین بلار غه درم پیدا بولور ایردی
بعض مقام ده ایچکالی سوتنا سلیمگانج تویه لارنی سویوب اوچک لارینی سیتب سوذینی ایچور
ایرزمی انجام بر تدر لوگ مشقتلار تے تار توب تبوک غه قیلدی اول یرده حضرت رسول اللہ صلی اللہ
علیہ وسلم بیر ای کامل تور دیلار روم لیک لار غه بوسفر دین شو نچه لیک اثر بولدیکی مسلمانلار تینه لار یخه
بجورم دین بر محکم تار لیه حمله دین رایی لاری یاندی بو خیال نے جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم
روا تاریدین سین قلیکی بولدیلار تبوک ده بیر نماز دین کیسین جناب سرور کائنات صلی اللہ علیہ وسلم
بیر قیسفہ انفا طلبیک تہا تیده جان و عطر قیلدیلار الفاظی و ترجمہ لاری بودور۔

اول خدا نے محمد و ثنا اتیدیلار کسین دیدیلار.

- (۱) راتلیکده همه دین یوقاری سوز خدا ایننگ سوزی دور
(۲) همه دین زیاده ایسا نچکیک سوز تقوی سوزی
(۳) ملتا رنینگ بخیر اعی ابراهیم ملتی دور
(۴) طریقہ لارنینگ بخیر اعی محمد صلی اللہ علیہ وسلم طریقہ لاری دور
(۵) سوز لارنینگ همه دین ادوغی خدا ایننگ ذکر دور
(۶) بیان لارنینگ نہایتہ بخش سے بو قرآن دور
(۷) ایسا لارنینگ بخیر اعی ثابت قدم لیکلاری دور
(۸) ایسا لارنینگ میان راعی نیگی چقیا رلیغان لاری دور
(۹) همه دین بخش روش بنی لار روش لاری دور
(۱۰) اولوملار نیگی راعی شہید لار اولوملاری دور
(۱۱) همه دین میان کوریک ہدایت مانکان دین کسین کور بولوش دور
(۱۲) عمل لارنینگ بخیر اعی خلق نہ منفعت لیکر دور
(۱۳) رهبر لیک لار بخیر اعی اولدور کہ خلق ایرگاشسون
(۱۴) همه دین میان کوریک دل کوریک دور
(۱۵) اولستون قول آستین قول دین بخیر اعی دور
(۱۶) غفلتہ ساعوجی کوب دین کافی آزی بخیر اعی دور
(۱۷) نذر لارنینگ یمانی اولار ساعتہ قیلونغان نذر دور
(۱۸) پشیمان درنینگ یمانی قیامتہ گی پشیمان دور
(۱۹) بعض آدم جمعہ نذر اوزی کیلور دلی آرتدہ قالور
(۲۰) بعض آدم اللہ تبارکی فی کاهاکا ہا یا دنیلور
- (۱) فَإِنَّ أَصْدَقَ الْحَدِيثِ كِتَابُ اللَّهِ
(۲) وَأَذْوَقَ الْعَرَبِيَّ كَلِمَةُ التَّقْوَى
(۳) وَخَيْرُ الْمَلِكِ مَلِكُ إِبْرَاهِيمَ
(۴) وَخَيْرُ السَّنَنِ سُنَّةُ مُحَمَّدٍ
(۵) وَأَشْرَفَ الْحَدِيثِ ذِكْرُ اللَّهِ
(۶) وَأَحْسَنَ الْقَصَصِ هَذَا الْقُرْآنُ
(۷) وَخَيْرُ الْأُمُورِ عَوَازِمُهَا
(۸) وَشَرُّ الْأُمُورِ مُحَدَّثَاتُهَا
(۹) وَأَحْسَنَ الْهُدَى هُدَى الْأَنْبِيَاءِ
(۱۰) وَأَشْرَفَ الْمَوْتِ مَوْتُ الشَّهِيدِ
(۱۱) وَاعْمَى الْعَمَى الضَّلَالَةُ بَعْدَ الْهُدَى
(۱۲) وَخَيْرُ الْأَعْمَالِ مَا نَفَعُ
(۱۳) وَخَيْرُ الْهُدَى مَا اتَّبَعَ
(۱۴) وَشَرُّ الْعَمَى عَمَى الْقَلْبِ
(۱۵) وَالْيَدُ الْعُلْيَا خَيْرٌ مِنَ الْيَدِ السُّفْلَى
(۱۶) وَمَا قُلَّ وَكَفَى خَيْرٌ مِمَّا كَثُرَ وَاللَّهِ
(۱۷) وَشَرُّ الْمَعْذِرَةِ حِينَ يَحْضُرُ الْمَوْتُ
(۱۸) وَشَرُّ النَّدَامَةِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
(۱۹) وَمِنْ النَّاسِ مَنْ لَا يَأْتِي الْجَمْعَةَ الْأَدْبَرًا
(۲۰) وَمَنْ لَا يَذْكُرُ اللَّهَ الْأَكْهَبَرًا

(۲۱) وَمِنْ أَعْظَمِ الْخَطَاةِ اللِّسَانُ الْكَذِبُ

(۲۱) گناہا زینگ اولونلار بیدین دور یلغانچی ستیل

(۲۲) وَخَيْرُ الْغِنَى عِنَى النَّفْسِ

(۲۲) تمه دین زیاده باملیک دل باملیگی دور

(۲۳) وَخَيْرُ النَّزَارِ التَّقْوَى

(۲۳) یول آزدنلارین بخشیراغی تقوی دور

(۲۴) دَرَأَسِ الْحِكْمَةِ مَخَافَةُ اللَّهِ

(۲۴) دانشمند بکنی باشی عدادین نور قوس دور

(۲۵) وَخَيْرُ مَا وَقَرَ فِي الْقُلُوبِ الْيَقِينُ

(۲۵) ولی نه اور نامکان نرسه لار فی یخنی راغی بونون الیتاج دور

(۲۶) وَالْأَمْرُ بِتِيَابٍ مِنَ الْكُفْرِ

(۲۶) ننگ قلمک کفر شاخلار بیدین دور

(۲۷) وَالْيُنَاحَةُ مِنْ عَمَلِ الْجَاهِلِيَّةِ

(۲۷) اولوگ نه اینیب لیلانک جاهلیت عملی دور

(۲۸) وَالْغُلُولُ مِنْ حَرِّ جَهَنَّمَ

(۲۸) ادغور یک جهنم حرارتی نه باشدور

(۲۹) وَالسُّكْرَى مِنَ النَّارِ

(۲۹) مستلیک دوزخ ایله داغلامک دور

(۳۰) وَالشَّعْرُ مِنْ إِبْلِيسَ

(۳۰) ایمان شعر ابلیس دین دور

(۳۱) وَالْخَمْرُ جَمَاعُ الْإِثْمِ

(۳۱) شراب کن حملار نه توپلا غوچی دور

(۳۲) وَشَرُّ الْمَأْكَلِ مَا كَلَّ مَالِ الْيَتِيمِ

(۳۲) همه دین ایمان یک یتیم مالین یمک دور

(۳۳) وَالسَّعِيدُ مَنْ وَعِظَ لِحَيْرِهِ

(۳۳) بختیار اولدور که باشه دین عبرت آسون

(۳۴) وَالشَّقِيُّ مِنْ شَقِيٍّ فِي بَطْنِ أُمِّهِ

(۳۴) بد بخت اولدور که آنه قارینده بد بخت آسون

(۳۵) وَمَلَكَ الْعَمَلِ نَحْوُ اتِّمَادِ

(۳۵) عمل یننگ سرمایه سی ایننگ خاتم لاری دور

(۳۶) وَشَرُّ الشُّرُوبِ بِرَأْيِ الْكَذِبِ

(۳۶) نهاتیده ایمان توش بلغان توش دور

(۳۷) وَكُلُّ مَا هَوَاتِ قَرِيبًا

(۳۷) بربر کیلوب تورگان نرسه لقیین دور

(۳۸) وَسِيَابِ الْمُسْلِمِ فُسُوقٌ

(۳۸) مسلمان فی سوکک نسق دور

(۳۹) وَقَتَ الذُّكْرِ

(۳۹) دانی اولدور مک کفر دور

(۴۰) وَآكَلِ لَحْمٍ مِنْ مَعْصِيَةِ اللَّهِ

(۴۰) مومن فی غیبت قلمک خداغه عصیان دور

(۴۱) وَحَرَّمَ مَالَهُ كَحُرْمَةِ دَمِهِ

(۴۱) مالی یننگ حراملیغنی قاینن حراملیغنی کی دور

- (۴۲) وَمَنْ يَنَالَ عَلَى اللّٰهِ كَيْدًا بَدَا (۴۲) کیم خدا طرفین تسم اکیچه خدا نی یلغاپنی قیلور
- (۴۳) وَمَنْ يَغْضُرْ يُغْضِرْ لِمَا (۴۳) وکیم کچرسه انی هم کچر یلور
- (۴۴) وَمَنْ يَعْفَ يَعْفِدُ اللّٰهُ (۴۴) کیمی گنه پاکدامن لیکنه طالب بولسه اللہ انی پاک قیلور
- (۴۵) وَمَنْ يُكْظِمِ الْغَيْظَ يَأْجُرْهُ اللّٰهُ (۴۵) کیم اچینین یوتسه خدا انکا اجر بوردور
- (۴۶) وَمَنْ يَصُرْ عَلَى السَّرِيَّةِ يُخَوِّدِ اللّٰهُ (۴۶) کیم نقصان غنه عبرتلیسه خدا غوضین بوردور
- (۴۷) وَمَنْ يَتَّبِعِ السَّمْعَةَ يَسْمَعُ اللّٰهُ (۴۷) کیم آدازده نه طالب بولسه خدا آدازده نصیب قیلور
- (۴۸) وَمَنْ يَصْبِرْ يُضَعِّفِ اللّٰهُ لِمَا (۴۸) کیم صبر قلیسه خدا انکا نیچه برابر ثواب بوردور
- (۴۹) وَمَنْ يَعْصِ اللّٰهُ يُعَذِّبْهُ اللّٰهُ (۴۹) کیم خدا نه عاصی بولسه اول انکا عذاب بوردور
- (۵۰) ثُمَّ اسْتَغْفَرَ ثَلَاثًا (۵۰) کیمین جناب ادج بار استغفرا را ایندی یلار

جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم اللہ تعالیٰ یتنگ عنایت و نسرنی ایله تبوک غزاتی دین خیر و عنایت
 ده قاتیدیلار منافق لار دیگان سوز لار لیغنه و تارقاتانک بپوده خیر لار لیغنه شرمنده بولدیلار و ندامت لار
 قیلدی لار لار مسلمانلار ایله برابر کیتیمگانلیک لار لیغنه عذر لار تو قودیلار حضور نبوی غه کیلوب قسم لار اچیب
 یلغان و حه لارین عرض قیلدی لار حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم لار نینگ ظاہری اعتداز
 لارین قبول ایوب باطنی معاملہ لارین اللہ تعالیٰ غه حوالہ قیلدی لار لیکن مدینہ یگ مخلص صحابہ
 لار دین ادج ذات ارضیمگان بپرسنب لار ایله تبوک غه بارش دین قالغان ایردی لار بو حضرات
 یلغان عذر لار بیان قیلوب تو قوش اورنیغہ اوز اوز واقعہ لارین تمام حضور نبوی ده راست سوزلاب
 اوز لارین خدا و رسول حکملار لیغنه تابشوردیلار لار حق لارنده جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم امر بپر
 دیلار خلق دین علاته اوزگان حالده ایلیک کون توردیلار کیمین اللہ تعالیٰ طرفین عفو لاری
 ادچون و توبہ لارین قبول بولغانلیکی ادچون آیتلار تو شدی اول ادج ذات ناملاری بودور کسب
 بن مالک و هلال و مراره رضی اللہ عنہم (بولار نینگ مفصل واقعہ لاری ریاض الصالحین ده
 کور و لسون -

(فائدہ) بوکتاب ده ذکر ایتو لگان غزاتلاری بیانی دین بر بر مسلمان نہایتیدہ بخششی فہم قبیلہ آور کہ جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم زمانہ لاریدہ قیلونغان اوروشلاری بیچ نفسانی غرض یا مملکت آلمک اوچون یا ظالمانہ صورتدہ بولگان دور بلکہ دشمنلار حملہ لاریغہ جواب یا ظالمانہ ہجو ملاریغہ مدافعہ دین عبارت ایرے اسلام دینی باشقہ دین لاریغہ دشمنلیک قیلمس یا اہل لارین زوریک ایلہ روزی غہ آلمکغہ اقدام اتیس حقیقتدہ اسلام دینی بوتون دنیا خلقی اوچون اللہ تعالیٰ بینگ رحمتی دور اگر دنیا خلقی اسلام ادارہ سیغہ ادرین تابشور سے تمام عالم امن و امان ایلہ حیات کچور ور بر بر لاریغہ دشمن بولملار جنگ و جدال قیلمس لاریغہ عالم شیر و شکر بولغان حالده گزارہ قیلور لاریکین افسوس کہ جہاں خلقی بونکتہ نے توشونہ آلماسلار۔

حج عبادتی

حج عبادتی اسلام دینی ده تو قوزونچی سنہ ہجریہ ده فرض قیلوندی اوشال سنہ جناب رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم حضرت ابو بکر رضی اللہ عنہ نے اوچویز نفر صحابہ کرام غہ امیران لچ تعیین ایتوب حج غیبار دیلار اول جناب مدینہ دین جونا گلانلاری دین کین آرقہ لاریدین حضرت علی رضی اللہ عنہ نے روانہ قیلدیلا تا کہ حج ده سورہ برارت نے خلق غہ ایشیتدورسون لار حضرت ابو بکر رضی اللہ عنہ مطابقت حج قیلدور دیلار و حضرت علی رضی اللہ عنہ برارت سورہ سین اولی دین قرق آیت فی احکاملاری ایلہ تبلیغ ایتدیلار و اعلان ایتدیلار کہ بوسنہ دین کین بیچ بر مشرک مسجد حرام غہ داخل بولہ آلمس و بیچ بیر آدم کعبہ شریفہ فی یلتعاج طواف قبیلہ آلمس۔

جناب سرور کائنات صلی اللہ علیہ وسلم بینگ حج لاری

اونونچی سنہ ہجریہ ده جناب رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم حج بیت اللہ غہ ارادہ قیلدیلار اطراف و جوانب غہ خیر لاریباریلدیکہ بوسنہ حضرت سید الکائنات صلی اللہ علیہ وسلم حج اوچون مکہ مکرمہ غہ

بارمکی دور لار اوبارک خبرنی ایشتیگاج هر طرفدین جماعه جماعه خلق لار هر صنف و هر طبقه دین مدینه
منوره غه کیله باشلادیلار همه لاری کیلوب ذی الخلیفه (بر علی) نه باروب احرام غه داخل بولدیلار و
شول پردین تلبیه شروع قیلدیلار که الفاظی بو ایردی **لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ لَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ**
لَكَ لَبَّيْكَ إِنَّ الْحَمْدَ وَالنِّعْمَةَ لَكَ وَأَمْلُكَ لَا شَرِيكَ لَكَ
بو جمله لارنی تکرار قیلغان حال ده مکه مکره غه روانه بولدیلار بو یوک مقدس قافلہ غه هر هر سیردین فوج
فوج جماعه لار تو شولور ایردیلار وقتیکه مکه مکره غه لقیقین تیدیلاردی طومی ده سیر از توختا دیلار کسین
مکه نینگ تیفه طرفدین انبوه عظیم ایله شهر غه داخل بولدیلار کوندوز کونی نهایتده یوک شوکت ایله
طواف دین فارغ بولدیلار و خدیننگ عظمت و جلالین عالم غه کورساتدیلار کسین صفا و مروه سعی
لارین قیلدیلار فارغ بولغاندین کسین سکیزنچی ذوالحجه غه قدر تو شخانہ لاریده آرام ده بولدیلار سکیزنچی
ذوالحجه ده مکه دین منی طرفیغه روانه بولدیلار ظهر و عصر و مغرب و عشاء فجر نماز لارین منی ده اد تو
دیلار تو قوزونچی ذوالحجه کونی آفتاب طلوع قیلغاندین سوونگ منی دین یوروب وادی نمره غه
کیلوب تو شدیلار بودادی بینگ بیر طرفی عزات دیر طرفی مزدلفه ایردے زوال دین کسین بول
یردین یوروب عزات میدانی غه کیلدیلار بوتون میدان خلق غه تولدے تمام آدملار تلبیه غه و تکبیر
و تهلیل غه مشغول ایردیلار شول کونی بیروز قرق مینگ یا بیروز گیرمه تورت مننگ مسلمان آنحضرت
صلی اللہ علیہ وسلم ایله حج ده برابر دیلار جناب لاری بو مجمع عظیم ده تویه لار غیہ مینسوب تاغ تیفه سیغہ
چیقوب توروب توبانده گی خطبہ شریفی نے مرحمت قیلدیلار۔

اللہ تعالیٰ غه حمد و ثنا آیتکاندین کسین دیدلاری ای انسانلار مینگ سوزد منی ایشتیگ لار
من خیال اتور من که موندین کسین من سیز لار ایله بو مقامده ہیج بیر وقت حاج بولہ آما سمن ای انسانلار
سیر لار نه بیر لار بنگیرینگ قانلار نیگیز مال لار نیگیز بو کونلار نیگیز و بو آسی لار نیگیز و بو شهر لار نیگیز
حرام بولغان کبی حرام دور سیز لار البتہ خدا لار نیگیز حضور لیغہ بارور سیز لار اول سیز لار غه هر بیر عمل
لار نیگیز حقندہ سوال بیور من اللہ تعالیٰ پایین سیز لار غه تیکوز دوم هر کیم نینگ قولیده باشقہ نینگ

امانتی بولسہ ایگا سینڈ تا پشور سون آگاہ بولونگ لارینہ منڈین کیسین گمراہ بولوب کیتانگ لار ہیر
 ہیر لار نیگیزتے اولدورا باشلامنگ لار خیردار بولونگ لار جاہلیت زمانہ سیدہ گی ایشلاونینگ
 ہمدی مینگ ایانیم آستیندہ پامبال دور ایکی زمانلار ددگی قان جنجال لاری ایمدی توگادی
 من توگاتکان قانلار ینگ اولی ابن ربیعہ بن عارت بن عبدالمطلب قانی دور کہ بنی سوسہ
 قبیلہ سیدہ ایبیرینمکہ ایردے اتی صذیل اولدوردی من ایننگ قانین اولدردم جاہلیت
 زمانہ سیدین قالغان سودلار بیچار بولدے من بیچار قیلخان سودلار ینگ اولدردی سے عباس بن
 عبدالمطلب سودی دور کہ اتی من بیچار قیلدیم ای انسانلار خا تو نلار ختلار زندہ خدادین ذر تو ننگ
 لار کہ سیزلار لاری خدا امانی ایہ آک نیگیزلار و خدا کلامی ایہ اللار ینگ جسمدارین اوللار نیگیز
 غہ حلال قیلوب آلد نیگیزلار الار گردن لار پیدہ سیزلار ینگ ختلار نیگیز شول دور کہ اللار سیز
 لار ینگ اولدورتار نیگیز غہ سیزلار ایمان کورگان آدم لار نے اولتور غوز ماسون لار مبادا اگر
 اللار بولیشنی قیلسہ لار اللار نے شول درجہ دہ اورونگ لار کہ داغ و نشانی قالماسون والار
 ینگ نفقہ لاری سیزلار ینگ ذمہ لار نیگیز غہ بولور من سیزلار غہ شونداغ بیر نرسہ نے قویوب
 کیتور من کہ اگر سیزلار اول نرسہ غہ حکم یا پوش سنیزلار ہرگز بولدین آزماس سیزلار ای انسانلار
 منڈین کیسین پغیر پوقدور و سیزلار دین کیسین امت ہم یوقدور خیردار بولونگ لار اولر بلار سینگیز
 غہ عبادت قیلینگ لار و بیش وقت نماز لار نیگیزنی اولونگ لار و رمضان آیین روزہ سین
 تو تونگ لار و مال لار نیگیز کاتلارین خشتودیک ایلبہیرینگ لار و پروردگار لار سینگیز خانہ سیغہ
 حج اولچون بارینگ لار و حکومتلار نیگیز غہ اطاعت قیلینگ لار کہ بلار نیگیز ہفتی غہ کیرور سیزلار۔
 کیسین دیدیلار ای انسانلار قیامت کونی سیزلار غہ مینگ حقیمدہ سوال ہیر یور اول حالہ
 نیمہ جواب ہیرور سیزلام

نمایہ لار دیدیلار سیزلار شہادت ہیرور میز کہ اوللاری سیزلار غہ خدا پامی نے تیکوز دیلار و
 رسالت حقیقی ادا اتیدیلار و خیر خواہلیک لارین سیزلار غہ مکمل قیلدیلار بوسوز نے ایشتیوب

ایشیتوب تورگانلاریده جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم شہادت بر منقلارین آسمان طرفینہ کوتا
روب بینہ آدملا طرفلاریغہ اشارہ قیلور ایردیلا ر یعنی ای خدا کورگیل و ایشیتگیل کربنده لارینگ
مینگ حقیقده چوک شہادت بیروب تور و بدوزلار دیگاندیک (دیر ایردیلا رای خدا اوزونگ شاهد
بول ای خدا اوزونگ شاهد بول ای خدا اوزونگ شاهد بول۔

کیسین مرحمت قیلدیلا که بو مجلس ده حاضر بولغانلار بولغانلارغہ بولمیش نئی نیکوزسون لار ممکن
دور که حاضر لار مینگ لاجنلار بیدین الار دین ایشیتکانلار زیاده یاد قیلور لاز بوسیرت نی اوقوغوجی لار
جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم لینگ بومبارک خطبه لارینی بخششی اوقوسون لار توشونوب
اوقوسون لار فکر قیلسون لار که جناب نبیہ اوچون بو آخری دداع مجلس لریده قرءان کریم غہ عمل قیلک
اوچون تارکید ایتدیلا ر و عمل قیلغوجیلار نی آزما سلیک لارین دعدہ قیلدیلا ر و نبیہ اوچون مسلمانلارغہ
بیر بر لارین جان لارین مال لارین عزتلارین حفاظت اوچون امر بیدیلار و نبیہ اوچون خانوتلار
حقلاریده نہایتیہ احتیاط ایله حقوق لارین ضائع قیلمسایک لاری اوچون تارکید ایتدیلا ر
و نبیہ اوچون زمانہ لاریده موجود ذاتلار دین تبلیغ لاری اوچون مستحکم شہادت لار آلدیلار و نبیہ
اوچون اوشال مجلس ده بولغان ارشاد و نصیحتلارین قیامتچہ کیلا درگان مسلمانلارغہ نیکور مک
اوچون حاضر لار دین عبدلار آلدیلار بوزرہ لاشونینگ اوچون قیلوندی که مشول نرسہ لارغہ عمل
قیلونغان حالده گنہ مسلمانلار دنیا دا آخترتده عزیز و مکرم یشار لار اگر ترک قلسہ لار ہر ایکی دنیا ده
ہمدین خوار و ذلیل بولور لار۔

جناب رسول اللہ بو خطبه دین فارغ بولغان ساعت لاریده بو آیت کریمہ خدا طر فیدین نازل
بولدی۔ **الْيَوْمَ اكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَ اَتَمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَ رَضِيتُ لَكُمْ الْاِسْلَامَ دِينًا۔**
یعنی بو کون من دینلار نیگزینی سیز لار اوچون بوتون قیلوب بیردیم و سیز لارغہ نعمتم فی تمام
قیلیم و سیز لارغہ دین بولمک اوچون اسلام نے اختیار ایتدیم ایرتہ سی سید کونی آنحضرت صلی اللہ
علیہ وسلم اوز لاری مبارک قول لاری ایله آلتیش اوتج عرد تو یہ و حضرت علی قول لاری ایله

او تو زیتی تو یہ نے منیٰ وہ قربانلیک قیلدیلار قربانلیک دین فارغ بولغان دین کیسین مکہ مکرمہ غ
توشوب افاضہ طوافینی قیلدیلار تمام خلق قربانلیکدہ ہم طوافدہ ہم جناب غ اقتدا قیلدیلار
بے حساب تو یہ لار قوی لار ایکچولار مال لار سو یولدی۔

بوج دین جناب رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم ینگ مقصود لاری شعار اللہ نے تعظیم و
حضرت ابراہیم و حضرت اسماعیل علیہما السلام ینگ سنت لارین احیا و کافر لار ینگ مشرکانہ
رسم لارین البطل و توجید خالص فی اعلان و اسلامی تعلیمات فی اشاعتی ایردے اینگ اوچون
بوج ینگ نامینی حجتہ البلاغ ہم دیر لار بونینگ اوستیغہ جناب حج اوچون کیگانلار غہ و داعی
ارشاد و نصیحت لار قیلگان ایردے لار اینگ اوچون حجتہ اوداع ہم دیر لار بوج وہ جناب رسول
اللہ صلی اللہ علیہ وسلم بیر یوز قرق ینگ ممتاز بندہ لار ایله حج بولوب اسلام دینین ضروری
احکام لارین تبلیغ ایتکان دین کیسین نہاتیدہ ممنون و مسرور بولغان حال لاریدہ مدینہ منورہ
غہ روانہ بولدیلار۔

خطبہ غدیر خم

جناب رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم مدینہ غہ کیتوب تورگانلاریدہ یول اوستیدہ حضرت
بریدہ سلمیٰ حضرت علیؑ حق لاریدہ جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم خدمت لاریغہ یمن وہ بولوب
اوتکان بعض ایشلاریدین شکایت قیلدیلار حقیقتدہ بوشکایت حضرت بریدہ جنابلارین واقعہ فی
نخشب، توشونمگانلیک لاریدین پید بولغان ایردے اینگ اوچون جناب سید عالم صلی اللہ علیہ و
سلم مکہ ایله مدینہ اورتالاریدہ غدیر خم ناملیک بیر مقام وہ نہاتیدہ جامع و مهم بیر خطبہ
اوردیلار و خطبہ وہ اہل بیت رضی اللہ عنہم ینگ رتبہ لارین بلندیک لارین واضح صورتدہ
بیان و قیلدیلار و حضرت علیؑ ینگ قول لارین تو توب توروب دیدیلار من کنت مولاه
فعلیؑ مولاه یعنی من کیخہ مولی بوسام علیؑ ہم انکامولی زور خطبہ دین کیسین حضرت فاروق اعظم

حضرت علی مرتضیٰ ثانی مبارکباد تقدیم ایتدیلا و حضرت بریده قاتغان عمرلارین حضرت علی رضی اللہ عنہ ینگ محبت و متابعتلاریده اوتکازدی لار آخر عمرلاریده حضرت علی ایله بولوب جنگ حملده شهید بولدیلا رضی اللہ عنہم اجمعین۔

جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم ینگ دنیا دین رحلتلاری

جناب رسالتآب صلی اللہ علیہ وسلم و فالتلاری دین الی آی مقدم سورة اذ اجاء نصر اللہ و الفتح و سرائت الناس یدخلون فی دین اللہ اذ اجا فسبح بحمد ربک و استغفره۔ انہ کان توابا۔ نازل بولدی۔ ترجمہ

چچان کیلے اللہ تعالیٰ ینگ مددی دفع مکہ د کور سنگیز آدمیلارنی کہ کیورور لار اللہ تعالیٰ ینگ دینی نہ توپ توپ پس رنگیزمدی ایله تسبیح ایتنگ مخفرت طلب قیلینگ اندین کہ اول بیوک توبه قبول قیلخوچی دور بوسوره نزدی دین مخفرت صلی اللہ علیہ وسلم توشوندیلار کہ بوسنه دنیا دین آخرت سفرلاری محقق دور کیسین شول سنه رمضان ده بیگرمه کون اعتکاف نه اولتور دیلار عادت شریفه لاری هر ییل ادا کون اولتورور ایر دیلار محبوب قیزلاری حضرت فاطمه نه دیدیلار کہ بوییل زیاده اعتکاف نه اولتور و شلارین سبی شول سنه و فالتلارین یقین لیک دین دور اون برنجی سنه بحریه صفر آیین ابتدا سیدین حضرت سرور کائنات صلی اللہ علیہ وسلم آخرت سفرلیجه تیار گر لیک قیله باشلار دیلار اول بیر کون اهد طرفیجه بار دیلار انده گی شهیدلار نه نماز اولتور دیلار اندین قایتوب کیلوب مسجدده منبر نه چیقیدیلار خلق غه باقوب دیدیلار برادرلار من سیزلار دین ایلگاری کیتیمکی دور من و سیزلار اوچون شهادت بیور من خدا نامی غه قسم که من بورتورگان یرمیده حوصنیم نی کوروب تور و بدور من منکا بوتون خزینه لار کلیدلارین تالبشور و ولدی من سیزلار فی من دین کسین ینه مشرک بولوب کیتسلار سنگیز دین تور قما سمن من تور تور من که من دین کسین هر بر لار رنگیز ایله نفسانیت قیلوشوب بر باد بولماسه لار ینگ یعنی دنیا اوچون هر بر لار رنگیز

نے پامال اینک لار نیگیز دین خوف ایتمور من کین یریم کیچہ ده بقیح قبرستانی غثه ریف قیل دیلار
والار غه سلام یر دیلار و حقلار غه دعا لار قیل دیلار کین یر کون تمام مسلمانلار نی جمع قیل دیلار و
مرحمت قیل دیلار۔

مرجہای مسلمان لار اللہ تعالیٰ سیزلار نی اوز رحمتی غه داخل قیلسون دل شکسته لیکنی سیزلار
دین کوتارسون رزقلار نیگیز نی فراوان اتیسون اوزی ہمیشہ مددگار لار نیگیز بولسون درجہ لار نیگیز
نی بلند قیلسون دائم اوزا ما بنده سقلاسون مینگ سیزلار غه وصیتم شولور که خدا دین ہمیشہ قورقونگ
لار اوزلار نیگیز نی باشقہ لار دین آرتوق بلمینگ لار خدا اینگ بنده لار ریخه تکبر قلمینگ لار دنیا غه فتنه و فساد
سالمنگ لار اللہ تعالیٰ منگا و سیزلار غه دیر که تِلْكَ الدَّارُ الْآخِرَةُ نَجْعَلُهَا لِلَّذِينَ
لَا يُرِيدُونَ عُلُوًّا فِي الْأَرْضِ وَلَا فَسَادًا وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ه
(ترجمہ) منہ بوجنت دور کہ بونی بیز شونداغ آدملار غه یرور میز که الاریر یوزیده که لیکنی و فساد نی خواصلا
ماسلار و بخشی ماقت خدا دین قورقغان بنده لار نصیب لاریدور۔

کین بو آیتنی او قودیلار اَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْمُتَكَبِّرِينَ یعنی آیاتکبر
لار جای لاری جهنم ده ایسمی کین مرحمت قیلوب دیدیلار ای برادر لار همہ لار نیگیز غه سلام و
مینگ سلامینی مندین کین کیلا دورگان دینی فرزند لار یغنه نیکوز و لسون

جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم غم بیمار لیک نے باشلا نشی

یگرہ تو قوزونچی صفر آبی ده حضرت سرور کائنات صلی اللہ علیہ وسلم یر جنازه دین قایتیب
کیلوب توروب ایر دیلار یول اناستیده مبارک باشلا ریخه آغزنی پیدا بولدی آرقہ سیدین ایتمہ
شروع بولدی حضرت ابوسعید خدریؓ دیدور لار جناب رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم نینگ باشلا
ریدہ گی رومال غه قورومنی نیکوز دوم عطسه کیلوب توروب ایردی مبارک بدن لاری شونداغ
ایسین ایردیکہ قوروم برداشت نیله آمادی معلوم بولدی کہ انبیار علیہم السلام غه کیلگان خسته

لیک باشقہ لارینکی دین نیچہ حصہ زیادہ بولور ایکان ایننگ اوچون الارغہ اجر و ثواب هم زیادہ بربیلور
ایکان حضرت سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم نینگ بیماریک مدت لاری ادن اوچ کون یا اون تورت
کون دین زیادہ بولمادی ادن بیر کون نه قدر اوز لاری مسجد نه حاضر بولوب امامت قیلوب تور دیلا
ام المؤمنین حضرت عائشہ رضی اللہ عنہا دیدور لار جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم تچان بیمار
بولسه لار بودعانی او قوب قول لارین بدن لار لایغہ سور کار ایر دیلار اذْهِبِ الْبَاسَ رَبِّ النَّاسِ
وَاشْفِ أَنْتَ الشَّافِي لَا شِفَاءَ إِلَّا شِفَاؤُكَ شِفَاءُكَ لَا يَغَا رَسَقَمًا
(ترجمہ) ای انسان لار نینگ ریتی کینکوزگیل بو ضرر نی دشفاعطائیل سندور سن شنا بیر گوجی سیننگ
شفانگدین باشقہ شفا یوقدور شفائی نے کرم قیل کہ بیچ بیر بیمار ایکنی قالدور ماسون حضرت عائشہ
دیر لار من رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم بیمار بولغان کونلار ده بودعانی او قودوم دبارک قول لار لایغہ
دم سالدیم خواصلا دیم کہ قول لارین بدن لار لایغہ تیکوز ای لیکن جناب قول لارین تارتوب آلدیلار
و دیدیلار اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِيْ وَادْخِنِيْ فِي الْجَنَّةِ بِالرَّحْمَةِ الْاُولٰٓئِیْ عَلٰی تَرْجُمَةِ اٰی اَلْ
مینگ گناہلار مینی منفرت قیل و منگار حم قیل دینی ریتق اعلیٰ غم تو شگیل

وفات لاریدین بیش کون مقدم

جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم رحلت لاریدین بیش کون ایلگاری مدینہ منورہ نینگ تی
قودوق لاریدین تی مشک ده سوآلدور دیلار او شال کون چهار شبہ کونی ایردی بیر اییش
توشوب اولتوروب شول سولار نی باشلاریدین قویدور دیلار اندین بیر آز آرام تا پدیلار طبیعت
لاری اندک نیگیل بولدے کیسین مسجد غم چیقیدیلار و خلق غم باقوب دیدیلار سینلار دین اذل اوتکان
امت لار دین بعضلاری نبی لارین قبر لارین مسجد قیلوب آغان ایر دیلار سینلار لار بر گزالی ریتی بومنگ
و دیدیلار اللہ تعالیٰ نینگ لعنتی اول یہود لار و نصرانی لار غم بولسون کہ نبی لارین قبر لارین مسجد
قیلوب آوبدور لار و دیدیلار مینگ قبر مینی مندین کیسین عبادت محلی قیلوب آلمنگ لار اللہ تعالیٰ

پیغمبر لاریں عبادتخانہ قیلوب آغورجیلارنی نہایتیدہ بیان کورور آگاہ بولونگ لارمن سیزلارنی بو
ایش دین منخ ایترمن بو حکمنی سیزلارنہ نیکوزدیم ای خدا اوزونگ گواہ بول ای خدا اوزونگ گواہ
بول دیدیلار کین نمازنی امام بولوب اوقودیلار فارغ بولغاندین صونگ منبرانہ چقیوب خطبہ اوقودیلار
حمد و ثنادین کین دیدیلار ای مسلمان لارمن سیزلارنہ انصار کرام حقلاریدہ وصیت قیلورمن کہ بولار
مینگ جسمینی پیرھنی ایردیلار و مننگ سفریم نی نوشته سی ایردیلار بولار اوز فرانس لارمن انجام
بیردیلار بولار نینگ حقلاری نے تمام ادا قیلہ آلمادوک ایمدی بولار نینگ کجشی لارین قدر و حرمت
قیلوسون و خطا قیلغانلارین خطا لارین عفو ایتوسون۔

کین دیدیلار بیرمبده غہ خدا طرفیدین اختیار بیریدی کہ بوتون دنیا و اندہ بارزسہ لارنی آلسون
یا آخرت نی آلسون اول بندہ دنیا نی قویوب آخرت نی اختیار ایتدی۔

بوسوزنی حقیقتین حضرت ابو بکر رضی اللہ عنہم تو شونندیلار عرض قیلدیلار یا رسول اللہ اوزلاری اوچون
ہمہ میزیننگ آتہ دآنہ نیزوجان و مالیز قربان بولسون یعنی حضرت اوشال بندہ حضرت رسول اللہ صلی
اللہ علیہ وسلم نینگ اوزلاری ایجانلار۔

رحلت نبویہ دین تورت کون مقدم

پنجشنبہ کونی جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم نینگ بیمار لیک لاری بینہ زیادہ بولدی شول
حالدہ اولتورگان لارنہ دیدیلار کہ قلم و کاغذ کیلتورونگ لارمن سیزلارنہ بیرسہ یازوب بیرای تاکہ دین
صونگ گمراہ بولوب کیتینگ لار حاضری لار دین بعضیلاری دیدیلار آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم غہ
بیمار لیک غالب کیلگا نلیکی دین بوسوزنی قیلوب تور و بدور لار الحمد للہ بیزلار وہ قرآن کریم موجود
دور لار بیزلار اوچون قرآن کافی دور لار بعضیلاری دیدیلار قلم و کاغذ کیلتورایلیک کہ دیگانلارین
یازوب بیرسون لار اورتادہ اختلات و جنجال پیدا بولدی کین حضرت رسالتاب صلی اللہ علیہ وسلم
دیدیلار ہمہ لار نینگ بول یردین توروب کیتینگ لار۔

بوداقتہ دین کیسین اوشال کون اوج نرسہ نہ وصیت قیلد یلار

(۱) بوتون عربستان دین یہودلارنی چیقاروب یبارلیسون

(۲) اطراف دین کیلگان و فدلالارنی عزتلارین و مہانداریک لارین ہمیشہ رسول اللہ صلی

اللہ علیہ وسلم زمانلاریدہ گی دیگ قیلونسون۔

(۳) قرآن کریم حقلاریدہ نہایتیہ اہتمام ایتونسون انی بیونسون وازگاشمل قیلونسون۔

اوشال کون نماز مغرب نہ قدر نمازلارودہ حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم اوزلاری امام

بولد یلار نماز مغرب دہ سورہ و المرسلات نے اوقود یلار پنجشنبه کونی نماز عشا نہ چیقیک اوچون

اوج بار قصد قیلد یلار ہر سفر ہمارت قیلیمک اوچون اولتور سہ لار بیوشلیک طاری بولد بیری آفری

حضرت ابو بکر نہ امامت اوچون امر بیردی یلار شول حکم دین کیسین حضرت ابو بکر نہ جناب رسول اکرم

صلی اللہ علیہ وسلم یاتلاریدہ اون تی نماز نہ نائب امام بولد یلار۔

وفات مصطفوی دین ایکی یامیر کون مقدم

شعبہ کونی یا یکت نہ کونی حضرت ابو بکر نہ نماز ظہر نہ امام بولمک اوچون محراب نہ باروب

ایمدی شروع قیلیمکی ایردی یلار آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم حضرت عباس نہ و حضرت علی نہ بیلکہ لاریغہ

قول لارین قویوب سویالگان حال لاریدہ جماعت نہ چیقوب قالدیلار بوہالی کورگاج حضرت ابو بکر نہ

اوزلارین آرتہ نہ آلمکی بولد یلار جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم قوز غالمنگ دیگان اشارہ

قیلد یلار کیسین اوزلاری باروب حضرت ابو بکر نہ یینگ یا نلاریدہ برابر توروب اولتورگان حال

لاریدہ نماز نہ شروع قیلد یلار حضرت ابو بکر نہ جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم نہ اقد قیلد یلار تمام خلق

حضرت ابو بکر نہ تجبیر لاریغہ قراب نماز اوقود یلار یکت نہ کونی جناب رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم

ہمہ غلام لارین آزاد ایتدی یلار بولار یینگ عدد لارین بعض روایت دہ قرق نہ تیگوزو و بدورخانہ

اقدس دہ اول و آخرتی دینار لغدینہ بار ایگان انی عزیزیلار نہ تقسیم ایتیدی اوشال کون کچقیزون

حضرت والدہ میز عاتشہ چراغ اوچون توشتی خاتون دین یاع تیلار خانہ دہ نہ قدر سلاح بوسہ
مسلمانار غہ صیہ قیلدیلار زردہ مبارکہ لاری بیر یہودی دہ او توز صاع ارقہ غہ گز دایردے۔

آخری کون

دوشنبہ کوئی نماز فجر وقتیدہ جناب رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم مسجد نبوی ایلہ حضرت
عاتشہؓ حجرہ لارین اورتا لاریدہ گی پردہ تی کوتار دیلار نماز او قلوب توروب ایردے بیر آز نماز
نے و نماز او قلوب تور گانار نی تماشا قیلوب تور دیلار گویا امت اسلامیہ غہ اوز لارین بیر گان
تعلیم لارین و ایننگ ادا ایتولیشین نظارہ قیلدیلار نماز دہ گی لار لقیقین قالدی کہ ہمہ لاری یوز
لارین حجرہ طرفیہ قیلدیلار حضرت ابو بکرؓ رضم اوز لارین ارقہ غہ آلماقچی بولدی لار کین جناب رسول اللہ
صلی اللہ علیہ وسلم اشارہ ایلہ مع ایتدیلار بو اشارہ ہمہ لاری اوچون تسکین نہ باعث اولدی کیری حضرت
ابو بکرؓ نماز نی تمام قیلدیلار جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم آخری نماز لاری او شال کوئی نماز
فجر بولدی کون کوتار بیلدی سید عالم صلی اللہ اوز لارین محبوب تیز لاری حضرت فاطمہؓ نے
قاشلار لغیہ چاقیر دیلار قوللا غلار لغیہ آہستہ بیر سوز قیلوب ایردیلار لیلاب یبار دیلار کینین مینہ بیر سوز
قیلوب ایردیلار اندین کولوب یبار دیلار حضرت فاطمہؓ دیدور لار ادنی سوز لاریدہ دیگان
ایردیلار کہ ایمدی من بو جہان نے قویوب کیتیمکچی بولدوم ایچنی سوز لاری دہ دیب ایردیلار کہ
مینگ خاندانمدین سن ہمہ دین ایلکاری منگا باروب قوشولور سن او شال کوئی حضرت فاطمہؓ نے
سیدۃ النساء العالمین لقبینی بیر دیلار یعنی بوتون عالم خاتونلارین سردار لاری حضرت فاطمہؓ قبلہ گاہ
لارین آخری حالتلارین کوروب آہ آہ جانم عملاری مونجہ زیادہ بولدی دیدیلار قبلہ گاہ لاری
صلی اللہ علیہ وسلم دیدیلار قیزیم بو کون دین کین آہ نگ دہ غم قالمس کین امام حسن و امام حسین
رضی اللہ عنہما ایکے لارین چاقیروب او پدیلار الار حقلار زندہ امت اسلامیہ ہمیشہ حرمتدہ بولسونلار
دیب وصبت قیلدیلار۔

کین اُمّات المؤمنین ازواج مطہرات رضی اللہ تعالیٰ عنہن فی چاقیر دیلار دالار غے کوب
دلدار لیک لار و نصیحتلار قیلدیلار۔

کین حضرت علی مرتضیٰ فی چاقیر دیلار بوجناب کیدوب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم مبارک
باشلارین قوچاغلار لایغے آلوب وداع سلاملارین بیر دیلار بوذالغے ہم نصیحتلار قیلدیلار سوزلاب
تورگان ساعتلار یدہ آغیزلارین مبارک توفیق لاری حضرت علی جبرہ لاریغے ساچیلوب تورور
ایردی منہ شول حالتو تیرکانلار یدہ حضرت سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم زبانتلار یدہ ای امت لاریم
نماز غے اہتمام قیلینگ لار باقیملار نیگیزده بولغان ذاتلار حقلارین ضائع ایتمنگ لار دیگان وصیت
بولوب توروی حضرت انسؓ دیدور لار جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم ینگ آخری
وصیتلاری شول ایردی۔

سرور کائنات صلی اللہ علیہ وسلم جان نی جانان غے تسلیم لاری

ایمدی حضرت سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم ینگ دنیا جیانتلارین آخری ساعتی کیلدی اول
حالده آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم والدہ میز حضرت عائشہ صدیقہ نے آرقه لاری ایله سویا یوب
اد توروب ایر دیلار بالش لارین ادستیدہ بیر پیاله سو قویولغان ایردی هر لحظه مبارک قول لارین
پیاله نه ساوب مقدس چهره لارین تر قیلور ایریلار رخسار انور لاری گاه قیز اردر ایردی دگاها
سرفارور ایردی مبارک زبان لاری ایله دیر ایردی لار لآلہ اللہ انّ للموت سکراء
یعنی لآلہ اللہ ادروم ینگ موندان اچیج لیک لاری بار ایکان بو حالتده حضرت
عائشہ ینگ ابنی لاری حضرت عبدالرحمن بن ابی بکرؓ کیدوب قالدیلر قول لاری دینگ مسواک بار ایردی
آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم ینگ نظر لاری مسواک غے توشدی حضرت عائشہ فی الحال اول مسواک فی
آلدیلار آغیزلار لایغے سالوب بیر آز چیناب یو مشاقوب بیر دیلار جناب سید عالم صلعم ایننگ ایله بیر بار
آغیزلارین مسواک قیلدیلار کین مقدس زبان لاری ایله اللّٰهُمَّ السَّرِيفِيّ الْاَعْلَىٰ یعنی ای اللہ

من رفیق اعلیٰ فی اختیار ایتدیم بوجملہ فی دیگان ساختاری مبارک قول لاری تو شوب کیتدی تازین
 کوزلاری یوتارینہ کوتاریلیم جسم اطہر لاریدین روح اقدس لاری پرواز ایلادی تاغریخ او شال کونی
 اون اینچی ریح الادل اون بیرنچی سنہ ہجریہ دو شبنہ کونی چاشت وقتی ایردی و دنیا دین سفر قلیخان ساختاری
 یا شلاری قمری ییل حسابچہ آتمیش اوج سنہ تو لب تورت کون زیادہ بولغان ایردی اِنَّا لِلّٰهِ وَاِنَّا
 اِلَيْهِ رَاجِعُونَ حضرت فاطمہ زہراؑ یوحادثہ عظمیٰ او ستندہ دیدیلار یا اَبَتَا کَا اَجَابَ رَبَّآ دَعَاہُ
 یَا اَبَتَا الْجَنَّةُ الْفِرْدَوْسِ مَا وَاوَاکَا یَا اَبَتَا کَا اِلٰی جَبْرِیْلَ نُنْعَاکَا۔
 (ترجمہ) آہ آتہ جانم پروردگار لارین دعوتین قبول قیلدیلار آہ آتہ جانم جنۃ الفردوس تقاملاری
 بولدی آہ آتہ جانم اولوم خیرلاری نے دوستلاری جبریل علیہ السلام غہ پیور میز کین بودغانی قیلدیلار
 ابی فاطمہ فی حضرت محمد صلی اللہ علیہ وسلم تاشلاریتہ تیکوزگیل ابی منی حضرت محمد صلی اللہ علیہ وسلم
 دیدیلاری ایلمه سرور ایلا الہی منی بو اولوغ مصیبت تو ابیدین محروم ایتمه دقیامت کونی شفاعت محمدیہ
 دین بی نصیب قیلیم۔

حضرت سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم نینک جسد پاک لارین قوچا غلاریدین یرغہ قویوب توروب والد
 میہ حضرت عائشہ رضی اللہ عنہا بو الفاظ مبارک فی دیدیلار درینا اول رسولی کہ متحابلیکنی بایلیکنین سلکین
 یکنی غنی ایکدین آرتوق کوروب ایردیلار

انہیں دلینی کہ امت عامی فکریدہ میرا کیچہ بوتون آرام قیلماب ایردیلار آد اول مہوونی کہ بوتون
 سمرلاری نفس لاری ایلمہ چہاد قیلوب اوتدیلار دہ اول کرم پوزر کہ حجتندہ یوزلار ایچہ برار بار دروازہ
 لارین یا پادیلار درینا اول مصطفیٰ کہ دشمن لار کاقتلاریدین ذرہ قدر مکدر خاطر بولما دیلار حق
 زایدہ قوم لاری مبارک دندان لارین شہید ایتدیلار و مقدس چہرہ لارین مجروح ایلادیلار آہ
 شونداغ بنی اعظم در سوال اکرم صلی اللہ علیہ وسلم بو کون فانی دنیا دین سفر قیلدیلار دوستلارین
 فریق لاری ایلمہ مبتلان خون جگر قیلدیلار

جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم دن تارین خیرین ایشینیکان صحابہ لارہمہ لاری حیران دیوانہ

و سرگردان بولدیلار بعضیلاری باشلارین آوب محراب لارغه چنتیوب کیتدیلار بعضیلاری صومندین جدابولوب
 تورگان یرلاریده توروب قالدیلار حضرت امیر المؤمنین عمر فاروق رضی اللہ عنہما رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم
 وفاتلارغی بیچ ایثامدیلار پروردگارلارین حضورغی مناجات اوچون کیتکاندورلار دئیوب تصدیق ایتمایا
 دیلار شول حالتده حضرت خلیفه اول ابو بکر الصدیق تیوب کیلدیلار مجدهده همینی بر قسم پریشانیلیک ده کور
 دیلار توغزی حضرت عائشه خانم لارغی کیردیلار کور دیلار که جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم هم اقدس لاری
 برده یا تو بدور اوستلارغی چاید تاشلاندور چادرنی باش طرفلاریدین کوتایدیلار بیلدیلار که روح اطهر فری
 اعلی طرفیغه پرداز ایلابدور اولارین اوستلارغی تاشلادیلار مبارک چهره لارغی چهره لارین تویدیلار پیشانلارین
 اویدیلار وجودلاری غرق اشک بولدی دل لاری فراق دین پاره پاره بولدی بوتون حیاتی ده کچپسه و
 کوندوز اجر المای حد متلاریده پروانه لاری بولوب یورگان عاشق دیدار لاری مالین جانین عزتین
 خانمانین یول لاریده قربان قلخان یار غار لاری بولوب جانین عزیز محبوبی دین جدابولغانیکسین
 بیلدیلار فریاد قیلدیلار دیدیلار ای محبوب دو جهان ای سید کون د مکان آتہ و آنم جابلارغی ندا
 بولسون خداینگ ازل ده یازگان اولوی اوز لارغی کیلو بدور دنیا دین اوتوبدور لار شمع حیاتلاری سوئدور
 پروانه لاری اوزلاریدین مهور قالوبدور بو طریقہ الفاظ لار ایله اوزلارین مشغول اینیگان مسجدنه چقیدیلار
 حرم شریفده بار مجع عظیم اوزتالاریده جناب رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم وفاتلارین اعلان اوچون خطبه
 اوقودیلار اللہ تعالیٰ نے محمد و جناب رسول اللہ درود ایتکانلاریدین کینین مرحمت قیلدیلار اَمَّا بَعْدُ
 فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ يُعْبِدُ مُحَمَّدًا اَفِ اِنْ مُحَمَّدًا اَقْدَمَاتٍ وَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ يُعْبِدُ اللَّهَ
 فَاِنَّ اللَّهَ لَا يَمُوتُ قَالَ اللَّهُ وَمَا مُحَمَّدٌ اِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ
 اَفِ اِنْ مَاتَ اَوْ قُتِلَ اَلْقَلْبُتُمْ عَلٰى اَعْقَابِكُمْ وَمَنْ يَنْقَلِبْ عَلٰى عَقْبَيْهِ
 فَلَنْ يُّصِّرَهُ اللَّهُ شَيْئًا وَّ يَسْجِرَ اللَّهُ الشَّاكِرِيْنَ

(ترجمہ) کہی کہ سیزلار دین محمد صلی اللہ علیہ وسلم غنبدہ یک قیلوب یورگان بولسه بلیسون کہ اول جناب
 بولون وفات قیلدیلار کہی کہ سیزلار دین خدا غنبدہ یک قیلوب یورگان بولسه بلیسون کہ خدا تیرگیدور

ہرگز اوماس اللہ تعالیٰ قرآن کریم دہ مرتبت قبیلور کہ حضرت محمد صلی اللہ علیہ وسلم رسول دور لار اول ذاتین اول
 بیرونچہ رسول لار دینانہ کیلوب کتیکان دور لار آیای مسلمانار اگر محمد علیہ السلام اولس لاریا اول دور اولس لار سیر لار
 اولخی حال لار نیگز غہ قایتیب کیتور سیر لاری کمی کہ اولخی حالینہ قایتیب کیتسہ اول آدم خدا غہ بیچ بیضررتیکوز
 آلماس واللہ تعلق بندہ لاریدین شکر گزار جماعہ کہ جزای خیر عطا قبیلور بو تقریر خلاصہ سی شول دور کہ پنجمیر یخز
 انسان ایردی لار وظیفہ لارین اول اقبیلوب دینا دین سفر قیلدی لار سیر لار اول جنابغہ عبادت قیلیماس ایردوک
 سیر لار یننگ مجبور میز اولشال ذات یننگ مجبور لاری خدا ای قدوس وحدہ لا شریک لہ ایردے اول ذات
 ہمیشہ مجبور دور تیرگی دور اولمک ایننگ اولچون محال دور بو تعلیم حضرت محمد علیہ السلام تعلیم لاری دور شول تعلیم ایله
 سیر لار دینا دیشار میز اول لاری وفات قیلغان بولس لار هم خدا لاری موجود دور دین لاری و کتاب لاری بیزدہ باقی
 دور شول دین دہ شول کتاب ہدایتی ایله ان شاء اللہ دینا دہ دوام ای تور میز آخرتہ ہم شول دین ایله بارور میز حضرت
 عمر بو خطبہ فی الیشیکات دیدیلار گویا من قرر اندہ بو آیت شریفہ فی اولقوما بدور من۔

جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم یننگ جسم مبارک لاری حضرت عائشہؓ ا دیلار یدہ دوشنبہ کوندوز
 تمام دسہ شنبہ کونی کیچہ کوندوز تور دیلار اول صحابہ کرام بالاتفاق حضرت ابوبکرؓ نے جناب رسول اللہ
 صلی اللہ علیہ وسلم طرفلار یدین خلیقہ المسلمین تعیین ای تدی لار کسین غسل شریف غہ مشغول بولدی لار بو شرف
 حضرت علی و حضرت عباس و حضرت فضل بن عباس و حضرت قثم بن عباس و اسامہ بن زید و حضرت شقران
 رضی اللہ عنہم نہ حاصل بولدی غسل بر گوی حقیقتہ سیدنا علیؓ اوز لاری ایردی لار قالغانلاری یار دم بیروب تور
 دیلار جناب حضرت علیؓ غسل وقتیدہ جسم اطہرنی اوز سینہ لار نیغہ سویاب توروب غسل قیلدور دیلار مبارک
 قیص لارین یچادیلار قیص اولستیدین سو قیوب ایشقار ایردی لار دیر ایردی لار آتہ آنم فدالاری بولسون یا
 رسول اللہ تیرگی یگ حالده نہ قدر محبوب بولس لار اولوگ لاری ہم شول قدر مجبور دور آنحضرت صلی اللہ علیہ
 وسلم نے غسل قیلدوروب تورولکان ساختدہ بدن مقدس لاریدین عادتدہ اولوگلار دین چیقادرنگان نرسہ
 لار ظاہر بولمادی غسل لاریدین نارغ بولونگان دین کسین جسم مبارک لارین اولق غد کفن غہ اورا
 لدی لار ایچدہ قیص ہم یوق ایردی عمامہ ہم یوق ایردی کسین قیسی یر غہ دفن قیلایلوک دیب کتہ لار

بیر لاریتہ سوال بیر ایتمه یلار بعض لاری مسجدنه دفن قیلایلیک دیدیلار بعض لاری بفع ده گی صحابه لاری ایله دفن قیلایلیک دیدی لاریتول ائناده حضرت ابو بکر مہرمت قیلدی یلار من جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم یینگ اوز لاریدین ایشینکان ایردیم کیم برینی فی قبض روح بو لغان مقاملاریتہ دفن قیلونور بوسوزغه همه لاری اتفاق قیلدی یلار جان تسلیم قیلغان ایرلارین فراش لارین کوتار دیلار ادشال ایردین قبر شریف لارین تاز دیلار کیمین سمد مبارک لارین یا تادورگان کرسی لاریتہ قویدیلار جنازه نمازین اوقو نکلذ اعلان بولدی کیمین تمام خلق جماعه جماعه بوشوب حجره شریفه جنازه نمازی ادرچون کیرا باشلا دیلار اول ایرلار جنازه اوقو دیلار کیمین خاتون لار کیمین یاش باله لار اوقو دیلار جنازه نماز ایچہ حکیم امام بولما دی بکیر کلمانلار اوز اوز لاری بی امام جنازه اوقو دیلار نماز جنازه اوقولوب بو لغاندین کیمین چهار شنبه کیم سی یریم کیم ده سیدنا علی رضی اللہ قول لاری ایله غسل ده شریک بولگانلار یاردم لاری ایله سمد اظہر و دجود اوزنی قبر شریفه داخل قیلندی قبر کرم ایردین بیر قریش کوتار یلدی بس کیمین حضرت بلال بن قبر شریف اوستلاریتہ سوسیدیلار

بعض روایتده جناب رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم جنازه لاریده نماز اوقو غوجی لار بو دعائی اوقو ایردی یلار دیگانلاری منقول دور ان الله و مَلَئِكَتُهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيَّ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا وَسَعْدَايِكَ صَلَوَاتُ اللَّهِ الْبَرِّ الرَّحِيمِ وَالْمَلَائِكَةُ الْمُقَرَّبِينَ وَالنَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءَ وَالصَّالِحِينَ وَمَا سَبَّكَ لَكَ مِنْ شَيْءٍ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ وَسَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ وَإِمَامِ الْمُتَّقِينَ وَرَسُولِ رَبِّ الْعَالَمِينَ الشَّاهِدِ الْبَشِيرِ الدَّاعِي إِلَيْكَ يَا ذُنُكَ السِّبْحِ اسْمُكَ خَيْرُ السَّلَامِ

بودرود شریف ترجمہ سی حزب اعظم ده یازیلگان دور

سیرت مبارکہ دین مومن بندہ لارینگ حصہ لاری

اللہ تعالیٰ قرآن کریم نینگ احزاب سورہ سیدہ یجرمہ بیرنجی آیت شریفہ و دہ مرحمت تیلدر
 لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ
 وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا ۗ تَحْقِيق بَارِد در سیرت اد چون یعنی اول کیشی اد چون
 کہ خدا دین و قیامت کونی دین نور نور و فدائی کوب یاد قلیور رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم تعلیم لاریدہ
 نجشی نمونہ یعنی مقتدی ایگشمک اد چون و جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم ادزلاری دیدورلار
 اَلَّذِي بَدَأَ خَلْقَ الْإِنسَانِ مِن طِينٍ ۚ ثُمَّ جَعَلَهُ أَحْسَنَ قَائِمًا ۖ ذَلِكُمْ فَجَاءَ بِرَبِّكَ اَدب بیریگچی مرشدیم ریم دور و اول مہربان
 منگاہناتیدہ کیشی ادب بیریگاندور صلی اللہ علیہ وسلم۔

منہ بو آیت کریمہ دین و حدیث مبارک دین روشن معلوم بولور کہ ہر ہر مسلمان دیانت و اخلاق دہ
 جناب رسالتی صلی اللہ علیہ وسلم تعلیم و آداب لاریغہ اقتدا قیلخان حال دہ گنہ اوز مولی و خالقین
 رضاسین دایکی جہاں سعادتین حاصل تیلد اور شو نینگ اد چون بیز تو بانده حضرت حق سبحانہ و تعالیٰ الیہ
 سید کون در مکان محبوب ہر دو جہاں ستیر نامہ المصطفیٰ صلی اللہ علیہ وسلم اخلاق و آداب لارین
 بو بابدہ نہایتدہ معتبر و محترم علیہ کتا بلار دین نقل ایور میز تا کہ بو خاتمہ یوقاریدہ یازلیگان مختصر سیرت
 مبارکہ اد چون مسک الختام اوسون دہر بیریجا جرتور کتا نلیک برادر میز قالغان عمرین اد شہو اخلاق و
 آداب محمدیہ نقدا ایلہ تمام اتیسون۔

جناب رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم امی یعنی سواد سیز ایچ دیلار نہ ادقور ایر دیلار و نہ یازور
 ایر دیلار یا شلاری قرق غہ باروب پنجم بیک مرتبہ سینہ تیکونچہ بیریار عالم الیہ صحبتلاری بولمادی۔
 اوز زمانہ لاریدہ گی عرب نوجوان لارین عادت و طبیعتلاریدین پاک ایر دیلار یوزلاری تبسملیک
 اکثر خاموش خدا یاد لہ مشغول تورور ایر دیلار مسکین لاریغہ محبتلیک غریب لاریغہ مرحمتلیک ایر دیلار
 بیری محتاجی محتاجلیک ببیدین خیر ایتاس ایر دیلار و بیری پادشاہ فی پادشاہ بیگی اد چون اعظم قلیاس

ایر دیلار صحبتلار بیده اولتورگانلارنی دل لارین اولار ایر دیلار نادان لار نادانلیک لارین تحمل ایتور
ایر دیلار بیر کیشی سوزلا شوب قاسه اوزی کیتیمکو نجه اندین اجر الماس ایر دیلار قوروغ پرگا اولتورور
ایر دیلار کلیم بالیش و باشقه آرام اسبابی اوسی لاری بده یوق ایردی اولار بیده گی لارغه و خادم لارغه و
همسایه لارغه نهایتده مهربان ایر دیلار مبارک زبانه لاری دین بیان سوز ایشیتولماس ایردی سومک
لعنت یبار مک دین پاک ایر دیلار هر کیشی نه اوزیغه مناسب معامله قیلور ایر دیلار بلند آواز ایله سوز
قیلماس ایر دیلار یمایلغ گایمایلغ قیلماس ایر دیلار بلکه بخشی یسغ قیلور ایر دیلار صحبتلارین تالکان غافل
آگاه بولور ایردی اولاشکان بول تا پورا ایردی تاش دل نرم دل بولور ایردی خدانی ذکر ایله مجلسلاری
آباد ایردی سوزلاری نهایتده شیرین ایردی ایشیتکوجی بی اختیار امیر بولور ایردی قرآن کریمنی تلاوت
قیلغانلار بیده و تهجد نمازی ده و بیر مسلمان دقائین خبرین ایشیتکانه لار بیده اکثر یغلار ایر دیلار طعامنی
آزتناول قیلور ایر دیلار دآزیمک نه ترغیب بیور ایر دیلار خسته بولغان ذاتلارنی دوا استعمالی دین منع
ایتماس ایر دیلار حرام نرسه فی علاج اوچون استعمال دین قطعی منع ایتور ایر دیلار صحابه لار دین بیر کیشی
بیمار بولسه باروب حالین سورار ایر دیلار دالگالیقین اولتورور ایر دیلار باک یوق بیمار لیک پاکلیک
بولور کفاره بولور دیر ایر دیلار بیمار دین طبیعتی خواهلر کان نرسه فی سورار ایر دیلار اگر اول نرسه الکافر
قیلمایدور کان نرسه بولسه حاضر قیلوروروب بیور ایر دیلار۔

تچان خطبه اولتورسه لاری بده توروب و میز نه چیتوب دتویه نه مینوب توروب اولتور ایر دیلار خطبه
لارین اولی ده کلمه شهادت و آخر بیده استغفار و اثناسیده قرآن کریم دین بیر نیچه آیت و قواعد اسلامیه
بیانی بولور ایردی هر وقت یینگ خطبه سی اوزیغه مطابق بولور ایردی خطبه اولتوریر کانلار بیده قول
لاری بده گاه عاصا و گاه باکمان بولور ایردی گاه لارغه سویانوب خطبه اولتور ایر دیلار قول لاری بده قیلچ هرگز
بولماس ایردی چونکه اسلام دینی وحی بزرگه سیدین تارقالاندور قیلچ زورمی ایله تارقالماگاندور۔

صحابه لار نصرانی لار و یهودی لار هدییه یبارسه لار قبول قیلور ایر دیلار اول لاری هم لارغه
بعض وقتلار ده هدییه یبارور ایر دیلار مشرک لار تحفه لارین قبول ایتیس ایر دیلار مصر پادشاهی

مقوقس نصرانی ایردی بیارگان حدیله لاری دین بولغان بیرخچیرنی میندی یارمئینن عزاتی ده اتنی بینوب
جنگ قیلدی یارمئینن عرب امیرلاری دین عامر بن مالک مشرک ایردی حدیله بیارگان اتنی فی قبول ایتماسی
عذر بیان قیلدی یارمئینن قیمتلیک تحفه لاری اکثر صحابه لاری تقسیم قیلوب بیردیر دیلار.

اوزلارین بیرکیشی تحریف قیلگانه بوجنابنی باشقه پنجه لاری دین آرتوق کورسا تمکچی بولسه اندین ناخوش
بولور ایردی یارمئینن کجاق توی ده حاضر ایردی یارمئینن قیزلار اوز مشولله لاری ده آتیه بابالارین تاریخی واقعه لارین
بیان قیلوب توروب ایردی یارمئینن اورتاده شونداغ دیب اوتدی یارمئینن دین بولورده بیر اولوغ غنی بار دور لار که ایزه
کیلا دورگان واقعه نولور کون خیر بوردور لار بوسورنی ایشیتکاج قیزلارغه دیدیلار یوسوزنی دیننگ لار اولغنی
دیگان سوزلار نیگیزی اوزینی دینگ لار فرزندلار جندلاری حضرت ابراهیم دقات قیلگان کونلاری کون
تورولگان ایردی همه آدملا حضرت ابراهیم فرزند رسول صلعم اوجون کون همه ماتم توریدی دیدیلار جناب
رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم بوسوزنی ایشیتیب بیر کتجه جمیعت ده خطبه اوتودی یارمئینن رحمت قیلدی یارمئینن کون
ایله آسی خدا بینگ بیوک قدرینن لشاریدین دور بیر کیمسه بینگ دیناغه کیلیشی یا اولوشی اوجون تورولما یوز
یاش باله لار آلدی یارمئینن اوتوب فالسه لار لارغه سلام بوردور ایردی یارمئینن والار بینگ باشلارین
سیلار ایردی یارمئینن بعضیلارین توچا غلار ایخه آوب نوزوش قیلور ایردی یارمئینن.

مجلسلارده ایانلارین اوز التوب اولتورماس ایردی یارمئینن هر کیم یولوقسه اندین ایلگاری سلام بوردور
ایردیلار کوروشمک اوجون قول لارین اول اوزلور ایردی یارمئینن بیر کیشی مجلس ده سوزلاب تورگان بولسه
هرگز سوزین بند قیلیم ایردی یارمئینن کیشی خدمتکار ایخه کیلوب هیبتلاریدین سوز قیلله آلامی اعضا لاریغ
تیزراق پیدا بولدی انکا التفات قیلوب دیدیلار نه اوجون تور تورسن من پادشاه ایما سن بیر عزیز
عرب خاتون بینگ باله سیدور من کتاق توروشتلارنی ایردی هر نچوک بیر آدم چاقیرسه بیک مننه من
حاضر دور من دیر ایردی یارمئینن.

دعالاریددیر ایردی یارمئینن یا اللہ من قیاسی بیر انسان غه دشنام بیرگان بولسام یا انکا لعنت
بیارگان بولسام بینگ سوکوشومنی ایننگ اوجون رحمت و مغفرت و قربت ایلاگیل دگناه لاری اوجون

کنارہ ایلاگیل و صحابہ لارغہ دیر ایردیلا مینگ قاشیمده بیج بیر انسان فی میانل مانگ لارتا کہ من دنیا دین
کیتار و قتمده بیرار کیشی فی دیبده یمان کوروب کیتمای۔

تیلانیب کیگان حاجتمندی ہرگز محروم قاتیار ماس ایردیلا آہم بولسہ بیروب جونا تور ایردیلا اگر
قاشلاریدہ بیج بیزرسہ بولماسہ حاجتمند غہ نہایتیدہ چیرایلیک عذر لاریان قیلور ایردیلا کورگان آدم اول
آدم دین عفو طلب قیلوب تور و بدور لاریب گمان قیلور ایردی۔

شترم حیادہ دنیا لیزلارین کورمگان دور پردہ دہ اولتورگان قیزلار دین ہم شترم حیادہ یوقاری ایردیلا
قاشلاریدہ بیرار نامناسب سوز قیلونسہ چہرہ لاری اوزگاریب کیتور ایردی بیرار آدم نینگ فعلی و حرکتی
نامقبول معلوم بولسہ ایننگ نامینی آلمای عام قیلوب تور و ب منخ قیلور ایردیلا کمال حیا لاری دین برکیشی
غہ ایش بو یورمای قینالسہ لار ہم اوزایش لارین اوزلاری قیلور ایردیلا

بی ادب لار نہ قدر گستاخلیک قلیسہ لار ہم الار فی مزدور سیلوب آزار لارین تحمل قیلور ایردیلا تیز دین
دعای بد قیلماس ایردیلا رطائف شہر لیزہ تبلیغ اوچون باگانلاریدہ طائفلیک لاری دین لمجبت لارنی آوب آندیلا
ہم لاری آوزلارین کوتار و ب شاد قوم قیلدیلا ر شونداغ تاشیاران قیلدیلا کہ مبارک وجود لاری تان غہ غرق
بولدی و اوزلاری بیہوش بولوب یقیدیلار مدت دین کیسین ہوشلاریغہ کیلدیلا ر شول حالدہ ہم الار حفلا ریغہ دعای
بد قیلما دیلا دیر ایردیلا اوزلاری مسلمان بولماسہ لار بلکہ ان شاء اللہ اولاد لاری مسلمان بولور لار دعا لاری
بول ایردی یا اللہ مینگ قومیمنی سن ہدایت تبلیگین کہ الار بیلماسدین آزار بیور لار۔

دنیا غہ کونگلکسیر ایک لاری شول درجہ دہ ایردی کہ طعام و لباس وادی خصوصی دہ بالکل لاپروا
ایردیلا ر مناجاتلاریدہ پروردگار لاریغہ عرض قیلور ایردیلا کہ یا اللہ من بیرکون ایچ تورای بیرکون توق تورای
ایچ قافان کونومدہ اوزونکایا لبارای دعا لاری قیلای توق بولخان کونومدہ سنگا حمد و ثنا ایتای واندہ میز
حضرت عائشہ دیدور لار آی براد تو ب کیتور ایردی لیکن رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم اوچاغلاریغہ
اوت یا قیلماس ایردی اکثر اوقات خاندان رسول صلی اللہ علیہ وسلم سو دخرمایلیہ اوتور ایردیلا ر و دیدور
لار مدنیہ غہ کیلگان دین کیسین جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم اوچکون پے در پے بخدای اونی دین بولگان

امام غزالی رحمہ اللہ دیدور لار کہ جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم جانور لار غہ اوز لاری اوقات بیرو
ایردیلار د اوز لاری تویہ لارین باغلار ایردیلار اویلارین تازہ قیلو ایردیلار ایچی لارین ساغار ایردیلار خادملار ایله
برابر اولتوروب طعام ایردیلار لار غہ یاردم بیور ایردیلار بازار دین اوز لاری خریدایتور ایردیلار اولنان
نرسہ لارین اوز لاری کوتارور ایردیلار بچکیشی دین بیچ بیزر سہ طح قیلما س ایردیلار دائم مخزون تورور ایردیلار لیکن
قباغلاری سالیمناس ایردی سخی ایردیلار لیکن اسراف قیلما س ایردیلار تاغلار اوز لاری گه گی کانلار فی عرض قیلور
ایردی قبول اتمیس ایردیلار خلاصہ بیان شولور کہ جناب محبوب خدا بنی محبتی صلی اللہ علیہ وسلم تمام اخلاق
حمیدہ و اوصاف مجیدہ ده مثل اعلی ایردیلار یاش پالہ لیک زمانلار دین راست سوز لاش ایملیک پاکدامن
لیک جلی بلیتلار دین ایردی نظر لاری همیشه بلند الیش لار غہ بولوب نامناسب ایشلار دین فوق العادہ احتیاط
بولور ایردیلار کلفتلار غہ صبر بلا لار غہ تحمل اذنی اخوی لاری ایردی بوتون نبی بشر اچون تنہا خیر خواه ایردیلار
عزم لاری اولوغ همتلاری بیوک بولغان سبب دین آخر اسلام دینین حق بیردین ایکانلیکین الحمد للہ
اثبات قیلہ آلدیلار اللہ تعالیٰ ینگ مددی کیلدے مکہ مکرمہ فتح ایتولدیلار جہاں خلقی اطراف عالم دین فوج
فوج بولوب کیلوب دین اسلام نہ داخل بولہ باشلادیلار دشمنلار دوست بولدیلار اوزاق لار لیقین بولدیلار
تمام عربستان اسلام نوری ایله منور بولدے آزدتدہ اسلام کلمہ سی او قولگان و اسلام اذانی ایتیلگان
بیر اقلیم قاملادی حقیقتدہ عرب لار کی متمد و طاشی جماعہ لار جناب رسول کریم صلی اللہ علیہ وسلم قیلچاری
ایله ایس بلکہ خلق عظیم لاری ایله اسلام دینی غہ مشرف بولدیلار تمام ربیع مسکون اهلی اچون رهنما و
مقتدی ایک شریفینی آلدیلار۔

منہ بو ذکر قیلولغان اخلاق و آداب جناب سید المرسلین و امام المتفتین سیدنا و مولانا محمد صلی اللہ
علیہ وسلم اخلاق محمدیہ و اوصاف احمدیہ لاری دین بیر آرنمونه دور لکن دلی دہ اول ذات با برکات محبتلاری
بولوب اقتدالار لیجہ آرزوسی بولگان بیر مسلمان اچون ان شاء اللہ کفایہ قیلور پروردگار شوق و ذوق
عطا قیلسہ بو مختصر مجموعہ مطالعہ سیدین سوونگ مفصل یازیلگان جامع سیرت کتابلارین عربی دہ دنار کی دہ اوقوب

بہرہ آلود اور بیرون وطن توریستان ہاجر لاری شول جناب نے مجتہدین زیادہ بوجہ دین و ملتاریہ آزاد
 جات کیچہ آماگانیکیز دین محبوب و طنزنی تاشلاب و نیمز حفاظتی اوچون بوتون بیروزی نینگ ہر ہر
 اقلیمیدہ ہاجریشا مکدہ میزبیلاردین ہر فرد میزغہ لازم دور کہ محبوب اعظمینز و مقتدای معظیمینز صلعم
 اخلاق و آداب لاری نے بار بار توشونوب او قوب قالغان عمر میزنی خدا و رسول غہ منظور و مقبول
 صورتہ آلوب کتیا یلوک شاید بیز عاجز لار نینگ عزیز و طنزنی ہم اللہ تعالیٰ اور کرمی و عنایتی الیہ
 ظالم لار قول لاری دین آزاد و مستقل ایلاغای امین ۱۸/۸/۳۸۳ھ المدینتہ المنورہ -

سید محمود طرازی مدنی عفی عنہ

قرآن کریم، بخاری، نور الیقین للمخضی، عین الیقین الکیلانی رحمۃ اللہ علیہ
 ماخذ لاری :- للقاضی سلیمان منصور پوری۔

فہرست

صفحات	عنوان لاری	صفحات	عنوان لاری
۱	بسملہ	۲۴	اسلام غہ آپوق دعوت
۸	نسب شریف	۲۹	قریش دین تیغان کلفت لار
۹	ولادت شریف	۳۵	حبشہ غہ ہجرت اجازتی
۱۰	سوت ایمیزیش انتظام لاری	۳۷	قریش سرداری عنیہ و رسول اللہ
۱۳	ابوطالب نینگ شامغہ سفری	۴۱	عمر نینگ اسلامغہ کریش لاری
۱۴	آنحضرت نینگ تجارت لاری	۴۳	آنحضرت گہ خلاف قرار
۱۸	تجدید بناء کعبہ	۴۶	قرار نامہ نینگ بوز و نوشتی
۲۰	رسالت نینگ ابتدائی زمانی	۴۸	ابوطالب و حضرت خدیجہ نینگ وفات لاری

صفحات	عنوان لاری	صفحات	عنوان لاری
۵۳	اسراء و معراج واقعہ سی	۱۱۷	پادشاہ لارہ نام لارنہ خطوط
۵۸	انصار لرنگ اسلام غہ کریش لاری	۱۲۸	ابوسفیان و قیصر روم مذاکرہ سی
۶۰	حقیقہ اولی و ثانیہ بیعتی	۱۲۶	خیبر غزاتی
۶۴	جہاد غہ امر بولوشی	۱۲۷	خالد بن ولید نینگ اسلام غہ کریش لاری
۶۵	آنحضرت نینگ ہجرت لری	۱۲۸	عمرہ القضاء
۷۰	اہل بیت ہجرت لاری	۱۲۹	مکہ نینگ فتح ایلیشی
۷۱	مکہ وہ قاتعان لرفہ ظلم	۱۳۶	حنین غزاتی
۷۳	نماز لار غہ اذان نینگ مشروع بولوشی	۱۳۹	طائف غزاتی
۷۶	مناقب لر نینگ بیگان اذیت لری	۱۴۰	بنی تمیم ایچی لاری
۷۷	یہود لار ایلیہ معاہدہ	۱۴۲	تبوک غزاتی
۸۰	قریش حملہ سی بدر اوروشی	۱۴۷	حج فرض بولوشی و حمتہ الوداع
۸۷	بدر اسیر لادی حقیقہ کینگاش	۱۵۱	غدیر خم خطبہ سی
۹۲	اُحد اوروشی	۱۵۳	آنحضرت بیمار بولوش لری
۹۵	اون صحابہ بیتگ شہادت لاری	۱۵۴	وفات دین بیش کون اول
۱۰۰	خندق غزاتی	۱۵۵	رحلت دین تورت کون اول
۱۰۳	غیبی مدد و نعیم تدبیر لاری	۱۵۶	وفات دین ایچی کون اول
۱۰۲	بنی قریظہ دینی مصطلق لاری غزات	۱۵۷	آخری کون
۱۰۹	انک واقعہ سی	۱۵۸	سرور کائنات نگ جانی جانان غہ تاپشوروش
۱۱۲	بیعت رضوان و صلح حدیبیہ	لاری	
۱۱۴	صلح شرائط لاری	۱۶۳	سیرت مقدسہ دین حصہ
۱۱۵	بعد صلح مکہ داک مسلمان لار غہ مظالم	۱۶۸	کتاب ماخذ لاری

دوسر گردان بولدیلار بعضیلاری باشلارین آلوب محراب لارغه چیتوب کیتدیلار بعضیلاری صومشدرین جدابوب
 تورگان یرلاریده توروب قالدیلار حضرت امیر المؤمنین عمر فاروق رضی اللہ عنہما رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم
 وفاتلارینجه بیچ ایثامنادیلار پروردگار لارین حضورینجه مناجات اوچون کیتکانه دورلار دعب تصدیق ایتمه
 دیلار شول حالته حضرت خلیفه اول ابوبکر الصدیق تیوب کیلدیلار مجده همه فی بر قسم پریشانیکیده کور
 دیلار توغزی حضرت عائشه خانم لارینجه کیردیلار کور دیلار که جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم جسم اقدس لاری
 برده یاتوبدور اوستلارینجه چادر تاشلا نوبدور چادرنی باش طرفلاریدین کوقار دیلار بیلدیلار که روح اطهر فتی
 اعلی طرفینجه پرواز ایلابدور اوزلارین اوستلارینجه تاشلا دیلار مبارک چهره لارینجه چهره لارین تویدیلار پیشانیلارین
 اویدیلار وجودلاری غرق اشک بولدی دل لاری فراق دین پاره پاره بولدی بوتون حیاتی ده کچسره و
 کوندوز اجر المای حدمتلاریده پروانه لاری بوب یورگان عاشق دیدار لاری مالین جانین عزیزین
 خانمانین یول لاریده قربان قلخان یار غار لاری بوکون جانین عزیز محبوبی دین جدابو افانیکیسین
 بیلدیلار فریاد قیلدیلار دیدیلار ای محبوب دو جهان ای سید کون دکان آتہ و آنم جابلارینجه ندا
 بولسون خداینگ ازل ده یازگان اولومی اوزلارینجه کیلوبدور دنیا دین اوتوبدور لار شمع حیاتلاری سوزدور
 پروانه لاری اوزلاریدین همجور قابودور بو طریقہ الفاظ لارایله اوزلارین مشغول اینزگان مسجدنه چقیدیلار
 حرم شریفده بار محج عظیم اوزتالاریده جناب رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم وفاتلارین اعلان اوچون خطبه
 اوقودیلار اللہ تعالیٰ نه حمد و جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم درود اینکانلاریدین کین مرمت قیلدیلار آمَّا بَعْدُ
 فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ يُعْبُدُ مُحَمَّدًا فَإِنَّ مُحَمَّدًا أَقْدَمُ مَا تَدْرُونَ وَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ يُعْبُدُ اللَّهَ
 فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَمُوتُ قَالَ اللَّهُ وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ
 أَفَأَنْ مَاتَ أَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ وَمَنْ يَنْقَلِبْ عَلَىٰ عَقْبَيْهِ
 فَلَنْ يَضُرَّ اللَّهَ شَيْئًا وَسَيَجْزِي اللَّهُ الشَّاكِرِينَ

(ترجمہ) کہی کہ سیزلار دین محمد صلی اللہ علیہ وسلم غنبدہ بیک قیلوب یورگان بولسه بلیسون کہ اول جناب

بوکون وفات قیلدیلار کہی کہ سیزلار دین خدا غنبدہ بیک قیلوب یورگان بولسه بلیسون کہ خدا تیرگیدر

ہرگز اولیٰ اللہ تعالیٰ قرآن کریم وہ حرمت قبول کرے حضرت محمد صلی اللہ علیہ وسلم رسول دور لار اول ذاتین اول
 بیرونچہ رسول لار دنیا کیلوب کتیکا ندور لار آیا ای مسلمانار اگر محمد علیہ السلام اولس لار یا اول دور لوس لار سیز لار
 اولخی حال لار نیگز غہ قایتب کیتور سیز لاری کمی کہ اولخی حال غہ قایتیب کیتسہ اول آدم خدا غہ بیچ بیضررتیکوز
 آلماس واللہ تولى بندہ لاری دین شکر گزار جماعہ کہ جزای خیر عطا قبول بو تقریر خلاصہ سی شول دور کہ پنچمیز
 انسان ایردی لار وظیفہ لارین اول ایلوب دنیا دین سفر قیلدی لار سیز لار اول جناب غہ عبادت قیلماس ایردوک
 سیز لارینگ مجود میز اولشال ذات بینگ مجود لاری خدا ای قدوس وحدہ لا شریک لہ ایردے اول ذات
 ہمیشہ مجود دور تیرگی دور اولک اینگ اوچون محال دور بو تعلیم حضرت محمد علیہ السلام تعلیم لاری دور شول تعلیم ایله
 سیز لار دنیا دیشار میز اول لاری وفات قیلغان بولس لار هم خدا لاری مجود دور دین لاری و کتاب لاری بیزده باقی
 دور شول دین ده شول کتاب ہدایتی ایله ان شاء اللہ دنیا دی دور ام ایور میز آخرتیم شول دین ایله بارور میز حضرت
 عمر بن الخطاب فی الشیطان دیدیلار گویا من قرآنہ بو آیت شریفہ فی او قوما بدور من۔

جناب سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم بینگ جسم مبارک لاری حضرت عائشہؓ ادیلار یدہ دوشنبہ کوندوز
 تمام دوشنبہ کونی کیچہ دوندوز تور دیلار اول صحابہ کرام بالاتفاق حضرت ابو بکرؓ نے جناب رسول اللہ
 صلی اللہ علیہ وسلم طرفلار یدین خلیفۃ المسلمین تعیین ایتدی لار کین غسل شریف غہ مشغول بولدی لار بو شرف
 حضرت علی و حضرت عباس و حضرت فضل بن عباس و حضرت قثم بن عباس و اسامہ بن زید و حضرت عثمان
 رضی اللہ عنہم نہ حاصل بولدی غسل بر گوی حقیقتہ سیدنا علیؓ اوز لاری ایردی لار قالغانلاری یاردم بیروب تور
 دیلار جناب حضرت علیؓ غسل وقتیدہ جسم اطہرنی اوز سینہ لار غہ سویاب توروب غسل قیلدور دیلار مبارک
 قیص لارین یجادیلار تمیص اوستیدین سو قیوب ایشقار ایردی لار دیر ایردی لار آتہ آنم فدالاری بولسون یا
 رسول اللہ تیرگی یگ حالده نہ قدر محبوب بولس لار اولوگ لاری هم شول قدر مجود دور آنحضرت صلی اللہ علیہ
 وسلم نے غسل قیلدوروب تورولگان ساختہ بدن مقدس لاری دین عادتہ اولوگلار دین چیقادرگان نرسہ
 لار ظاہر بولمادی غسل لاری دین نارغ بولونگا ندین کین جسم مبارک لارین اوتج غہ کفن غہ اورا
 لدی لار ایچدہ قیص ہم یوق ایردی عبا مہ ہم یوق ایردی کین قیسی یر غہ دفن قیلایلوک دیب کتہ لار

بیربر لاریتہ سوال بیر لاریتہ یار بعض لاری مسجد غہ دفن قیلایلیک دیدیلار بعض لاری بیغ ده گی صحابہ لاری ایله دفن قیلایلیک دیدی لاریتول اثناود حضرت ابو بکر مہجرت قیلدی یار من جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم یینگ اوز لاریدین ایشینکان ایردیم کیم برینی فی قبض روح بوغان مقام لاریتہ دفن قیلونور بوسوز غہ همه لاری اتفاق قیلدی یار جان تسلیم قیلغان یر لارین فراش لارین کوتار دیلار ادشال یردین قبر شریف لارین قاز دیلار کین جسد مبارک لارین یا تادورگان کرسی لاریتہ قویدیلار جنازه نمازین اوقو ملکز اعلان بولدی کین تمام خلق جماعہ جماعہ بولوشوب حجره شریفه غہ جنازه نمازی اچون کیرا باشلا دیلار اول ایرلار جنازه اوقو دیلار کین خاتون لار کین یاش باله لار اوقو دیلار جنازه نماز لاریتہ حکیم امام بولما دی بیکیر کلانلار اوز لاری بی امام جنازه اوقو دیلار نماز جنازه اوقولوب بولغاندین کین چهارشنبه کیم سی یریم کیم ده سیدنا علی رضی اللہ قول لاری ایله و غسل ده شریک بولگانلار یار دم لاری ایله جسم اطهره وجود اوزنی قبر شریفه داخل قیلوندی قبر کریم یردین بیر قریش کوتار یلدی بس کین حضرت بلال قبر شریف اوستلاریتہ سوسیدیلار

بعض روایتده جناب رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم جنازه لاریده نماز اوقونورچ لار بودغانی اوقور ایردی یار دیگانلاری منقول دور ان الله و مملکتہ یصلون علی النبی مایا الیها الذین امنوا صلوا علیہ و سلموا تسلیماً لیسک اللهم سر بنا و سعدنا ینک صلوات اللہ البر الرحیم و الملائکة لمقربین و النبیین و الصدیقین و الشہداء و الصالحین و ما سبک لک من شیء یا رب العالمین علی سیدنا محمد بن عبد اللہ خاتم النبیین و سید المرسلین و اہم المتقین و رسول رب العالمین الشاہد البشیر الداعی الیک یا ذنک السراج اظنیر و علی السلام

بودور و شریف ترجمہ سی حزب اعظم ده یازیلگان دور

سیرت مبارکہ دین مومن بندہ لارینگ حصہ لاری

اللہ تعالیٰ قرآن کریم نینگ احزاب سورہ سیدہ یگر مہ برنجی آیت شریفہ دو مرحمت نیلدر
 لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ
 وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا ۗ تَحْقِيق بَارِد در سیرت ادر چون یعنی اول کبیشی ادر چون
 کہ خدا دین و قیامت کونی دین نور نور و فدائی کوب یاد قبول رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم تعلیم لاری پدہ
 بخششی نمونہ یعنی مقتدی ایرگشمک ادر چون و جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم ادر لاری دیدور لار
 اَلَّذِي سَرَبِيَ فَاحْسَنَ قَامًا ۗ نَبِي مِينِگ ادب ایرگوچی مرشدیم زیم دور و اول مہربان
 منگاہاتیدہ بخششی ادب ایرگاندر رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم۔

منہ بو آیت کریمہ دین و حدیث مبارک دین رزیشن معلوم بدور کہ ہر ہر مسلمان دیانت و اخلاق وہ
 جناب رسالتناہ صلی اللہ علیہ وسلم تعلیم و آداب لاریغہ اقتدا قیلخان حال دہ گنہ ادر مولی و خالقین
 رضا سین دایکی جہاں سعادتین حاصل قیلد آورشو نینگ ادر چون بیز تو بانده حضرت حق سبحانہ و تعالیٰ ایلہ
 سید کون در مکان نجیب ہر دور جہاں ستیر نامہ المصطفیٰ صلی اللہ علیہ وسلم اخلاق و آداب لارین
 بو یابدہ نہایتہ معتبر و معتمد علیہ کتابلا دین نقل ایتور میر تاکہ بو خانمہ یوقار یدہ یازیلگان مختصر سیرت
 مبارکہ ادر چون مسک الختام اولسون دہر ہر مہاجر تور کستانلیک برادر میر قانغان عمرین ادر شبوا اخلاق و
 آداب محمدیغہ اقتدا ایلہ تمام انیسون۔

جناب رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم اُمّی یعنی سواد سیز اپردیلار نہ ادر تور ایردیلارونہ یازور
 ایردیلا ریاشلاری قرق غہ باروب پنجمیر لیک مرتبہ سیدہ تیکونچہ بیرار عالم ایلہ صحبتلاری بولمادی۔
 ادر زمانہ لاری پدہ گی عرب نوجوان لارین عادت و طبیعتلاری دین پاک ایردیلا ریولاری تبسلیک
 اکثر ناپوش خدا یاد لہ مشغول تورور ایردیلا رسکین لاریغہ محبتلیک غریب لاریغہ مرحمتلیک ایردیلا
 بیر محتاجی محتاجلیک ببیدین خیر ایتاس ایردیلا دہر پادشاہ فی پادشاہ یگی ادر چون تعظیم قیاس

ایردیلار صحبتلاریده اولتورگانلارنی دل لارین اولار ایردیلار نادان لار نادانلیک لارین تحمل اتور
ایردیلار بیر کیشی سوزلا شوب قالسه اوزی کیتیمکو نجه اندین اجر الماس ایردیلار قوروغ یرگا اولتورور
ایردیلار گلیم بالیش و باشقه آرام اسبابی اوی لاریده یوق ایردی اویلاریده گی لارغه و خادم لارغه و
همسایه لارغه نهایتده مهربان ایردیلار مبارک زبانه لاری دین بیان سوز ایشیتولماس ایردی سومک
لعنت یبارمک دین پاک ایردیلار هر کیشی نه اوزیغه مناسب معامله قیلور ایردیلار بلند آواز ایله سوز
قیلماس ایردیلار ایمانلیغ گایمانلیغ قیلماس ایردیلار بلکه کیشی یسخ قیلور ایردیلار صحبتلارین تابکان غافل
آگاه بولور ایردی اولاشکان بول تا پورا ایردی تاش دل نرم دل بولور ایردی خدانی ذکر ایله مجلسلاری
آباد ایردی سوزلاری نهایتده شیرین ایردی ایشیتگوچی بی اخنیار امیر بولور ایردی قرآن کریم نی تلاوت
قیلغانلاریده و تهجد نمازی ده و برار مسلمان دفاتین خبرین ایشیتکانه لاریده اکثر یغیلار ایردیلار طوعا منی
آز تامل قیلور ایردیلار دوزیمک نه ترغیب بیورد ایردیلار خسته بولغان ذاتلارنی دوا استعمالی دین منع
ایتماس ایردیلار حرام نرسه فی علاج اوچون استعمال دین قطعی منع ایتر ایردیلار صحابه لار دین بیر کیشی
بیمار بولسه باروب حالین سورار ایردیلار دانگا لیقین اولتورور ایردیلار باک یوق بیمار لیک پاکلیک
بولور کفار بولور دیر ایردیلار بیمار دین طبیعتی خواهلر کان نرسه فی سورار ایردیلار اگر اول نرسه الکافر
قیلمایدورگان نرسه بولسه حاضر قبلدوروب بیورد ایردیلار۔

تجان خطبه اولتورسه لاریده توروب و منیر نه چیقوب و تویه نه مینوب توروب اولتور ایردیلار خطبه
لارین اولی ده کلمه شهادت و آخریده استغفار و اثناسیده قرآن کریم دین بیر نیچه آیت و قواعد اسلامیه
بیانی بولور ایردی هر وقت بینگ خطبه سی اوزیغه مطابق بولور ایردی خطبه اولتورب تورگانلاریده قول
لاریده گاه عصاوگا باکمان بولور ایردی گاه لارغه سویانوب خطبه اولتور ایردیلار قول لاریده قیلچ هرگز
بولماس ایردی چونکه اسلام دینی وحی بزرگه سیدین تارقالا گاندور قیلچ زورسی ایله تارقالا گاندور۔

صحابه لار نصرانی لار و یهودی لار هدییه یبارسه لار قبول قیلور ایردیلار اولتور لاری هم لارغه
بعض وقتلارده هدییه یبارور ایردیلار مشرک لار تحفه لارین قبول ایتماس ایردیلار مصر پادشاهی

مفتوح نصرانی ایردی یبارگان صدی لاری دین بولغان بیرخچیرنی میندی یبارخنین عزانی ده اتی مینوب
جنگ قیلدی یبارنیکن عرب امیرلاری دین عامر بن مالک مشرک ایردی صدی یبارگان اتی فی قبول ایتمی
عذریان قیلدی یبارکیلگان قیمتلیک تحفه لاری اکثر صحابه لاری تقسیم قیلوب بیردیردی یبار.

اوزلارین بیرکیشی تحریف قیلگانده بوجنابنی باشقه پنجه لاری دین آرتوق کورساتمکی بولسه اندین نانویش
بولور ایردی یبار بیزکاح توی ده حاضر ایردی یبار قیزلار اوز عشولره لاریده آتیه بابالارین تاریخی واقعه لارین
بیان قیلوب توروب ایردی یبار اورتاده شونداغ دیب اوتدی یبار دیزلارده بیر اولوغ نبی باردورلار که ایزه
کیلادورگان واقعه نه بولکون خیر بوردلار بوسورنی ایشیک کاج قیزلارده دیدیلار بولوسوزنی دینگ لار اولغی
دیگان سوزلار نیکیزی اوزینی دینگ لار فرزندلار جندلاری حضرت ابراهیم وفات قیلگان کونلاری کون
توتولگان ایردی همه آدملا حضرت ابراهیم فرزند رسول صلعم اوجون کون هم ماتم توتدی دیدیلار جناب
رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم بولوسوزنی ایشیتیب بیر کتجه حجت ده خطبه اوتدی یبار و مرحمت قیلدی یبار که کون
ایله آسی خدا ایننگ بیوک قدرتمین لشانلار پدین دور بیر کیمسه بینگ دیناغه کیلیشی یا اولوشی اوجون توتولاید
یاش باله لار آلدیلار پدین اوتوب فالسه لار لارغه سلام بوردیر ایردی یبار والار ایننگ باشلارین
سیلار ایردی یبار بعضیلارین توچا غلار ایچ آوب نوازیش قیلور ایردی یبار.

مجلسلارده ایانلارین اوزالتوب اذلتورماس ایردی یبار هر کیم بولوقسه اندین ایلکاری سلام بورد
ایردیلار کوروشنگ اوجون قول لارین اول اوزاتور ایردی یبار بیر کیشی مجلس ده سوزلاب تورگان بولسه
هرگز سوزین بند قیلیمس ایردی یبار بیر کیشی خدمتکار ایچ کیلوب هیبتلار پدین سوز قیلد آلامی اغضالار ایچ
تیزراق پیدا بولدی انکا التفات قیلوب دیدیلار نه اوجون تور فورسن من پادشاه ایما سن بیر عزیز
عرب خاتون بینگ باله سیدور من کتاق شتتارنی یر ایردی هرخچک بیر آدم چاقیرسه بیک مننه من
حاضر دور من دیر ایردی یبار.

دعالار پدیددیر ایردی یبار یا اللہ من قیسی بیر انسان غه دشنام بیرگان بولسام یا اللہ لعنت
یبارگان بولسام بینگ سوکوشومنی ایننگ اوجون رحمت و مغفرت و قربت ایلاگیل و گناه لاری اوجون

کنارہ ایلاگیل صحابہ لارغہ دیر ایردیلا مینگ فاشیمده بیج بیر انسان نی یمانلامانگ لارتاکه من دنیا دین
کیتار و قتمده بیرار کیشی نی دبیمده یمان کوردب کیتمای۔

تیلانیب کیگان حاجتمندی هرگز محروم قاتیار ماس ایردیلا آہم بولسه بیروب جوناقور ایردیلا اگر
قاشلاریده بیج بیزرسه بولماسه حاجتمندغه نہایتیہ چیرایلیک عذر لاریان قیلور ایردیلا کورگان آدم اول
آدم دین عفو طلب قیلوب تورودور لار دیب گمان قیلور ایردی۔

شترم حیاده دنیا نظر لارین کورمگان دور پرده ده اولتورگان قیزلار دین ہم شترم حیاده یوقاری ایردیلا
قاشلاریده بیرار نامناسب سوز قیلونسه چهره لاری اوزگاریب کیتور ایردی بیرار آدم نینگ فعلی و حرکتی
نامقبول معلوم بولسه ایننگ نامینی آلمای عام قیلوب توروب منح قیلور ایردیلا کمال حیا لاری دین بیر کیشی
غہ ایش بویورمای قینالسه لارهم اوزایش لارین اوزلاری قیلور ایردیلا

بی ادب لارنه قدر گستاخلیک قلیسه لارهم الارنی معذوریلوب آزار لارین تحمل قیلور ایردیلا تیز دین
دعای بد قلیماس ایردیلا طائف شہر نیجہ تبلیغ اوچون باکانلاریده طائفلیک لاری دین بلجیق لارنی آوب آندیلا
ہم لاری آوزلارین کوتاروب شاد قوم قیلدیلا شونداغ تاشباران قیلدیلا کہ مبارک وجود لاری تان غم غرق
بولدی و اوزلاری بیہوش بولوب یقیلدیلا مدت دین کسین ہوشلاریغہ کیلدیلا شول حالده ہم الارحفلار یغہ دعای
بد قیلما دیلا دیر ایردیلا اوزلاری مسلمان بولماسه لار بلکہ ان شاء اللہ اولاد لاری مسلمان بولور لار دعا لاری
بول ایردی یا اللہ مینگ قومیمنی سن ہدایت قیلگیل کہ الار بلیاس دین آزار بیور لار۔

دنیاغہ کونگلینریک لاری شول درجہ ده ایردی کہ طعام و لباس وادی خصوصی ده بالکل لاپرواہ
ایر دیلار مناجات لاریده پروردگار لاریغہ عرض قیلور ایردیلا کہ یا اللہ من بیرکون ایق تورای بیرکون توق تورای
آج قاتان کونومده اوزونکایا لبارای دعا لار قیلای توق بولغان کونومده سنگا حمد و ثنا ایتای والدہ میز
حضرت عائشہ دیر دور لاری بر او توب کیتور ایردی لیکن رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم اوچاغلاریغہ
اوت یا قلیماس ایردی اکثر اوقات خاندان رسول صلی اللہ علیہ وسلم سوخرمایلیہ اوتور ایردیلا و دیر دور
لار مدینہ غم کیلگان دین کسین جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم اوچکون پے در پے بخدای اونی دین بولگان

امام غزالی رحمہ اللہ ديدور لار کہ جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم جانور لار غنہ اوز لاری اوقات بیری
ایردیلار د اوز لاری تویہ لارین باغلار ایردی لار او یلارین تازه قیلو ایردی لار ایچی لارین ساغار ایردی لار خاد ملار ایله
برابر اوتوروب طعام ایردی لار لار غنہ یاروم بیور ایردی لار بازار دین اوز لاری خرید ایتور ایردی لار اکنان
نرسه لارین اوز لاری کوتارور ایردی لار، بچکیشی دین بیچ بیزر سه طح قیلما س ایردی لار دائم مخزون تورور ایردی لار لکن
قباغلاری سالیتماس ایردی سخی ایردی لار لکن اسراف قیلما س ایردی لار تاغلار اوز لار یدیه گی کاتلار فی عرض قیلور
ایردی قبول اتمیس ایردی لار خلاصه بیان شول دور که جناب محبوب خدا بنی محبتی صلی اللہ علیہ وسلم تمام اخلاق
حمیده و اوصاف حمیده ده مثل اعلی ایردی لار یاش باله لیک زمانلار دین راست سوز لاش ایکنلیک پاکدامن
لیک حبلی طبیعتلار دین ایردی نظر لاری همیشه بلند الیش لار غنہ بوب نامناسب ایشلار دین فوق العاده احتیاط
بولور ایردی لار کلمتار غنہ سبر بلالار غنہ تحمل اذنی خوی لاری ایردی بوتون نبی بشر ادر چون تنها خیر خواه ایردی لار
عزم لاری اولوغ همتلاری بیوک بولغان سبب دین آخر اسلام دینین ق بر دین ایکنلیکین الحمد للہ
اثبات قیله آلدیلار اللہ تعالیٰ ینگ مددی کیلده مکرمه فتح ایتولدی لار جہاں خلقی اطراف عالم دین فوج
فوج بولوب کیلوب دین اسلام غنہ داخل بولہ باشلادی لار دشمنلار دوست بولدی لار اوزاق لار لقیقین بولدی لار
تمام عربستان اسلام نوری ایله منور بولده آزمدتده اسلام کلمه سی اوقولمگان و اسلام اذانی ایتیلگان
بیر اقلیم قاملادی حقیقتده عرب لار کبی متمد و طاغنی جماعه لار جناب رسول کریم صلی اللہ علیہ وسلم قیلچیلاری
ایله ایمس بلکه خلق عظیم لاری ایله اسلام دینی غنہ مشرف بولدی لار تمام ربیع مسکون اهلی ادر چون رهنما و
مقتدی ایک شریفینی آلدیلار۔

منہ بو ذکر قیلونغان اخلاق و آداب جناب سید المرسلین و امام المتفقین سیدنا و مولانا محمد صلی اللہ
علیہ وسلم اخلاق محمدیہ و اوصاف احمدیہ لاری دین بیر آزمونہ دور لکن دلی دده اول ذات با برکات مجتتاری
بولوب اقتدار لاری آرزوسی بولگان بیر مسلمان ادر چون ان شاء اللہ کفایه قیلور پروردگار شوق و ذوق
عطا قیلسه بو مختصر مجموعہ مطالعه سیدین سوونگ مفصل یازیلگان جامع سیرت کتابلارین عربی ده دناری دده اوقوبا

بہرہ آلود اور سبز بیوطن تورستان ہاجر لاری شول جناب نے مجتہز زیادہ بولوب دین و ملتاریہ آزاد
جیات کچر آماگانلیگیز دین محبوب و طنمنزنی تاشلاب و نیمز حفاظتی اوچون بوتون پیر یوزی نینگ ہر ہیر
اقلیمیدہ ہاجریشا مکدہ میز بزلاردین ہر فرد میز غلام لازم دور کہ محبوب اعظمینز و مقتدای معظمینز صلعم
اخلاق و آداب لاری نے بار بار توشونوب او قوب قالغان عمر میزنی خدا و رسول نے منظور و مقبول
صورتندہ آلوب کتیا یلوک شاید بیز عاجز لاری نینگ عزیز و طنمنزنی ہم اللہ تعالیٰ اور کر می و عنایتی ایلہ
ظالم لاری دین آزاد و مستقل ایلاغای امین ۱۸/۸/۳۸۳ھ المدینتہ المنورہ۔

سید محمود طرازی مدنی عنفی عنہ،

قرآن کریم، بخاری، نور الیقین للحنزی، عین الیقین الکیلائی رحمۃ اللعالمین
ماخذ لاری :- للقاضی سلیمان منصور پوری۔

فہرست

صفحات	عنوان لاری	صفحات	عنوان لاری
۱	بسملہ	۲۴	اسلام غہ آپوق دعوت
۸	نسب شریف	۲۹	قریش دین تیغان کلفت لار
۹	ولادت شریف	۳۵	حبشہ غہ ہجرت اجازتی
۱۰	سوت ایگزیشن انتظام لاری	۳۷	قریش سرداری عنبہ و رسول اللہ
۱۳	ابوطالب نینگ شامخہ سفری	۴۱	عمر نینگ اسلامتہ کریش لاری
۱۴	آنحضرت نینگ تجارت لاری	۴۳	آنحضرت گہ خلاف قرار لار
۱۸	تجدید بناء کعبہ	۴۶	قرار نامہ نینگ بوز و لوشی
۲۰	رسالت نینگ ابتدائی زمانی	۴۸	ابوطالب و حضرت خدیجہ نینگ وفات لاری

صفحات	عنوان لاری	صفحات	عنوان لاری
۵۳	اسراء و معراج واقعہ سی	۱۱۷	پادشاہ لارہ نام لار لغیہ خطوط
۵۸	انصار لرنگ اسلام غہ کریش لاری	۱۲۸	ابوسفیان و قیصر روم مذاکرہ سی
۶۰	عقیقہ اولیٰ و ثانیہ بیعتی	۱۲۶	خبر غزاتی
۶۴	جہاد غہ امر بولوشی	۱۲۷	خالد بن ولید بنینگ اسلامتہ کریش لاری
۶۵	آنحضرت بنینگ ہجرت لری	۱۲۸	عمرۃ القضاء
۷۰	اہل بیت ہجرت لاری	۱۲۹	مکہ بنینگ فتح ایلیشی
۷۱	مکہ وہ قالغان لرفہ ظلم	۱۳۶	حنین غزانی
۷۳	نماز لار غہ اذان بنینگ مشرفوع بولوشی	۱۳۹	طائف غزاتی
۷۶	منافع لر بنینگ بیرگان اذیت لری	۱۴۰	بنی تمیم ایچی لاری
۷۷	یہود لار ایلیہ معاہدہ	۱۴۲	تبوک غزاتی
۸۰	قریش حملہ سی بدر اوروشی	۱۴۷	حج فرض بولوشی و حمتہ الوداع
۸۷	بدر اسیر لادی حقیقہ کینگاش	۱۵۱	غدیر خم خطبہ سی
۹۲	اُحد اوروشی	۱۵۳	آنحضرت بیمار بولوش لری
۹۵	اون صحابہ کرام شہادت لاری	۱۵۴	وفات دین بیش کون اول
۱۰۰	خندق غزاتی	۱۵۵	رحلت دین تورت کون اول
۱۰۳	غیبی مدد و نعیم تدبیر لاری	۱۵۶	وفات دین ایچی کون اول
۱۰۲	بنی قریظہ دین مصطلق لاری غزات	۱۵۷	آخری کون
۱۰۹	انک واقعہ سی	۱۵۸	سرور کائنات نگ جاتی جانانغہ تاپشوروش
۱۱۲	بیعت رضوان و صلح حدیبیہ		لاری
۱۱۴	صلح شرائط لاری	۱۶۳	سیرت مقدسہ دین حصہ
۱۱۵	بعد صلح مکہ داک مسلمان لار غہ مظالم	۱۶۸	کتاب ماخذ لاری

VRELA 0.4 km
ISTOK 7.3 km